

#

Copyright © 2023 , zesti

πρώτο μέρος

Όλη του την προσοχή την είχε εστιάσει στον ιδρώτα του. Καθόταν σκυμμένος, ώστε οι σταγόνες, μία-μία, να κατηφορίζουν το μέτωπό του, σαν σκιέρ σε χιονισμένη πλαγιά. Περίμενε να φτάσουν στην βάση της μύτης του και τότε, με μια μικρή κίνηση του κεφαλιού, τις εκτόξευε στο κενό. Σημάδευε να φτιάξει μια λιμνούλα, κάτω, στο πάτωμα. Δεν ήταν και τόσο εύκολο. Ένα χιλιοστό να του ξέφευγε η κίνηση και οι σταγόνες φεύγαν αλλού.

Κόντευε μεσημέρι. Ο καλοκαιρινός ήλιος είχε μετατρέψει σε καμίνι το εσωτερικό της σκοπιάς. Πόσο θα άντεχε ακόμα; Και δεν ήταν από υποχρέωση που επέμενε να κάθεται εκεί μέσα. Δεν θα του έλεγε κανείς τίποτα αν έβγαινε έξω και στεκόταν από κάτω, στη σκιά. Αλλά, του άρεσε η κόντρα αυτή με τον εαυτό του. Να

σπρώχνει συνέχεια για να δει μέχρι πού μπορούσε να φτάσει. Ένα είδος διαλογισμού ήταν αυτό, κάτι σαν προσευχή.

Μέσ' απ' τα μισόκλειστα μάτια του επιθεώρησε το εσωτερικό της σκοπιάς. Όλες οι επιφάνειες ήταν μεθοδικά καλυμμένες με χοντροκομμένες απεικονίσεις γεννητικών οργάνων. Και να ήθελε, δεν είχε πού αλλού να κοιτάξει. Έκλεισε σφιχτά τα μάτια του.

Ζέστη, ζέστη. Τρομερή υγρασία, ελάχιστο οξυγόνο και μια ανυπόφορη μυρωδιά μούχλας που σου ερχόταν να ξεράσεις. Αλλά κανείς πια δεν έδινε σημασία στις συνθήκες διαβίωσης μέσ' τη Πόλη. Τι να κάναμε; Σε πολιορκία βρισκόμασταν. Δεν υπήρχε άλλη...

#

Άνοιξε πάλι τα μάτια του. Δεν τα κατάφερε να συγκεντρωθεί. Είχαν αργήσει, ήταν βέβαιος. Δεν φορούσε ρολόι, αλλά δεν χρειαζόταν, μέσ' το μυαλό του τον είχε πια τον ρυθμό της σκοπιάς. Κοίταξε έξω. Το τοπίο έμοιαζε με σεληνιακή καρτ-ποστάλ. Δέντρο δεν υπήρχε κανένα. Δυο λόφοι μόνο φαίνονταν, ολοστρόγγυλοι, ο ένας

δίπλα στον άλλο, σαν γιγαντιαία βυζιά. Και σκόνη, σκόνη παντού. Πέτρες, σκόνη και αποσκελετωμένοι θάμνοι. Ο αέρας έπαιρνε τα κουφάρια τους και τα μετακινούσε άσκοπα από δω κι' από εκεί.

Εστίασε το βλέμμα του στη διχάλα, ανάμεσα στους λόφους. Από εκεί περνούσε ο χωματόδρομος, που συνέδεε την σκοπιά με την άσφαλτο. Αυτός ήταν ο μόνος τρόπος να πλησιάσει κανείς το φυλάκιο. Από εκεί θα εμφανιζόταν η έφοδος. Γιατί αργούσαν όμως τόσο;

Ακούμπησε το κεφάλι στον τοίχο πίσω του. Έκλεισε τα μάτια του. Το λουρί του κράνους τον έσφιγγε. Αλλά έπρεπε να περιμένει, όπου να'ταν, θα έρχονταν τώρα. Όταν θα έφευγαν, θα μπορούσε να το βγάλει. Όσο για την αλλαγή, αυτή ήθελε ώρα ακόμη.

«Μπιπ! Μπιπ!»

Αλαφιασμένος ο Γιώργος άνοιξε τα μάτια του. Ένα δευτερόλεπτο τα είχε κλείσει μόνο, πώς ήταν δυνατόν; Και όμως, νάτο! Είχαν ήδη περάσει την κορυφογραμμή και τώρα

κατέβαιναν την πλαγιά. Σαν τρελοί πήγαιναν. Πάλι καλά που κόρησαν. Πώς τους ήρθε; Ποιος ξέρει; Μπορεί να τους πετάχτηκε κάτι. Ευτυχώς, πάντως.

Ο Γιώργος έμεινε να κοιτάζει το τζιπάκι που πλησίαζε. Πανικόβλητη κατσαρίδα του θύμισε, έτσι όπως έτρεχε. Ποτέ, όταν ήταν μικρός, δεν τα είχε καταφέρει να βασανίσει μία, αν και πολύ θα το ήθελε. Τα ζήλευε τα παιδιά που τα κατάφεραν σε κάτι τέτοια – τα θεωρούσε γενναία. Αυτός, με τίποτα. Στην σκέψη και μόνο του ερχόταν εμετός. Μια φορά, εκεί που ξεφύλλιζε μια εγκυκλοπαίδεια, βρέθηκε μπροστά στην ολοσέλιδη μεγέθυνση κεφαλιού μύγας. Πάρα λίγο να λιποθυμήσει απ' τη φρίκη. Πάγωσε ολόκληρος, τα χέρια του μαράθηκαν και το βλέμμα του δεν μπορούσε να ξεκολλήσει απ' τα μάτια του χαμογελαστού τέρατος. Πέρασε ώρα κι' αυτός εκεί. Δεν θυμόταν πώς έγινε και γλύτωσε τελικά. Μήνες έκανε μετά να ξανακοιμηθεί φυσιολογικά.

Κάπως έτσι ήταν και τώρα. Δεν μπορούσε να ξεκολλήσει τα μάτια του απ' το τζιπάκι. Το τι έπρεπε να κάνει, το ήξερε πολύ καλά, το είχε επιβεβαιώσει κατ' επανάληψη. Όποτε είχε

επιχειρήσει να κάνει από ψηλά την αναγνώριση, πάντα κάτι συνέβαινε και μπερδεύοταν. Έπρεπε να κατέβει κάτω, να είναι στο ίδιο ύψος με την έφοδο, και από εκεί, ήρεμα και σοβαρά να ανταλλάξει τα συνθηματικά και να τελειώνει με την γελοία αυτή ιστορία. Όλοι την βαριόντουσαν την αναγνώριση, μια γραφειοκρατική διαδικασία ήταν απλώς, ένα κωμικοτραγικό απομεινάρι άλλων εποχών. Αυτόν τι στο διάολο τον έπιανε και κολλούσε;

Πήγε να βγει απ' τη σκοπιά. Δεν μπόρεσε. Δεν ένοιωσε έκπληξη, κι' άλλες φορές το είχε πάθει αυτό, όταν αγχωνόταν. Ξαναδοκίμασε. Τίποτα, είχε μαγκώσει για τα καλά. Όμως δεν γινόταν, δεν μπορούσε να μείνει εκεί, έπρεπε να κατέβει, πάσει θυσία. Πήρε μια βαθιά αναπνοή. Συγκεντρώθηκε. Έβαλε τα δυνατά του. Πίεσε το πόδι του, το δεξί, να κουνηθεί. Ήταν απίστευτο. Ούτε ο ίδιος δεν το πίστευε, όμως δεν μπορούσε να το κουνήσει, του ήταν αδύνατον. Πήγε να γελάσει, τόσο γελοίο το έβρισκε. Δεν είχε ώρα όμως τώρα. Προσπάθησε να το δει ψύχραιμα. Γιατί δεν μπορούσε να το κουνήσει; Ήταν υπερβολικά βαρύ, έβρισκε. Σκέφτηκε αντί με τη μία, μήπως με μικρές, απανωτές σπρωξιές. Μπα, πάλι τίποτα. Θύμωσε. Χριστέ μου, τι θα έκανε

τώρα; Τα δευτερόλεπτα περνούσαν, το τζιπ πλησίαζε. Προσπάθησε πάλι. Πάλι τίποτα. Τώρα; Γαμώτο!

Και τότε, το πόδι του κουνήθηκε. Τη στιγμή που πήγε να τα παρατήσει, το πόδι του κουνήθηκε – μόνο του. Μια πολύ μικρή κίνηση. Ε, άει στο διάολο! Αλλά τέλος πάντων. Το άλλο τώρα. Όχι τα ίδια όμως πάλι. Κούνα το αμέσως, με τη μία. Έσπρωξε. Έσπρωξε. Πήγε να λιποθυμήσει απ' την προσπάθεια. Αδιαφόρησε. Έσπρωξε κι' άλλο. Κουνήθηκε, λίγο. Πολύ ωραία. Τώρα το άλλο, πάλι. Πρώτα το ένα, μετά το άλλο. Με ρυθμό, με ρυθμό. Μη σταματάς, μόνο μη σταματάς. Προχώρα, συνέχεια.

Προχώρησε, λίγο πιο ελεύθερα τώρα. Έφτασε στη πόρτα. Προσοχή, εδώ. Μην τρακάρεις στο κατώφλι. Με υπερπροσπάθεια, το δρασκελίσε. Βγήκε έξω. Ανέπνευσε βαθιά. Καλύτερα, πολύ καλύτερα. Τώρα τις σκάλες. Γρήγορα. Έπρεπε να προλάβει το τζιπ.

Η ζέστη έφταιγε. Δεν μπορεί, αυτή πρέπει να έφταιγε. Του ισοπέδωνε το μυαλό. Τέρμα τ' αστεία. Δεν θα την ξανάκανε αυτή τη μαλακία, να κάθεται να ψήνεται μέσα στη σκοπιά.

Αποβλακωνόταν τελείως. Ρεζίλι των σκυλιών θα γινόταν καμιά ώρα.

Με τρεμάμενα ακόμη γόνατα κατέβηκε τη σιδερένια σκαλίτσα. Σήκωσε το κεφάλι να δει πού βρισκόταν το τζιπ. Πλησίαζε. Ούτε εκατό μέτρα δεν ήθελε πια. Έπρεπε να βιαστεί. Έφτασε κάτω. Δρασκελίσε με προσοχή το τελευταίο σκαλοπάτι και πήδησε στο χώμα. Κλανγκ! Το όπλο του. Βρήκε στο κράνος τη στιγμή που πήδηξε. Ξαφνιάστηκε. Τι αδέξιος! Αλλά, καλύτερα. Σαν να τον ξύπνησε λίγο ο θόρυβος. Έκανε μερικά βήματα και πήγε και στάθηκε μπροστά στη σκοπιά. Σαν να' θελε να την προστατεύσει με το σώμα του. Το τζιπάκι ξεκίνησε να κόβει ταχύτητα. Όλα καλά, τελικά, είχε προλάβει. Οι παίκτες είχαν όλοι πάρει τις θέσεις τους. Το παιχνίδι μπορούσε ν' αρχίσει.

Έσφιξε το G3 στο στήθος του. Σαν βρέφος το κρατούσε, σκέφτηκε αφηρημένα. Ο παρθένος και το βρέφος. Ποιός να ήταν σήμερα στην έφοδο; Ήταν ένα θέμα αυτό – ήταν το θέμα αυτό. Με όλη του την ψυχή ευχήθηκε να μην ήταν ο υπολοχαγός. Αυτός μόνο να μην ήταν και ας ήταν όποιος άλλος ήθελε. Η ιδέα και μόνο του υπολοχαγού του έχωσε μια σουβλιά στο

υπογάστριο. Ωρα ήταν τώρα να τον έπιανε και κόψιμο. Αυτό μας έλειπε τώρα, μόνο αυτό μας έλειπε.

Ο Γιώργος τον δικαιολογούσε εν μέρει τον εαυτό του. Ο υπολοχαγός ήταν, αναμφισβήτητα, πολύ ειδική περίπτωση. Στο στρατόπεδο όλοι τον είχαν για αδερφή. Δεν είχε δώσει ποτέ αφορμή, το αντίθετο μάλιστα – αυτός όμως ήταν ένας λόγος παραπάνω. Ο Γιώργος ήταν απολύτως βέβαιος πως τις νύχτες ο υπολοχαγός σηκωνόταν κρυφά και δοκίμαζε τα φορέματα της γυναίκας του. Ίσως να έβαζε και Βάγκνερ να παίζει σιγανά στο πικάπ. Να τον είχε πιάσει άραγε ποτέ η γυναίκα του, εκεί που χαϊδευόταν στα σκοτεινά; Αλλά και τι θα έκανε; Απολύτως τίποτα δεν θα έκανε. Θα έκανε μεταβολή, θα επέστρεφε στο κρεβάτι τους και την επόμενη, σαν να μην συνέβη τίποτα, θα συνέχιζε να του γυαλίζει το εθνόσημο. Το εθνόσημο, ο υπολοχαγός, το ήθελε να αστραποβολάει από μακριά. Φαντασιωνόταν πως οδηγούσε άντρες στη μάχη. Οι σφαίρες να σφυρίζουν σαν τρελές γύρω-γύρω και αυτός, ατρόμητος, να τρέχει μπροστά, πρώτος απ' όλους. Δεν ήταν από γενναιότητα – ή μήπως ήταν; Πάντως, τον ξετρέλαινε η μυρωδιά του ιδρώτα των άλλων

αντρών. Και γεμιστήρα ολόκληρη να έτρωγε κατάστηθα, πάλι, λίγα πράγματα θα καταλάβαινε. Ήταν εντελώς παρανοϊκός ο υπολοχαγός, δεν ήταν να μπλέξεις μαζί του.

Το τζιπ σταμάτησε μπροστά στη σκοπιά. Σαν τσακάλι του φάνηκε τώρα του Γιώργου το τζιπ, σαν ύπουλο αρπακτικό που τριγυρίζει το θύμα του. Από πού θα του χιμούσε έφαχνε. Τα γόνατά του τα ένοιωσε να λυγίζουν.

Η πόρτα του τζιπ άνοιξε. Κάτω απ' την ανοιχτή πόρτα έκανε την εμφάνισή της μια δεξιά αρβύλα. Μετά, τίποτα. Η αρβύλα καθόταν μόνη της εκεί και περίμενε, κάτω απ' την ανοιχτή πόρτα. Ο Γιώργος ένοιωσε το αίμα να βροντάει στα μηλίγγια του. Ο ιδρώτας, σταγόνα-σταγόνα, έτρεχε πίσω απ' τ' αυτιά του και μούλιαζε κάτω τη μπλούζα του. Μα τι στο διάολο έκαναν εκεί μέσα, γιατί καθυστερούσαν; Κάτι έλεγαν. Ναι, αλλά τι; Μήπως γι' αυτόν; Μήπως καμιά πλάκα πάλι; Πούστηδες! Μα τι πούστηδες! Αλλά δεν θα υποχωρούσε. Ποτέ και για τίποτα. Θα στεκόταν εκεί μέχρι που η κωλο-αρβύλα να έκανε εκείνη το πρώτο βήμα.

Και νάτη! Νάτη που κουνήθηκε. Ο Γιώργος

έσφιξε δυνατά το G3 του. Η αρβύλα πήγε λίγο στο πλάι και μια άλλη, αριστερή, εμφανίστηκε δίπλα της. Μετά άρχισαν να προχωράνε και οι δύο μαζί πίσω απ' το αυτοκίνητο. Ποιος να ήταν;

Ο Δημητρίου! Ο ΔΕΑ, ο Δημητρίου, ο δόκιμος ήταν. Ο Δημητρίου. Κι' ο Γιώργος που έλεγε πως θα' ταν ο υπολοχαγός. Τελικά όμως ήταν ο Δημητρίου. Αυτός, μάλιστα. No problemo, ο Δημητρίου!

Ο Δημητρίου ήταν ντόπιος. Ήταν κοντούλης, στρογγυλός και περήφανος για το μουστάκι του. Οι δικοί του είχαν κατάσταση με είδη κιγκαλερίας. Όταν τελείωνε τη θητεία, θα αναλάμβανε ο ίδιος. Στο μεταξύ κυκλοφορούσε πάνω-κάτω μέσα στη πόλη μ' ένα άθλιο σκουτεράκι, κάποτε πρέπει να ήταν κόκκινο. Ο Γιώργος, ανακουφισμένος, πήρε μια βαθιά αναπνοή. Τότε μόνο συνειδητοποίησε πως τόση ώρα πρέπει να κρατούσε την αναπνοή του, ασυναίσθητα. Πώς και δεν είχε σκάσει; Ανέπνευσε ακόμα μια φορά, βαθιά. Χαλάρωσε. Αλλά όχι και πολύ.

Ο Δημητρίου πλησίαζε με γρήγορα βήμα την σκοπιά. Ο Γιώργος παρακολουθούσε. Η

ανησυχία όσο πήγαινε αυξανόταν μέσα του. Κάτι δεν πήγαινε καλά; Ναι, δεν ήταν ιδέα του, κάτι δεν πήγαινε καλά. Ο Δημητρίου δεν περπατούσε φυσιολογικά για κάποιο λόγο. Ο Γιώργος δεν μπορούσε να πει με ακρίβεια τι ήταν που δεν του κόλλαγε, ήταν όμως σίγουρος, δεν γελιόταν. Ένοιωθε το δυσάρεστο αυτό αίσθημα στην κοιλιά, κάτω χαμηλά, αυτό που δεν έκανε ποτέ λάθος. Όταν πονούσε εκεί, σήμαινε πως κάτι πήγαινε να σκατώσει. Σίγουρα.

Τον κοίταξε καλά-καλά και τελικά, αποφάσισε πως ήταν που περπατούσε υπερβολικά γρήγορα ο Δημητρίου. Οι δρασκελιές του ήταν αφύσικα μεγάλες για το ύψος του. Και επιπλέον, τα μάτια του τα είχε στυλωμένα πίσω απ' τον Γιώργο, στο κενό. Λες και δεν ήταν εκεί, ο Γιώργος. Ήταν περίεργο, δεν ήταν φυσιολογικό. Κάτι πήγαινε να σκαρώσει, η παλιοκουφάλα.

Αναρωτήθηκε τι να κάνει. Στο μεταξύ όμως, η στιγμή πλησίαζε. Ο Δημητρίου έπρεπε να σταματήσει για να γίνει η αναγνώριση. Αλλά αυτός προχωρούσε συνέχεια, δεν έλεγε να σταματήσει. Έμοιαζε να μην καταλαβαίνει τι έκανε. Περπατούσε σταθερά, σαν υπνωτισμένος,

με τα μάτια καρφωμένα στην σκοπιά πίσω ακριβώς απ' τον Γιώργο. Πρέπει να είχε επιταχύνει κι' άλλο το βήμα του, τώρα που πλησίαζε. Ο Γιώργος κατάλαβε. Κατάλαβε αλλά ήταν πια πολύ αργά. Δεν θα σταματούσε ο Δημητρίου, για την αναγνώριση, δεν θα σταματούσε. Αυτό πρέπει να έλεγε με τον οδηγό προηγουμένως. Δεν θα σταματούσε. «Κάτσε να δεις, που θα στον κάνω τον ψάρακα να ψάχνεται. Θα μείνει σύζυλος και θα με κοιτάει». Τι μαλάκας!

Ο Γιώργος ήξερε τι έπρεπε να κάνει. Να του φωνάξει να σταματήσει έπρεπε, κι' αν ο Δημητρίου έκανε την παλαβή, να του την πέσει με το G3. Αυτό έπρεπε να κάνει. Θα χεζόταν πάνω του, ο χοντρομπαλάς. Πάνω του θα τα έκανε στην κυριολεξία.

Δεν κινήθηκε, καθόλου. Δεν απόρησε. Δεν μπορούσε, δεν ήξερε από τέτοια. Το μυαλό του, δεν πήγαινε. Μπορεί να τα φανταζόταν, μπορεί να ένοιωθε σαν να τα έκανε, αλλά στην πραγματικότητα, ήταν αλλιώς. Όταν έφτανε ο κόμπος στο χτένι, τότε δεν μπορούσε. Έμενε πετρωμένος, να κοιτάει. Πάντα έτσι γινόταν, έτσι την πάθαινε.

* * *

Ο Γιώργος, ακίνητος, κοίταζε τα δευτερόλεπτα να περνάνε. Σαν σταγόνες βροχής έτρεχαν κατά πάνω του και μετά προσπερνούσαν και χάνονταν πίσω, στο σκοτάδι. Την τελευταία στιγμή, είπε, τουλάχιστον να φωνάξει. Να του έλεγε κάτι του Δημητρίου. Αλλά ούτε αυτό δεν μπόρεσε. Πάλι τον είχε πιάσει η μαλακία του. Έμεινε εκεί, σαν στήλη άλατος, να παρακολουθεί τον Δημητρίου να περνάει.

Ο Δημητρίου, κοιτάζοντας πάντα κάπου πέρα μακριά, έφτασε στο ύψος του Γιώργου και μετά, χωρίς να σταματήσει καθόλου, τον προσπέρασε. Ο Γιώργος ούτε που γύρισε να δει τι θα γινόταν. Ο Δημητρίου έφτασε στη σκοπιά και κοντοστάθηκε. Την στιγμή που το κεφάλι του γύριζε προς τα πίσω, ο Γιώργος θυμήθηκε ξαφνικά. Το βιβλίο! Τό' χε ξεχάσει πάνω, το γαμημένο!

«Πού' ντο; Πού να υπογράψω;» ρώτησε ο Δημητρίου απότομα.

Ανακούφιση ένοιωσε εκείνη τη στιγμή ο Γιώργος. Ανακούφιση, παρά οτιδήποτε άλλο. Δεν είχε απόφαση τώρα να πάρει καμία. Απλό

και συγκεκριμένο ήταν αυτό που είχε να κάνει.

«Αμέσως. Το ξέχασα επάνω. Το φέρνω αμέσως», ψέλλισε δουλικά του Δημητρίου και έτρεξε στη σκάλα.

Μα πώς ήταν δυνατόν να έχει ξεχάσει το βιβλίο; Πάντα μπερδευόταν με αυτήν την κωλο-αναγνώριση. Αυτό έφταιγε. Αυτό και η ζέστη. Βέβαια. Ήταν κι' η ζέστη. Μπερδευόταν, μ' όλα αυτά. Δύο-δύο τα ανέβηκε τα σκαλιά. Ασθμαίνοντας έφτασε επάνω. Φοβόταν κιόλας μην τυχόν και πιανόταν το όπλο του απ' το κάγκελο και έτρωγε τα μούτρα του. Αλλά όλα καλά, όλα καλά. Το βιβλίο ήταν εκεί που τ'χε παρατημένο, στο πάτωμα της σκοπιάς. Έσκυψε, το μάζεψε και βγήκε ξανά έξω. Ο Δημητρίου στεκόταν από κάτω και περίμενε. Πρέπει να είχε αρχίσει να σκάει τώρα κι' αυτός απ' τη ζέστη. Έσκαβε νευριασμένος με το τακούνι του το χώμα μπροστά απ' τα σκαλοπάτια της σκοπιάς. Η καρδιά του Γιώργου σκάλωσε.

Πήγε να του φωνάξει, να τον σταματήσει. Άλλαξε γνώμη. Δεν ήταν από δειλία αυτή τη φορά, ήταν από αίσθημα αυτοσυντήρησης. Τρία-τρία πήδηξε τα σκαλιά να φτάσει κάτω, όσο

μπορούσε πιο γρήγορα. Ο Δημητρίου, τον άκουσε που κατέβαινε με τόση φόρα, σταμάτησε, σήκωσε το κεφάλι του και έκανε πίσω, έκπληκτος. Ο Γιώργος προσγειώθηκε με θόρυβο μπροστά του. Του έτεινε το βιβλίο. Ο Δημητρίου τον κοίταξε περιέργα, δεν άπλωσε το χέρι του. Ο Γιώργος ένοιωσε την ένταση να φουσκώνει μέσα του. Ο Δημητρίου έκανε μια αδιόρατη γκριμάτσα. Ο Γιώργος του έτεινε και πάλι το βιβλίο, πιο ανυπόμονα αυτή τη φορά. Ο Δημητρίου άπλωσε αργά το χέρι του και το πήρε. Ο Γιώργος ανέπνευσε. Η ματιά του πήγε να πέσει προς τα κάτω, αλλά κρατήθηκε. Για τίποτα στον κόσμο δεν μπορούσε να το διακινδυνεύσει. Ότι έγινε, έγινε. Θα περίμενε μέχρι να φύγει ο Δημητρίου. Ο Δημητρίου άνοιξε το βιβλίο και άρχισε να ψάχνει για τη σελίδα. Μια ώρα έκανε ο κερατάς. Λίγο ήθελε ο Γιώργος να τον αρχίσει στις κλοτσιές – θα' θελε. Αλλά, να, την βρήκε τη σελίδα. Τώρα είχε να βγάλει το στυλό από τη τσέπη. Άλλες δυο ώρες. Δεν μπορεί, επίτηδες το έκανε. Να τον τρελάνει πήγαινε.

«Τρομερή ζέστη, σήμερα, έ;» είπε του Δημητρίου και χασκογέλασε χαζά.

Ο Δημητρίου σήκωσε το βλέμμα του απ' το

βιβλίο και τον κοίταξε – με υποψία. Ο Γιώργος κάπως τα κατάφερε και το κράτησε σταθερό το ηλίθιο χαμόγελο του. Ασυναίσθητα, ο Δημητρίου σήκωσε το κεφάλι να ελέγξει την θέση του ήλιου. Στραβώθηκε αμέσως και μισόκλεισε τα μάτια του. Γύρισε πάλι προς στο βιβλίο. Έβγαλε το στυλό και άρχισε να υπογράφει. Κάπως πιο γρήγορα μάλλον τώρα. Χα!

«Άκουσα πως σήμερα θα κάνει πάνω από σαράντα βαθμούς», πρόσθεσε ο Γιώργος.

Κακήν-κακώς έβαλε τη τζιφρα του ο Δημητρίου και μετά τράπηκε αμέσως σε φυγή. Έτσι χοντρομπαλάς που ήταν, η ζέστη πρέπει πραγματικά να τον δυσκόλευε. Γκελ πάνω στις πέτρες έκανε καθώς κυλούσε τώρα βιαστικά προς το τζιπ. Ο Γιώργος έδωσε συγχαρητήρια στον εαυτό του. Είχε καταφέρει, έστω και εκ των υστέρων, να διώξει τον εχθρό.

Την στιγμή ακριβώς που πήγε να γυρίσει απ' την άλλη, άκουσε τη φωνή του Δημητρίου πίσω του.

«Και δεν μου λες ρε ψηλέ, αναγνώριση γιατί δεν κάνεις; Το ξέρεις πως την πεντάρα την είχες

σίγουρη, έτσι και ήταν ο υπολοχαγός;»

Άντε γαμήσου, χοντρέ.

«Ε... ευχαριστώ», άκουσε την φωνή του να απαντάει χαμηλόφωνα. Μαλάκα! Μα πώς μπορείς να είσαι τόσο μαλάκας; Και όμως. Η άνευ όρων αυτή υποταγή ήταν η μόνη σωστή απάντηση. Με το που την άκουσε, ηδονίστηκε αμέσως ο Δημητρίου. Το πλακουτσό του μούτρο χαλάρωσε. Πάνω του απλώθηκε κάτι σαν σιχαμερή γλύκα. Ήταν φανερό πως είχε χορτάσει, για την ώρα. Μουρμούρισε κάτι ακατάληπτο και γύρισε να φύγει.

Ο Γιώργος έμεινε να τον παρακολουθεί. Δεν θα την ξαναπατούσε. Ούτε ένα χιλιοστό δεν θα τα κατέβαζε τα μάτια του. Ο Δημητρίου έφτασε στο τζιπ και άνοιξε την πόρτα. Γέλια τρανταχτά ξεχύθηκαν από μέσα. Σαν να τον λούζαν με σκατά, ένοιωσε ο Γιώργος. Η πόρτα έκλεισε, τα γέλια χαμήλωσαν. Το τζιπ έκανε μανούβρα να φύγει. Ο οδηγός πάτησε το γκάτσι. Σύννεφο ολόκληρο σκόνης σηκώθηκε πίσω τους. Το τζιπ εξαφανίστηκε βιαστικά στο χωματόδρομο. Σειρά είχε τώρα η άλλη σκοπιά. Αμέτε στο διάολο!

* * *

Δεν βιάστηκε, δεν είχε νόημα. Στράφηκε αργά και περπατώντας ήρεμα πλησίασε τη βάση της σκοπιάς. Ήξερε τι θα έβλεπε, ήταν σίγουρος. Όπως στις ταινίες. Σπίτια ξεπατωμένα, γυναίκες ξεκοιλιασμένες, μωρά με τα κεφάλια σπασμένα. Οι στρατιώτες, οι φρουροί της φωλιάς, ήταν όλοι νεκροί. Θυσιάστηκαν μέχρι τον τελευταίο προσπαθώντας να αντιμετωπίσουν τον εισβολέα. Τον ουρανοκατέβατο εισβολέα. Έπεσε πάνω τους απ' το πουθενά και μέσα σε λίγα δευτερόλεπτα την αφάνισε την πολιτειούλα τους. Έτσι, χωρίς λόγο. Δεν υπήρχε τίποτα που να μπορούσε να κάνει τώρα ο Γιώργος. Κανέναν να βοηθήσει ή να σώσει – όλοι τους ήταν νεκροί. Οι πιο πολλοί ήταν φίλοι του. Έσπρωξε με το πόδι του λίγο το χώμα, να σκεπάσει τα πτώματα, και άρχισε να ανεβαίνει τα σκαλοπάτια. Τα βήματά του ήταν βαριά.

Δεν έφταιγε ο Δημητρίου. Αυτός, ένας απλός μαλάκας ήταν μόνο. Ο ίδιος, έφταιγε, ο Γιώργος. Αν δεν το είχε ξεχάσει επάνω το βιβλίο, δεν θα είχε μείνει μόνος του ο Δημητρίου, δεν θα την είχε δει την φωλιά και δεν θα είχε συμβεί τίποτα απ' όλα αυτά. Αυτή ήταν η αλήθεια. Δική του ήταν η ευθύνη. Τετέλεσται.

* * *

Ξεκρέμασε το όπλο του και το στερέωσε
προσεκτικά στο κάγκελο της σκάλας. Έβγαλε το
κράνος του και άφησε το κεφάλι του ξέσκεπο
κάτω απ' τον ήλιο. Έτσι κι' αλλιώς το μυαλό του
ήταν ήδη πολύ μακριά.

Έκανα ένα βήμα πλάι και μ' ένα τόμπι κεκόμι
γκέρι[1](02-efodos.md#efodos1) πέτυχα τον εχθρό
εκεί που ενωνόταν ο λαιμός με το στήθος. Ο
εχθρός σωριάστηκε κάτω. Το σώμα του έκανε
ένα μικρό σπασμό και μετά έμεινε ακίνητο.
Πλησίασα, προσεκτικά. Δεν θα ξανασηκωνόταν
πια. Ήταν νεκρός.

Πήρα μια βαθιά αναπνοή. Κοίταξα γύρω.
Τίποτα, σιωπή. Ήμουν μόνος. Επιβεβαίωσα στην
Πόλη την εξόντωση του εχθρού. Μετά έψαξα να
βρω ένα μέρος να κάτσω λίγο, χωρίς να
φαίνομαι. Καμιά εκατοστή μέτρα πιο κάτω είδα
κάτι δέντρα. Καλά έμοιαζε εκεί.

Ούτε δυο ώρες δεν είχαν περάσει απ' την στιγμή
που είχα βγει απ' το κελί για την βάρδια.
Δυσκολεύτηκα να ξυπνήσω. Όταν οι θηλές του
κελιού άρχισαν να ξεκολλάνε από πάνω μου, το
σώμα μου ολόκληρο μου φάνηκε σαν να
διαμαρτυρήθηκε. Καμιά όρεξη δεν είχα να βγω

έξω. Όμορφα ήταν εκεί, χωμένος μέσ' τη ζεστή αγκαλιά της Πόλης.

Όμως δεν μπορούσε να περιμένει η αλλαγή. Ωρα ήταν. Σιγά-σιγά γλίστρησα έξω απ' το κελί. Η είσοδος του κελιού έκλεισε και μετά σφράγισε πάλι ερμητικά. Άνοιξα τα μάτια μου και κοίταξα γύρω. Άλλη μια βάρδια. Δεν ένοιωθα και τόσο σπουδαία.

Στάθηκα όρθιος. Πιασμένος ένοιωθα ακόμα απ' την πολύωρη ακινησία, πονούσα παντού. Στηρίχτηκα με την πλάτη στα κλειστά κελιά πίσω μου και περίμενα λίγο να συνέλθω. Η κίνηση στη Πόλη ήταν ακόμα αραιή. Η βάρδια είχε μόλις ξεκινήσει, ο περισσότερος κόσμος δεν είχε ακόμα προλάβει να βγει απ' τα κελιά. Αλλά έπρεπε να ξεκινήσω. Δεν ήθελα να μπλέξω στην κίνηση της Πόλης και να καθυστερήσω.

Καθώς περπατούσα, η φωνή της Πόλης αντηχούσε μέσα στο κεφάλι μου. Με οδηγούσε προς την τοποθεσία της νέας βάρδιας. Ευτυχώς, ήταν ήσυχα ακόμα τα πράγματα. Δυο-τρεις επιθέσεις μόνο, αλλά κι' αυτές χωρίς συντονισμό, εντελώς στα τυφλά. Οι τοπικοί Κυνηγοί θα τις αντιμετώπιζαν εύκολα. Βίασα κι'

άλλο το βήμα μου. Πολύ γρήγορα την ξέχασα και την κακή μου διάθεση και όλα.

Όταν έφτασα στη βάρδια, ο πρώτος εχθρός ήρθε σχεδόν μόνος του και έπεσε επάνω μου. Μόλις που πρέπει να είχε μπει μέσα στην Πόλη. Εντελώς παραζαλισμένος ήταν ακόμα. Με μια κλοτσιά μόνο τον σκότωσα. Μετά βρήκα ένα μέρος να σταθώ για να παρακολουθώ την περιοχή μου, χωρίς να φαίνομαι.

Στηρίχτηκα την πλάτη σε ένα δέντρο και έμεινα ακίνητος. Περίμενα να ενσωματωθώ με το τοπίο. Ανέπνεα ήρεμα και χαλαρά από το βάθος της κοιλιάς. Η μόνη μου κίνηση ήταν αυτή των ματιών μου, έτσι όπως σάρωναν το τοπίο μπροστά μου. Ακριβώς όπως μας δίδαξε ο Άη-Κάρολος[2](02-efodos.md#efodos2). Όλα καλά πήγαιναν, την είχα υπό έλεγχο την κατάσταση. Όποιος και να πήγαινε να μπει στην περιοχή μου, θα τον έπαιρνα αμέσως είδηση.

Η φωνή της Πόλης μου απέσπασε την προσοχή. Είπε πως ένας διπλανός Κυνηγός ήταν σε κίνδυνο. Έπρεπε να τρέξω αμέσως να τον βοηθήσω.

* * *

Ξεκίνησα. Ενώ προχωρούσα, η Πόλη με άφησε να παρακολουθώ την συνομιλία της με τον άλλο Κυνηγό. Οι εχθροί ήταν ήδη τρεις – δεν ήταν και λίγοι. Μπορούσαν να κάνουν την εμφάνισή τους οπουδήποτε μέσα στην Πόλη, αλλά πάντα μεμονωμένα. Για να μπορέσουν να κάνουν ζημιά έπρεπε πρώτα να μαζευτούν πολλοί. Αυτή ήταν η προτεραιότητα κάθε εχθρού, μόλις έμπαινε. Να βρει άλλους για να σχηματίσουν ομάδα. Η δουλειά η δική μας, των Κυνηγών, ήταν να τους εμποδίσουμε. Να προλάβουμε να τους εξοντώσουμε, όσο ήσαν ακόμα απομονωμένοι, άρα σχετικά ακίνδυνοι. Τρεις εχθροί μαζί, ήταν πολλοί. Απόρησα που ο άλλος Κυνηγός άφησε να γίνει κάτι τέτοιο. Αλλά η κακιά στιγμή μπορεί να συμβεί στον καθένα. Πάντως, θα έπρεπε να έχω στον νου μου και τον τοπικό Κυνηγό.

Γρήγορα έφτασα στην περιοχή, που πρέπει να κρύβονταν οι εχθροί. Έκοψα αμέσως ταχύτητα. Δεν έπρεπε να διακινδυνεύσω να με ακούσουν. Το σχέδιο δράσης το είχαν στο μεταξύ συμφωνήσει η Πόλη με τον άλλο Κυνηγό – ο τοπικός είχε πάντα τον πρώτο λόγο στην περιοχή του. Εγώ ερχόμουν από τα νότια, ενώ εκείνος είχε ήδη πιάσει θέση προς τα ανατολικά.

Την επίθεση θα την ξεκινούσα εγώ, θα ήμουν ο «λαγός». Μόλις έβρισκα αντίσταση, θα υποχωρούσα νοτιοδυτικά. Ο τοπικός θα έκανε την εμφάνισή του μόνο όταν οι εχθροί θα είχαν πια πειστεί πως ήμουν μόνος. Αν έπιανε και τους αιφνιδίαζε, θα τέλειωναν όλα πολύ γρήγορα. Αν όχι, και πάλι δεν θα κρατούσε πολύ. Η Πόλη βέβαια, είχε και άλλες επιλογές – πάντα είχε. Αυτά όμως δεν μας αφορούσαν εμάς. Το δικό μας το καθήκον ήταν εδώ.

Σε λίγο δεν πρέπει να απείχα πια πάνω από καμιά εικοσαριά βήματα. Η βλάστηση ήταν πυκνή στο σημείο εκείνο. Σταμάτησα ένα λεπτό να ξελαχανιάσω. Κάθισα κάτω και άρχισα να παίρνω βαθιές αναπνοές, προσέχοντας να μην κάνω θόρυβο. Προσπαθούσα να ανασαίνω μόνο με την κοιλιά και να κρατώ τον κορμό ακίνητο και χαλαρό. Όσο μπορούσα πιο ψύχραιμα, επιθεώρησα το μυαλό μου. Φοβόμουν, λίγο. Αλλά ήταν φυσικό, δεν με ανησυχούσε τόσο πολύ αυτό. Ήμουν σε ένταση, αλλά όχι πολύ κουρασμένος. Αυτό ήταν καλό. Οι μάχες ποτέ δεν κρατούν πολύ. Όλα συνήθως, τελειώνουν πολύ γρήγορα. Άλλες τρεις αναπνοές. Δύο. Μία. Πάμε.

* * *

Πετάχτηκα όρθιος. Είχα σκεφτεί και ένα μικρό, δικό μου σχέδιο. Δεν ήμουν βέβαιος αν θα έπιανε. Πάντως, αν έπιανε, ο άλλος Κυνηγός δεν θα είχε και τόσο πολλά να κάνει. Η Πόλη θα εντυπωσιαζόταν, μάλλον. Ήταν καιρός τώρα που προετοιμαζόμουν για προαγωγή. Μόνο να μην είχε κάνει λάθος ο άλλος Κυνηγός. Σχετικά με την θέση των εχθρών. Αλλά θα το μάθαινα πολύ γρήγορα τώρα.

Άρχισα να τρέχω πάλι. Αντί όμως να πλησιάσω αργά και προσεκτικά τους εχθρούς, τώρα έτρεξα ίσια κατά πάνω τους, όσο πιο γρήγορα μπορούσα.

σημειώσεις

1. Εναέριο πλάγιο λάκτισμα του ιαπωνικού στυλ πολεμικών τεχνών Σότοκαν Καράτε.

2. Κάρολος Καστανέντα \ (1925-1998 \), αμερικανός συγγραφέας περουβιανής καταγωγής. Ήταν ο πρώτος που αναφέρθηκε στα ερμηνευτικά πρότυπα που εφαρμόζει η ανθρώπινη συνείδηση κατά την αντίληψη της πραγματικότητας. Στην εποχή του δεν είχε ακόμα αναπτυχθεί το αναγκαίο επιστημονικό υπόβαθρο και έτσι το έργο του παρερμηνεύτηκε.

Μετά το 2060 και κυρίως χάρη στις ανακαλύψεις της ομάδας Στίργκλιτς άρχισε να γίνεται αντιληπτή η πραγματική διάσταση του έργου του. Η μέθοδος ανίχνευσης, που αναφέρεται στο κείμενο, εφαρμόζεται κατά την αναζήτηση οντοτήτων με παρά φύση ενεργειακή δομή. Η τεχνική συνίσταται στην εσκεμμένη εστίαση των ματιών σε λάθος εστιακή απόσταση \ (είτε υπερβολικά κοντά, είτε μακριά \), ώστε να σχηματίζεται διπλό οπτικό είδωλο. Ο Κυνηγός εστιάζει την προσοχή του στην περιοχή μεταξύ των δύο ειδώλων και μπορεί έτσι να εντοπίσει οτιδήποτε βρίσκεται μέσα στο οπτικό του πεδίο και δεν έχει συνηθισμένη ενεργειακή δομή.

#

Ο Γιώργος αναγκάστηκε να διακόψει. Κατάλαβε πως θα πάθαινε θερμοπληξία, έτσι και καθόταν λίγο ακόμα, ακίνητος κάτω απ' τον ήλιο. Να ανέβει πάνω στην σκοπιά, ούτε λόγος. Εκατό βαθμούς πρέπει να είχε τώρα πια εκεί μέσα. Πήγε μέχρι τη βάση της σκοπιάς και στριμώχτηκε στην πίσω της πλευρά, εκεί που είχε μείνει ακόμα λίγη σκιά. Μεσημέριαζε σιγά-σιγά και η κατάσταση θα δυσκόλευε. Αλλά δεν τον ένοιαζε. Βολεύτηκε όπως-όπως και έκλεισε

πάλι βιαστικά τα μάτια του.

Οι εχθροί, όχι μόνο μπορούν να πάρουν οποιαδήποτε μορφή, αλλά μπορούν και να την αλλάξουν σε μερικά μόνο δευτερόλεπτα. Τώρα όμως έπρεπε να τους αιφνιδιάσω. Έπρεπε να τους ξεχωρίσω αμέσως, όποια μορφή και αν είχαν πάρει. Ήταν κάπως ριψοκίνδυνο αυτό.

Παρέκαμψα ένα τελευταίο δέντρο και βγήκα με φόρα στο ξέφωτο. Έτρεχα με όλη μου την δύναμη. Το αίμα πάφλαζε με θόρυβο στα μηλίγγια μου.

Τρεις γαζέλες[1](03-thermoplaxia.md#thermoplaxia1)! Τρεις γαζέλες που έβροσκαν φιλήσυχα! Αυτοί ήταν. Εντελώς ηλίθια επιλογή. Αυτοί ήταν. Μόλις εμφανίστηκα, οι γαζέλες σήκωσαν και οι τρεις μαζί απότομα το κεφάλι τους, μύρισαν τον αέρα πανικόβλητες και άρχισαν αμέσως να μεταμορφώνονται. Δύο άσπροι και ένας κίτρινος ήσαν οι εχθροί – no problemo! Χωρίς να κόψω καθόλου ταχύτητα, προσπέρασα τους δυο πρώτους, που ήσαν προς το μέρος μου και προχώρησα προς τον τρίτο που στεκόταν λίγο πιο πέρα. Ενώ έτρεχα, τον έβλεπα να

μεταμορφώνεται. Τώρα ήταν κουνέλι, ένα κουνέλι που θα το έβαζε αμέσως στα πόδια. Μπορεί και να μην προλάβαινα. Δεν έπρεπε να τον αφήσω. Αλλά ήταν μακριά, πώς να φτάσω εκεί κάτω; Το κουνέλι στηρίχτηκε στα πίσω του πόδια, έτοιμο να το βάλει στα πόδια. Έκανα άλμα απελπισίας. Τέντωσα όσο μπορούσα το χέρι μου, όμως τ' απλωμένα μου δάκτυλα ίσα που άγγιξαν την μαλακή γούνα του κουνελιού. Μου γλίστρησε, δεν μπόρεσα να το συγκρατήσω. Μου ξέφυγε μεσ' απ' τα χέρια. Έπεσα. Έσκασα κάτω με θόρυβο. Αποτυχία. Το στόμα μου γέμισε χώματα. Ένοιωσα, κάτι μαλακό κάτω απ' το χέρι μου. Το κουνέλι δεν είχε προλάβει να κουνηθεί ακόμα! Τον χτύπησα με όλη μου την δύναμη. Κάτι ένοιωσα, κάτι να σπάει. Είχα προλάβει;

Όχι. Ο εχθρός δεν σταμάτησε, άρχισε αμέσως πάλι να μεταμορφώνεται. Τώρα μεγάλωνε. Έπρεπε να κάνω γρήγορα. Έπεσα πάνω στον εχθρό και τον πλάκωσα με το σώμα μου. Φοβόμουν μην μου ξεφύγει πάλι. Βύθισα το γόνατό μου στην άμορφη ακόμα σάρκινη μάζα. Ξανά και ξανά, με όλη μου την δύναμη. Κάτι ένοιωσα. Μετά γύρισα και τον κλότσησα εκεί που πήγαινε να σχηματιστεί το στήθος του. Δεν μπορεί, κάποια ζημιά πρέπει να του έκανα.

Έλπιζα να έφτανε. Δεν είχα άλλο χρόνο. Έπρεπε ν' ασχοληθώ με τους υπόλοιπους τώρα.

Αυτοί δίσταζαν ακόμα. Δεν είχαν αποφασίσει αν θα πολεμούσαν ή θα προσπαθούσαν να το σκάσουν. Περίμεναν την έκβαση της συμπλοκής μου με τον σύντροφό τους και ταυτόχρονα έψαχναν και τριγύρω για άλλους Κυνηγούς. Εγώ συνέχισα όπως και προηγουμένως. Πρώτα παραπλάνηση, μετά επίθεση. Όρμησα κατ' ευθείαν προς τον κοντινότερο εχθρό. Αυτός, βλέποντας με να πλησιάζω βιάστηκε να ολοκληρώσει την μεταμόρφωσή του. Τώρα έμοιαζε με κάτι σαν αγριογούρουνο. Έφτασα κοντά στον εχθρό, αλλά την τελευταία στιγμή έκανα ελιγμό και τον παρέκαμψα. Πέρασα δίπλα του και έτρεξα να προλάβω τον πρώτο εχθρό, αυτόν που ήταν πιο μακριά. Αυτός είχε τώρα μορφή λύκου. Τα δόντια του εξείχαν απ' το μισάνοικτο στόμα του. Γρύλλιζε απειλητικά, αλλά τα μάτια του ήταν παγερά και αναισθητα, σαν κουκουβάγιας. Αδιαφόρησα. Το μόνο που είχε σημασία ήταν να τους κρατήσω συγκεντρωμένους, να μην μου σκορπίσουν. Ρίχτηκα πάνω στον εχθρό. Αυτός γύρισε απότομα το κεφάλι του και άρπαξε το μπράτσο μου με τα δόντια του. Ο δυνατός του λαιμός

έτοιμος ήταν να τυναχτεί και να μου σκίσει το μπράτσο. Χωρίς δισταγμό, βύθισα τον δείκτη του χεριού μου βαθιά μέσα στο μάτι του λύκου. Τα σαγόνια του λύκου χαλάρωσαν λίγο. Με το ελεύθερο χέρι μου άνοιξα το στόμα του λύκου και ελευθέρωσα το μπράτσο μου. Γύρισα να δω πού ήταν ο άλλος εχθρός. Τώρα το ένα μου χέρι ήταν σχεδόν άχρηστο. Μα πού ήταν ο άλλος Κυνηγός; Δεν έβλεπε τι γινόταν;

Ο τελευταίος εχθρός άλλαζε πάλι μορφή. Τώρα ήταν σαμουράι. Απλή, γκριζα ρόμπα, το κλασικό γιαπωνέζικο σπαθί, σαγιονάρες και άσπρες κάλτσες. Ο εχθρός με κοιτούσε χαιρέκακα. Το είχε δει το τραυματισμένο μου χέρι. Πήρε μια αμυντική στάση και περίμενε την επίθεση μου. Το εκμεταλλεύτηκα. Σταμάτησα κι' εγώ μια στιγμή και έμεινα να τον κοιτάζω. Ήθελα να πάρω μια ανάσα. Πέντε μέτρα απείχαμε περίπου. Στεκόμουν ακριβώς έξω από τον κύκλο που υπολόγιζα πως μπορούσε να καλύψει με το σπαθί του. Μετά έγιναν όλα μαζί ταυτόχρονα.

Ο τοπικός Κυνηγός έκανε επιτέλους την εμφάνισή του. Επιτέθηκε στον εχθρό πισώπλατα. Ο εχθρός τον άκουσε και γύρισε.

Εγώ είδα την ευκαιρία και όρμησα αμέσως κατά πάνω του. Ο εχθρός πρέπει να έκρινε πως ο τοπικός ήθελε ακόμα λίγο για να τον φτάσει και γύρισε πάλι προς το μέρος μου. Εγώ ανέκοψα ελαφρά τον βηματισμό μου. Ο εχθρός ξεγελάστηκε, νόμισε πως είχε ευκαιρία και κατέβασε με όλη του την δύναμη το σπαθί του προς το κεφάλι μου. Εγώ, αυτό ακριβώς ήταν που περίμενα. Με το βλέμμα ευθεία μπροστά, αλλά την εστίαση στο γόνατο του εχθρού, περίμενα το σημάδι. Μόλις είδα το γόνατό του να κινείται, άρα, ο εχθρός ξεκινούσε την κίνησή του, παραμέρισα απότομα αριστερά, για να αποφύγω το σπαθί και να φέρω μπροστά το καλό μου χέρι. Το σπαθί του εχθρού πέρασε σφυρίζοντας δίπλα απ' το αυτί μου. Έριξα αμέσως όλο μου το βάρος στο αριστερό πόδι με σκοπό να χτυπήσω με την δεξιά μου γροθιά τον κρόταφο του εχθρού, η κίνηση αυτή έπρεπε να εκτελεστεί με σωστό ρυθμό, σαν εκκρεμές. Αλλά, την τελευταία στιγμή το πόδι μου δεν πάτησε καλά και κάπου γλίστρησα. Προσπάθησα, παρ' όλα αυτά, να μην διακόψω την κίνηση, αλλά το χτύπημα μού έφυγε προς τα πάνω. Αστόχησα. Ο εχθρός είδε την κίνηση, έσκυψε και πήρε φόρα να με τρυπήσει με το σπαθί του. Ήμουν πολύ κοντά του τώρα, δεν

είχα και τόσο πολλές επιλογές. Εκείνη ακριβώς την στιγμή, έτσι, σκυμμένος όπως ήταν ο εχθρός, τον βρήκε η πλαϊνή κλοτσιά του τοπικού Κυνηγού. Κάτω ακριβώς από τον αριστερό πνεύμονα τον πέτυχε. Πάνω στην ώρα! Ο εχθρός βόγκηξε και έπεσε αμέσως κάτω. Τον άφησα στον τοπικό και γύρισα να δω τι έκαναν οι άλλοι δυο εχθροί.

Ευτυχώς, και οι δυο πρέπει να ήταν ήδη αρκετά χτυπημένοι. Δυσκολεύονταν πια να αλλάξουν μορφή. Έτρεξα προς εκείνον που προηγουμένως ήταν κουνέλι. Τον είχα χτυπήσει πρώτο, άρα είχε περισσότερο χρόνο για να συνέλθει. Πήδηξα πάνω του και του έλιωσα το κεφάλι με την πατούσα μου. Το κρανίο του έκανε σαν αυγό που τσακίζεται. Σηκώθηκα και γύρισα προς τον λύκο. Είχα κουραστεί όμως τώρα πια. Ευτυχώς, ίσα-ίσα πρόλαβα να δω τον τοπικό Κυνηγό να τον σκοτώνει κι' αυτόν. Με ένα μόνο χτύπημα. Τελικά ήταν καλός ο τοπικός, πολύ καλός. Άδικα τον είχα υποπτευθεί. Καθαρή σύμπτωση ήταν που είχαν μαζευτεί τόσοι εχθροί στην περιοχή του.

Ασυναίσθητα, γύρισα να ψάξω για άλλους εχθρούς. Κι' ο τοπικός το ίδιο έκανε. Αλλά δεν

υπήρχε ψυχή γύρω, είχαμε πια μείνει μόνοι.
Κοιταχτήκαμε. Ήμασταν και οι δυο βουτηγμένοι
μεσ' τα αίματα. Αλλά δεν ήταν δικό μας το αίμα,
των εχθρών ήταν. Το χέρι μου μόνο με πονούσε
λίγο.

Αργότερα, το σκεφτόμουν και μετάνιωνα για
αυτό που κάναμε εκείνη την ώρα. Ήταν όμως η
έξαψη της στιγμής, η ανακούφιση που είχαμε
επιζήσει και η χαρά που είχαμε νικήσει τους
εχθρούς. Ο τοπικός το άρχισε. Κλότσησε τα
κρέατα ενός από τους εχθρούς. Και έτσι όπως
διαλύθηκαν στον αέρα, άρπαξε ένα κομμάτι και
μου το πέταξε. Του το ανταπέδωσα. Αρχίσαμε
να παίζουμε πόλεμο, πετώντας ο ένας στον
άλλο κομμάτια απ' το κρέας των εχθρών. Η
μυρωδιά του αίματος είχε κάτι κάτι το
κανιβαλικό που, εκείνη την στιγμή, μας
ενθουσίασε. Λαχανιάσαμε γρήγορα.
Σταματήσαμε. Τους εχθρούς τους είχαμε κάνει
πια κομμάτια. Τα απομεινάρια τους είχαν
σκορπίσει σε όλο το ξέφωτο. Κοιταχτήκαμε,
αμίλητοι. Ακόμα αντηχούσε ο απόηχος από τα
γέλια μας. Η διάθεση μας όμως τώρα είχε
αλλάξει. Ο τοπικός σήκωσε τους ώμους του
απολογητικά και μετά έκανε μια αφηρημένη
κίνηση να καθαρίσει το πρόσωπό του από τα

αίματα. Πασαλείφτηκε χειρότερα. Του έκανα το σήμα του Άη-Νικολάι[2](03-thermoplaxia.md#thermoplaxia2) - "Μέχρι τη Νίκη!" - σε χαιρετισμό. Ούτε εγώ είχα άλλο χρόνο, έπρεπε να γυρίσω πίσω στη βάρδια μου.

σημειώσεις

1. Οι εχθροί κατηγοριοποιούνται κατά «χρώμα» και κατά «γένος». Οι κατηγοριοποιήσεις αυτές δεν αντιστοιχούν σε μορφολογικά χαρακτηριστικά. Για παράδειγμα, μία «κίτρινη γαζέλα», ούτε κίτρινη είναι, ούτε με γαζέλα μοιάζει. Άλλωστε, όλα τα αρχαία ζώα εξοντώθηκαν κατά την διάρκεια του Πόλεμου. Οι κατηγοριοποιήσεις αυτές δεν είναι παρά κατάλοιπο της νοσταλγίας των Αρχαίων για τον Έξω Κόσμο.

2. Νικολάι Φιοντόροφ \ (1829-1903 \), ρώσος φιλόσοφος. Το μοναδικό του έργο, η «Φιλοσοφία της Φυσικής Ανάστασης», δημοσιεύτηκε μετά τον θάνατό του. Εκεί διατυπώνει ρητά την ιδέα πως ο μόνος στόχος που αξίζει να απασχολεί την ανθρωπότητα είναι η υπέρβαση του φυσικού θανάτου μέσω της επιστήμης.

#

* * *

Θόρυβος μηχανής του απέσπασε την προσοχή. Άνοιξε τα μάτια του, χωρίς όμως να βιάζεται και ιδιαίτερα. Αυτό ήταν το καλό με την γουρούνα, δεν χρειαζόταν να έχεις τον νου σου. Από χιλιόμετρα μακριά, ακουγόταν όταν ερχόταν.

Ευτυχώς, ένοιωθε καλύτερα, τον είχε ξεχάσει κάπως τώρα τον Δημητρίου. Σηκώθηκε όρθιος να παρακολουθήσει το καμιόνι να πλησιάζει. Σήμερα, οδηγός ήταν ο Γιάννης. Ο Γιάννης πάντα προσέφερε θέαμα, αν είχε έστω και την παραμικρή ευκαιρία. Πράγματι, μόλις η γουρούνα ξεπρόβαλλε μέσ' απ' το σύννεφο της σκόνης, ο Γιώργος δεν μπόρεσε να μην χαμογελάσει. Σαν αγελάδα που χόρευε βαλς την πήγαινε ο Γιάννης. Οι αναρτήσεις και τα λάστιχα που φορούσε το καμιόνι δεν του επέτρεπαν να πάει πραγματικά γρήγορα, οπότε ο Γιάννης περιοριζόταν να το εκσφενδονίζει σε κάθε στροφή απ' την μια άκρη του χωματόδρομου μέχρι την άλλη. Πολύ ωραίος!

Μπροστά στη σκοπιά ήταν ένα μικρό πλάτωμα. Η γουρούνα μπήκε μέσα με φόρα και σταμάτησε μ' ένα θεαματικό παντιλίκι. Οι ρόδες της ακινητοποιήθηκαν, αλλά ο κορμός της συνέχισε

να κουνιέται πέρα-δώθε για λίγο. Μετά, και οι δυο πόρτες άνοιξαν ταυτόχρονα. Απ' τη μια εμφανίστηκε ο Γιάννης, γελώντας θριαμβευτικά και απ' την άλλη ένας άγνωστος – κάποιος νέος σίγουρα θα' ταν.

Ο Γιάννης σήκωσε το κεφάλι του και κοίταξε προς τα πάνω, προς τη σκοπιά. Σαν να μην το είχε ξαναδεί ποτέ του το θέαμα έκανε. Κάτι μουρμούρισε χαμηλόφωνα στον εαυτό του και μετά γύρισε προς τον νέο. Του έδειξε μ' ένα νεύμα του κεφαλιού την σκοπιά και τον κοίταξε ερωτηματικά. Ο νέος, σαστισμένος, δεν ήξερε πώς να αντιδράσει. Πάντα έτσι είναι οι νέοι.

Ο Γιάννης, φανερά τώρα ευχαριστημένος με τον εαυτό του, γύρισε προς τον Γιώργο. Ο Γιώργος πήρε μια βαθιά αναπνοή. Ήξερε πως είχε φτάσει τώρα η ώρα για την μικρή ιδιοτροπία του Γιάννη. Κάθε φορά που ο Γιάννης είχε να κάτι πει, ότι και να' ταν αυτό, ακόμα και σχόλιο για τον καιρό, έκανε σαν να αποκάλυπτε στον συνομιλητή του κάποιο φρικτό μυστικό. Αν ο συνομιλητής δεν συνεργαζόταν και δεν έπαιζε κί' αυτός τον ρόλο του, τότε ο Γιάννης, που δεν έβλεπε τίποτα το περίεργο στην συμπεριφορά του, πληγωνόταν ανεπανόρθωτα. Του έκοβε την

καλημέρα. Ο Γιώργος όμως ήταν καλά προετοιμασμένος.

Ο Γιάννης πλησίασε τον Γιώργο. Τον αγκάλιασε απ' τον ώμο και τον έσπρωξε διακριτικά να πάνε πάρα πέρα. Όταν έκρινε πως ήσαν ασφαλείς και πως ο νέος δεν μπορούσε ν' ακούσει, έσκυψε στο αυτί του και άρχισε να του ψιθυρίζει. Η ζεστή του ανάσα γαργαλούσε το αυτί του Γιώργου, οι φθόγγοι ακούγονταν μπερδεμένοι σε σημείο που δυσκολευόταν ακόμα και να καταλάβει τι του έλεγε. Με τα πολλά πάντως συμπέρανε πως του μιλούσε για τα δρομολόγια της γουρουνάς. Τα είχαν αλλάξει πάλι. Θα έπρεπε να κατέβει αμέσως τώρα κάτω στο στρατόπεδο και όχι με το επόμενο, όπως γινόταν κανονικά.

Καλύτερα. Έτσι θα' χε και περισσότερη ώρα να προετοιμαστεί για την έξοδο, που είχε απόψε. Έκανε ένα μικρό βήμα, ίσα-ίσα για να ξεμπλέξει εύσχημα από τον εναγκαλισμό του Γιάννη και, χαμηλόφωνα και αυτός, απάντησε στον Γιάννη πως αφού ήταν έτσι, να ανέβαινε αμέσως τώρα πάνω στο φυλάκιο να φέρει τα πράγματά του.

Ο νέος είχε μείνει στην άκρη όλη αυτή την ώρα. Παρακολουθούσε φιλύποπτα την σκηνή και ο

Γιώργος είδε καθαρά στα μάτια του πως τους είχε πάρει για αδερφές. Για τρελλές αδερφές. Ένα μικρό αίσθημα ικανοποίησης χύθηκε μέσα του. Αλλά μια στιγμή κράτησε μόνο και μετά χάθηκε.

Ο Γιάννης γύρισε προς το μέρος του νέου. Σίγουρα, κάτι θα είχε βρει να εκμυστηρευθεί και σ' αυτόν. Ούτε κουβέντα δεν πρέπει να είχαν σταυρώσει στην διαδρομή, γιατί του Γιάννη δεν του άρεσε να του αποσπούν την προσοχή, όσο οδηγούσε. Ο νέος, μόλις τον είδε να πλησιάζει, φιλο-πανικοβλήθηκε. Γύρισε πίσω κ' άρχισε να ψάχνει από πού να φύγει. Ο Γιώργος τους άφησε να τα βρουν μόνοι τους και ξεκίνησε για το φυλάκιο.

Τρομερή ζέστη έκανε πάλι σήμερα. Ανηφόρισε σιγά-σιγά το μικρό μονοπάτι που ένωνε την σκοπιά με το φυλάκιο. Ο ιδρώτας είχε αρχίσει να στάζει πάλι πάνω του. Πέντε λεπτά δρόμος ήτανε μόνο, αλλά τα έσερνε βαριά τα βήματά του. Μόνο η σκέψη της εξόδου αργότερα, τον έκανε να παίρνει λίγο κουράγιο. Γύρω του είχε αγκάθια, πέτρες και σκόνη, τίποτα άλλο – πολύ εχθρικό τοπίο, δεν είχε πού να κοιτάξει. Προσπάθησε να φανταστεί το φυλάκιο σαν ένα

μικρό απομονωμένο πανδοχείο, χαμένο σ' ένα μαύρο, χιονισμένο δάσος. Δεν ήταν και τόσο εύκολο. Τα παράτησε εντελώς όταν άρχισε να ακούγεται το ραδιόφωνο.

Αυτό ήταν το σήμα κατατεθέν του φυλάκιου, το ραδιόφωνο. Δεν έκλεινε ποτέ, τη νύχτα απλώς το χαμήλωναν λίγο, αλλά μόνο για τρεις-τέσσερις ώρες. Τις υπόλοιπες όλες έπαιζε πάντα τέρμα. Ήταν μια παράδοση που, ανεξήγητα, κατάφερε να μεταδίδεται από μόνη της απ' την μια φουρνιά σκοπών στην άλλη. Κανείς ποτέ δεν είχε χρειαστεί να πει κάτι σχετικά.

Εξοργισμένος έφτασε ο Γιώργος στο φυλάκιο. Καθόλου δεν του άρεσε το τραγούδι που έπαιζε τώρα, του θύμιζε μια παλιά γκόμενα με την οποία δεν είχαν τελειώσει καθόλου καλά – για την ακρίβεια, δεν είχαν καν αρχίσει. Άνοιξε απότομα την πόρτα. Τίποτα, άδειο. Κανείς δεν ήταν μέσα. Καλύτερα. Με το ραδιόφωνο να παίζει μόνο του, το άδειο φυλάκιο έμοιαζε με εγκαταλειμμένο καράβι – ένα καράβι, που κατά κάποιον μαγικό τρόπο είχε εξοκείλει πάνω στο λόφο. Ευτυχώς που τουλάχιστον έκανε λίγη δροσιά εκεί μέσα. Ο Γιώργος δρασκελίσε το

κατώφλι και πήγε κατ' ευθείαν στην γωνία του. Το λουκάνικό του, τακτοποιημένο και έτοιμο από την προηγούμενη, καθόταν εκεί και τον περίμενε. Χακί και αφράτο. Καθώς άπλωνε το χέρι να το πιάσει, μια υποψία τον έκανε να σταματήσει. Το περιεργάστηκε απ' όλες τις πλευρές. Το εξέτασε με προσοχή. Δεν έμοιαζε να το έχει αγγίξει κανείς, μάλλον εντάξει ήταν. Καμία εντύπωση δεν θα του έκανε, έτσι και του είχαν παραχώσει κανένα ψόφιο ποντίκι εκεί μέσα. Τα συνηθισμένα αστεία του φυλακίου ήταν αυτά. Αλλά δεν είχε καιρό τώρα, ο Γιάννης κάτω, τον περίμενε. Έριξε το λουκάνικο στον ώμο του και βγήκε απ' το φυλάκιο. Ο ήλιος τον χτύπησε πάλι απότομα κατακέφαλα.

«Σειρά! Ε, σειρά!», άκουσε μια φωνή από μακριά.

Γύρισε. Σκίασε με το χέρι του τα μάτια του να δει καλύτερα – ο ήλιος ήταν στην ευθεία και τον στράβωνε. Ο φαντάρος απ' την άλλη σκοπιά ήταν, είχε σηκώσει το χέρι του και τον χαιρετούσε που έφευγε. Σάστισε, δεν το περίμενε. Ο φαντάρος όμως εκεί, επέμενε να του κουνάει το χέρι. Δεν έμοιαζε να θέλει κάτι, μόνο αυτό, να τον χαιρετήσει. Ο Γιώργος, πολύ αμήχανα, σήκωσε κι' αυτός τελικά το χέρι του.

Ένας μικρός, βουβός χαιρετισμός. Τι να τον έλεγε; «Σειρά», ντρεπόταν να τον πει. Το όνομά του, το πραγματικό, δεν το θυμόταν. Το χέρι του Γιώργου κρέμασε, από μόνο του έπεσε κάτω. Έκανε μεταβολή και έφυγε γρήγορα προς τα κάτω. Ούτε που έβλεπε πού πήγαινε. Πάλι είχε ντροπιαστεί. Την άλλη φορά όμως, είπε από μέσα του, την άλλη φορά έπρεπε οπωσδήποτε να ξέρει το όνομα του σκοπού. Να μπορεί να του πει μια κουβέντα, διάολε. Δικό του ήταν το λάθος πάλι, όλο δικό του ήταν.

Κατηφόρισε το μικρό μονοπάτι. Ο Γιάννης και ο νέος ήσαν ακόμα καθισμένοι δίπλα-δίπλα στη σκοπιά. Ο Γιάννης τον είχε στραμπουλίξει τον νέο από τον σβέρκο και κάτι του έλεγε στο αυτί. Ο Γιώργος έβλεπε τα χέρια του νέου να πεταρίζουν σπασμωδικά πίσω απ' την πλάτη του. Μάλλον προσπαθούσε να ελευθερωθεί. Ευτυχώς τουλάχιστον που ο τρόπος του Γιάννη δεν είχε απολύτως τίποτα το σεξουαλικό. Τα θύματά του γρήγορα την έχαναν αυτή την ανησυχία, αν την είχαν. Κάτι ήταν κι' αυτό.

Όταν ο Γιάννης άκουσε τον Γιώργο να πλησιάζει, ελευθέρωσε, λίγο απρόθυμα, τον νέο και σηκώθηκε να φύγουν. Ο Γιώργος πέταξε το

λουκάνικο στην καρότσα της γουρούνας και ανέβηκε να φύγουν. Ο Γιάννης μπήκε απ' την άλλη. Ο νέος, σαν τότε μόλις να κατάλαβε πως είχε φτάσει πια η ώρα να μείνει μόνος του εκεί πάνω, τους κοίταξε πανικόβλητος. Ο Γιώργος και ο Γιάννης, κατάλαβαν, αλλά τι να του έκαναν; Θα συνήθιζε, όλοι συνήθιζαν. Ο Γιώργος πίεσε τον εαυτό του να σηκώσει το χέρι και να του χαμογελάσει. Μα γιατί τον δυσκόλευαν τόσο αυτά τα μικρά πράγματα;

Όμως ο νέος το χάρηκε, έστω κι' αυτό το τόσο λίγο. Ανταπέδωσε τον χαιρετισμό και μετά γύρισε, κάπως πιο αποφασιστικά, να αντιμετωπίσει την σκοπιά. Η απόκοσμη εικόνα της ορθωνόταν μπροστά του σαν ικρίωμα – ένα ικρίωμα που θα έπρεπε τώρα ν' ανέβει ολομόναχος. Ο Γιώργος έγνεψε του Γιάννη να μην ξεκινήσει ακόμα. Έβγαλε το κεφάλι του απ' το παράθυρο και φώναξε του νέου να προσέχει. Η ζέστη ήταν πολύ ύπουλη. Να κάτσει κάτω και για κανένα λόγο να μην ανέβει πάνω στην σκοπιά. Ο νέος έριξε μια ματιά γεμάτη τρόμο προς τα πάνω και κούνησε το κεφάλι. Είχε καταλάβει είπε, να μην ανησυχούν. Ο Γιάννης και ο Γιώργος κοιτάχτηκαν. Ωρα ήταν πια να φύγουν. Ο Γιάννης πάτησε το γκάτζι. Απ' τα

έγκατα της γουρούνας ξεπήδησε ένας βαθύς βουχηθμός. Τα πίσω της λάστιχα μάτια αναζήτησαν πρόσφυση.

Η διαδρομή μέχρι το στρατόπεδο ήταν γύρω στα σαράντα λεπτά. Ο Γιάννης δεν είχε όρεξη για κουβέντες όσο οδηγούσε. Ο Γιώργος το ήξερε, αλλά παρ' όλα αυτά, στεναχωρήθηκε. Έψαχνε κάπως να διασκεδάσει την νέα ξεφτίλα με τον σκοπό, πάνω στο φυλάκιο. Αλλά τι να του έκανε κι' ο Γιάννης; Μόνος του έπρεπε να τα βγάλει πέρα. Έγειρε πίσω την πλάτη και έκλεισε τα μάτια του.

Η Πόλη είναι υπόγεια. Από την ίδια το ξέρουμε αυτό, δεν το έχει δει ποτέ κανείς με τα μάτια του. Εξ' αιτίας των εχθρών είμαστε κλεισμένοι εδώ μέσα. Οι εχθροί οφείλονται σε λάθος των Αρχαίων – και αυτό από την Πόλη είναι που το ξέρουμε. Κάποιο πείραμα πρέπει να ήταν που πήγε λάθος. Στην αρχή κανείς δεν κατάλαβε τι είχε συμβεί. Όταν η διαφορά στην συμπεριφορά των εχθρών έγινε φανερή, ήταν πια πολύ αργά. Οι εχθροί είχαν απελευθερωθεί και πολλαπλασιάζονταν με ασύλληπτο ρυθμό. Δεν ήταν πια δυνατόν να τους ελέγξουν οι Αρχαίοι. Έτσι έγινε και ξέσπασε ο Πόλεμος.

* * *

Οι Αρχαίοι τον έχασαν τον Πόλεμο, πολύ γρήγορα. Αναγκάστηκαν να πολεμήσουν εντελώς ανέτοιμοι, χωρίς να έχουν καν βρει τρόπο να οργανώσουν μια στοιχειώδη άμυνα. Οι ορδές των εχθρών ξεφύτρωναν από παντού και οι Αρχαίοι πολέμησαν γενναία, πόρτα-πόρτα, αλλά ήταν εντελώς μάταιο. Η σύγκρουση επεκτάθηκε αμέσως σε όλη την επιφάνεια της Γης και δεν κράτησε παρά λίγες εβδομάδες.

Προφανώς, δεν σκοτώθηκαν όλοι, οι Αρχαίοι, κατά την διάρκεια του Πόλεμου. Κάποιοι γλύτωσαν. Ήσαν όμως ελάχιστοι. Ίσως λιγότεροι κι' από ένα εκατομμύριο, σε σύνολο πληθυσμού πάνω από δέκα δισεκατομμύρια. Ήσαν όσοι συνέβαινε να γνωρίζουν για το μέρος, που εμείς τώρα αποκαλούμε Πόλη. Δεν πρόκειται για πραγματική πόλη, ποτέ δεν σχεδιάστηκε για κάτι τέτοιο. Για αποθήκη τοξικών υλικών πρέπει να προσριζόταν αρχικά, αν και δεν ξέρουμε ακριβώς. Γεγονός πάντως είναι πως η Πόλη ήταν σε θέση να προσφέρει αυτό ακριβώς που είχαν τότε τόσο ανάγκη οι Αρχαίοι: ένα ασφαλές καταφύγιο. Χάρη στους πολύπλοκους μηχανισμούς απομόνωσης, με τους οποίους την είχαν εφοδιάσει οι αρχαίοι

αρχιτέκτονες, ήταν αδύνατον για τους εχθρούς να εισχωρήσουν και να επιτεθούν κατά αναρίθμητες ορδές, όπως έκαναν παντού αλλού. Εδώ, μόνο με μεγάλη δυσκολία μπορούν να εισχωρήσουν και πάντα ένας-ένας. Οι πρώτοι κάτοικοι της Πόλης, για να επιζήσουν, αρκούσε να οργανώσουν έναν μηχανισμό συνεχούς επιτήρησης, εντοπισμού και καταπολέμησης των εχθρών. Έτσι έγινε και δημιουργήθηκαν οι Κυνηγοί. Και έκτοτε, οι γενιές διαδέχονταν η μία την άλλη, μέχρι που φτάσαμε σε εμάς εδώ σήμερα.

Πάντως, ας μην δημιουργηθεί καμιά παρεξήγηση για την κατάστασή μας. Με τον Έξω Κόσμο δεν έχουμε την παραμικρή επικοινωνία. Δεν γνωρίζουμε τίποτα σχετικά με το τι μπορεί να συμβαίνει εκεί. Η Πόλη ορκίζεται πως δεν πρόκειται ποτέ να εγκαταλείψει την προσπάθεια να επικοινωνήσει. Άλλωστε, οι απόπειρες γίνονται δημόσια, σαν τελετές. Κανείς όμως δεν ελπίζει πια στα σοβαρά σ' αυτό το πράγμα. Στις τελετές παρευρισκόμαστε τυπικά, από υποχρέωση και μόνο. Ούτε καν αν υπήρχαν άλλοι χώροι σαν την Πόλη μας δεν ξέρουμε. Η Πόλη φοβάται πως δεν υπήρχαν. Άρα δεν μπορεί να έχει απομείνει κανείς πια για

να επικοινωνήσουμε μαζί του. Άλλωστε, όσοι δεν σκοτώθηκαν από τους εχθρούς, θα πέθαναν μόνοι τους από την μόλυνση. Γιατί και το περιβάλλον το κατέστρεψαν οι εχθροί, προσπαθώντας να το προσαρμόσουν στις ανάγκες τους.

Όπως κι' αν έχουν τα πράγματα, εμείς βρισκόμαστε κλεισμένοι εδώ μέσα και, ουσιαστικά, ζούμε μόνο και μόνο για να συντηρούμε την Πόλη. Να την συντηρούμε και να πολεμάμε τους εχθρούς. Τίποτα άλλο δεν μπορούμε να κάνουμε, τίποτα άλλο δεν μας είναι δυνατό. Για κάθε μας βήμα η Πόλη πρέπει και να μας καθοδηγεί. Οι γνώσεις καθενός από μας περιορίζονται μόνο στα εντελώς απαραίτητα, ίσα-ίσα για την εκτέλεση της εργασία μας. Δεν γίνεται αλλιώς. Ασχολίες όπως η ανώτερη εκπαίδευση αλλά και οτιδήποτε άλλο, πέρα από την άμυνα και την συντήρηση, είναι αδιανόητες πολυτέλειες. Αν ασχολούμασταν με τέτοια πράγματα, τότε η Πόλη πολύ γρήγορα θα άρχιζε να ρημάζει. Δεν θα αργούσε η στιγμή που οι εχθροί θα κατάφεραν να μαζευτούν πολλοί μαζί και τότε θα μας έσφαζαν όλους. Γνωστά πράγματα είναι όλα αυτά.

* * *

Δυστυχώς, το ίδιο εκείνο πείραμα που προκάλεσε την αρχική μετάλλαξη των εχθρών, άφησε στους Αρχαίους και ένα μεγάλο ελάττωμα. Ένα ελάττωμα απ' το οποίο ποτέ δεν καταφέραμε να απαλλαγούμε, παρά τις προσπάθειες της Πόλης. Το σώμα μας έχασε την ικανότητα να καθαρίζει μόνο του το αίμα. Κάθε 10-12 ώρες καθέννας μας είναι αναγκασμένος να πηγαίνει για αιμοκάθαρση. Το έχουμε βέβαια συνηθίσει τώρα πια, αλλά δεν παύει να είναι άλλο ένα πρόβλημα.

Υπάρχουν όμως και κάποιες καλές πλευρές. Για παράδειγμα, την ίδια ώρα που γίνεται η αιμοκάθαρση η Πόλη μας τρέφει και μας απαλλάσσει από διάφορες αρρώστιες. Απ' ότι λέει η Πόλη, παλιά οι αρρώστιες πρέπει να μαστιζαν την ανθρωπότητα. Εμείς εδώ δεν παθαίνουμε ποτέ τίποτα. Επιπλέον, πρακτικά, είμαστε πλέον και αθάνατοι. Έτσι όμως όπως έχει γίνει η ζωή μας εδώ, το γεγονός αυτό δεν έχει την σημασία, που πιθανόν να του έδιναν άλλοτε. Άλλωστε και ο τρόπος με τον οποίο γίναμε αθάνατοι δεν είναι ακριβώς, όπως φαντάζονταν μάλλον παλιότερα.

Αυτό που συνέβη είναι ότι, με την φώτιση του Άη

Νικολάι, αλλά και όλων των υπόλοιπων αγίων προστατών της Πόλης, οι Αρχαίοι κατάφεραν να αποκρυπτογραφήσουν την κωδικοποίηση της σκέψης. Αυτό σημαίνει πως έφτασαν να είναι σε θέση να αποκρυπτογραφήσουν και να «διαβάζουν» ή να «γράφουν» το σύνολο της πληροφορίας που προσδιορίζει την διανοητική κατάσταση ενός ατόμου ανά πάσα στιγμή.

Το θέμα είναι πως οι πληροφορίες αυτές, όταν διαβαστούν, μπορούν μετά να «επαναγραφτούν». Δεν χρειάζεται να είναι στον ίδιο εγκέφαλο. Όσο πιο συγγενική είναι βέβαια η βιολογική υποδομή του λήπτη με αυτήν του δότη, τόσο λιγότερα είναι και τα προβλήματα ασυμβατότητας που θα αντιμετωπίσει ο λήπτης, μόλις ξυπνήσει πάλι η συνείδησή του. Τα καλύτερα αποτελέσματα επιτυγχάνονται αν υπάρχει διαθέσιμο δείγμα του βιολογικού υλικού του αρχικού ατόμου, γιατί τότε μέσω κλωνοποίησης και επιταχυμένης ωρίμανσης μπορεί να δημιουργηθεί νέο σώμα, πανομοιότυπο με το αρχικό και να φορτωθεί σε αυτό η συνείδηση του προηγούμενου. Σε αυτήν την περίπτωση το τελικό αποτέλεσμα δεν διαφέρει ουσιαστικά σε τίποτα με την ανάσταση (ή σωστότερα, την αναγέννηση) του αρχικού

ατόμου.

Είναι ρουτίνα αυτά τα πράγματα για την Πόλη. Η προσπάθειά της είναι ακριβώς επικεντρωμένη στο να διώξουμε τους εχθρούς και να επανακατακτήσουμε την επιφάνεια της Γης. Τότε θα μπορέσει να αρχίσει να αναγεννά τους νεκρούς και να μας διδάξει όλες τις παλιές γνώσεις των Αρχαίων, που τώρα έχουν περιπέσει σε αχρηστία. Αυτό είναι το όνειρό όλων μας.

Προς το παρόν όμως, εδώ μέσα που είμαστε χωμένοι, δεν υπάρχουν οι απαραίτητες συνθήκες γι' αυτό και η Πόλη δεν κάνει τίποτα απ' όλα αυτά. Περιορίζεται να καταγράφει την τρέχουσα κατάσταση καθενός από μας \ (την ώρα που κάνουμε αιμοκάθαρση\ ) και την αρχειοθετεί για μελλοντική χρήση. Το μόνο δείγμα των τεχνολογιών της Πόλης που μπορούμε να χαρούμε εμείς εδώ σήμερα είναι η δυνατότητα της, \ (πάλι όσο διαρκεί η αιμοκάθαρση\ ), να μας φυτεύει εμπειρίες κατ' ευθείαν μέσα στο μυαλό μας. Αυτές τις εμπειρίες τις βιώνουμε σαν να τις ζούσαμε πραγματικά. Μπορεί να ακούγεται ασήμαντο αυτό σε σύγκριση με όλα τα υπόλοιπα, αλλά βοηθάει πολύ για να περνάει κανείς την ώρα

του. Πολλοί στην Πόλη, κυριολεκτικά, έχουν φτάσει να ζουν μόνο και μόνο για την ώρα της αιμοκάθαρσης. Σαν εξαρτημένοι είναι.

Αυτή είναι η ζωή μας εδώ. Αν τύχει και σκοτωθούμε, θα είναι από εχθρό ή από κάποιο ατύχημα. Τα γηρατειά, και αυτά μορφή ασθένειας είναι, οπότε τα έχουμε ξεπεράσει κι' αυτά. Αν σκοτωθούμε λοιπόν, τότε, καλύτερα, γιατί εδώ που τα λέμε, όποιος σκοτώνεται, απλώς γλυτώνει απ' την μιζέρια της καθημερινής ζωής. Έτσι κι' αλλιώς θα αναγεννηθεί και πάλι όταν νικήσουμε τους εχθρούς. Με την βοήθεια του Άη-Νικολάι έτσι θα γίνουν τα πράγματα. «Μέχρι την Νίκη», όπως λέει και η Πόλη.

Ήταν πια όμως ώρα να επιστρέψω στο κελί. Η βάρδια μου είχε τελειώσει. Το χέρι μου, εκεί που με είχε δαγκώσει ο εχθρός, πονούσε πολύ. Δεν έβλεπα την ώρα να χωθώ σε ένα ζεστό κελί, να τα ξεχάσω όλα. Η φωνή της Πόλης μέσα στο κεφάλι μου μού έλεγε την κατεύθυνση που έπρεπε να ακολουθήσω. Κόσμο πολύ δεν είδα στην διαδρομή, μόνο κάποιους, λίγους, να τρέχουν από δω κι' από εκεί. Ένας περαστικός μ' έσπρωξε καθώς με προσπερνούσε. Μου χτύπησε

το τραυματισμένο μου χέρι. Δαγκώθηκα, αλλά δεν είπα τίποτα.

Έφτασα στο μέρος που μου υπέδειξε η Πόλη. Κελί ελεύθερο δεν υπήρχε εκείνη την στιγμή. Έπρεπε να περιμένω μέχρι να βγει κάποιος προηγούμενος. Απ' το χέρι μου έσταζε αίμα τώρα. Ένας συμπολίτης, που επίσης περίμενε, το πρόσεξε και μου έκανε το σήμα του Αη-Νικολάι. Του το ανταπέδωσα. Ωραίο συναίσθημα να εκτιμούν τον κόπο σου, πρέπει να ομολογήσω. Μόλις ελευθερώθηκε το πρώτο κελί, ο συμπολίτης εκείνος, αν και ήταν πιο μπροστά από εμένα, μου το πρόσφερε. Θα άδειαζαν και άλλα πολύ γρήγορα, οπότε την δέχτηκα την προσφορά του. Άλλωστε αυτός δεν αιμοραγούσε. Τον ευχαρίστησα και μπήκα μέσα. Άκουσα τον αέρα που σφύριζε. Τα τοιχώματα του κελιού έκλεισαν ερμητικά. Οι θηλές του κελιού άρχισαν να καλύπτουν το σώμα μου. Πάντα με έπιανε μια μικρή αγωνία όταν πλησίαζαν προς το κεφάλι μου. Με έπιανε ένας φόβος πως δεν θα μπορούσα να αναπνεύσω. Αλλά ανυπομονούσα και να δω τι εμπειρία μου είχε ετοιμάσει αυτή τη φορά η Πόλη.

* * *

Το σταθερό γουργούρισμα της γουρούνας που τον συντρόφευε τόση ώρα, διακόπηκε από ένα απότομο τράνταγμα. Άνοιξε τα μάτια του. Είχαν πέσει σε λακκούβα, του είπε ο Γιάννης, κάνοντας έναν απολογητικό μορφασμό. Σιγά-σιγά πλησίαζαν πια προς το κέντρο της πόλης. Έπρεπε να την διασχίσουν τώρα, γιατί το στρατόπεδο ήταν από την άλλη πλευρά. Ο Γιάννης τώρα πήγαινε πολύ αργά εξ' αιτίας του κόσμου. Η ζέστη μέσα στη γουρούνα ήταν αποπνικτική.

Ο Γιώργος προσπαθούσε να χαζέψει έξω απ' το παράθυρο. Η θέα της πόλης του έφερνε ζάλη. Πάντα το πάθαινε αυτό μετά από μερικές μέρες στο φυλάκιο. Συνήθιζε τόσο πολύ εκεί πάνω, την ερημιά και την μονοτονία, που η ξαφνική κίνηση και η πολυχρωμία τον σάστιζαν, δεν ήξερε πού να κοιτάξει. Αλλά θα συνήθιζε γρήγορα και πάλι. Πάντα έτσι γινόταν. Άλλωστε, είχε και την έξοδο σήμερα.

Η γουρούνα διέσχισε τον κεντρικό δρόμο με τα εμπορικά και συνέχισε προς τα προάστια. Σταδιακά, ο Γιάννης αύξησε πάλι λίγο την

ταχύτητα. Πριν φτάσουν στο στρατόπεδο θα περνούσαν μπροστά και από τα «στοιχειωμένα». Ο Γιώργος, από μόνος του, τα είχε βγάλει έτσι. Ήταν τέσσερα εγκαταλειμμένα σπίτια, το ένα δίπλα στ' άλλο. Στέκονταν σχεδόν απομονωμένα απ' την υπόλοιπη πόλη. Πρέπει να ήταν δεκαετίες που δεν είχε περάσει κανείς το κατώφλι τους. Παρ' όλα αυτά όμως, ακόμα βρίσκονταν σε αρκετά καλή κατάσταση. Ο Γιώργος όλο έλεγε να ρωτήσει κανένα ντόπιο για την ιστορία τους, αλλά δεν είχε τύχει ποτέ. Έτσι, ήταν ελεύθερος να φαντάζεται ότι ήθελε. Ήταν σαν να τους έβλεπε τους παλιούς ενοίκους των σπιτιών αυτών. Σαν αποστεωμένες αράχνες να παραμονεύουν πίσω απ' τους μισογκρεμισμένους τοίχους. Να επιμένουν ακόμα να ελπίζουν πως οι ξεφτισμένοι τους ιστοί θα έπιαναν κάποτε κάποιον περαστικό. Όμως ποτέ δεν έπιαναν τίποτα. Ο Γιώργος τους συμπονούσε, κατά κάποιο τρόπο. Αναρωτιόταν πώς θα ήταν όταν κι' αυτός, νεκρός πια από χρόνια, θα αργοπέθαινε, εκλιπαρώντας να τον θυμηθεί κι' αυτόν κάποιος, έστω και για μια μόνο στιγμή. Η σκέψη όμως και μόνο τον πάγωνε. Τα παράταγε αμέσως.

Από μακριά, στην άκρη της λεωφόρου, φάνηκε

επιτέλους το στρατόπεδο. Ο Γιώργος ένοιωσε την καρδιά του να πεταρίζει. Δεν έβλεπε τον λόγο, πάντως, έτσι ένοιωθε. Έριξε μια ματιά στον Γιάννη. Ως κι' αυτός τώρα προσπαθούσε κάπως να συμμαζευτεί. Ο Γιώργος τον έπιασε να πασπατεύει αφηρημένα τον γιακά του προσπαθώντας να τον ισιώσει. Η γουρούνα σταμάτησε αργά μπροστά απ' την πύλη. Του σκοπού, ούτε που του πέρασε απ' το μυαλό να μετακινηθεί απ' την σκιά που βρισκόταν ταμπουρωμένος. Μια ματιά τους έριξε μόνο και σήκωσε αμέσως τη μπάρα. Η γουρούνα πέρασε την είσοδο και μπήκε στο στρατόπεδο.

Πέντε μέτρα έκαναν και, εντελώς απροειδοποίητα, ο Γιάννης έπεσε στα φρένα. Η γουρούνα ανακάθισε αγανακτισμένη. Ο Γιάννης γύρισε στον Γιώργο και του είπε πως – καλά που το θυμήθηκε – δυστυχώς, δεν μπορούσε να τον πάει μέχρι τον θάλαμο. Διαταγή του λοχαγού. Απαγορευόταν οποιαδήποτε μη διατεταγμένη κίνηση εντός του στρατοπέδου. Κίνδυνος πρόκλησης ατυχημάτων.

Χωρίς δεύτερη κουβέντα, ο Γιώργος ψάρεψε απ' την καρότσα το λουκάνικό του και κατέβηκε. Ο Γιάννης του έκλεισε το μάτι σε χαιρετισμό. Η

γουρούνα βρυχήθηκε και ο Γιώργος περιλούστηκε με ένα ακόμα σύννεφο σκόνης. Έμεινε λίγο ακίνητος, μέχρι να κατακάτσει. Γύρισε προς την πύλη. Ο σκοπός, σαν ψάρι, είχε εξαφανιστεί εντελώς μέσα στη τρύπα του. Ο Γιώργος είχε μείνει μόνος. Έστριψε αριστερά και ξεκίνησε για τους θαλάμους.

Ο ήλιος τον στράβωνε. Με μισόκελιστα μάτια επιθεώρησε τους χαμηλούς θάμνους, τα τακτικά παρτέρια, τις γραμμές από ασβέστη που οριοθετούσαν το χώμα απ' την ασφαλτο. Αυτή ήταν η δωρική αισθητική του στρατόπεδου. Όπως τα θυμόταν ήταν όλα, ακριβώς όπως τα είχε αφήσει απ' την τελευταία φορά. Δεν ήταν βέβαιος αν έπρεπε να χαίρεται τώρα γι' αυτό.

Έφτασε στους θαλάμους. Κανέναν δεν συνάντησε στην διαδρομή. Ανέβηκε τα σκαλάκια και μπήκε στον μακρύ διάδρομο. Κάπως λιγότερη η ζέστη εδώ, ευτυχώς. Τίποτα κι' εδώ, ερημιά, κανείς. Όλοι στις αγγαρείες θα ήταν ακόμα. Διέσχισε τον διάδρομο. Χάζεψε αφηρημένα τον πίνακα της ιεραρχίας, τα κορνιζαρισμένα συνθήματα των αρχαίων προγόνων και τελικά έφτασε στον θάλαμο. Άνοιξε την πόρτα. Τίποτα, ούτε εκεί.

Απογοητεύτηκε. Ταυτόχρονα, χάρηκε. Την ευχαριστιόταν αυτήν την σχετική ησυχία μεσ' το κεφάλι του. Ήθελε να κρατήσει.

Είχε λίγη ώρα ακόμα μέχρι το φαγητό. Κανονικά, έπρεπε να κάνει μπάνιο. Αλλά του έφερνε αναγούλα αυτή η ιστορία. Οι σιχαμερές πλαστικές παντόφλες, η κοκαλωμένη πετσέτα, το πετρωμένο σαπούνι, οι καθαροί μέχρι αηδίας σιδερένιοι σωλήνες. Προτίμησε να βγει έξω και να κάτσει να χαζέψει. Μόλις είχε φτάσει και δεν είχε υπηρεσία.

Κάθισε εκεί μπροστά, στα σκαλιά του θαλάμου, να περιμένει. Ακούμπησε το κεφάλι στο χέρι του και άφησε τον απογευματινό ήλιο να ζεστάνει το μάγουλό του. Κοίταξε γύρω-γύρω το στρατόπεδο, όσο μπορούσε να δει, από εκεί που καθόταν. Δεκάδες πράσινα μυρμηγκάκια έτρεχαν πανικόβλητα προς όλες τις κατευθύνσεις. Πραγματικός οργασμός δραστηριότητας. Είχε όμως κάτι το μονότονο, κάτι το ισοπεδωτικά ανιαρό το όλο θέαμα. Η καλύτερη αντίδραση ήταν η αδιαφορία πίστευε ο Γιώργος. Παρ' όλα αυτά, κάπως τα κατάφερε και πάντα τον νευρίαζε το θέαμα.

* * *

Κάθε φορά που κάποιος πλησίαζε προς το μέρος του, ο Γιώργος λαχταρούσε μην ήταν κανένας γνωστός. Ανυπομονούσε, και ταυτόχρονα, φοβόταν λίγο κιόλας. Ούτε ο ίδιος κατάφερε να εξηγήσει πώς τα συνδύαζε αυτά τα δυο. Τελικά, έκλεισε τα μάτια του.

Κόλλησα στον τοίχο. Είχε περάσει καιρός. Έκανε ζέστη, πολύ ζέστη. Η ζωή μου όλη τρεις-τέσσερις μέρες θα κρατούσε. Η θερμοκρασία έπαιζε καθοριστικό ρόλο. Περίμενα, καιρό τώρα, να βραδιάσει. Ακίνητη, χωρίς ίχνος σκέψης να ρυτιδώνει το μυαλό, ολόκληρη η ύπαρξή μου μια αιώνια προσμονή.

Ο κόσμος γύρω μου ήταν ένα ενεργειακό σύμπαν. Δεν ήξερα τι ήταν τα ζώα, τα πουλιά ή τα δέντρα. Δεν είχα τα μέσα να τα αντιληφθώ ή να τα καταλάβω. Το μόνο που ήξερα ήταν η ενέργεια, θετική και αρνητική. Αποζητούσα την μια και απέφευγα την άλλη. Και ήμουν σίγουρη πως, τελικά, θα έβρισκα τον δρόμο μου. Περίμενα να φτάσει το βράδυ για να βγω να κυνηγήσω. Γι' αυτό είχα γεννηθεί, ήταν απλό.

Θυμόμουν. Θυμόμουν χωρίς να σκέφτομαι, την αρχή της ζωής μου. Την έβλεπα με το μάτι του

μυαλού μου και παρακολουθούσα ψυχρά, χωρίς καμιά συναισθηματική φόρτιση. Η μαμά μου με είχε αποθέσει στην επιφάνεια μιας μικρής σκιερής λακκούβας. Γεμάτη με βρομόνερα ήταν. Δίπλα μου επέπλεαν δεκάδες άλλα αδέρφια μου. Μετά, η μαμά έφυγε, δεν την ξανάδα ποτέ πια. Άρχισα να μεγαλώνω. Ένοιωθα στενόχωρα εκεί, που ήμουν χωμένη. Νόμιζα ότι θα πάθω ασφυξία. Είχα διπλωθεί ολόκληρη, δεν μπορούσα να ανασάνω. Τα πνευμόνια μου τα ένοιωθα να έχουν χωθεί μέσα στην κοιλιά μου. Η πλάτη μου πονούσε πάρα πολύ. Κάτι με πίεζε, όμως δεν μπορούσα να δω τι ήταν, γιατί δεν μπορούσα να γυρίσω το κεφάλι μου. Κάποια στιγμή άρχισα να χάνω τον κόσμο, είπα πως θα πεθάνω όπου να' ναι. Δεν κατάλαβα πόση ώρα πέρασε, μπορεί και να λιποθύμησα.

Σε κάποια στιγμή ακούστηκε ένας τρομερός κρότος, κάπως σαν να έσπασε ολόκληρη η σπονδυλική μου στήλη. Η πίεση στη πλάτη μου άρχισε να μαλακώνει. Άρρησα όμως να το καταλάβω, έτσι πιασμένη που ήμουν. Ξαφνικά όμως, είχα χώρο να κινηθώ. Τεντώθηκα, διστακτικά. Μου πήρε ώρα, όλοι μου οι μυς ένοιωθαν σαν να μην είχαν κινηθεί ποτέ. Μπορεί έτσι να ήταν πραγματικά, δεν μπορούσα

να θυμηθώ. Ένοιωσα να γλιστρώ μέσα σε κάτι. Παχύρρευστο ήταν, υπέροχο. Τι ανακούφιση. Αγαλλίαση. Κολύμπησα με απόλαυση. Μετά πήγα και κόλλησα στην επιφάνεια για να μπορώ να αναπνέω. Ήταν πραγματικά πολύ ωραία. Φαγητό υπήρχε άφθονο, περνούσε δίπλα μου τελείως ελεύθερα. Απλώς, άνοιγα το στόμα μου και έτρωγα. Τόσο ανέμελα. Όλα καθαρά και έντονα. Ζωή στο μάξιμουμ.

Αλλά δεν κράτησε πολύ αυτό, γρήγορα άρχισε νέο μαρτύριο. Ξεκίνησα να πρήζομαι. Ένοιωθα ξένη μέσα στο σώμα μου, σαν να μην με χωρούσε. Το αίσθημα γρήγορα έγινε τρομερά οδυνηρό. Ένα κομμάτι του δέρματός μου, χαμηλά πίσω στη πλάτη μου, σκίστηκε κι' άνοιξε. Τρόμαξα. Δεν πονούσα όμως καθόλου. Δεν πρέπει να υπήρχε πρόβλημα, κατάλαβα. Σαν την προηγούμενη φορά πρέπει να ήταν. Το δέρμα μου σκίστηκε και γρήγορα έπεσε από πάνω μου σαν άχρηστο πανωφόρι. Μετά, έγινε ησυχία. Αλλά γρήγορα το πρήξιμο ξανάρχισε. Αυτή την φορά δεν ανησύχησα και τόσο πολύ. Θα περνούσε, είπα, κι' αυτό. Πράγματι, το δέρμα μου και πάλι τσιτώθηκε, σκίστηκε και έπεσε από πάνω μου. Συνέχισα να ξεπροβάλλω μέσα απ' το σώμα μου και να μεγαλώνω. Ένοιωθα

περήφανη, κατά κάποιον τρόπο. Σαν λουλούδι, που ανθίζει ξανά και ξανά. Η διαδικασία αυτή επαναλήφθηκε τέσσερις φορές. Άρχισε να κουράζομαι. Μου ήταν αδύνατον να φανταστώ πού μπορούσαν να οδηγήσουν όλα αυτά.

Περίμενα. Νόμιζα πως να ξαναρχίσω να πηζόμαι, αλλά αυτή τη φορά, δεν ένοιωθε τίποτα πια. Τίποτα. Είχα χάσει κάθε επαφή με το σώμα μου. Ούτε καν πεινούσα. Το φαΐ περνούσε δίπλα μου και δεν έβρισκα την δύναμη να ενδιαφερθώ. Το μόνο που ήθελα ήταν να κάθομαι και να ξεκουράζομαι, αιωρούμενη ελεύθερα. Όμως γρήγορα νέες αλλαγές άρχισαν να γίνονται μέσα μου. Δεν ήξερα πώς να τις ονομάσω και να τις περιγράψω στον εαυτό μου, αφού δεν μου προκαλούσαν κανένα συνειρμό. Απλώς τις ένοιωθα να συμβαίνουν. Πέρασε ώρα.

Κάποια στιγμή, τυχαία, έκανα μια κίνηση και έκπληκτη είδα να σκίζεται ένα διάφανο περίβλημα που πρέπει να είχε σχηματιστεί γύρω μου, χωρίς ποτέ να το καταλάβω. Δεν το περίμενα. Δεν το περίμενα που είχα γίνει αυτό που έβλεπα, αυτό που ένοιωθα. Ήταν νωρίς όμως ακόμα, δεν ήμουν ακόμα έτοιμη. Κάθισα ακίνητη στην επιφάνεια του νερού. Η λαμπρή

ζέστη από ψηλά μου έδινε δυνάμεις. Ήταν τόσο ευεργετικό. Σαν να ήμουν φτιαγμένη από πηλό κι' η ζέστη με βοηθούσε να πάρω σχήμα, να υπάρξω. Ένοιωσα να πυρώνω από εσωτερική ζωή και το σώμα μου να τεντώνεται σαν χορδή τόξου. Ήμουν πια έτοιμη.

Μετά... Αχ, μετά. Μετά ο ουρανός πρέπει να σκίστηκε στα δύο κι' εγώ έμεινα άναυδη να θαυμάζω. Πετούσα! Πετούσα ψηλά στον αέρα. Πετούσα σαν χαρούμενο βέλος. Ποτέ δεν το συνήθισα εντελώς. Ακόμα και όταν κατάλαβα πως ήταν κάτω από τον πλήρη έλεγχο μου, εξακολουθούσα να το αντιμετωπίζει σαν θαύμα. Ένα θαύμα, δωρεάν.

Πέταξα ψηλά. Έσπρωχνα τον αέρα προς τα κάτω, γύρινα ανάποδα τα φτερά μου, τον ξανάσπρωχνα προς τα πάνω και μετά έκανε για λίγο τσουλήθρα πάνω στα κύματα του αέρα. Και ξανά, και ξανά. Τα δευτερόλεπτα ήσαν τόσο αργά και ο ήλιος τόσο εκθαμβωτικός. Μαγεία. Μόνο που δεν ήξερα πού να πάω και τι να κάνω. Δεν ήξερα καν πως υπήρχαν προορισμοί. Δεν ήξερα να σκεφτώ, πώς να κρίνω και να συγκρίνω. Ήμουν φυσική, γρήγορη και αυτόματη.

* * *

Όμως, η ανάγκη ήρθε γρήγορα και με βρήκε. Αρχισα να πεινάω. Και δεν πεινούσα σαν μωρό, γιατί αυτό ήμουν έως τότε. Τώρα πεινούσα σαν ενήλικος. Με θέριζε η πείνα. Ποθούσα το φαΐ με έναν τρόπο εντελώς σεξουαλικό. Ένοιωθα το σώμα μου να σταφιδιάζει και να αποζητά την τροφή σαν απαρηγόρητη γεροντοκόρη. Έχωνα τα νύχια μου στα απελπισμένα βυζιά μου και ονειρευόμουν υστερικά έναν πελώριο θρεπτικό σωτήρα να με βιάζει λυτρωτικά. Πεινούσα, πεινούσα πολύ.

Δεν είχα αμφιβολίες, ήξερα πολύ καλά τι έπρεπε να κάνω. Να περιμένω να βραδιάσει έπρεπε. Το βράδυ οι ενέργειες που με περιέβαλαν θα φωτίζονταν πιο καθαρά. Θα μπορούσα τότε πιο εύκολα να ξεμπερδέψω το κουβάρι τους και να φτάσω τον στόχο μου. Προσγειώθηκα στην κάθετη επιφάνεια ενός τοίχου, στηρίχτηκα στις πατούσες μου και περίμενα.

Ψυχρή και αδιάφορη περίμενα να βραδιάσει. Έβλεπα με το μάτι της φαντασίας μου το σώμα μου, σαν πύρινο σπαθί, να τρυπάει τον στόχο και να αντλεί τους χυμούς του. Σαν διψασμένη αντλία πετρελαίου. Το κεφάλι μου ολόκληρο

ριγούσε από λαχτάρα. Τα σάλια μου έτρεχαν ακατάπαυστα.

Και σε μια στιγμή ξεκίνησα. Δεν το αποφάσισα, εγώ η ίδια, Είχα εμπιστοσύνη απλώς. Αυτός που μου χάρισε την πτήση, θα μου έδινε τώρα και την τροφή. Είχα αφεθεί στην αγάπη Του, που με περιέβαλε από παντού. Πετούσα. Ισορροπώντας πάνω από τα κύματα, έπλεα μακριά απ' τις κακές περιοχές και κοντοστεκόμουν εκεί που ένοιωθα καλή ενέργεια, μήπως και έπιανα αύρα τροφής με τις κεραίες μου. Έτσι, συνέχεια. Ήταν ένα μαγικό ταξίδι.

Και ναι. Ξαφνικά, εκεί που πήγαινα, κάτι ένοιωσα. Ήταν μια μυρωδιά, μια πολύ ειδική μυρωδιά. Την ένοιωθα να με γαργαλάει ανεπαίσθητα σε ένα μέρος του σώματός μου, για το οποίο δεν είχα όνομα. Δεν ήμουν καν βέβαιη πως ήταν μυρωδιά αυτό το πράγμα. Έτσι έμοιαζε πάντως.

Βούτηξα πίσω της. Γλυκιά, χρυσή οπτασία. Το σώμα μου ολόκληρο ένα υπερηχητικό τρυπάνι, που, νομοτελειακά, θα εύρισκε τον στόχο του. Γιατί Αυτός τα είχε φτιάξει έτσι. Είχα δικαίωμα στον στόχο μου. Πετούσα προς αυτόν και τον

ένοιωθα να με καλεί.

Έσπασα τα μούτρα μου. Χτύπησα πάνω σε κάτι. Ένα αόρατο εμπόδιο. Δεν φαινόταν τίποτα, αλλά να περάσω δεν μπορούσα. Το εμπόδιο υψωνόταν μέχρι την άκρη του ουρανού. Πέταξα παντού, έψαξα, αλλά το εμπόδιο δεν είχε άκρη, πουθενά δεν άρχιζε και πουθενά δεν τέλειωνε. Ήταν καρφωμένο στη μέση του σύμπαντος και χώριζε την πραγματικότητα στα δυο. Και εγώ βρισκόμουν από την άλλη πλευρά, την λάθος πλευρά. Είχα πάρει φόρα και πήγα και έπεσα πάνω του με όλη μου την δύναμη. Τίποτα. Εξοργίστηκα. Ξαναδοκίμασα. Τίποτα. Ξανά. Ξανά. Ξανά, ξανά, ξανά. Τίποτα.

Στο τέλος τραυματίστηκα, άσχημα. Την τελευταία φορά κάτι ένοιωσα να σπάει στο στήθος μου. Το ένα μου φτερό τσάκισε και δεν μπορούσα πια να πετάξω. Έπεσα μπροστά στον τοίχο. Ικέτης τώρα. Δεν έφτανα για τίποτα άλλο.

Πέρασε ώρα. Και το πιο εξευτελιστικό απ' όλα ήταν πως βαθιά μέσα μου, το ήξερα απ' την αρχή πως κάτι τέτοιο επρόκειτο να μου συμβεί. Το περίμενα, να αποτύχω. Κάτι θα στράβωνε στο τέλος κί η ζωή μου θα πήγαινε στράφι.

Ήμουν σίγουρη, καταλάβαινα τώρα. Δοκίμασα πάλι να πετάξω. Αλλά βέβαια η χάρις Του με είχε τώρα εγκαταλείψει. Δεν μπορώ να πω πως ένοιωσα έκπληξη. Με δοκίμαζε, ο Νάρκισσος.

Με τρομερό κόπο σύρθηκα μέχρι μια κόγχη λίγα εκατοστά πιο κάτω. Ξάπλωσα. Δυστυχώς, χειρότερα. Χειρότερα, συνέχεια. Ένοιωθα να κατακυλάω με ιλιγγιώδη ταχύτητα. Ο κόσμος γύριζε μέσα στο κεφάλι μου σαν ξεχαρβαλωμένη καρότσα. Το πόδια μου διπλώθηκαν αφύσικα κάτω απ' το τσακισμένο μου φτερό. Μαύρη μοίρα. Δεν μπορούσα πια καθόλου να κουνηθώ, ολόκληρο το σώμα μου σφάδαζε από τους πόνους. Τα μάτια μου πρέπει να κρέμονταν έξω από τις κόγχες του κρανίου μου. Θλιβερά ελατήρια σε χαλασμένο ρολόι. Τα σπλάχνα μου θα χύνονταν σε λίγο έξω απ' την κοιλιά μου. Θνητή ήμουν. Δεν μπορούσα ν' ανασάνω. Ο πόνος με τρέλαινε. Πραγματικά, θα πέθαινα. Η ζωή μου θα τελείωνε εκεί, τότε. Το επόμενο δευτερόλεπτο δεν θα υπήρχα πια. Μα γιατί; Τι είχα κάνει; Το μόνο που είχα κάνει ήταν ότι Τον είχα εμπιστευθεί. Ο χρόνος θα συνέχιζε αδιάφορα, αλλά εγώ θα πέθαινα. Έτσι γελοία, έτσι χωρίς λόγο, χωρίς τίποτα. Θυμήθηκα όταν ήμουν ακόμα μωρό. Μαμά, μανούλα, όχι. Όχι

εδώ, όχι έτσι. Όχι τώρα. Όχι. Πουτάνες,
γαμιέστε.

Εύπνησα. Είχε τελειώσει η αιμοκάθαρση.
Αναυδο με είχε αφήσει η εμπειρία που μου
έπαιξε η Πόλη. Αποσβολωμένος, έμεινα να
κοιτάω απέναντι το κενό. Δεν λέω, εντυπωσιακή
ήταν. Μάλλον, πάντως, θα προτιμούσα κάτι
λίγο πιο συνηθισμένο, κάτι πιο συντηρητικό.
Βγήκα έξω. Κόσμος πολύς είχε μαζευτεί πάλι.
Παραμέρισα για να μπει ο επόμενος. Ένοιωθα
καλύτερα τώρα, πολύ καλύτερα. Το μπράτσο
μου ήταν εντάξει, ούτε που φαινόταν η
δαγκωματιά του εχθρού. Και το αίμα μου
καθαρό ήταν πάλι, το ένοιωθα. Η Πόλη, στο
μεταξύ, μου ορκιζόταν με απολογητικό ύφος
πως αυτού του είδους οι εμπειρίες ήσαν
εξαιρετικά δημοφιλείς. Τι να πω; Δικαίωμά τους,
όσων διασκεδάζαν μ' αυτά τα πράγματα. Εμένα,
πάντως δεν μου άρεσαν. Καιρός όμως για τη
βάρδια τώρα.

δεύτερο μέρος

Ο θόρυβος ξανακούστηκε, πιο έντονος τώρα. Ο Γιώργος δεν κατάφερε να συνεχίσει να τον αγνοεί. Άνοιξε τα μάτια του. Ένας νέος – μπαμ έκανε από μακριά – έκανε την φασαρία. Αγγαρεία εστιατορας ήταν. Προσπαθούσε να μεταφέρει το βραδινό απ' τα μαγειρεία στο εστιατόριο. Δεν τα κατάφερε όμως, έτσι μόνος. Το καζάνι ήταν βαρύ και καυτό. Ο νέος ούτε να το πιάσει δεν μπορούσε καλά-καλά. Κάθε δυο-τρία βήματα δεν άντεχε άλλο και του έπεφτε κάτω στο χώμα. Αυτός ήταν ο ήχος που άκουγε ο Γιώργος. Το καυτό περιεχόμενο ξεχειλίζει απ' το καζάνι και ζεμάταγε τα χέρια του νέου, αλλά ο κακομοίρης δεν είχε άλλη επιλογή. Έπαιρνε μια αναπνοή, σήκωνε το καζάνι και έκανε άλλα δυο-τρία βήματα. Μέχρι να του ξαναπέσει. Ο Γιώργος έτρεξε αμέσως να τον βοηθήσει.

* * *

Σαν νεογέννητο κουτάβι έκανε ο νέος όταν είδε τον Γιώργο να πλησιάζει. Τον λυπήθηκε, ο Γιώργος. Του θύμισε τον εαυτό του, όταν είχε πρωτόρθει στο στρατόπεδο. Δεν έτρεφε αυταπάτες. Και τώρα ακόμα, πάλι ίδιος ήταν. Τώρα όμως, είχε πια μάθει κάπως να το κρύβει. Ήξερε πώς να συμπεριφέρεται με πέντε-έξη άτομα. Δεν έβρισκε πια στην κάθε γωνία. Ή τέλος πάντων, έτσι νόμιζε, έτσι ήθελε να ελπίζει.

Ο Γιώργος και ο νέος σήκωσαν και οι δυο μαζί το καζάνι και κούτσα-κούτσα το έφτασαν μέχρι την πόρτα του εστιατόριου. Ο νέος, λαχανιασμένος, έγνεψε να το αφήσουν κάτω μια στιγμή, άνοιξε με ένα κλειδί την πόρτα και μπήκαν μέσα.

«Μεγάλε, σ' ευχαριστώ πολύ, μεγάλε», ψέλλισε ο νέος. «Εκεί, πάνω στον πάγκο να τ' ακουμπήσουμε, μεγάλε. Σ' ευχαριστώ. Έλα, θα σε σερβίρω και πρώτο τώρα, μεγάλε. Έτσι, για την βοήθεια».

Μόνοι τους ήσαν μέσα στο εστιατόριο. Ποιόν άλλο μπορούσε να σερβίρει; Κί' αυτά τα «μεγάλε» τι τα ήθελε συνέχεια; Αλλά τι τα θες; Έτσι είναι οι νέοι. Ο Γιώργος προτίμησε να μην

σχολιάσει. Η σιωπή, έκρινε, ταίριαζε περισσότερο στην εικόνα του γνήσιου «παλιού». Για τέτοιοι ήθελε να τον πάρει ο νέος. Πήρε το ξέχειλο πιάτο με τα μακαρόνια και πήγε και κάθισε στην άκρη ενός πάγκου. Στο μεταξύ, το εστιατόριο γέμιζε σιγά-σιγά με κόσμο. Ο Γιώργος ξεκίνησε να τρώει βιαστικά. Δεν είχε όρεξη για κουβέντες.

Τελείωσε και βγήκε απ' το εστιατόριο. Είχε προλάβει, κανείς δεν του είχε απευθύνει το λόγο. Σαν να τον κυνηγούσαν έκανε όμως, δεν ήταν γελοίο αυτό; Η δικαιολογία του ήταν πως έφταιγε η έξοδος. Ούτε ο ίδιος όμως δεν την πίστευε καλά-καλά. Η αλήθεια μάλλον ήταν πως δεν είχε συχνά κέφια, άρα τις λίγες φορές που είχε, θα ήταν κρίμα να αφήνει να του τα χαλάει ο κάθε μαλάκας. Σιγά τα κέφια όμως. Τέλος πάντων, τέλος πάντων.

Επέστρεψε στον θάλαμο. Πάλι άδειος ήταν. Στο εστιατόριο πρέπει να είχαν μαζευτεί τώρα όλοι. Άλλαξε βιαστικά και τρέχοντας σχεδόν βγήκε απ' το στρατόπεδο. Η προοπτική της εξόδου είχε ήδη αρχίσει να τον χτυπάει στο κεφάλι. Διέσχισε την λεωφόρο και πήγε και στάθηκε απέναντι, στη στάση, να περιμένει. Μόνο να μην αργούσε

πολύ το λεωφορείο. Αναρωτήθηκε τι άλλο θα έκανε σ' αυτή του την έξοδο. Δεν ήταν και τόσο πολλές οι δυνατές επιλογές. Να πήγαινε για κανένα καφέ; Πριν όμως ή μετά; Δεν θυμόταν τότε ακριβώς έκλεινε το τηλεφωνείο. Πρώτη του δουλειά, μόλις θα έφτανε, θα ήταν να περάσει από εκεί για να δει. Και μετά; Μετά, πίσω, στο στρατόπεδο, τι άλλο; Αυτές οι δήθεν διασκεδάσεις των συναδέλφων του δεν ήταν καθόλου του γούστου του. Πίστευε πως ήταν από καθαρή απόγνωση.

Το λεωφορείο εμφανίστηκε στο βάθος του δρόμου. Ο απογευματινός ήλιος το έκανε να μοιάζει σχεδόν χρυσαφί. Όμορφο του φάνηκε κάπως το λεωφορείο, ένας καλοκάγαθος γίγαντας που μούγγριζε φιλικά. Φυσούσε και ένα δροσερό αεράκι απ' την μεριά της θάλασσας – μέρες είχε να νοιώσει τόσο καλά, τόσο αισιόδοξα. Το λεωφορείο έφτασε και στάθηκε μπροστά του. Η πόρτα άνοιξε και ο οδηγός γύρισε και τον κοίταξε βαριεστημένα. Ο Γιώργος ανέβηκε και πήγε και κάθισε τέρμα πίσω. Το λεωφορείο ξεκίνησε πάλι με θόρυβο. Στύλωσε τα μάτια του ίσια μπροστά, στον άδειο διάδρομο και προσπάθησε να συγκεντρωθεί.

* * *

Δεν έφταιγε η έξοδος. Εδώ και ώρα, απ' το εστιατόριο περιίπου, είχε αρχίσει εκείνος ο πόνος. Προσπάθησε να τον αγνοήσει, αλλά εκείνος, εκεί, επέμενε. Ήταν εκείνος ο ειδικός πόνος στο πάνω μέρος του στήθους, στην άκρη ακριβώς του στέρνου. Τον έπιανε κάθε φορά που είχε κάτι σημαντικό να κάνει. Αλλά ήταν ψύχραιμος, ήξερε πώς να τον αντιμετωπίσει. Έπρεπε να βρει κάτι άλλο να ασχοληθεί. Να αποσπάσει την προσοχή του με κάτι άλλο, οτιδήποτε, να μην τον αφήσει να εξελιχθεί σε πανικό. Μπορούσε, για παράδειγμα, να σχεδιάσει τι θα της έλεγε στο τηλέφωνο. Μήπως όμως θα' ταν καλύτερα αν ήταν λίγο πιο χαλαρός, λίγο πιο αυθόρμητος; Αλλά τι πείραζε αν είχε προετοιμάσει δυο-τρία πράγματα; Έτσι, να τα' χει πρόχειρα, να μην έχει να ψάχνει εκείνη την ώρα. Καλή ιδέα του φάνηκε. Μετά, άλλαξε γνώμη. Στο τέλος τα παράτησε. Γύρισε και κάρφωσε τα μάτια του έξω απ' το παράθυρο.

Είχαν πια περάσει και τα «στοιχειωμένα» και πλησίαζαν να μπουν στη πόλη. Τα μάτια του, πειθήνια, γλιστρούσαν απαλά πάνω απ' τις εικόνες. Μέσα του όμως, η προσοχή του, τού ξέφευγε συνέχεια. Με νύχια και με δόντια πολεμούσε να την κρατήσει. Αλλά μόλις έκανε

να γυρίσει απ' την άλλη, αυτή αμέσως το έβαζε στα πόδια. Και τότε, ο Γιώργος έπρεπε να την κυνηγήσει, να την πιάσει και να την ξαναχώσει πάλι πίσω, στη θέση της. Έτσι, συνέχεια. Κουραστικό ήταν. Όταν έφτασαν στην πλατεία – εκεί που έπρεπε να κατέβει – ήταν τόσο απορροφημένος απ' αυτό το διαρκές κυνηγητό, που παρά λίγο να μην το πάρει είδηση. Το λεωφορείο ξεκίναγε πάλι να φύγει, όταν ο Γιώργος συνειδητοποίησε πού βρισκόταν. Πάτησε μια φωνή. Πετάχτηκε όρθιος. Ο οδηγός κούνησε το κεφάλι του, αλλά δεν του το χάλασε το χατίρι. Έβγαλε την ταχύτητα και άνοιξε πάλι την πόρτα. Ο Γιώργος του κούνησε το χέρι σε χαιρετισμό και κατέβηκε τα σκαλοπάτια. Το λεωφορείο απομακρύνθηκε ξεφυσώντας με θόρυβο.

Στάθηκε στην άκρη της πλατείας. Το τηλεφωνείο ήταν χωμένο σε μια πάροδο, εκατό μέτρα δεξιά. Εκεί έπρεπε να πάει, κατ' ευθείαν, γιατί δεν θυμόταν τι ώρα έκλεινε. Λίγο πιο κάτω όμως, ήταν το περίπτερο, με τις εφημερίδες. Να χάζευε πρώτα λίγο τους τίτλους; Και τι τον ένοιαζαν οι τίτλοι; Κι' αν στο μεταξύ έκλεινε το τηλεφωνείο; Προς μεγάλη του έκπληξη, είδε τον εαυτό του να κατευθύνεται προς το περίπτερο.

Στάθηκε μπροστά στις εφημερίδες. Κοίταξε τους τίτλους. Τίποτα δεν του έλεγαν, απολύτως τίποτα. Δυσκολευόταν και να τους συλλαβίσει, τόσο συγχυσμένος ήταν. Δίπλα του ήρθε και στάθηκε μια χοντρή κυρία. Ο Γιώργος φοβήθηκε μήπως του απευθύνει το λόγο. Αλλά όχι, η γυναίκα χάζευε απλώς τα περιοδικά. Ο Γιώργος γύρισε ξανά στους τίτλους. Διάλεξε στην τύχη ένα αθλητικό φύλλο. Πίεσε τον εαυτό του να διαβάσει ολόκληρο το κύριο άρθρο, λέξη προς λέξη. Τίποτα, χειρότερα ήταν τώρα. Παράλογα συμπεριφερόταν, κατέληξε. Έκανε μεταβολή, πέρασε απέναντι και έστριψε στο δρομάκι που ήταν το τηλεφωνείο. Πλησίαζε. Ούτε τώρα όμως αισθανόταν καθόλου καλύτερα. Χειρότερα ήταν, σίγουρα χειρότερα. Τα πόδια του μόλις που τον κρατούσαν. Η κοιλιά του πονούσε, δυσκολευόταν ν' αναπνεύσει. Στο μυαλό του επικρατούσε χάος. Δεν ήταν πως δεν είχε προσπαθήσει – αφού είχε. Παρά τις προσπάθειές του όμως, τού είχε ξεφύγει πάλι. Εντελώς.

Σταμάτησε, εκεί που βρισκόταν. Ακούμπησε στον τοίχο μιας μικρής πολυκατοικίας. Γύρισε την πλάτη του στο τηλεφωνείο. Δεν μπορούσε να το βλέπει. Κοίταξε προς την πλατεία. Προσπάθησε να χαλαρώσει. Τι φοβόταν; Γιατί

έκανε έτσι; Μήπως δεν ήθελε να της μιλήσει; Όχι, δεν ήταν αυτό, κάθε άλλο μάλιστα. Ήταν που το μυαλό του κατακλυζόταν απ' τις πιθανότητες, αυτό του έφταιγε. Κοίταζε τον δρόμο, ίσια μπροστά. Το μόνο που μπορούσε να σκεφτεί ήταν οι πιθανότητες. «Αν της πω Α, αυτή μπορεί να καταλάβει Β. Αν όμως πιστεύει Γ, θα μου απαντήσει Δ. Εγώ όμως, που νομίζω Ε, θα της πω Ζ. Αυτή όμως, σίγουρη για το Η, θα μου απαντήσει Θ...» και πάει λέγοντας, για όλα τα γράμματα του αλφάβητου. Πώς ήταν δυνατόν να συνεννοηθούν ποτέ, αναρωτιόταν. Πώς ήταν δυνατόν να πάψουν συνέχεια να παρεξηγούν ο ένας τα λόγια του άλλου και να καταφέρουν να μιλήσουν για το ίδιο πράγμα; Οι πιθανότητες ήταν ελάχιστες, αστρονομικά ελάχιστες. Σίγουρος ήταν. Θα έφτανε η ώρα και ούτε λέξη δεν θα κατάφερνε να της πει.

Κάθισε λίγο, εκεί, μπροστά στην είσοδο της μικρής πολυκατοικίας. Περίμενε. Ανέπνεε αργά. Προσπάθησε να ηρεμήσει. Κι' αν τον έπαιρνε για κλέφτη κάποιος από τους ενοίκους; Αν καλούσε την αστυνομία; Δεν μπορούσε να μείνει για πάντα εκεί. Μόλις του φάνηκε πως ήταν κάπως καλύτερα, δοκίμασε να πλησιάσει πάλι το τηλεφωνείο. Η τρέλα όμως, φούντωσε αμέσως

πάλι μέσα του. Να περιμένε λίγο ακόμα; Όχι, θα πιεζόταν να προχωρήσει. Κάποια στιγμή, είπε μέσα του, κάποια στιγμή θα έπρεπε να τελειώνει πια μ' αυτή την ιστορία. Να τελειώνει. Άει σιχτίρι.

Με τα πολλά, έφτασε στο τηλεφωνείο. Στάθηκε μπροστά στο μικρό κτίριο. Κιτρινωπό ήταν και χαμηλοτάβανο. Μίζερο, του φάνηκε κάπως. Στο μάγουλό του ένοιωσε τον βραδινό αέρα. Αναπάντεχα δροσερός ήταν τώρα, σχεδόν κρύος. Έτσι του φάνηκε. Ένα ρίγος διαπέρασε την πλάτη του. Κοίταξε μέσα στο τηλεφωνείο. Πίσω απ' το θολό, κίτρινο τζάμι ο μοναδικός υπάλληλος στεκόταν εντελώς ακίνητος, σαν είδος προς πώληση. Τουλάχιστον όμως, ήταν ακόμα ανοικτά.

Άρα, δεν ήταν αναγκασμένος να μπει αμέσως μέσα, ήταν το συμπέρασμα που κατέληξε ο Γιώργος. Μπορούσε να το καθυστερήσει λίγο ακόμα. Γύρισε απ' την άλλη. Έκανε πως ψάχνει για την ώρα. Μετά, για κάτι μέσα στην τσέπη του. Μετά γύρισε και ξανακοίταξε τον υπάλληλο. Την παραμικρή κίνηση δεν φαινόταν να είχε κάνει τόση ώρα. Περίεργο ήταν. Όσο πιο πολύ τον κοίταγε ο Γιώργος, τόσο πιο πολύ πίστευε πως από κάπου τον ήξερε. Πώς είχε

γίνει και αυτός ο άνθρωπος κατέληξε υπάλληλος στο τηλεφωνείο; Όνειρα δεν είχε κάνει αυτός ποτέ του; Δεν είχε επιθυμήσει άλλα πράγματα; Αλλά μήπως είχε; Μήπως δεν είναι αρκετά τα όνειρα; Μήπως, και τον ίδιο παρόμοια μοίρα ήταν που τον περίμενε;

Έσπρωξε με δύναμη την πόρτα του τηλεφωνείου. Δεν τα είχε λογαριάσει καλά όμως. Η πόρτα ήταν πολύ ελαφριά, άνοιξε απότομα και πήγε και κοπάνησε στον τοίχο πίσω της. Ο θόρυβος που έκανε ήταν εκκωφαντικός. Ο Γιώργος είπε πως, πάει, το έσπασε το τζάμι. Ευτυχώς όμως, η πόρτα άντεξε. Ο Γιώργος έριξε μια ματιά στον υπάλληλο. Ακίνητος στη θέση του εξακολουθούσε να κάθεται. Φαινομενικά, έμοιαζε απολύτως ατάραχος. Ο Γιώργος δρασκελίσε την είσοδο και – με υπερβολική αυτή τη φορά προσοχή – έκλεισε την πόρτα πίσω του. Το φως του τηλεφωνείου, που απ’ έξω του είχε φανεί κίτρινο και θαμπό, τώρα το βρήκε κρύο και αποκρουστικό. Σαν νεκροτομείο ήταν εκεί μέσα. Έριξε μια γρήγορη ματιά γύρω-γύρω. Δεν υπήρχε αμφιβολία, κατέληξε. Είχε κάνει λάθος. Τώρα το έβλεπε. Ευθύς εξ’ αρχής, είχε κάνει λάθος. Ήταν εντελώς αδύνατον να της μιλήσει

εκεί μέσα. Να φύγει έπρεπε και μάλιστα αμέσως. Κοίταξε ξανά τον υπάλληλο. Τελείως ακίνητος, παρακολουθούσε τον Γιώργο μόνο με τα μάτια. Με κόμπρα έμοιαζε αυτός ο υπάλληλος. Με φίδι που προσπαθούσε να τον υπνωτίσει. Αλλά μόνο και μόνο για να την πάρει τηλέφωνο δεν είχε βγει απ' το στρατόπεδο; Τι τον ένοιαζε τι έκανε ο κάθε υπάλληλος; Καλύτερα θα ήταν δηλαδή να την έπαιρνε απ' το τηλεφωνείο του στρατοπέδου; Να έχει τα «Σειρούλα, τελείωνε» του κάθε μαλάκα από πίσω του; Καιρός δεν ήταν πια να σταματήσει αυτά τα παιδιαρίσματα; Με ανανεωμένη αποφασιστικότητα πλησίασε προς τον υπάλληλο.

Καθώς πλησίαζε, πρόσεξε πως ο υπάλληλος δεν πρέπει να ήταν και τόσο καλά τελικά. Το σώμα του το διέτρεχαν συνεχή ρίγη – πολύ ελαφρά όμως, σχεδόν αδιόρατα. Το χειρότερο όμως ήταν με τα μάτια του. Ούτε μια στιγμή δεν στέκονταν ήσυχα, σε διαρκή αγωνία φαίνονταν να βρίσκονται. Ο Γιώργος είχε ακούσει πως έτσι καταντούν οι αλκοολικοί. Ίσως έτσι να ήταν που βρέθηκε εκεί ο υπάλληλος. Ή ίσως και να έγιναν αντίστροφα. Ποιός ξέρει;

* * *

Πάντως, να τον κοιτάει, δεν μπορούσε. Εστίασε το βλέμμα του στον τοίχο, δέκα εκατοστά πάνω απ' τα μάτια του υπάλληλου, και είπε εκεί τι ήθελε. Το δάχτυλο του υπάλληλου σηκώθηκε αργά και έδειξε έναν απ' τους θαλάμους. Ούτε λέξη δεν έβγαλε απ' το στόμα του. Το δάχτυλο ήταν κατακίτρινο και έτρεμε κι' αυτό ελαφρά. Ο Γιώργος γύρισε και κοίταξε εκεί που του έδειχνε. Οι θάλαμοι ήταν όλοι ξύλινοι, σκούροι καφέ. Ο δικός του ήταν το νούμερο οκτώ.

Πλησίασε τον θάλαμο. Δεν είχε καλό προαίσθημα. Μήπως να το έβαζε στα πόδια; Όσο ήταν ακόμα καιρός, όσο δεν είχε ακόμα γίνει τίποτα ανεπανόρθωτο; Αλλά, και το να μην κάνεις τίποτα, κι' αυτό ανεπανόρθωτο καμιά φορά δεν είναι; Τι να έκανε; Έμεινε. Έμεινε. Έβαλε τα δυνατά του και έμεινε. Δεν ήταν δειλός, είπε από μέσα του. Ήταν που ήταν σε σύγχυση, γι' αυτό έκανε έτσι. Αλλά, στο τέλος-τέλος, πού είναι η διαφορά; Εξαγριωμένος, άνοιξε την πόρτα του θαλάμου. Μπήκε. Την έκλεισε προσεκτικά πάλι πίσω του,. Κοίταξε την συσκευή μπροστά του. Συνειδητοποίησε πως κρατούσε την αναπνοή του. Πίεσε την πλάτη του στην πόρτα. Ήθελε να βεβαιωθεί πως ήταν κλειστή. Άνοιξε το στόμα του. Με το ζόρι

κατάπие μια μπουκιά αέρα. Το τηλέφωνο χτύπησε, η σύνδεση έγινε. Μεσ' τον μικρό εκείνο χώρο το κουδούνισμα ακούστηκε σαν αίμα, που πετάγεται ασυγκράτητο από κομμένη αρτηρία.

Η πατούσα της γριάς σφηνώθηκε στο στήθος μου. Δεν πόνεσα, όσο περίμενα, εκείνη τη στιγμή. Αμέσως μετά όμως, κατάλαβα. Μου ήταν αδύνατον να αναπνεύσω. Προσπάθησα, αλλά δεν μπορούσα. Ούτε μια ελάχιστη αναπνοή. Ένας ρόγχος βγήκε μόνο από το λαρύγγι μου και τα μάτια μου μαύρισαν. Μετά, πρέπει να λιποθύμησα.

#

Μεσ' απ' τα μισόκλειστα μάτια του κοίταζε το ποτήρι που στεκόταν μπροστά του. Το σώμα του δεν το αισθανόταν να ισορροπεί πάνω στο κάθισμα. Έπρεπε όμως να κατουρήσει. Έπρεπε να κατέβει και να πάει να κατουρήσει. Οπωσδήποτε. Θα κατάφερνε να φτάσει στην τουαλέτα; Δεν ήταν βέβαιος. Ολόκληρο το μπαρ γύρω του, το αισθανόταν να πλέει. Αλλά δεν ήταν το μπαρ που τον ανησυχούσε, το πρόβλημα ήταν το πάτωμα. Ήταν γεμάτο με λάσπη, γλιστερή λάσπη. Μόλις κατέβαινε απ' το

κάθισμα, θα γλιστρούσε, θα σωριαζόταν και άντε μετά να ξανασηκωθεί.

Πάντοτε το ήξερα πως κάποτε θα ερχόταν αυτή η στιγμή. Το ήξερα. Να, που ήρθε. Έτοιμος ήμουν. Έτοιμος, να πεθάνω. Δεν θα την άφηνα όμως τη γριά από τα μάτια μου – θα την κοιτούσα κατάματα μέχρι το τέλος. Δεν θ' αργούσε πολύ τώρα. Περιμένα.

«Τι με κοιτάς έτσι;... Σήκω. Θα έρθεις μαζί μου. Να πατάς εκεί ακριβώς που θα πατάω κι' εγώ. Κατάλαβες;»

Όλα γύριζαν μέσα στο κεφάλι μου. Τι έλεγε η γριά; Τι εννοούσε; Δεν καταλάβαινα τίποτα. Αλλά, έτσι κι' αλλιώς, δεν είχε σημασία. Δεν μπορούσα καθόλου να κουνηθώ. Η γριά πλησίασε και με κοίταξε διερευνητικά. Μετά με έσπρωξε με την μαγκούρα της. Σφίχτηκα, όσο μπορούσα, νόμιζα πως θα με ξαναχτυπούσε. Αλλά, κάτι άλλο ήθελε. Κάτι μου έδειχνε. Προσπάθησα να συγκεντρωθώ. Το σώμα μου δεν με υπάκουε, έτρεμε ακατάσχετα. Η γριά σήκωσε το πόδι της και με πάτησε μαλακά με την πατούσα της. Αναπάντεχα, το άγγιγμά της με ηρέμησε, κάπως. Προσπάθησα να χαλαρώσω

κι' εγώ λίγο το σώμα μου. Να μην είμαι τόσο σφιγμένος, μήπως και μπορέσω επιτέλους να αναπνεύσω πιο λίγο φυσιολογικά. Δυσκολευόμουν όμως ακόμα. Το χτύπημα της γριάς με βρήκε ακριβώς κάτω απ' το διάφραγμα. Πρέπει να μου είχε κάνει σοβαρή ζημιά. Δεν καταλάβαινα και τόσο πολλά πράγματα. Δεν το ένοιωθα καθαρά το σώμα μου. Όλα γύρω μου ήταν θαμπά. Η γριά τώρα με έσπρωχνε με το πόδι της. Με έσπρωχνε ρυθμικά. Σαν να μου έκανε μασάζ ήταν. Αυτό βοήθησε κάπως. Αλλά όλα αυτά αφορούσαν κάποιον τρίτο, κάποιον πολύ μακριά από εμένα.

#

Το κεφάλι του έγειρε μέχρι που ακούμπησε στο καζανάκι της τουαλέτας. Ήταν κρύο και σκληρό, τον πονούσε. Πρόσεξε, όσο μπορούσε, τα πόδια του να' ναι ανοιχτά, να μην τα κάνει πάνω του. Έκλεισε τα μάτια του και άρχισε να κατουράει. Ο κόσμος πηγαινοερχόταν μέσα στο κεφάλι του. Το κάτουρο έπεφτε με δύναμη στην λεκάνη. Δαιμονισμένο θόρυβο έμοιαζε να κάνει. Μέχρι και στο δρόμο, κάτω, μπορεί να ακουγόταν. Αλλά ήταν καλύτερα τώρα, πολύ καλύτερα. Είχε κοντέψει να σκάσει τόση ώρα.

* * *

Σειρά τώρα ο νιπτήρας. Έφτασε τρεκλίζοντας. Στηρίχτηκε πάνω του και με τα δυο του χέρια. Άκουσε θόρυβο απ' έξω, κάποιος πρέπει να προσπαθούσε να μπει. Στριμώχτηκε, να του κάνει χώρο να περάσει. Άκουσε την πόρτα της τουαλέτας να κλείνει πίσω του. Άνοιξε την βρύση και άφησε το νερό να τρέξει. Έβαλε τα χέρια του κάτω απ' τη βρύση. Γέμισε τις χούφτες του νερό και το έριξε στο πρόσωπό του. Σαν να τον πέταγαν κάτω από σκάλες ήταν. Κρύες σκάλες, παγωμένες. Καλύτερα όμως κάπως. Είχε και να γυρίσει πίσω στο στρατόπεδο. Αναρωτήθηκε τι ώρα να ήταν.

Επέστρεψε στο μπαρ. Ψαχούλεψε στη τσέπη του, βρήκε ένα χαρτονόμισμα, πλήρωσε και βγήκε έξω στο δρόμο. Ευτυχώς που έβλεπε ακόμα κάπως πού πήγαινε. Έπρεπε να φτάσει στην πλατεία. Δεν ήταν και τόσο μακριά. Εκεί θα έβρισκε ταξί να γυρίσει πίσω. Μόνο που έπρεπε να βιαστεί, έπρεπε να κάνει γρήγορα.

Πριν, στο τηλεφωνείο, δεν είχε συμβεί τίποτα. Τίποτα το ιδιαίτερο. Αυτό ακριβώς ήταν που έβρισκε αβάσταχτο τώρα, αυτό ήταν που τον τρώμαζε τόσο. Το ότι δεν είχε συμβεί τίποτα το

ιδιαίτερο. Αν τον ρωτούσε κανείς, δεν είχε τι να πει, για τι να παραπονεθεί. Ούτε και συνειδητά ήταν που ταράχτηκε, όλα ερήμην του ήταν που συνέβησαν.

Το τηλέφωνο χτύπησε. Ο Γιώργος σήκωσε το ακουστικό, και απ' την άλλη ακούστηκε η φωνή της Χριστίνας. «Α, εσύ είσαι; Τι κάνεις; Καλά, εσύ; Καλά, κ' εγώ. Ο καιρός; Ζέστη; Πολύ. Μπάνιο; Ναι, τι άλλο, εσύ; Εγώ, όλα καλά, ησυχία. Ναι, βέβαια. Και, τι άλλα; Ε, τα γνωστά. Μάλιστα. Ε, αυτά λοιπόν».

Σταμάτησε, πρώτος. Δεν πήγαινε καλά. Δεν πήγαινε καθόλου καλά. Τι έφταιγε; Πώς να το διορθώσει; Όμως, είχε γίνει παύση. Κάτι έπρεπε να πει, τώρα. Τώρα! Δεν έπρεπε να την αφήσει να μακρύνει κ' άλλο η παύση. Κάτι έπρεπε να κάνει. Τώρα, μαλάκα μου, τώρα! Σκατά. Σκατά, σκατά. Τι σκατά να πει;

Τελικά, ψέλλισε την πρώτη ανόητη δικαιολογία που του πέρασε από το μυαλό. Πρόσθεσε και μια μικρή, δειλή καληνύχτα και σπασμωδικά, έκλεισε το ακουστικό. Ιδέα του ήταν ή ο τόνος της φωνής της είχε ανακούφιση, την ώρα που έκλειναν; Έμεινε ακίνητος μέσα στον θάλαμο.

Προσπάθησε να αναπνεύσει. Το χέρι του είχε μείνει να σφίγγει το ακουστικό. Οι αρθρώσεις των δαχτύλων του είχαν ασπρίσει. Και τότε, εκεί, χωρίς την παραμικρή δική του συμμετοχή, ένοιωσε ξαφνικά πως ήθελε να πεθάνει. Η ζωή του όλη του φάνηκε σαν μια ενοχλητική βρύση. Μια βρύση που επέμενε να στάζει, χωρίς τον παραμικρό λόγο. Τακ-τακ-τακ. Όλη νύχτα, έτσι, συνέχεια, να σου συμπαραλιάζει τα νεύρα. Ούτε μια στιγμή δεν τον άφηνε να κοιμηθεί. Ε, θα την έκλεινε αυτήν την βρύση, θα την έκλεινε. Θα την έσφιγγε με όλη του δύναμη και θα την έπνιγε. Να ησυχάσει.

Λοιπόν; Τι λοιπόν; Μήπως είχε τρελαθεί; Κι' αυτό της φαντασίας του ήταν πάλι; Πού ήταν η τρυφεράδα; Πού ήταν η τρεμούλα, η λαχτάρα, το λαχάνιασμα της φωνής; Πού ήταν όλα αυτά; Πουθενά. Πουθενά δεν ήταν, είχαν εξανεμιστεί, σαν να μην είχαν υπάρξει ποτέ. Η ξαφνική απουσία τους ήταν τώρα τόσο οφθαλμοφανής, τόσο εξωφρενικά, τόσο οδυνηρά οφθαλμοφανής, που ήταν σαν να του έσβηναν τσιγάρο στο μάτι.

Δεν γελιόταν, ήταν βέβαιος. Η Χριστίνα, η φίλη του, η κοπέλα του, το κορίτσι του, πάει, τού είχε φύγει. Ακόμα και το όνομά του, δια της βίας

τώρα πια μπορεί να το θυμόταν. Μα πώς μπορούσε; Πώς ήταν δυνατόν; Κι' αυτός που ζούσε μόνο γι' αυτήν; Αλλά... Κάτσε όμως. Μια στιγμή. Μπορεί να υπήρχε και καμιά πιο απλή εξήγηση. Μήπως υπερέβαλλε; Μήπως της είχε τύχει κάτι, μήπως απλώς ήταν η κακιά στιγμή; Σκατά, Χριστέ μου, σκατά. Γιατί να του συμβεί τώρα κι' αυτό; Τι είχε κάνει; Σε τι είχε φταίξει;

Σαν τυφλός, ψαχουλευταί, βγήκε απ' το τηλεφωνείο. Κοίταξε γύρω του, θολωμένος. Πού να πάει τώρα; Τι να κάνει; Μηχανικά, σαν για ν' αποφύγει ξαφνική βροχή, χώθηκε στο πρώτο μπαρ που είδε μπροστά του.

Σωριάστηκε σε ένα σκαμνί στην άκρη της μπάρας, απέναντι ακριβώς απ' τον καθρέφτη. Στύλωσε τα μάτια του στην αντανάκλασή του, και κατάλαβε πως θα το πήγαινε μέχρι τα άκρα το πράγμα. Με τίποτα δεν θα χαμήλωνε πρώτος αυτός τα μάτια του. Δεν ήταν από πείσμα, ήταν η απελπισία. Δεν είχε άλλη επιλογή, σαν να είχε παραλύσει κάπως ήταν. Το ήξερε πως έπρεπε να ξεκολλήσει, να κάνει κάτι άλλο, πως δεν είχε πια συμβεί και τίποτα το τόσο τρομερό. Αλλά δεν μπορούσε να κάνει τίποτα. Η λογική ήταν πολύ πέρα απ' τις δυνάμεις του. Το μυαλό του

βούλιαζε σε κινούμενη άμμο και το σώμα του είχε μείνει δίπλα, εκεί, παρατημένο.

Μια θολή μορφή πλησίασε να πάρει παραγγελία. Παράγγειλε τζιν, σκέτο. Η κοπέλα το έφερε αμέσως. Με τη μία το κατέβασε. Μετά, δεύτερο. Η γκαρσόνα τον παρακολουθούσε με την άκρη του ματιού της, ήταν βέβαιος. Το ίδιο κί' ο μπάρμαν. Τέλειωσε και το δεύτερο. Το οινόπνευμα άρχισε να μπαίνει στο αίμα του. Παράγγειλε τρίτο. Κάθισε λίγο καλύτερα στο κάθισμα. Δεν την σκεφτόταν, την Χριστίνα. Τι να σκεφτεί; Τι μπορούσε να σκεφτεί; Το μυαλό του όλο είχε πάρει φωτιά. Αλλά ήταν αποφασισμένος, θα την έσβηνε. Το τζιν, σαν δυναμίτης σε πετρελαιοπηγή, θα έπεφτε πάνω στην φωτιά και θα την έσβηνε. Μέχρι αναισθησίας θα έπινε. Το τρίτο είχε τώρα φτάσει στη μέση. Το κάθισμα του μπαρ είχε πόδια από πλαστελίνη. Λύγιζαν. Μπορεί και να' ταν ελατήρια. Πιάστηκε απ' την άκρη του μπαρ, μην τυχόν και φύγει πίσω. Έκλεισε τα μάτια. Δεν μπορούσε να συγκεντρωθεί. Η μουσική ήταν πολύ δυνατά. Νύσταζε. Άνοιξε τα μάτια του. Παράγγειλε το τέταρτο. Το μπαρ ξεκίνησε τώρα να γυρίζει ολόκληρο, σαν λούνα-παρκ. Α, τι ωραία φωτάκια, πώς γυρίζουν. Η μουσική όμως,

τρομερή. Καθόλου δεν μπορούσε ν' ακούσει τις σκέψεις του. Σιγά-σιγά, δοκίμασε να κατέβει απ' το κάθισμα, δήθεν για να ξεμουδιάσει. Ήθελε να δει αν μπορούσε ακόμα να σταθεί όρθιος.

Δύσκολα. Δεν είχε και κανέναν μαζί του. Ποιόν να' χε; Παράγγειλε πέμπτο. Κατάλαβε πως αυτό θα' ταν το τελευταίο. Στενοχωρήθηκε. Ήθελε να πει άλλα είκοσι, μέχρι να λιποθυμήσει. Να τον βγάλουν σηκωτό από το μπαρ, να γυρίσει αναίσθητος στο στρατόπεδο και να φάει ένα μήνα φυλακή. Σαν ρομαντικός ποιητής, να γράψει τον πόνο του σε στίχους

ανεπανάληπτους και μετά να πάει να πέσει στη θάλασσα να πνιγεί. Να χαθεί εκεί για πάντα. Η ανθρωπότητα ολόκληρη να έκλαιγε τον χαμό του. Τα ποιήματά του να γίνονταν η βίβλος των επερχόμενων γενεών. Τέτοια πράγματα ήθελε, μεγάλα, όχι θλιβερές μετριότητες! Όμως, δεν άντεχε. Δυστυχώς, δεν άντεχε. Δεν μπορούσε άλλο. Μέχρι εκεί έφτανε. Πέντε τζιν, σκέτα. Το πολύ-πολύ, στην επιστροφή, να στραβοπατούσε σε κανένα χαντάκι και να έσπαγε κανένα χέρι. Αλλά μέχρι εκεί, πέντε τζιν και ένα χέρι, μόνο. Τι μαλάκας! Τι απίστευτος μαλάκας. Ούτε καν υπάλληλος σε τηλεφωνείο δεν θα γινόταν ποτέ του. Ούτε αυτό δεν άξιζε. Όμως, σκέφτηκε, αν πράγματι έπεφτε και έσπαγε το χέρι του, αυτό

θα μπορούσε να χρησιμεύσει ως πρώτης τάξεως δικαιολογία, πίσω στο στρατόπεδο. Τέρμα η σκοπιά και οι αγγαρείες, τουλάχιστον για ένα μήνα. Το τερπνόν μετά του ωφελίμου. Ο συμφεροντολόγος εραστής. Τετέλεσται, μαλάκα, τετέλεσται.

Κατάπие διά της βίας το τζιν που είχε απομείνει στο ποτήρι του. Μετά, προσπαθώντας να πείσει τον εαυτό του πως καθόλου δεν παραπατούσε, έφτασε σκουντουφλώντας μέχρι την τουαλέτα. Κατούρησε. Γύρισε πίσω και πλήρωσε να φύγει. Αυτό ήταν όλο κι' όλο που είχε συμβεί.

Σήκωσε το κεφάλι του να κοιτάξει τον ουρανό. Μετάνιωσε. Ήλιγγος του ήρθε, πάρα λίγο να σωριαστεί κάτω. Στηρίχτηκε σ' έναν τοίχο. Συντριμμένος ένοιωθε. Συντριμμένος και μάλιστα διπλά. Γιατί ούτε καν μέχρι θανάτου δεν την αγαπούσε την Χριστίνα, ούτε καν μέχρι εκεί δεν κατάφερε να φτάσει. Ένας χέστης ήταν μόνο. Ένας μικρός, δειλός χέστης.

Βγαίνοντας από το μπαρ, πάρα λίγο να χαθεί. Όλα ίδια του φάνηκαν τα δρομάκια που ανοίγονταν μπροστά του. Μπερδεύτηκε και διάλεξε λάθος κατεύθυνση. Το κατάλαβε όμως

γρήγορα και σταμάτησε. Γύρισε πίσω. Δοκίμασε από αλλού. Απελπισία, μαύρη απελπισία. Με τα χίλια ζόρια έφτασε τελικά στην πλατεία. Βρήκε ένα στύλο εκεί, στηρίχτηκε και άρχισε να παίρνει αναπνοές. Δεν ήταν βέβαιος πως του έκαναν καλό. Χειρότερα μάλλον ήταν, πολύ χειρότερα. Δεν έπρεπε να είχε σταματήσει να περπατάει. Η σκέψη όμως και μόνο οποιασδήποτε νέας μετακίνησης του έφερε τώρα πανικό. Φοβόταν πως αν έπεφτε κάτω, θα γινόταν θρούψαλα. Σαν βάζο. Από εκείνα τα φτηνά, εκείνα που σπάνε με το τίποτα.

Έκλεισε τα μάτια του. Σαν σβούρες γύριζαν μέσα του διάφορες εικόνες. Σβούρες δαιμονισμένες και πολύχρωμες. Όμως δεν μπορούσε να μείνει, δεν είχε καμία ελπίδα όσο έμενε εκεί. Δεν φαινόταν εκεί. Προσπάθησε να συγκεντρωθεί. Τα κύματα μέσα του, ανέλπιστα, υπάκουσαν. Καταλάγιασαν λίγο. Σύρθηκε με πολύ κόπο μέχρι την άκρη του πεζοδρομίου. Ένα-ένα, δύσκολα και αβέβαια βήματα. Του φαινόταν επικίνδυνα, σωστή περιπέτεια. Έφτασε. Στάθηκε. Αυτός ήταν ο στόχος του, εδώ ήταν που ήθελε να φτάσει. Τα ταξί έκαναν πιάτσα ακριβώς απέναντι, έξω από μια ψησταριά. Αργά ή γρήγορα κάποιος θα τον

έβλεπε. Κάποιος οδηγός θα τον έβλεπε και θα ερχόταν να τον πάρει. Ήξεραν αυτοί, ήσαν συνηθισμένοι. Να πάει ο ίδιος μέχρι εκεί, ούτε που του περνούσε απ' το μυαλό. Ούτε το χέρι του δεν μπορούσε να σηκώσει τώρα πια. Στάθηκε. Περίμενε. Το κεφάλι του μόνο να μην κουνούσε τόσο. Τον δυσκόλευε. Τουλάχιστον όμως, εδώ έξω δεν έκανε τόση φασαρία, όσο μέσα στο μπαρ. Μπορούσε ν' ακούει τις σκέψεις του.

Ξεκίνησα για την νέα βάρδια. Όμως, απ' την αρχή είχα ένα δυσάρεστο προαίσθημα. Δεν πιστεύω στα προαισθήματα, αλλά αυτήν την φορά ειδικά μου ήταν αδύνατον να το αγνοήσω. Είχα παγώσει ολόκληρος. Όμως δεν μπορούσα να κάνω τίποτα, οπότε προσπάθησα να αδιαφορήσω. Μηχανικά, ακολούθησα τις οδηγίες της Πόλης. Με πήγε στην περιοχή του Κάστρου. Αυτή θα ήταν η τοποθεσία της νέας βάρδιας. Το λέγαμε έτσι, γιατί σχημάτιζε ύψωμα πάνω απ' την Πόλη, ένα ύψωμα που θύμιζε κάπως κάστρο. Τρομερή παγωνιά έκανε εκεί πάνω, έτσι τουλάχιστον μου φάνηκε. Κοίταξα κάτω, προς την Πόλη. Ανάμεσα στον κόσμο, γύρω απ' τα κελιά, εκεί πρέπει να ήταν πολύ καλύτερα. Ένοιωσα μόνος, ξαφνικά. Δεν με

έπαινε συχνά τέτοια διάθεση. Ανησύχησα. Δεν μπορούσα όμως να δώσω σημασία. Είχα τη βάρδια μου.

Η ώρα περνούσε. Έψαχνα για εχθρούς, αλλά ήμουν ανόρεχτος, δεν μπορούσα να συγκεντρωθώ. Στην Πόλη, γύρω μου, γινόταν χαλασμός, ήταν σε Κατάσταση Συναγερμού τέσσερα. Δεκαεπτά επιθέσεις ταυτόχρονα! Στις έξη απ' αυτές είχαν κληθεί να βοηθήσουν και διπλανοί Κυνηγοί. Καιρό είχε να συμβεί τέτοιο πράγμα. Παρακολούθησα τις εξελίξεις μέχρι την ώρα που έπιασα δουλειά κι' εγώ. Δεν ήταν καλά τα πράγματα. Η αλήθεια ήταν πως χάρηκα, όταν έφτασα στον τόπο της βάρδιας. Τουλάχιστον, σκέφτηκα, δεν θα είχα πια ν' ακούω τα νέα για τις επιθέσεις. Οι συνεχείς διαταγές της Πόλης μου πλακώνανε τη ψυχή. Προτιμούσα να κλειστώ στον μικρόκοσμό της βάρδιας μου, να μην έχω να σκέφτομαι. Αν, όταν τέλειωνα τη βάρδια, η άμυνα μας είχε καταρρεύσει, αν είχαν μπει μαζικά στην Πόλη οι εχθροί, εγώ το καθήκον μου θα το είχα κάνει. Τι άλλο να έκανα; Τι άλλο μπορούσα να κάνω; Σταύρωσα τα μάτια μου και προσπάθησα να εστιάσω στο τοπίο μπροστά μου. Με τίποτα δεν μπορούσα να καταλάβω τι μου έφταιγε.

* * *

#

Τα φώτα του ταξί έκαναν τον γύρο της πλατείας. Σαν φάρος του φάνηκαν, σαν φάρος που περιπολούσε μέσα στο σκοτάδι. Ο ταξιτζής, αμέσως πρέπει να τον είχε κόψει. Δεν ρώτησε τον προορισμό, τον επιβεβαίωσε απλώς χαμηλόφωνα και ξεκίνησαν. Το ραδιόφωνο έπαιζε καψουροτραγουδά. Ο ταξιτζής κάπνιζε, σιωπηλός, πρέπει να είχε τις σκοτούρες του κι αυτός. Γεμάτος ευγνωμοσύνη που δεν χρειαζόταν ν' ανοίξει το στόμα του, ο Γιώργος, βούλιαξε στο πίσω κάθισμα. Ο κόσμος γύρω του γύριζε σαν ξετρελαμένη σφεντόνα. Αλλά ο απόηχος της αδιάφορης φωνής της Χριστίνας αντιλαλούσε ακόμα μέσα του. Σαν μετρονόμος. Ο τρομερός, αδυσώπητος μετρονόμος. Η φρικιαστική, μαύρη δίνη. Έκλεισε τα μάτια του.

Την στιγμή εκείνη περπατούσα σε ένα μονοπάτι σκιασμένο από ψηλά δέντρα. Σχεδόν όμορφα ήταν εκεί, κάτω απ' τα δέντρα. Το φως της Πόλης έπεφτε γλυκό από ψηλά, η υγρασία ήταν σχεδόν υποφερτή και οι αεραγωγοί κάπως είχε τύχει σ' εκείνο ειδικά το σημείο και ψιλοδούλευαν. Δεν βρωμούσε τόσο πολύ. Ανέπνευσα

βαθιά, μ' ευγνωμοσύνη. «Να δεις που όλα καλά θα πάνε τελικά και σ' αυτή τη βάρδια», σκέφτηκα. Ανοησίες ήταν τα προαισθήματα μου.

Ξαφνικά, απ' τα δεξιά μου, είδα να εμφανίζεται μια γριά. Ξεπρόβαλλε εντελώς αθόρυβα, πίσω από έναν θάμνο. Τίποτα δεν πρόλαβα να δω με την μέθοδο ανίχνευσης, κατ' ευθείαν την γριά είδα. Ήταν τόσο αναπάντεχο που για ένα δευτερόλεπτο, μπορεί και να μην αντέδρασα, μπορεί και να έμεινα έτσι να την κοιτάω, χωρίς να καταλαβαίνω τι βλέπω. Η γριά κρατούσε μια μαγκούρα και πήγαινε βιαστική. Ψηλή και αδύνατη, το πρόσωπό της δεν διακρινόταν και τόσο καλά. Περίμενα να αρχίσει να μεταμορφώνεται. Αλλά τίποτα, η γριά συνέχισε να προχωράει, ακάθεκτη. Πάγωσα. Ήταν δυνατόν να μην με είχε ακόμα αντιληφθεί; Και όμως, με έβλεπε. Με έβλεπε, αλλά συνέχιζε. Συνέχιζε να προχωράει, χωρίς ν' αλλάζει μορφή! Άρα ήταν Μαύρη! Μαύρη!

Η γριά βγήκε από τους θάμνους, μπήκε στο μονοπάτι μου και έστριψε ίσια κατ' ευθείαν κατά πάνω μου. Μηχανικά, έστριψα το σώμα μου λίγο προς τα δεξιά ώστε να είναι λιγότερο

εκτεθειμένο.

Αλλά τι πήγαινα να κάνω; Να πολεμήσω; Με Μαύρη; Αφού ήταν μάταιο, εντελώς μάταιο! Δεν είχε αρχίσει να μεταμορφώνεται, αυτό σήμαινε πως ήταν Μαύρη, έτσι τους λέγαμε αυτούς τους εχθρούς, αυτοί ήταν οι χειρότεροι. Μόνος μου, ήταν εντελώς αδύνατον να την αντιμετωπίσω. Την κοίταξα πάλι. Τώρα φαινόταν καθαρά. Η ενέργεια που εξέπεμπε ήταν απίστευτη. Η ασθενική εξωτερική της μορφή δεν είχε καμιά σημασία, ούτε μικρό παιδί δεν θα μπορούσε να ξεγελάσει. Αρκούσε που έβλεπα τα μάτια της, τον τρόπο που ζύγιζε το κορμί της, την χαλαρή ένταση στα χέρια και τα πόδια της. Κομμάτια θα με έκανε με ένα και μόνο χτύπημα.

Σήμανα αμέσως συναγερομό. Μαύρη! Μαύρη! Η Πόλη ξεκίνησε αμέσως μηχανικά να καταστρώνει τα σχέδιά της. Η Πόλη ήταν η Πόλη. Βέβαιος ήμουν πως και πάλι, κάπως θα τα κατάφερνε και θα τον εξουδετέρωνε κι' αυτόν τον εχθρό. Στο τέλος-τέλος δεν είχε και άλλη επιλογή. Μηχανή ήταν. Το δικό μου όμως το ταξίδι θα τελειωνε εδώ, κάτω απ' αυτά τα δέντρα. Η ώρα μου είχε φτάσει. Θα ξαναζούσα βέβαια κάποτε, δεν είχα αμφιβολία γι' αυτό,

αλλά για τώρα, είχα τελειώσει. Θα πονούσε πολύ άραγε;

Κοίταξα την γριά. Πλησίαζε. Δεν είχα ξαναδεί, προφανώς, Μαύρη. Δεν γινόταν, να δεις και να επιζήσεις. Οι ιστορίες που έλεγαν, ήταν αλήθεια, διαπίστωνα κι' εγώ τώρα. Είναι τόση η ενέργειά που εκπέμπουν, που σε κάνουν πραγματικά να παραλύεις, ακόμα κι' όσο βρίσκονται μακριά σου. Αναρωτήθηκα αν υπήρχε κάτι, που να μπορούσα να κάνω. Μια παλιά τεχνική, κάτι, οτιδήποτε, που να ήταν δυνατόν να την αιφνιδιάσει. Ένα μικρό πλεονέκτημα, μια ελάχιστη πιθανότητα. Αλλά, το μόνο που μπορείς να κάνεις για μια Μαύρη είναι να εύχεσαι να μην σου τύχει. Ακόμα και η ίδια η Πόλη αναγνωρίζει πως δεν υπάρχει συγκεκριμένη μέθοδος για την αντιμετώπιση Μαύρων εχθρών, από μεμονωμένο τουλάχιστον Κυνηγό. Αν μαζευτούν πολλοί Κυνηγοί μαζί, τότε αλλάζει, τότε κάτι μπορεί να γίνει. Αλλά και πάλι, ακόμα και τότε το αποτέλεσμα κάθε άλλο παρά εξασφαλισμένο είναι. Οι Μαύροι δεν κουράζονται, και οι τεχνικές τους δεν αστοχούν. Κάθε τους χτύπημά είναι συνήθως θανατηφόρο, επί τόπου. Μόνο να τους παγιδέψει έχει νόημα να επιχειρήσει κανείς, τίποτα άλλο δεν γίνεται.

Η κακή μου η τύχη ήταν, που έπεσα πάνω του, ενώ ήμουν μόνος. Δεν υπήρχε τίποτα που να μπορούσα να κάνω τώρα.

Η γριά πλησίασε ακόμα περισσότερο. Η παρουσία μου έμοιαζε να την αφήνει εντελώς αδιάφορη. Για κάποιο λόγο όμως, οι χτύποι της καρδιάς μου ήταν απρόσμενα ήρεμοι. Αυτό μου έδωσε ένα ελάχιστο κουράγιο. Μου ήρθε μια ιδέα. Να δοκίμαζα τα «χέρια του πίθηκου»[1](09-taxi.md#taxi1). Μπορεί να μην το ήξερε το στυλ αυτό η γριά. Άλλωστε, τι είχα να χάσω; Σε λίγα δευτερόλεπτα θα ήμουν νεκρός, έτσι κι' αλλιώς.

Ξεκίνησα κι' εγώ να προχωρώ προς το μέρος της. Περπατούσα ελαφρά λοξά, δεξιά, σαν να μην μπορούσα να περπατήσω ίσια, έτσι ακριβώς όπως προβλέπει το στυλ. Ο ρυθμός της γριάς αμέσως άλλαξε, έγινε ελάχιστα πιο αργός. Έκανα σαν να παραπάτησα και άλλαξα πλευρά. Η γριά σταμάτησε εντελώς τώρα. Σήκωσε το κεφάλι της και με κοίταξε απότομα κατάματα. Η ματιά της ήταν παγερή και απάνθρωπη, σαν αρπακτικού. Παραπάτησα άλλη μια φορά και ξαναγύρισα πλευρά. Είχα πλησιάσει πια. Τρία βήματα το πολύ να απείχαμε ακόμα. Θα χτυπούσα πρώτος. Θα χτυπούσα, γιατί το ήξερα

καλά πως δικό της χτύπημα, όχι να το μπλοκάρω, αλλά ούτε καν να το δω δεν υπήρχε περίπτωση. Θα έκανα την επίθεσή μου κι' ας γινόταν ότι ήθελε. Με το αριστερό θα πήγαινα για τον λαιμό, να την βρω πλάι ακριβώς απ' το καρύδι, ενώ με το δεξί θα προσπαθούσα να καλύψω το σώμα μου. Αν συνέχιζε να διστάζει λίγο ακόμα, ίσως και να προλάβαινα. Άλλο ένα βήμα.

Ξαφνικά, η γριά άνοιξε διάπλατα τα μάτια της και έσκασε στα γέλια. Γέλια τρανταχτά. Ασυναίσθητα, έκοψα ρυθμό. Το ένοιωσα πως ήταν λάθος, αλλά μου ξέφυγε. Μετά, ούτε που πρόλαβα να δω τίποτα. Πρέπει να με κλότσησε στο διάφραγμα, η γριά. Το πόδι της δεν το είδα πότε κινήθηκε. Πρέπει να το έκανε την στιγμή ακριβώς που μου απέσπασε την προσοχή με το γέλιο της. Μια σκιά νομίζω πως είδα μόνο να πεταρίζει και μετά ένοιωσα το χτύπημα να βυθίζεται στην άκρη του στέρνου, στην αρχή της κοιλιάς. Διπλώθηκα κάτω. Το αίσθημα του πόνου ήθελε άλλο ένα-δυο δευτερόλεπτα για να το νοιώσω. Δεν θα προλάβαινα μάλλον. Τουλάχιστον όμως, να μην πέθαινα σαν ζώο, με σκυμμένο κεφάλι. Σήκωσα τα μάτια προς το μέρος της. Το βλέμμα μου ήταν θολό.

* * *

Ο μαύρος της όγκος στεκόταν ακίνητος μπροστά μου. Άκουσα την φωνή της. Γελούσε ακόμα. Μετά, ο τόνος της σοβάρεψε.

«Τι με κοιτάς;... Σήκω. Θα έρθεις μαζί μου. Θα πατάς εκεί ακριβώς που πατάω κι' εγώ. Κατάλαβες;»

Δεν μπορούσα να κουνηθώ καθόλου. Το ένοιωθα πως πρέπει να ήταν πολύ άσχημο το χτύπημα της γριάς. Έμοιαζε τυχαίο, δήθεν πως το έκανε συμπτωματικά, ενώ γελούσε, αλλά ήταν εξαιρετικά τεχνικό χτύπημα. Έπεσε πάνω μου βαρύ, σαν πολιορκητικός κριός. Πραγματική Μαύρη ήταν! Ένοιωσα περήφανος, κατά κάποιο διεστραμμένο τρόπο. Τουλάχιστον, πέθαινα από Μαύρη. Δεν εμφανίζονταν κάθε μέρα τέτοιοι εχθροί – ευτυχώς! Μισολιπόθυμος τώρα, είχα γύρει πίσω και ούτε έβλεπα, ούτε άκουγα καλά-καλά. Αισθάνθηκα την γριά να με πλησιάζει. Θα με αποτελείωνε τώρα; Σφίχτηκα, όσο μπορούσα. Ένοιωσα το χέρι και την μαγκούρα της να με αγγίζουν. Όμως, δεν με πόνεσε. Με έσπρωχνε να ισιώσω το σώμα μου, είχα μείνει σε εντελώς αφύσικη στάση. Πήγαινε να με βοηθήσει να αναπνεύσω. Τα πνεμόνια μου όμως πρέπει να

είχαν πρόβλημα. Δεν δούλευαν. Δεν ξέρω τι είχαν πάθει, αλλά δεν μπορούσαν να πάρουν πάλι μπροστά. Καθόλου δεν ανάσαινα. Άδικα προσπαθούσα ν' ανοίξω τα μάτια μου. Ανοιχτά τα είχα, αλλά δεν έβλεπα τίποτα. Ένοιωσα κάτι σαν εμετό ή λόξυγκα να ανεβαίνει απ' την κοιλιά μου. Λυπήθηκα, γιατί φοβήθηκα μήπως πέθαινα εντελώς γελοία, πνιγμένος απ' τον ίδιο μου τον εμετό.

Πέρασα ώρα έτσι, χωρίς ανάσα, δεν ξέρω πόση. Σε μια στιγμή μόνο θυμάμαι πως έπαψα να προσπαθώ, σαν να παραιτήθηκα. Ίσως αυτό να ήταν, δεν ξέρω. Πάντως, λίγο μετά κατάλαβα πως είχα αρχίσει πάλι ν' ανασαίνω. Όμως ανέπνεα με κάτι πολύ μικρές, πολύ ρηχές ανάσες. Απ' το λαρύγγι μου άκουγα να βγαίνει κάτι σαν κραυγή βάτραχου. Δεν το πίστευα πως έβγαινε απ' το σώμα μου ο σπασμένος αυτός ήχος. Η γριά με γύρισε στο πλάι και άρχισε να με πιέζει ρυθμικά στα πλευρά. Με βοήθησε κάπως αυτό. Αλλά ακόμα αισθανόμουν πως όλα αυτά συνέβαιναν σε κάποιον πολύ πέρα, πολύ μακριά από μένα.

Μου πήρε ώρα να ξαναγυρίσω στο σώμα μου, να αισθανθώ και πάλι πως ήμουν εγώ. Δεν μου

ήταν ευχάριστο. Καθώς άρχισα σταδιακά να αναπνέω λίγο πιο φυσιολογικά, μαζί με το οξυγόνο, ήρθε και ο πόνος, τραχύς και έντονος, να πλημμυρίσει το μυαλό μου. Προσπάθησα να εστιάσω αλλού την προσοχή μου. Αλλά δεν ήξερα τι να σκεφτώ, τι να υποθέσω. Γιατί δεν με είχε ακόμα σκοτώσει η γριά; Τι σκοπό είχε; Την Πόλη την άκουγα που παρευρισκόταν σιωπηλά μέσα στο μυαλό του. Αλλά τι μπορούσε πια να μου κάνει κι' αυτή; Δεν μπορούσε πια να με βοηθήσει σε τίποτα, αλλά ούτε κι' εγώ να κάνω κάτι γι' αυτήν. Σαν ξένοι είχαμε γίνει ξαφνικά.

σημείωση

1. Τεχνική από τον «μεθυσμένο πίθηκο», μια απ' τις παραλλαγές της κινέζικης πολεμικής τέχνης που μιμείται τις κινήσεις του πιθήκου.

#

Σχεδόν τον ξύπνησε η φωνή του ταξιτζή. Είχαν πια φτάσει έξω απ' το στρατόπεδο. Έδωσε στον ταξιτζή ότι είχε απομείνει μεσ' την τσέπη του και κατέβηκε. Σκοπός στην πύλη ήταν, ευτυχώς, γνωστή φάτσα. Ο Γιώργος του έκανε ένα νεύμα και προσπέρασε, χωρίς καθόλου να σταθεί.

Έλπιζε να περάσει στα γρήγορα, πριν προλάβει ο σκοπός να αντιληφθεί τα χάλια του.

Προχώρησε λίγο, έστριψε αριστερά στους θάμνους και πήρε τον δρόμο για τον θάλαμο.

Το κύμα του εμετού ήρθε και τον χτύπησε αναπάντεχα. Ούτε βήμα δεν πρόλαβε να κάνει. Σαν υπερηχητικό ασανσέρ, ο εμετός εκτοξεύθηκε από το βάθος του στομαχιού του, πλημμύρισε το λαρύγγι και το στόμα του και πετάχτηκε έξω με δύναμη. Ίσα-ίσα πρόλαβε να στρίψει λίγο το κεφάλι για να ξεράσει στα χορτάρια και όχι εκεί που στεκόταν, πάνω στην άσφαλο. Έπεσε στα γόνατα και έβγαλε τα άντερά του. Όλα τα έβγαλε. Ευτυχώς που δεν του είχε έρθει μέσα στο ταξί, ευτυχώς. Ξερνούσε, ξερνούσε αλλά προσπαθούσε να μην κάνει και θόρυβο, όσο γινόταν. Όμως ο ήχος απ' τα γέλια του σκοπού του έδωσε να καταλάβει πως ήταν μάταιη η προσπάθεια – τον είχε ακούσει. Όλος ο θάλαμος θα το ήξερε αύριο, σκέφτηκε μηχανικά. Αλλά αυτό ήταν το λιγότερο, πραγματικά το λιγότερο. Συνέχισε να ξερνάει.

Κάποια στιγμή, τελείωσε, το στομάχι του είχε αδειάσει. Θα έπρεπε να πάει και μέχρι τις τουαλέτες τώρα. Πάντως, ήταν απίστευτο. Τόση

ώρα και δεν είχε περάσει κανείς από εκεί. Κανείς δεν πρέπει να τον είχε πάρει είδηση. Κανείς πέρα απ' τον σκοπό. Σηκώθηκε και ξεκίνησε σιγά-σιγά προς τις τουαλέτες. Τα γόνατά του έτρεμαν.

Και τότε, πολύ απότομα, ξέσπασε σε κλάματα. Αξιοθρήνητα, απελπισμένα κλάματα. Δεν τον ένοιαζε πια, ειλικρινά καθόλου. Τα δάκρυά του κατακυλούσαν στο πρόσωπό του και ανακατεύονταν με τα υπολείμματα του εμετού. «Γιατί, ρε γαμώτο; Γιατί; Γιατί;», κλαψούριζε ανάμεσα στους λυγμούς, χωρίς όμως και να είναι βέβαιος σε τι ακριβώς αναφερόταν. Όλα μαζί είχαν πέσει πάνω του και τον πνίγανε.

Πέρασε ώρα. Κάποτε, χόρτασε κι' απ' αυτό. Ξεκίνησε πάλι προς τις τουαλέτες. Έφτασε. Αφουγκράστηκε. Κανείς, ευτυχώς. Μπήκε. Πλησίασε τις βρύσες. Ο εαυτός του, μέσα απ' το καθρέφτη, τον πλησίασε κι' αυτός. Τον κοίταξε εξεταστικά. Ήθελε να δει πόσο χαμηλά είχε πέσει. Αν η πτώση του ήταν αντάξια των συναισθημάτων του. Δεν ήταν και τόσο βέβαιος, δεν ήταν καθόλου. Πάντως, φάντασμα του εαυτού του τα είχε καταφέρει να γίνει. Αλλά και τι αξία είχε αυτό; Τα μάτια του πήγαιναν να

πεταχτούν απ' τις κόγχες τους, το χρώμα του ήταν κατακίτρινο. Ίσως όμως και να έφταιγε ο γλόμπος της τουαλέτας. Ο Γιώργος πήρε νερό στις χούφτες του και το έριξε στο πρόσωπό του. Δεύτερη φορά, μέσα στο ίδιο βράδυ. Καθάρισε το στόμα του. Καλύτερα, πολύ καλύτερα. Εξέτασε τα ρούχα του. Τυχερός ήταν, ελάχιστες πιτσιλιές είχαν απομείνει μόνο, με λίγο νερό θα έφευγαν κι' αυτές. Φτηνά την είχε γλυτώσει, πολύ φτηνά. Και ούτε που είχε σπάσει τίποτα σε κανένα χαντάκι, όπως φοβόταν. Από μια μεριά, στενοχωρήθηκε, μόλις το θυμήθηκε αυτό. Πραγματικά ήθελε να ζήσει μια αληθινή τραγωδία, πραγματικά. Αλλά, όχι και να πονέσει. Όχι και να του συμβεί κάτι πραγματικά κακό. Φοβόταν. Η καθαρή αλήθεια ήταν πως ένοιωθε μεγάλη ανακούφιση που κατάφερε να γυρίσει πίσω σώος στο στρατόπεδο. Δεν ήταν προορισμένος για μεγάλα πράγματα, ας το έπαιρνε απόφαση. Βγήκε απ' τις τουαλέτες και περπάτησε αργά προς τον θάλαμο. Η νύχτα γύρω του ήταν δροσερή και σιωπηλή. Σαν να περίμενε να της πιάσει κουβέντα.

Άνοιξε την πόρτα του θαλάμου, με προσοχή. Την μπόχα, ούτε που την κατάλαβε. Τίποτα δεν ακουγόταν, μόνο ροχαλητά. Προχώρησε

ανάμεσα στα κρεβάτια, όσο πιο αθόρυβα μπορούσε. Έφτασε στο δικό του. Ξερός έπεσε, έτσι όπως ήταν. Αυτό ήταν. Τα υπόλοιπα, αύριο.

«Τι θέλεις από μένα;» ρώτησα την γριά.

«Να πατάς εκεί ακριβώς που πατάω» μου απάντησε η γριά.

#

Άνοιξε τα μάτια του. Κοίταξε το ταβάνι. Χαμογέλασε, σαν νήπιο. Απόρησε που είδε πως είχε κοιμηθεί με τα ρούχα του. Δεν θυμόταν τον λόγο, αλλά δεν ανησύχησε. Κάτι θα του' τυχε, υπέθεσε, μπορεί να ήταν κουρασμένος. Αλλά πώς έτυχε και ήταν τόσο κουρασμένος, αναρωτήθηκε. Είχε αρχίσει να ξυπνάει τώρα σιγά-σιγά. Ε, κάποια αγγαρεία θα τους είχαν βάλει πάλι, ποιός ξέρει. Όλα καλά πάντως, όλα καλά. No problemo. Γύρισε απ' την άλλη. Να χουζουρέψει ήθελε λίγο ακόμα, αλλά δεν προλάβαινε. Οι υπόλοιποι είχαν ήδη ξεκινήσει να μαζεύουν τα κρεβάτια τους. Έκανε να ανασηκωθεί.

Όλα μαζί του ήρθαν τότε και τον θέρισαν. Ο

πονοκέφαλος, ο εμετός, η θριαμβευτική έξοδος του στη πόλη. Ξανάπεσε πίσω, απότομα. Σαν πυγμάχος, που τις τρώει απανωτά χωρίς να μπορεί να αντιδράσει. Έμεινε λίγο ακίνητος, με τα μάτια μισόκλειστα. Οι αναμνήσεις, η μια πίσω απ' την άλλη, έπεφταν πάνω του και τον στράβωναν. Σαν προβολείς αυτοκινήτων στο σκοτάδι.

Έπρεπε τώρα όμως να σηκωθεί, έπρεπε να σηκωθεί αμέσως. Όλα τα άλλα θα έπρεπε να περιμένουν, δεν γινόταν ν' ασχοληθεί τώρα μαζί τους. Τρεκλίζοντας ελαφρά, στάθηκε όρθιος. Με αργές κινήσεις ξεκίνησε να φτιάχνει το κρεβάτι του. Μέσα στο κεφάλι του γινότανε πανδαιμόνιο. Δεκάδες μικροί κροταλίες μάλωναν μεταξύ τους – τους άκουγε που χτυπούσαν αγριεμένοι τις ουρές τους. Όμως ακόμα δεν σκεφτόταν τίποτα, τίποτα το συγκεκριμένο.

Την επιθεώρηση θαλάμου την πέρασε στον αυτόματο. Τα χέρια του από μόνα τους έκαναν τις απαραίτητες κινήσεις. Ο ίδιος, καθισμένος πίσω απ' τα μάτια του, παρακολουθούσε απλώς ζεματισμένος. Το μυαλό του ήταν σαν μαγαζί σε μέρα εκπτώσεων. Οι εξαγορισμένους πελάτες

είχαν πέσει, όλοι μαζί, πάνω στο ένα και μοναδικό ταμείο και ο καθένας τους απαιτούσε να εξυπηρετηθεί πρώτος. Αλλά δεν κράτησε πολύ κι' αυτό, σιγά-σιγά μπήκε τάξη, από μόνη της. Άλλωστε ήταν φανερό. Κανείς μέσα στο θάλαμο δεν του έδινε σημασία, άρα δεν είχε ακόμα κυκλοφορήσει τίποτα για χτες βράδυ. Ο ίδιος δεν ένοιωθε να έχει χτυπήσει πουθενά. Άρα, μόνο η Χριστίνα ήταν το πρόβλημα, μόνο η Χριστίνα.

Ακολούθησε τους υπόλοιπους, που είχαν αρχίσει να βγαίνουν απ' τον θάλαμο για την πρωινή αναφορά. Περπατούσε μηχανικά, σαν ρομπότ. Οι χθεσινοβραδυνές εικόνες πηγαινοέρχονταν ακόμα άτακτα μέσα στο μυαλό του. Προσπαθούσε να τις βάλει σε σειρά, αλλά δυσκολευόταν και δεν προλάβαινε να έχει πλήρη επαφή με το περιβάλλον.

Πάντως, αυτήν, την ίδια, δεν την σκεφτόταν. Του φαινόταν πολύ πέρα απ' τις δυνάμεις του. Μόλις έκανε να απλώσει το χέρι προς την ανάμνησή της και αμέσως ένοιωθε να βουλιάζει κάτι μέσα του. Δεν το άντεχε. Αλλά το χειρότερο ήταν το άδικο. Αυτό ήταν που τον πονούσε πιο πολύ. «Πώς είναι δυνατόν να μην μ' αγαπάει πια;»,

αναρωτιόταν συγκλονισμένος. «Ποιος θεός είναι αυτός που το επιτρέπει;» Πολύ θα ήθελε να πάει να την βρει την γελοία αυτή θεότητα. Να την πιάσει απ' τον γιακά και να την κάνει να καταλάβει.

Βγήκαν στο προαύλιο. Τον νου του ολόκληρο τον είχε στο να κρατάει το βήμα. Μόλις όμως μισόκλεινε τα μάτια του, πεταγόταν αυτή πάλι μπροστά του. Ολόγυμνή. Με τα σκέλια τώρα ανοικτά, παρακαλούσε κάποιον αόρατο εραστή να μην καθυστερεί άλλο και να τον μπήξει όλο μέσα της. Δυο πυρκαγιές ήταν τα μάτια του Γιώργου. Δεν λέγεται με λόγια αυτό που ένοιωθε. Στο τέλος απέστρεψε το βλέμμα του, μα δεν έβρισκε πού να τ' ακουμπήσει. Πουθενά στον κόσμο δεν είχε απομείνει σπιθαμή.

Τρίτη φορά που σκόνταψε στον μπροστινό του. Αναγκάστηκε να του ψιθυρίσει κάτι σε απολογητικό τόνο. Αλλά έφταναν πια, έφταναν. Οι ΔΕΑ τους αραιώσαν, μέχρι που κάλυψαν όλο τον διαθέσιμο χώρο. Μετά τους στοίχισαν. Ακίνητοι τώρα και σιωπηλοί, βάλθηκαν όλοι να περιμένουν – ο διοικητής και ο υπολοχαγός δεν είχαν φανεί ακόμα. Ο Γιώργος, αλλά και οι περισσότεροι, καταγίνονταν να υπολογίσουν

την πορεία του ήλιου. Μόλις θα έβγαινε πάνω από το κτίριο της αποθήκης απέναντι, η θερμοκρασία θα ανέβαινε τουλάχιστον δέκα βαθμούς. Δεν φυσούσε και καθόλου, οπότε η αναφορά θα μετατρεπόταν σε κλίβανο. Οι ΔΕΑ βέβαια, αμέσως την έκαναν. Πήγαν και κρύφτηκαν στη σκιά, μπροστά από μια αποθήκη και χαζολογούσαν αμέριμνοι. Ούτε σε μια ώρα δεν θα τους έπιανε εκεί ο ήλιος.

Πράγματι, λίγα λεπτά αργότερα έγινε το κακό. Ο ήλιος έδωσε μια και, πολύ απότομα, πετάχτηκε πάνω απ' την αποθήκη. Σαν τιρμπουσόν τον αισθάνθηκε ο Γιώργος να μπήγεται στο κρανίο του. Η παράταξη ολόκληρη βόγκηξε ασυναίσθητα. Τους ξέφυγε κι' ένα μικρό βήμα προς τα πίσω, αλλά συνήρθαν αμέσως και στάθηκαν πάλι ακίνητοι, όλοι ίσια μπροστά. Ο Γιώργος επέστρεψε μέσα του. Αυτή την φορά, είπε, θα έβαζε τέλος. Ήταν αποφασισμένος. Γάμησέ μας, κι' εσύ και οι έρωτές σου. Γάμησέ μας, σου λέω! Σκάσε. Συγκεντρώσου. Σκέψου κάτι άλλο. Όχι, αυτήν! Να πάει να γαμηθεί, αυτή.

Αυτό κάνει. Αυτό κάνει και μάλιστα αυτήν ακριβώς την στιγμή. Ενώ εσύ βρίσκεσαι εδώ,

αυτή έχει πιάσει...

Περίεφερε το βλέμμα του, όσο έφτανε, χωρίς να κουνηθεί. Έψαξε για τους γνωστούς του, να δει τι κάνουν. Ο Γιάννης, ο Νεκτάριος, ο Χριστόφορος, ο Δημήτρης, ο Νικηφόρος. Τους βρήκε όλους, όμως μόνο τον Νεκτάριο μπορούσε να δει καλά από εκεί που στεκόταν. Ήταν βέβαια και εκείνο το χοντρογούρουνο, ο Δημητρίου, απέναντι. Στεκόταν μαζί με τους άλλους τους ΔΕΑ. Αλλά αυτός, αποφάσισε ο Γιώργος, δεν μετρούσε για γνωστός. Δεν μετρούσε για άνθρωπος. Γύρισε πίσω στον Νεκτάριο.

Ξαφνικά, πριν προλάβει να την σταματήσει, η σιχαμένη πόρνη άρχισε τώρα και να βογκάει, εκεί που πηδιόταν. Του σηκώθηκε αμέσως. Αλλά όχι. Όχι. Της έδωσε μια στη μούρη, να το βουλώσει και γύρισε πάλι έξω. Έτρεμε το χέρι του. Αυτό που την χτύπησε.

Ο Νεκτάριος. Ο Νεκτάριος δεν ήταν ντόπιος, ήταν από μια γειτονική πόλη, παραθαλάσσια. Ο στρατός ήταν η πρώτη φορά που χρειάστηκε να φύγει απ' το σπίτι του. Ο πατέρας του ήταν ράφτης. Η μάνα του δούλευε και αυτή στην

οικογενειακή επιχείρηση. Και ο Νεκτάριος, ράφτης θα γινόταν κι' αυτός. Φαινόταν από μακριά. Κοντός, αδύνατος, καχεκτικός, με κάτι κρινένια δάκτυλα, που στο επάγγελμά του μπορεί να ήταν χρήσιμα, αλλά για να κρατούν όπλο, σίγουρα δεν έκαναν. Όχι πως και του Γιώργου ήταν πολύ καλύτερα.

Δεν τον συμπαθούσε τον Νεκτάριο ο Γιώργος, του φαινόταν πούστης. Πούστης στην συμπεριφορά. Κρυψίνους και διπλοπρόσωπος. Ποτέ δεν ήξερε πότε θα πήγαινε να του την φέρει. Βέβαια, ήταν με διαφορά ο πιο γραμματισμένος του λόχου – μετά τον Γιώργο. Γι' αυτό ήταν και που αναγκάζονταν να λένε καμιά κουβέντα αραιά και που. Οι υπόλοιποι το θεωρούσαν αυτονόητο, οπότε έκαναν και αυτοί την ανάγκη φιλοτιμία. Απ' την άλλη όμως, ο Νεκτάριος, στρωμένη την είχε την ζωή του. Δουλειά έτοιμη, σπίτι έτοιμο, ως και μια Κατερίνα – απ' ότι είχε τύχει να του εκμυστηρευθεί μια βραδιά – υπήρχε έτοιμη που τον περίμενε. Λυμένα όλα του τα προβλήματα τα είχε, ο Νεκτάριος. Αλλά γι' αυτό ακριβώς ήταν που τον θεωρούσε πούστη, ο Γιώργος. Ή τέλος πάντων, αξιοθρήνητο μαλάκα.

* * *

«Οτιδήποτε άλλο, αρκεί να μην την σκέφτεσαι. Μην σταματάς, μόνο μη σταματάς... Μα πώς ήταν δυνατόν ν' αγαπάει άλλον; Πώς ήταν δυνατόν;» Δεν το καταλάβαινε, ο νους του δεν μπορούσε να το χωρέσει. Όλο του ερχόταν, σαν ξέφρενο φορτηγό, να πάρει τους δρόμους ουρλιάζοντας και όλο έπρεπε να κρατιέται. Να θυμίζει στον εαυτό του πού βρισκόταν και να σταματάει. Τον κατέβαλλε η συνεχής αυτή προσπάθεια.

Τα κεφάλια των φαντάρων ξεκίνησαν να σιγοβράζουν μέσα στα κράνη τους. Όσο και να προσπαθούσαν, κάποιες μικροκινήσεις τους ήταν αδύνατον πια να τις ελέγξουν. Η παράταξη άρχισε αναπόφευκτα να ξεχειλώνει σιγά-σιγά. Ευτυχώς, εκείνη ακριβώς την ώρα άνοιξε η πόρτα του διοικητήριου και εμφανίστηκαν ο διοικητής με τον υπολοχαγό. Οι ΔΕΑ διέλυσαν την ψιλοκουβέντα τους και η αναφορά μπορούσε επιτέλους ν' αρχίσει.

Αμέσως τέλειωσαν. Κανείς δεν είχε όρεξη μέσα σε τόση ζέστη. Μετά, μοιράστηκαν τσάκα-τσάκα και οι αγγαρείες. Του Γιώργου του έτυχε ένα ΡΕΟ, που χρειαζόταν συμμαζέμα. Η καλύτερή του, σκέφτηκε. Όλη μέρα, μόνος του θα την

έβγαζε.

Δύο ώρες αργότερα, κόντευε να τρελαθεί.

Ξεκίνησε μεθοδικά. Έκανε χώρο μπροστά στο ΡΕΟ και άρχισε να το ξεφορτώνει απ' το υλικό που είχε μέσα του αποθηκευμένο. Σιγά-σιγά, δίπλα στο φορητό μαζεύτηκε σωρός ολόκληρος ετερόκλητων αντικειμένων. Συστοιχίες από λυχνίες, διακόπτες, τσιμούχες και άλλα εντελώς ακατανόητα εξαρτήματα. Τα στοίβαζε κατά μέγεθος, γιατί δεν ήξερε τι άλλο να τα κάνει. Τα περισσότερα δεν μπορούσε να καταλάβει σε τι μπορεί να χρησίμευαν. Πάντως ένα ήταν ξεκάθαρο: είχαν περάσει δεκαετίες που είχαν πάψει να χρησιμοποιούνται, κανείς όμως δεν θεωρούσε πως έπρεπε να κάνει κάτι γι' αυτό. Στρατιωτική λογική.

Δούλευε σταθερά. Δούλευε και συγχρόνως πάλευε. Να μην την σκεφτεί, να μην την σκεφτεί για κανένα λόγο. Αλλά ο ήλιος, η καυτή λαμαρίνα, τα βυζιά της Χριστίνας μπερδεύονταν όλα μαζί μέσα στο κεφάλι του. Παράδερνε. Κατά διαστήματα έρχονταν στιγμές που κουραζόταν κι απ' αυτό και προσπαθούσε τότε να το δει λογικά το πράγμα. Γιατί έκανε έτσι; Ήταν μια

περαστική τρέλα ή κάτι άλλο; Αλλά τι άλλο, για ποιο λόγο να κάνει κανείς έτσι; Ο Γιώργος δεν αμφέβαλλε πως η ρίζα των προβλημάτων του ήταν το σώμα του. Ένας θλιβερός πίθηκος ήταν που δεν μπορούσε να χαλιναγωγήσει τις ορμές του. Αυτό ήταν όλο. Αλλά ήταν πραγματικά, αυτό το πρόβλημα ή μήπως ήταν ψυχολογικό; Μήπως δεν άντεχε την ιδέα ότι κάποιος άλλος είχε τώρα πάρει τη θέση του; Ίσως και να ήταν αυτό, ίσως και να ήταν απλώς ζήτημα πληγωμένου εγωισμού. Ένα απ' τα δύο πάντως ήταν. Όταν έλεγε πως δεν μπορούσε να ζήσει χωρίς αυτήν, δεν μπορεί να σοβαρολογούσε. Τι πάει να πει αυτό; Για ποιο λόγο να μην μπορεί; Αλλά και να υπήρχε άλλος λόγος – κάτι πέρα απ' τον πόθο και τον πληγωμένο εγωισμό – δεν ήταν ολοφάνερο πως ήταν ένα είδος ανισορροπίας, μία τρέλα; Αλλά ό,τι κι αν ήταν, ήταν καλό ή κακό να το έχει κανείς; Οι μεγάλοι καλλιτέχνες, οι επιστήμονες, όλοι αυτοί που παθιάζονται μ' αυτό που κάνουν, ανισόρροπους θα τους βγάλουμε όλους; Μήπως η αγωνία που ένοιωθε για την Χριστίνα ήταν ένδειξη κάποιας ξεχωριστής ικανότητας, κάποιου ταλέντου; Αλλά σε τι πράγμα είχε ταλέντο; Υπήρχε τίποτα άλλο πέρα απ' το να την παίζει;

* * *

Το χειρότερο ήταν πως και τις σκέψεις αυτές δεν τις έκανε ψύχραιμα. Τις έκανε σπασμωδικά, με χαλασμένο ακόμα το στομάχι απ' την προηγούμενη νύχτα, ενώ ανεβοκατέβαινε το φορητό. Τα κιβώτια ήταν βαριά, το λιοπύρι έκαιγε από πάνω, αλλά το χειρότερο, ήταν η έννοια της, πάντα η έννοια της. Κάθε δευτερόλεπτο έπρεπε να παλεύει μαζί της. Να μην την σκεφτεί, να μην την σκεφτεί. Να μην σκεφτεί πως την στιγμή που ο ίδιος κρατούσε το κουτί αυτό με τις πλαστικές βίδες η Χριστίνα μπορεί να κρατούσε το πουλί κάποιου απίστευτου μαλάκα και να το έχωνε στο μουνάκι της. Θα χωνόταν πολύ εύκολα μάλιστα, τόσο υγρό ήταν. Κλάματα του έρχονταν. Κί' ας το έβρισκε και κωμικοτραγικό το όλο πράγμα. Χωμένος μέσα στην καρότσα, με την πλάτη γυρισμένη να μην φαίνεται, του ξέφευγε ώρες-ώρες κανένα δάκρυ, αλλά το σκούπιζε αμέσως με τρόμο. Έτσι και τον έπιανε κανείς να κλαψουρίζει εκεί μέσα, έτσι και γινόταν ρεντίκολο σε όλο το στρατόπεδο, καλύτερα να αυτοκτονούσε, εκεί, επί τόπου, να ησυχάσει.

«Σειρά! Ε, σειρά, πού κρύφτηκες, ρε γαμώτο;», ακούστηκε ξαφνικά μια φωνή δίπλα σχεδόν από το ΡΕΟ. Ο Γιώργος, πανικόβλητος, ρούφηξε τη

μύτη του, βεβαιώθηκε πως τα μάγουλά του ήταν στεγνά και μετά ανασηκώθηκε αργά από το βάθος της καρότσας.

«Εδώ... Τι είναι;» απάντησε. Στην είσοδο εμφανίστηκε το κεφάλι ενός φαντάρου. Ήταν από άλλο λόχο. Ο Γιώργος δεν ήξερε τ' όνομά του.

«Εκεί είσαι; Ωπ, τι έγινε ρε σειρά; Γιατί είσαι κόκκινος; Μην μου πεις πως την έπαιζες;»

«Ναι, την έπαιζα. Εγώ τουλάχιστον έχω με τι να παίξω... Ζέστη, ρε μαλάκα, κάνει εδώ μέσα, έχω γαμηθεί τόση ώρα. Λέγε τώρα, τι είναι;»

«Να πας αμέσως στην πύλη, που ήρθε ένας νέος. Θα κάτσω εγώ στο πόδι σου», είπε, λίγο πιο μαζεμένα τώρα, ο φαντάρος.

Ο Γιώργος δεν είχε ακόμα συνέρθει από την ετοιμόλογη απάντησή του προηγουμένως. Πώς του' ρθε και το είπε αυτό; Πώς τη γλύτωσε έτσι; Γιατί δεν μπορούσε να είναι πάντα έτσι; Γιατί; Το βλέμμα του έπεσε προς τα κάτω, στις λυχνίες – στις λυχνίες του. Είχαν ανασηκώσει το κεφάλι τους και τον κοίταγαν, σαν ανυπεράσπιστα

παιδιά. Δεν μπορούσε να τις εγκαταλείψει τώρα, αποφάσισε. Να τις αφήσει, έτσι, σε ξένα χέρια. Άσε που δεν του άρεσε και το ύφος του φαντάρου. Ποιός ήταν αυτός να κάνει καλαμπούρια και να του δίνει διαταγές;

«Δεν γίνεται. Έχω δουλειά εδώ, δεν βλέπεις;. Άντε εσύ» του απάντησε.

«Μα ο Παπακώστας το είπε». Ο Παπακώστας ήταν ΔΕΑ. Άρα είχε χάσει, ο Γιώργος. Αυτό όμως δεν σήμαινε πως θα του έκανε και εύκολη τη ζωή του φαντάρου.

«Ποιος ήρθε, είπες;» τον ρώτησε.

«Δεν ξέρω. Κάποιος νέος».

«Και γιατί εγώ;»

«Και πού θες να ξέρω, ρε σειρά; Έτσι μου είπε ο Παπακώστας, έτσι σου λέω κι' εγώ».

«Καλά... Πρόσεχε μόνο μην σπάσεις τίποτα, γιατί όλα είναι μεσ' στη μέση», είπε ο Γιώργος και, πολύ βαρύθυμα, κατέβηκε απ' το ΡΕΟ. Έριξε μια ματιά στον άλλο. «Το νου σου. Τα μεγάλα

πάνε στο βάθος και τα ψιλά έξω-έξω», του γρύλλισε, ενώ απομακρυνόταν. Απ' την καρότσα ακούστηκε ένα αόριστο μόνο μουρμουρητό.

Στο δρόμο ο Γιώργος αναθάρρησε γρήγορα. Όσο το σκεφτόταν, τόσο πιο πολύ του άρεσε. Καλό ήταν που ο Παπακώστας είχε διαλέξει αυτόν να πάει να φέρει τον νέο. Πολύ καλό. Πρέπει να σήμαινε πως είχε πάψει πια να θεωρείται νέος. Άρα, αργά ή γρήγορα, θα βελτιωνόταν και η κατάσταση με τα νούμερα. Είχε πήξει στο γερμανικό όλες αυτές τις βδομάδες. Όμως μπορεί και να ήταν τυχαίο, μπορεί να μην σήμαινε τίποτα απολύτως. Δεν μπορούσε ν' αποφασίσει. Ο φόβος της απογοήτευσης ούτε να ελπίζει δεν τον άφηνε.

Έφτασε στο σταυροδρόμι. Γύρισε και κοίταξε κάτω, προς την πύλη. Έρημη ήταν, εντελώς. Πουθενά, νέος. Καλά, ο σκοπός ήταν κρυμμένος στη σκιά, τον νέο όμως τι μπορεί να τον είχε κάνει; Τόπο να κάτσει κι' αυτός στην σκιά αποκλείεται να του είχε κάνει, ο σκοπός. Θεσ να ήταν πλάκα; Μήπως δεν υπήρχε κανένας νέος; Γιατί έπαιζε κι' αυτό σαν πιθανότητα. Έπρεπε να προσέξει πολύ πώς θα το χειριστεί.

* * *

Ο Γιώργος πλησίασε την πύλη, διστακτικά. Παρά το λιοπύρι, προσπάθησε να έχει ύφος δήθεν αδιάφορο. Τάχα μου πως περνούσε τυχαία από εκεί. Πως δεν είχε δουλειά και έκοβε βόλτες. Από μέσα του σχεδίαζε τι θα έλεγε έτσι και ο σκοπός ξεκίναγε να χαχανίζει. Ποιός όμως μπορεί να του έκανε τέτοια πλάκα, ο ΔΕΑ ή ο φαντάρος; Έπρεπε να τον πηδήξει, έτσι και ήταν ο φαντάρος. Αλλά από που κί ως πού; Αφού, ούτε που τον ήξερε καλά-καλά.

Στα δέκα μέτρα απ' την πύλη, ο σκοπός εμφανίστηκε απότομα.

«Άντε, ρε Βίδα, μια ώρα έκανες. Έλα και πάρο' τον από δω πέρα».

«Ποιόν;»

«Τον νέο. Παρ' τον από δω. Βρωμάει»

Βρωμάει; Τι πάει να πει βρωμάει; Πλησίασε λόγο ακόμα. «Πούντος;» ρώτησε τον σκοπό.

«Εδώ τον έχω, εδώ στο πλάι». Ο Γιώργος έσκυψε να δει, αλλά με προσοχή γιατί την πλάκα δεν

την είχε αποκλείσει ακόμα. Και όμως. Κολλητά, ανάμεσα στον τοίχο της σκοπιάς και την πύλη κάτι διακρινόταν. Ένας σκούρος όγκος.

«Τι έγινε; Τι κάνει εκεί;... Τι έχει;» ρώτησε τον σκοπό.

«Ξερνάει. Θα τον πείραξε το ταξίδι μάλλον», απάντησε ο σκοπός.

Ο Γιώργος πάγωσε. Κοίταξε καλά-καλά τον σκοπό. Καθόλου δεν του άρεσε αυτό το «Ξερνάει». Φοβήθηκε πως ήταν πλάκα σχετικά με την χτεσινοβραδυνή επιστροφή του στο στρατόπεδο. Αλλά ο σκοπός δεν φαινόταν να έχει καμιά τέτοια πρόθεση. Στεκόταν λίγο παράμερα και το μόνο που φαινόταν να τον ενδιαφέρει ήταν να του αδειάσουν την γωνιά μια ώρα αρχύτερα. Ο Γιώργος αποφάσισε να πλησιάσει. Στάθηκε αμήχανα πάνω απ' τον όγκο.

«Ε,... Τι έγινε; Είσαι καλά; Μπορείς να σηκωθείς;» Ο όγκος βόγκηξε ελαφρά. Ο Γιώργος δεν ήταν βέβαιος, ξέρναγε ή έκλαιγε με λυγμούς; Σε τι σκατά είχε πάει κι' είχε μπλέξει πάλι άραγε;

* * *

«Αμέσως. Δώστε μου ένα λεπτό μόνο, παρακαλώ», ακούστηκε μια ψιλή φωνή από χαμηλά. Ο Γιώργος έκπληκτος, γύρισε και κοίταξε τον σκοπό. Ο σκοπός σήκωσε τους ώμους του αδιάφορα και μετά τους είπε επιτακτικά.

«Σειρούλες, πρέπει να την κάνετε όμως τώρα σιγά-σιγά. Πύλη είναι εδώ. Έτσι και περάσει κάνας ανθύπας και μας βρει μεσ' τα ξερατά, εγώ θα την πληρώσω».

«Με συγχωρείτε», ακούστηκε πάλι η φωνή. «Δεν ξέρω τι έπαθα», είπε και άρχισε να ανασηκώνεται. Ο Γιώργος κοίταξε καλά-καλά. Δεν ήταν ψηλός ο νέος, ήταν μάλλον μέτριος. Φορούσε γυαλιά και τα μαλλιά του είχαν αρχίσει να αραιώνουν. Ήταν όμως μεγάλος, πολύ μεγάλος. Ακόμα και τριάντα χρονών μπορεί να ήταν.

Ο Γιώργος έκανε να γυρίσει, για να φύγουν, αλλά ο σκοπός δεν είχε τελειώσει ακόμα μαζί τους. «Και μ' αυτά εδώ τι θα γίνει;» ρώτησε, δείχνοντας τα περιεχόμενα του στομαχιού του νέου, που γυάλιζαν κάτω απ' τον ήλιο.

* * *

«Πώς να επανορθώσω;» ρώτησε ο νέος. Ο σκοπός γύρισε και τον κοίταξε. Το βλέμμα του ήταν γυάλινο.

«Έχεις τίποτα για να σου καθαρίσει;»,
διευκρίνισε ο Γιώργος.

Ο σκοπός έδειξε με το κεφάλι του πιο κάτω, που ήταν μια μάνικα συνδεμένη σε ένα βρυσάκι. «Γρήγορα μόνο, γιατί φαινόμαστε απ' το διοικητήριο. Άδεια πρέπει να είναι πάντα η πύλη».

Ο νέος πήρε την μάνικα και άρχισε να πιτσιλάει τα ξεράσματά του. Το έδαφος εκεί ήταν επίπεδο και τα ξερατά απλώνονταν, αντί να φεύγουν, αφού δεν είχαν πού να πάνε. Αλλά, τέλος πάντων, με τα πολλά κάτι έγινε. Ο σκοπός υπέδειξε κάποια σημεία, όπου, κατά την γνώμη του, φάνοιονταν ακόμα κάποια υπολείμματα και ο νέος επέμεινε εκεί με το νερό. Το όλο πράγμα ήταν βέβαια εντελώς ηλίθιο αφού, έτσι κι' αλλιώς, ο καυτός ήλιος θα τα στέγνωνε όλα σε λίγα λεπτά. Αλλά, σκοπός πύλης ήταν αυτός.

Κάποια στιγμή ο σκοπός φάνηκε να

ικανοποιήθηκε, οπότε ο νέος πήγε την μάνικα πίσω στη θέση της. Ο Γιώργος στεκόταν σ' αναμμένα κάρβουνα, ήθελε να τελειώνουν. Ο νέος επέστρεψε και πήγε και στάθηκε φρόνιμα δίπλα στο σάκο του. Σαν σκυλάκι έκανε. Πολύ καταβεβλημένος έμοιαζε.

«Έτοιμος;» ρώτησε ο Γιώργος, απευθυνόμενος στο κενό μεταξύ του νέου και του σκοπού.

«Σας ακολουθώ», του απάντησε ο νέος.

«Πάμε λοιπόν» είπε ο Γιώργος. Ο τόνος του είχε τώρα πάρει κάτι απ' τον κίβδηλο ενθουσιασμό τουριστικού ξεναγού.

«Καλό δρόμο» ακούστηκε το ειρωνικό σχόλιο του σκοπού απ' το βάθος της σκιάς.

Ο Γιώργος προχώρησε προς το εσωτερικό του στρατόπεδου. Ο νέος τον ακολουθούσε περπατώντας ένα μέτρο πιο πίσω. Ο σάκος του δεν φαινόταν να είναι και τόσο βαρύς. Ο Γιώργος σταμάτησε, γύρισε πίσω και τον κοίταξε.

«Θες βοήθεια;» τον ρώτησε.

* * *

«Όχι, ευχαριστώ». Γύρισε και έδειξε τον σάκο.
«Δεν είναι βαρύς».

«Έτσι μου φάνηκε και μένα». Μετά δίστασε,
αλλά μόνο ελάχιστα. Ήξερε πως αν το
καθυστερούσε, θα άρχιζε να μπερδεύεται πάλι.
«Προηγουμένως, δεν προλάβαμε να
συστηθούμε. Γιώργο, με λένε», είπε του νέου και
του έτεινε το χέρι. Ο νέος άφησε αμέσως κάτω
τον σάκο και άπλωσε το χέρι του.

«Ονομάζομαι Μανόλης Καληφοράκης». Η
χειραψία του ήταν απρόσμενα στιβαρή.

«Εγώ, Βιδόπουλος. Γιώργος Βιδόπουλος»,
επανέλαβε στον νέο. «Εδώ όμως, όλοι με
φωνάζουν Βίδα. Δυστυχώς» είπε του νέου και
χαμογέλασε.

«Α, κατάλαβα. Ε, τότε, Γιώργος, λοιπόν»
απάντησε ο νέος και χαμογέλασε κί αυτός. Λίγο
ξέπνοα ακόμα.

«Γί αυτό ακριβώς στο είπα... Και, ρε Μανόλη,
εδώ πέρα, άσ' τους καλύτερα τους
πληθυντικούς. Μπερδεύεται ο κόσμος με κάτι

τέτοια».

«Ναι, δίκιο έχεις Γιώργο. Η συνήθεια... Σ' ευχαριστώ».

«Τίποτα... Έλα πιο δω, μην περπατάς πίσω μου... Ωραίος. Λοιπόν, για λέγε τώρα. Τι έπαθες πριν; Σε πείραξε κάτι;»

«Πρέπει να φταίει μια τυρόπιτα που έφαγα στο δρόμο».

«Πολύ πιθανό. Πώς νοιώθεις τώρα; Είσαι καθόλου καλύτερα;»

«Ναι, αρκετά. Ευχαριστώ... Εσύ; Είσαι καιρό εδώ;»

Προχώρησαν σιγά-σιγά προς τους θαλάμους. Καθώς πήγαιναν ο Γιώργος του εξηγούσε τι ήσαν τα κτίρια που έβλεπαν, αλλά συμφώνησαν αργότερα, όταν θα έπεφτε λίγο ο ήλιος, να έκαναν ένα γύρο ολόκληρο το στρατόπεδο, να του το δείξει όλο κανονικά.

Αποδείχθηκε πως είχε δίκιο ο Γιώργος για την ηλικία του Μανόλη. Τα τριάντα κόντευε. Λίγους

μήνες θα καθόταν μόνο στο στρατόπεδο, γιατί έκανε μειωμένη θητεία. Έξω, ήταν πυρηνικός φυσικός. Διδάκτωρ και λέκτορας σε πανεπιστήμιο του εξωτερικού.

Στο ντούκου τα πέραναγε όσα άκουγε εκείνη τη στιγμή ο Γιώργος. Δεν καταλάβαινε καλά-καλά τι του έλεγε η μετρημένη εκείνη φωνή. Στο τέλος-τέλος, για τον Γιώργο, ο Μανόλης δεν ήταν παρά ένα βρέφος. Ένα μεγαλόσωμο βρέφος. Ακόμα και για να κατουρήσει, που λέει ο λόγος, χρειαζόταν βοήθεια. Και για να φάει, και για τα πάντα. Το ότι έξω μπορεί να ήταν φτασμένος επιστήμονας δεν ήταν παρά μια απλή πληροφορία, κάτι για μελλοντική αξιολόγηση. Πάντως, όταν ήρθε η σειρά του, το θεώρησε προτιμότερο να αποσιωπήσει πως ακόμα χρωστούσε δυο μαθήματα. Τι σημασία είχε έτσι κι' αλλιώς;

Στο μεταξύ, έφτασαν στους θαλάμους. Είχε πια μεσημεριάσει. Ο Γιώργος τα είχε οργανώσει όλα πολύ ωραία μέσα στο μυαλό του. Θα άφηναν τα πράγματα του Μανόλη σε ένα κρεβάτι, θα πήγαιναν για μεσημεριανό και αργότερα, όταν θα είχε πέσει αρκετά ο ήλιος, θα έκαναν το γύρο του στρατοπέδου. Η τύχη όμως, δεν ήταν

καθόλου με το μέρος του. Δεν είχαν προλάβει καλά-καλά να περάσουν την είσοδο των θαλάμων και έπεσαν κατ' ευθείαν πάνω στον Νεκτάριο. Ο Γιώργος σιχτίρισε. Μπορούσε να φανταστεί με ακρίβεια τι θα επακολουθούσε.

Το πρόσωπο του Νεκτάριου φωτίστηκε αμέσως ολόκληρο. Σαν να είχε μόλις μπει πλούσιος πελάτης στο ραφτάδικο του πατέρα του έκανε. Σήκωσε ψηλά τα χέρια και με αλαλαγμούς έτρεξε να τους προϋπαντήσει. Ο Γιώργος είπε πως θα πήδαγε στην αγκαλιά τους με την φόρα που πήγαινε. Ευτυχώς, την τελευταία στιγμή έκοψε λίγο ταχύτητα, μάζεψε τα απλωμένα του χέρια και αρκέστηκε σε μια θερμή, εγκάρδια χειραψία με τον Μανόλη. Μετά, τον άρπαξε αγκαζέ, και, γυρίζοντας την πλάτη του στον Γιώργο, έσυρε τον Μανόλη αποφασιστικά προς τους θαλάμους. Ο Γιώργος τα έχασε, δεν ήξερε πώς να αντιδράσει. Έμεινε εμβρόντητος εκεί που βρισκόταν, στη μέση του διαδρόμου. Ο Μανόλης, πρέπει κι' αυτός να αιφνιδιάστηκε. Αλλά νέος ήταν αυτός, κανέναν δεν ήξερε ακόμα, τι μπορούσε να κάνει; Αφέθηκε να παρασυρθεί. Ο Γιώργος έμεινε ολομόναχος στη μέση του διαδρόμου.

* * *

Το αίμα στο κεφάλι του ήρθε. Απ' το διοικητήριο θα το είχαν, προφανώς, αφήσει να διαρρεύσει πως ο νέος δεν ήταν κανένας τυχαίος. Γι' αυτό ο Νεκτάριος βάλθηκε αμέσως να τον χώσει στο τσεπάκι του. Αλλά τέτοιος ήταν, τέτοιες μαλακίες έκανε πάντα. Θα πήγαινε μετά στους ΔΕΑ να πουλήσει μούρη. «Ο νέος; Ναι, καλό παιδί ο Καληφοράκης. Μιλάμε. Άλλωστε, με ποιόν άλλο να μιλήσει; Χε, χε \ (μικρό γελάκι μετριοφροσύνης \). Μου είπε μάλιστα χτες πως...» Σου είπε πως ο κώλος σου είναι γεμάτος βρωμερές ψείρες. Μαλακισμένο, ε, μαλακισμένο. Άει σιχτίρ από δω πέρα.

Αλλά τι έπρεπε να είχε κάνει; Να αρχίσει να ξεμαλιάζεται με τον Νεκτάριο στη μέση του διαδρόμου σαν να ήταν Κατίνα; Να πέσει στο επίπεδό του; Η αλήθεια ήταν πως αν δεν τα είχε χάσει, ακριβώς αυτό μάλλον θα είχε κάνει. Δεν πειράζει όμως, καλύτερα. Πολύ καλύτερα. Τι πούστης όμως, έ; Μέσα σ' ένα λεπτό του την είχε παίξει πάλι. Αλλά, ας πήγαινε στο διάολο. Γύρισε να φύγει.

«Γιώργο! Γιώργο!»

Γύρισε, ξαφνιασμένος. Ο Μανόλης ήταν.

Στεκόταν ακόμα στην είσοδο του θαλάμου και έμοιαζε να προσπαθεί να αντισταθεί στον Νεκτάριο που τον τραβούσε απ' το μανίκι. «Πού πας;» του φώναξε από μακριά. Ο Γιώργος σήκωσε τους ώμους του σε μια έκφραση ειρωνικής αδυναμίας. Τι να του έλεγε τώρα; Ο Μανόλης όμως επέμεινε, του έγνεφε να μην φύγει, να πάει μαζί τους. Ο Γιώργος είπε, προς στιγμή, ν' αρνηθεί. Μετά όμως σκέφτηκε πως, κάνοντας τον ακατάδεκτο, δεν έβγαζε τίποτα.

Αλλά, και ο Νεκτάριος, μάστορας αποδείχτηκε για μια ακόμα φορά. Μόλις κατάλαβε πως δεν θα την απέφευγε τελικά την παρουσία του Γιώργου, άνοιξε διάπλατα τα μάτια του και έκανε σαν μόλις τότε να αντιλήφθηκε την παρουσία του. Χαιρέτησε τον Γιώργο πρόσχαρα και πρότεινε με ενθουσιασμό να διαλέξουν όλοι μαζί κρεβάτι για τον Μανόλη. Η οχιά! Άκου, «όλοι μαζί!» Μα τι σιχαμένη οχιά που ήταν!

Μπήκαν στον θάλαμο. Ο Νεκτάριος διά της βίας ήταν που κρατιόταν. Ανυπομονούσε να παραστήσει τον σπουδαίο στον Μανόλη. Άρχισε αμέσως έναν απίστευτο μονόλογο σχετικά με τα κριτήρια επιλογής κρεβατιού σε στρατιωτικό θάλαμο. Ποιά πρέπει να είναι η απόσταση του

κρεβατιού από το παράθυρο; Από την
ξυλόσομπα και την πόρτα; Τι είδους άνθρωποι
είναι προτιμότεροι για γείτονες; Ποιούς να
αποφεύγει; Από ποια μεριά κοιτάει ο λοχαγός
όταν του την καρφώνει να μπει μέσα για
επιθεώρηση; Σε τι κατάσταση πρέπει να είναι το
στρώμα, το υπόστρωμα και το μαξιλάρι; Τι να
προτιμήσει κανείς και γιατί; Κλπ, κλπ. Πού και
πού, η αλήθεια ήταν, πως σταματούσε και
πετούσε καμιά ατάκα και στον Γιώργο. Ήθελε,
προφανώς να τον μπλέξει κι' αυτόν, για να
παραστήσουν, όλοι μαζί, την ωραία ατμόσφαιρα.
Ο Γιώργος όμως, εκεί, βράχος. Ήταν
αποφασισμένος να μην τσιμπήσει με κανένα
τρόπο. Ξάπλωσε σε ένα διπλανό κρεβάτι και
χάζευε στωικά το ταβάνι. Ακόμα και ευθεία
ερώτηση όταν του έκανε ο Νεκτάριος, ο Γιώργος
δεν γύρναγε να τον κοιτάξει. Μόνο με
μονοσύλλαβα του απαντούσε. Ο Μανόλης από
δίπλα παρακολουθούσε μια τον ένα, μια τον
άλλο πίσω απ' τα χοντρά τζάμια των γυαλιών
του. Ο Γιώργος του έριχνε πού και πού καμιά
ματιά και παρατηρούσε πως τίποτα δεν άφηνε
να του ξεφύγει. Όσο περνούσε η ώρα, τόσο
καταλάβαινε πως μόνο μαλάκας δεν πρέπει να
ήταν αυτός ο Μανόλης. Μόνο μαλάκας δεν
πρέπει να ήταν.

* * *

Κάποια στιγμή ο Νεκτάριος πρέπει να βαρέθηκε γιατί επιτέλους σταμάτησε. Όπως-όπως τα πέταξαν τα πράγματα του Μανόλη σε ένα απ' τα κρεβάτια και έφυγαν για το εστιατόριο. Δεν ήταν εύκολη η διαδρομή μέχρι εκεί, αποδείχτηκε. Ο Νεκτάριος εννοούσε να περπατάει δίπλα ακριβώς απ' τον Μανόλη, αλλά ταυτόχρονα ήθελε να βρίσκεται και τουλάχιστον ένα βήμα πιο μπροστά απ' τον Γιώργο. Ο Γιώργος τον βαριόταν μεν, αλλά ήθελε και να του σπάσει το κεφάλι. Άλλαζε συνέχεια γνώμη και γι' αυτό μια επιτάχυνε και μια επιβράδυνε το βήμα του. Ο Μανόλης πάλι, καταλάβαινε πως κάτι δεν πήγαινε καλά, αλλά δεν ήξερε και τι να κάνει. Στριφογύριζε αμήχανα μια προς τον ένα και μια προς τον άλλο, προσπαθώντας να συμβιβάσει τα πράγματα. Σαν να χόρευαν καντρίλιες, έμοιαζαν από μακριά, έτσι που πήγαιναν.

Στο φαγητό, ο Νεκτάριος φλυαρούσε ακατάπαυστα. Ο Γιώργος, σιωπηλός, έφτιαχνε σχέδια πάνω στο ρύζι με το πιρούνι του. Μια μπουκιά έβαλε μόνο στο στόμα του και κατάλαβε πως δεν μπορούσε να φάει. Χάλια ήταν ακόμα το στομάχι του μετά τα χτεσινά. Ένα κομμάτι ψωμί πήρε μόνο και κόβοντας το

πολύ μικρά κομμάτια, βάλθηκε να το μασάει. Έλπιζε να του έκανε καλό. Σοβαρή πάντως βελτίωση εκείνη την ώρα δεν είδε καμιά.

Τέλειωσαν και βγήκαν έξω. Ο Γιώργος αναγκάστηκε να παραδεχτεί πως δεν αισθανόταν και τόσο καλά. Έπρεπε οπωσδήποτε να πάει να ξαπλώσει, έστω και για λίγο. Ίσως να έφταιγε που όλη την μέρα την είχε φάει κάτω απ' τον ήλιο, στο ΡΕΟ. Ο Νεκτάριος, ούτε να τ' ακούσει, δεν ήθελε κάτι τέτοιο. Σαν τρόπαιο σχεδίαζε να τον περιφέρει τον έρημο τον Μανόλη μέσα σ' όλο το στρατόπεδο, δήθεν για να τον συστήσει. Αλλά, εκείνη τη στιγμή, μπήκε στη μέση ο ίδιος Μανόλης. Πολύ μαλακά, τους είπε πως ακόμα δεν πρέπει να είχε συνέλθει από την προηγούμενη αδιαθεσία του. Αν δεν υπήρχε αντίρρηση, είπε, θα προτιμούσε κι' αυτός να ξαπλώσει πρώτα λίγο. Όλα τα λεφτά ήταν το ύφος του Νεκταρίου. Σαν να είχε μόλις φάει σκατά. Διά της βίας κατάφερε να κρατηθεί ο Γιώργος και να μην ξεσπάσει στα γέλια. Αλλά ούτε ένα δευτερόλεπτο δεν κράτησε ο θρίαμβος του. Αμέσως το γύρισε ο Νεκτάριος. Έκανε μια γκριμάτσα, σήκωσε τους ώμους του και μετά δήλωσε πως, τελικά, θα τους ακολουθούσε κι' αυτός στον θάλαμο. Δίκιο είχαν, είπε. Ακόμα

είχε πολύ ήλιο. Προφανώς, θα περίμενε να ξυπνήσουν για να ξαναδοκιμάσει.

Μπήκαν στον θάλαμο. Ο Γιώργος σωριάστηκε στο κρεβάτι του. Τι ανακούφιση! Στο μυαλό του ίσα που πρόλαβε να αντηχήσει το όνομά της και αμέσως τα έκλεισε πεισματικά τα μάτια του.

Δυσκολεύομουν να συγκεντρώσω την προσοχή μου. Οι ήχοι και οι εικόνες μου φαίνονταν μακρινοί, σαν ψεύτικοι. Σε κάποια στιγμή το οπτικό μου πεδίο μαύρισε ολόκληρο. Κατάλαβα πως η γριά πρέπει να ήταν. Είχε σκύψει από πάνω μου και με κοίταγε. Ένοιωσα τα χέρια της να πιάνουν το σώμα μου. Με γύρισε μπρούμυτα. Μετά πρέπει να στήριξε και τα δύο της χέρια στη μέση της σπονδυλικής μου στήλης. Άκουσα ένα κρακ! Κοκάλωσα. Τι μου είχε κάνει; Λες να μου είχε σπάσει την σπονδυλική στήλη; Αλλά τα ένοιωθα τα πόδια μου. Τότε τι έκανε; Διστακτικά, αναγνώρισα πως σαν να το ένοιωθα λίγο πιο χαλαρό τώρα το σώμα μου. Λες και είχε λυθεί ένας κεντρικός κόμπος. Μπορεί όμως και να ήταν ιδέα μου. Όλα ήταν πολύ συγκεχυμένα ακόμα μέσα μου.

Ξαφνικά, αισθάνθηκα να με σηκώνει στον αέρα!

Η γριά με σήκωσε και με έριξε στην πλάτη της. Άρχισε να περπατάει. Γρήγορα, απ' ότι καταλάβαινα απ' τον ρυθμό που σκαμπανέβαινα. Άρα, θα πρέπει λοιπόν να ήξερε για τους Κυνηγούς. Πρέπει να ήξερε πως η Πόλη θα έβαζε να μας κυνηγήσουν. Τους είχε στείλει άραγε η Πόλη τους Κυνηγούς; Πού ήταν η Πόλη; Πόλη; Πόλη;

Εδώ ήταν ακόμα, ευτυχώς. Όπως πάντα, μέσα στο μυαλό μου. Καθησύχασα. Για μια στιγμή φοβήθηκα μήπως είχα χάσει την επαφή μου μαζί της. Όλα ήταν τόσο πρωτόγνωρα. Ποτέ δεν είχα ξανακούσει εχθρός, και μάλιστα Μαύρος, να πιάσει Κυνηγό αιχμάλωτο. Αυτό είχε συμβεί, με είχε πιάσει αιχμάλωτο. Για λόγο που δεν μπορούσα ούτε να διανοηθώ. Γιατί να τύχει σε μένα; Αλλά, τι προτιμούσα; Να με σκότωνε; Η Πόλη με καθησύχασε πάντως, όσο μπορούσε. Μου είπε πως ήδη είχε καταφέρει να εξοικονομήσει τέσσερεις Κυνηγούς και να σχηματίσει το απόσπασμα που θα μας καταδίωκε. Είχαν ξεκινήσει, είπε, και σε λίγο θα άρχιζαν να πλησιάζουν στην περιοχή του Κάστρου. Όποιοι κι' αν ήταν οι σκοποί του εχθρού, μπορούσα να είμαι βέβαιος πως το απόσπασμα δεν θα εγκατέλειπε μέχρι να τον

εξοντώσουν. Για την δική μου τύχη, η Πόλη δεν έκανε σχόλια. Δεν χρειαζόταν. Κυνηγός ήμουν κι' εγώ, τις ήξερα τις προτεραιότητες. Η προστασία της Πόλης ήταν η πρώτη και μοναδική προτεραιότητα. Η ζωή του Κυνηγού ήταν εντελώς ασήμαντη. Άλλωστε, μην ξεχνάμε πως αν επιζούσε η Πόλη, όλοι οι νεκροί αργά ή γρήγορα θα ανασταίνονταν κάποια στιγμή.

Εγώ κρεμόμουν ακόμα στην πλάτη της γριάς. Δεν σκεφτόμουν να αλλάξω τακτική. Όσο δυνατή και αν ήταν, το βάρος μου σίγουρα πρέπει να την καθυστερούσε. Όμως, απρόσμενα, η Πόλη μου έδωσε εντολή να σηκωθώ όρθιος και να ακολουθήσω περπατώντας την γριά. Ήθελε, μου είπε, να βλέπω καθαρά πού είμαστε, αλλά το κυριότερο ήταν να μιλάω με τη γριά. Να αποσπάσω οποιαδήποτε πληροφορία ήταν δυνατόν. Υπάκουσα αμέσως. Άρχισα να κάνω κάτι μικρο-κινήσεις, δήθεν πως εκείνη μόλις την στιγμή είχα αρχίσει να συνέρχομαι. Η γριά σταμάτησε και με κατέβασε απ' την πλάτη της. Στάθηκα όρθιος.

Η γριά με κοίταξε διεισδυτικά με τα μαύρα, παγερά μάτια της. «Μπορείς να ακολουθήσεις;» με ρώτησε. Της έγνεψα καταφατικά. Ήταν

φανερό πως αν αρνιόμουν, θα με έριχνε πάλι στην πλάτη της και θα συνέχιζε να με κουβαλάει. Καθόλου δεν έμοιαζε να την ενδιαφέρει. Απίστευτη ήταν.

«Πρόσεξε να πατάς εκεί ακριβώς που πατάω» με διέταξε ξερά και ξεκίνησε να τρέχει μπροστά μου. Την ακολούθησα. Μετά από δέκα μόλις βήματα τον έχασα τον ρυθμό και σκόνταψα πάνω της. Μια μόνο ματιά είχα προσπαθήσει να ρίξω στο πλάι για να δω πού βρισκόμασταν. Η γριά με αγριοκοίταξε. Ξαναξεκινήσαμε. Την ακολούθησα, πιο προσεκτικά αυτή την φορά. Δεν καταλάβαινα τι σκοπούς είχε. Ούτε γιατί με είχε πιάσει αιχμάλωτο. Ή γιατί με είχε βάλει να πατάω πάνω στα βήματά της.

Συνήθισα κάπως μετά από λίγο. Μπορούσα να κρατάω τα μάτια μου καρφωμένα στις πατούσες της και ταυτόχρονα να βλέπω περίπου και πού ήμασταν. Αλλά δεν έβγαινε τίποτα. Η γριά διάλεγε πολύ προσεκτικά πού πήγαινε. Περνούσαμε από μέρη με πυκνή βλάστηση, χωρίς οποιοδήποτε σημάδι που θα μπορούσα να μεταφέρω στην Πόλη για να κατευθύνει τους Κυνηγούς. Σε ολόκληρο το Κάστρο θα αναγκάζονταν να μας ψάξουν και η περιοχή

ήταν πολύ δύσβατη. Θα χρειαζόταν μεγάλη τύχη για να πέσουν πάνω μας.

Έτρεχα σταθερά πίσω απ' την γριά. Στο μυαλό μου επικρατούσε τρομερή σύγχυση. Ούτε το πιο βασικό δεν ήξερα. Γνώριζε η γριά για την ύπαρξη της Πόλης ή όχι; Η ίδια η Πόλη δεν είχε ιδέα, μόνο υποθέσεις μπορούσε να κάνει. Οι γνώσεις της όλες για τους εχθρούς περιορίζονταν στις πληροφορίες που είχε καταφέρει να συλλέξει απ' την εξέταση πτωμάτων. Ζωντανός εχθρός δεν είχε συλληφθεί ποτέ, δεν ήταν δυνατόν κάτι τέτοιο. Μόλις οι εχθροί αντιλαμβάνονταν πως υπήρχε κίνδυνος να συλληφθούν, αυτοκτονούσαν αμέσως. Στο γεγονός αυτό ήταν που η Πόλη είχε στηρίξει την θεωρία της περί μη συνείδησης της ατομικότητας. Πως δηλαδή οι εχθροί πιθανόν να ήσαν απλές παραφυάδες μιας συλλογικής πολυπροσωπικότητας. Ή αυτό ήσαν ή τηλεκατευθυνόμενα ρομποτικά εργαλεία, σχεδιασμένα μόνο και μόνο για να εισβάλλουν στη Πόλη.

Όλα αυτά όμως, δεν ήσαν παρά απλές θεωρίες. Αυτή εδώ ήταν η πρώτη φορά που πολίτης της Πόλης, και συγκεκριμένα Κυνηγός, μπορούσε να

ανοίξει διάλογο με εχθρό. Η Πόλη θα έκανε βέβαια ότι περνούσε απ' το χέρι της για να τον εξοντώσει τον εχθρό, αλλά, καταλάβαινα, πως είχε έντονο ενδιαφέρον για οποιαδήποτε πληροφορία τυχόν κατάφερα να αποσπάσω απ' τη γριά. Αρκεί να μην συνέβαινε το αντίστροφο. Να μην αποσπούσε η γριά πληροφορίες από εμένα! Η Πόλη μου επαναλάμβανε συνέχεια να είμαι εξαιρετικά προσεκτικός. Φοβόταν πως, όπως ακριβώς και εγώ, έτσι και η γριά βρισκόταν σε επαφή με κάποιο απομακρυσμένο κέντρο ελέγχου. Οποιαδήποτε πληροφορία τυχόν μου ξέφευγε, η γριά μπορεί να την μετέδιδε αμέσως στο κέντρο αυτό, οπότε όλοι οι εχθροί μας θα μπορούσαν να την εκμεταλλευτούν αμέσως. Έπρεπε να είμαι τρομερά προσεκτικός.

Ναι, σύμφωνα, να προσέχω, αλλά τι να προσέχω ακριβώς; Κάτι θα έπρεπε να λέω με τη γριά. Οτιδήποτε όμως και αν της έλεγα, μπορεί να αποτελούσε χρήσιμη πληροφορία γι' αυτήν. Πώς μπορούσα να ξέρω τι να πω και τι όχι; Προφανώς, το καλύτερο θα ήταν να μην άνοιγα το στόμα μου, αλλά η Πόλη επέμενε πειστικά πως αυτή ήταν μια εντελώς ανεπανάληπτη ευκαιρία να μάθουμε κάτι για τον έξω κόσμο. Άρα, έπρεπε οπωσδήποτε να της μιλάω της

γριάς. Αλλά ταυτόχρονα να μην διακινδυνεύσω και την ασφάλειά της Πόλης. Ήταν αντιφατικά όλα αυτά, δεν έβγαζα κανένα νόημα.

Και από πάνω, ήταν και η γριά που ανά πάσα στιγμή, μπορούσε να αλλάξει γνώμη. Να γυρίσει πίσω και να με σκοτώσει με μια απλή κλοτσιά, σαν σκουλήκι. Κρίσεις δύσπνοιας με έπιαναν κάθε τόσο και δυσκολευόμουν να σκεφτώ ψύχραιμα. Δεν είχα ξαναβρεθεί σε τέτοιες συνθήκες.

Η Πόλη επαναλάμβανε με την ουδέτερη φωνή της «Να φέρεσαι απόλυτα φυσικά. Τίποτα δεν πρέπει να καταλάβει για το πως λειτουργούμε». Ναι, ωραία, αλλά πώς μπορούσα εγώ να ξέρω τι θεωρούσε φυσικό και τι όχι η γριά; Κι' αν προσπαθούσα να της κρύψω κάτι που ήδη συνέβαινε να γνωρίζει; Δεν θα ήταν ακριβώς αντίστροφο τότε το αποτέλεσμα; Πώς ήταν δυνατόν να τις εκτελέσω τέτοιες εντολές;

Δεν επέμεινα εκείνη την στιγμή. Με απέλπιζε όμως που η Πόλη δεν έμοιαζε να αντιλαμβάνεται την θέση μου. Καταλάβαινα βέβαια, πως είχε και πολλά άλλα πράγματα στο μυαλό της. Εγώ, τις είχα πάρει τις εντολές μου.

Τώρα δεν έμενε παρά να τις εκτελέσω, όσο καλύτερα μπορούσα. Πρώτη φορά ήταν πάντως που εντολές της Πόλης με άφηναν σε τέτοια σύγχυση. Δεν μου ήταν καθόλου ευχάριστο αυτό.

Αν τουλάχιστον μπορούσα να δω πού ακριβώς βρισκόμασταν. Μου φάνηκε πως είχαμε φύγει απ' την πλευρά του Κάστρου που έβλεπε προς την Πόλη και είχαμε περάσει απ' την άλλη, εκεί που ήταν το υδραγωγείο. Αλλά δεν ήμουν και βέβαιος. Εδώ και λίγη ώρα είχε αρχίσει να μου περνάει και μια περίεργη σκέψη, αλλά δεν ήξερα αν έπρεπε να δώσω βάση. Υποπτευόμουν πως μπορεί και να μην πηγαίναμε πουθενά τελικά, πως μπορεί να διαγράφαμε κύκλο και να καταλήγαμε στο ίδιο σημείο απ' όπου ξεκινήσαμε. Όμως τι νόημα μπορεί να είχε αυτό; Για ποιά λόγο να έκανε η γριά κάτι τέτοιο; Μήπως ήταν απόδειξη πως η γριά δεν γνώριζε για την επαφή μου με την Πόλη; Ή πίστευε πως τέτοια τεχνάσματα μπορούσαν να ξεγελάσουν τους Κυνηγούς που μας καταδίωκαν; Δεν ήξερα τι να απαντήσω.

Αλλά πολύ γρήγορα άρχισε νέο μαρτύριο. Κουράστηκα. Πρέπει να κόντευε πια η ώρα για

την αιμοκάθαρση και είχαν αρχίσει να μου κόβονται τα πόδια. Περπατούσα και ένοιωθα το σώμα μου να μαραίνεται. Τώρα; Τι να κάνω τώρα; Τι μπορούσα να κάνω; Η Πόλη δεν έλεγε λέξη, με άφηνε να βγάλω μόνος μου τα συμπεράσματά μου. Δεν ήταν προφανώς δυνατόν να αποκαλύψω τίποτα στη γριά σχετικό με την κατάστασή μου. Αν οι εχθροί μάθαιναν πως οι κάτοικοι της Πόλης χρειαζόμαστε αιμοκάθαρση κάθε τόσο, θα ήταν σαν να τους άνοιγα την πόρτα της Πόλης και να τους παρέδίδα και το κλειδί. Ήταν ολοφάνερό τι έπρεπε να κάνω. Να περπατάω πίσω της έπρεπε. Να περπατάω μέχρι να πεθάνω.

Δεν με πείραζε και τόσο πολύ αυτό, να πεθάνω. Κυνηγός ήμουν, αυτή ήταν η μοίρα μου. Αυτό που με ενοχλούσε ήταν ο τρόπος. Να πεθάνω δηλητηριασμένος από το ίδιο μου το αίμα, το έβρισκα ατιμωτικό, αν όχι γελοίο. Είχα ανατραφεί με την ιδέα πως θα πέθαινα πάνω στη μάχη, υπερασπιζόμενος την Πόλη και τους συμπολίτες μου. Όχι να πάω από δηλητηρίαση. Σκέφτηκα μήπως την στιγμή που δεν θα άντεχα άλλο, με τις τελευταίες μου δυνάμεις, να ριχνόμουν στη γριά. Τίποτα δεν θα κατάφερα αλλά, έτσι, να το έκανα για την τιμή της Πόλης.

Και για την δική μου. Ήταν μια ιδέα αυτή. Αλλά όχι ακόμα. Μπορούσα να ακολουθήσω λίγο ακόμα.

Βιαστικά, άρχισα να παίρνω βαθιές ανάσες. Προσεκτικά όμως μην με ακούσει η γριά που περπατούσε μπροστά. Έλπιζα να βοηθήσουν κάπως την κατάσταση με το αίμα μου. Κυρίως όμως, προσπαθούσα να κατανικήσω τον πανικό. Αφιερώθηκαν αποκλειστικά και μόνο στην αναπνοή μου. Δεν υπήρχε τίποτα άλλο. Ένα, δύο. Ένα, δύο. Ένα, δύο.

Υπήρχαν λύσεις. Δεν ήταν απελπιστική η κατάσταση, υπήρχαν λύσεις. Παράδειγμα, η ίδια η γριά. Κάποιο σχέδιο πρέπει να είχε η γριά, δεν μπορεί να περπατούσαμε έτσι συνέχεια – και μάλιστα σε κύκλο, αν η υποψία μου αποδεικνυόταν σωστή τελικά. Αυτό ήταν εντελώς παράλογο. Κάποιο σχέδιο πρέπει να είχε η γριά. Είτε θα έκανε η ίδια κάτι, είτε περίμενε άλλοι εχθροί να κάνουν κάτι. Χρόνο πάντως πρέπει να προσπαθούσε να κερδίσει, χρόνο για κάποιο σχέδιο που είχε στο μυαλό της.

Ύστερα ήταν και οι Κυνηγοί, αυτοί που είχε στείλει η Πόλη...

τρίτο μέρος

Κάποιος άνοιξε ένα τρανζιστοράκι μέσα στον θάλαμο. Ευτυχώς, τον έβρισαν αμέσως οι διπλανοί του και το έκλεισε. Ο Γιώργος γύρισε από την άλλη και πλάκωσε το κεφάλι του με το μαξιλάρι.

Οι Κυνηγοί σίγουρα ήταν μια λύση. Αν μάλιστα κατάφερνα να τους καθοδηγήσω προς την θέση μας. Αλλά ούτε την ακριβή μας θέση ήξερα, ούτε τρόπο είχα ν' αφήνω σημάδια πίσω μου για να τα βρουν οι Κυνηγοί. Κάτι άλλο έπρεπε να σκεφτώ.

Εκεί που ήμουν απορροφημένος μ' αυτές τις σκέψεις, παραπάτησα. Η γριά δρασκελίσε μια ρίζα, εγώ δεν την είδα, το πόδι μου πιάστηκε στη ρίζα και έπεσα κάτω με το κεφάλι. Από θαύμα δεν έπαθα τίποτα. Σήκωσα το κεφάλι, το στόμα

μου ήταν γεμάτο χρώμα. Τα μαύρα μάτια της γριάς με κοιτούσαν παγερά. Ξαφνικά, θύμωσα.

«Πρέπει να σταματήσουμε λίγο», της είπα λαχανιασμένος. «Κουράστηκα, δεν μπορώ άλλο». Η γριά μισόκλεισε τα μάτια της και έμεινε να με κοιτάει, χωρίς να λέει τίποτα. Μου ήταν εντελώς αδύνατον να καταλάβω τι σκεφτόταν, αν σκεφτόταν κάτι. Η θεωρία της Πόλης, ότι δηλαδή η γριά απλώς μετέδιδε όσα έβλεπε και άκουγε σε κάποιο μακρινό κέντρο ελέγχου και από εκεί της έλεγαν τι να κάνει, άρχισε να μου φαίνεται όλο και πιο πιθανή.

«Σήκω αμέσως. Κοντεύουμε» ψιθύρισε τελικά η γριά και με το χέρι της μου έγνεψε να σηκωθώ.

«Τι είπες;» την ρώτησα. Δεν ήμουν βέβαιος αν είχα ακούσει καλά.

«Κοντεύουμε», επανέλαβε η γριά, «σήκω αμέσως!»

Τα ξέχασα όλα. Βιάστηκα να ανασηκωθώ. Τα άλλαζε όλα αυτό. Ωστε πηγαίναμε κάπου, τελικά. Είχαμε κάποιο προορισμό.

* * *

«Πόσο έχουμε ακόμα;» ρώτησα τη γριά.

«Κοντεύουμε. Προχώρα».

Ξεκινήσαμε πάλι να προχωράμε. Μου φαινόταν πως τώρα περπατούσαμε ακόμα πιο γρήγορα από ότι πριν. Την ακολουθούσα με την δύναμη της απελπισίας και μόνο. Η γριά πρέπει ν' ανησυχούσε μην μας προλάβουν οι Κυνηγοί. Ελπίδες ότι θα πέφταμε πάνω τους είχα πάψει πια να τρέφω. Θα έπρεπε εγώ να κάνω κάτι για να μας εντοπίσουν, αλλά δεν είχα καταφέρει τίποτα ακόμα.

Ρώτησα την Πόλη ποιά ακριβώς ήταν η τρέχουσα θέση των Κυνηγών. Δεν πήρα απάντηση. Δίκιο μάλλον είχε. Καλύτερα να μην ήξερα τίποτα. Η γριά μπορούσε, πολύ εύκολα, να με κάνει να ομολογήσω οτιδήποτε.

#

Ο Γιώργος άνοιξε τα μάτια του. Αργά, ανασηκώθηκε απ' το κρεβάτι. Βαρύ που το ένοιωθε το κεφάλι του. Σε λίγο θα ξύπναγαν και οι υπόλοιποι, θα γινόταν πάλι χάβρα. Το κρεβάτι του Μανόλη ήταν άδειο – πού μπορεί να είχε

πάει; Ο Νεκτάριος πάρα δίπλα κοιμόταν ακόμα, σαν μωρό ήταν κουρνιασμένος. Ένας απλός κακομοίρης ήταν κι' αυτός, σκέφτηκε ξαφνικά ο Γιώργος, βλέποντάς τον να κοιμάται έτσι, ένας απλός κακομοίρης. Ντύθηκε, βγήκε απ' τον θάλαμο και κάθισε έξω, στα σκαλοπάτια. Είδε τον Μανόλη να βγαίνει απ' τις τουαλέτες. Ο Μανόλης πλησίασε και κάθισε δίπλα του. Γύρω τους, ολόκληρο το στρατόπεδο ανέπνεε ακόμα βαριά, σαν ναρκωμένος ελέφαντας. Έμειναν αμίλητοι για λίγο. Μετά ο Γιώργος, ψιθυρίζοντας ασυναίσθητα, πρότεινε να μήπως να έκαναν εκείνον τον γύρο του στρατοπέδου, όπως είχαν πει νωρίτερα. Ο Μανόλης συμφώνησε αμέσως. Μια στιγμή είπε μόνο, να πήγαινε να βάλει τα άρβυλά του. Ο Γιώργος σκέφτηκε πως πάλι θα τους κόλλαγε αυτή η κολιτσίδα, ο Νεκτάριος. Δεν είπε τίποτα όμως. Τι να του έλεγε; Ευτυχώς, η τύχη ήταν πιο ευγενική μαζί του αυτή την φορά. Μόνος του έκανε την εμφάνισή του ο Μανόλης μετά από λίγα λεπτά. Ο Νεκτάριος θα κοιμόταν ακόμα φαίνεται. Ξεκίνησαν.

Το λογικό ήταν ν' αρχίσουν απ' το διοικητήριο. Προς τα εκεί κατευθύνθηκε ο Γιώργος. Ο Μανόλης άρχισε να μιλάει για την ζωή στο πανεπιστήμιο. Οι σπουδές, το μέρος, οι

άνθρωποι. Η αλήθεια ήταν πως έτσι όπως τα έλεγε, τον παραξένευε πολύ τον Γιώργος γιατί αλλιώς ήταν που τα περίμενε. Ο Γιώργος νόμιζε πως ο κόσμος εκεί έτρωγε με χρυσά κουτάλια. Πως πηγαινοερχόταν πάνω σε μικρά διαστημόπλοια. Η εικόνα που περιέγραφε ο Μανόλης ήταν πολύ διαφορετική. Ο Γιώργος σκεφτόταν από μέσα του πως ο Μανόλης έφταιγε, δική του πρέπει να ήταν η επιλογή. Αυτός είχε μυαλό για έρευνα μόνο και τίποτα άλλο. Περίεργο πράγμα όμως αυτό. Μόλις έπιανε να μιλάει για την δουλειά του, το μάτι του Μανόλη άρχιζε να γυαλίζει περίεργα. Ούτε καταλάβαινε, ούτε τον ενδιέφεραν οι «λεπτομέρειες», αν είχε να φάει, πού θα κοιμηθεί, πόσο μάλλον η διασκέδαση.

Παρ' όλα αυτά, χρόνο για να αρραβωνιαστεί κάπως τα είχε καταφέρει και είχε βρει ο Μανόλης, αποκάλυψε αναπάντεχα στον Γιώργο. Παλιά του συμμαθήτρια ήταν η κοπέλα, Κατερίνα την έλεγαν. Στην αρχή μάλιστα, η οικογένεια της είχε αντιρρήσεις για τον Μανόλη, επειδή η κόρη τους θα αναγκαζόταν να τον ακολουθήσει στο εξωτερικό. Με τα πολλά όμως δέχτηκαν και τώρα όλα ήταν εντάξει.

* * *

Ο Γιώργος άκουγε τον Μανόλη σιωπηλός. Πέρα από μια-δυο διευκρινιστικές ερωτήσεις δεν είπε τίποτα άλλο. Η επιστήμη του Μανόλη του ήταν άγνωστη, αλλά δεν ήταν γι' αυτό που κράταγε κλειστό το στόμα του. Ζήλευε. Αυτή ήταν η αλήθεια. Καθόλου δεν δίσταζε να το παραδεχτεί από μέσα του. Ζήλευε, και ταυτόχρονα ντρεπόταν γι' αυτό. Η ζήλεια τον είχε περιλούσει ολόκληρο, η κρούστα της είχε παγώσει πάνω στο δέρμα του και τώρα ούτε το στόμα του δεν τον άφηνε ν' ανοίξει. Με τίποτα δεν μπορούσε να το χωνέψει. Γιατί να μην μπορεί κί' αυτός να ζήσει μια τέτοια ζωή, μια ζωή σαν του Μανόλη; Γιατί να μην έχει κί' αυτός τέτοιο πυρετό μέσα του; Άκουγε την φωνή αυτή δίπλα του να του μιλάει για τις τρέχουσες εξελίξεις στη θερμοδυναμική και του ερχόταν να πάρει μια πέτρα και να του σπάσει το κεφάλι. Ο αρχιμαλάκας. Γιατί να του έρχονται τόσο εύκολα όλα;

Δεν ήταν όμως και σίγουρος αν ήταν ικανός να τον μιμηθεί. Μπορεί να ήθελε, αλλά ο ίδιος του ο εαυτός τού στεκόταν εμπόδιο. Δεν ήταν πως του έλειπαν οι ικανότητες – αν και ούτε και γι' αυτό δεν ήταν σίγουρος. Το κύριο όμως πρόβλημά του ήταν ο φόβος. Στο βάθος του μυαλού του, τον

έτρωγε το σαράκι πως δεν ήταν αυτός για κάτι τέτοια. Είχε πολύ μικρή ιδέα για τον εαυτό του. Ακόμα και αυτά τα ελάχιστα, που έως τώρα είχε καταφέρει, πίστευε πως από σύμπτωση ήταν και περίπου κατά λάθος του είχαν συμβεί.

Παρείσακτος αισθανόταν παντού και σε όλα. Όπου κι αν βρισκόταν, διαρκώς φοβόταν πως κάποιος θα τον έπαιρνε είδηση, θα έβαζε φωνή και θα τον πέταγαν πάλι έξω στο δρόμο. Και θα έμενε εκεί, να κοιτάει πίσω απ' το κλειστό παράθυρο. Γι' αυτό άξιζε μόνο. Να κοιτάει απ' έξω. Μέχρι εκεί μπορούσε.

Στάθηκαν σιωπηλοί μπροστά στο διοικητήριο. Ο Γιώργος έβραζε από μέσα του. Σε μια στιγμή συνειδητοποίησε πως είχε πάψει πια να ακούει την φωνή του Μανόλη. Κατάλαβε πως ο Μανόλης πρέπει να τον περίμενε να πει κι' αυτός κάποια πράγματα για τον εαυτό του. Τώρα; Τι να του έλεγε τώρα; Συγχυσμένος, σήκωσε το κεφάλι και κοίταξε το διοικητήριο. Στεκόταν μπροστά τους κάτασπρο και αστραφτερό σαν υπέρβαρη νύφη. Γεμάτο πόζα και έπαρση, του φάνηκε. Τ' άντερα του γύριζε, όσο το κοίταγε. Χωρίς να πει τίποτα του Μανόλη, του έγνεψε να τον ακολουθήσει. Γύρισαν την πλάτη στο διοικητήριο και

Ξεκίνησαν πάλι να περπατάνε. Σειρά είχαν τώρα τα μαγειρεία, ενημέρωσε τον Μανόλη χαμηλόφωνα μετά από λίγο.

Νευρικά και θυμωμένα περπατούσε. Με τον εαυτό του τα είχε, με τον εαυτό του και με κανέναν άλλο. Ιδέα δεν είχε ποιός ήταν, διαπίστωνε, ή έστω ποιός ήθελε να' ναι. Τι να του έλεγε του Μναόλη; Τελικά, στριμωγμένος απ' την επίμονη σιωπή του, αναγκάστηκε ν' αρχίσει να ψελλίζει μερικές λέξεις. Ξεκίνησε χωρίς να ξέρει τι ακριβώς σκόπευε να πει. Η γεμάτη προσοχή σιωπή του Μανόλη τον έσπρωχνε συνέχεια, δεν του άφηνε περιθώριο να τα παρατήσει. Με μεγάλη δυσκολία προχώρησε. Μεσ' το κεφάλι του άκουγε μια σειρήνα, μια σειρήνα που ούρλιαζε συνέχεια. «Μην πεις ψέματα! Μην πεις ψέματα!» του φώναζε η σειρήνα. Κάπως τα κατάφερε και δεν είπε, συνειδητά τουλάχιστον. Ίσως και να' ταν από απλή αδεξιότητα. Πάντως, δεν είπε. Τέλειωσε γρήγορα, γεγονός που καθόλου δεν τον εξέπληξε. Ανακουφίστηκε. Σαν καλό χέσιμο ήταν.

Όσο για την οξαποδώ, λέξη δεν είπε, ούτε λέξη. Τι να του έλεγε; Τι μπορούσε να καταλάβει απ'

αυτά ένας άνθρωπος σαν τον Μανόλη; Αυτά ακριβώς άλλωστε δεν ήταν που με τόση μεθοδικότητα είχε αποκλείσει απ' τη ζωή του; Τι να του πει τώρα, από πού να το πιάσει και πού να τ' αφήσει; Ούτε λέξη προτίμησε να μην αναφέρει. Φοβόταν πως έτσι και άνοιγε το στόμα του, θα τον έπιανε πάλι η παραφορά και θα την έκοβε την λεπτή κλωστή που είχε αρχίσει να τον ενώνει με τον Μανόλη. Δεν το ήθελε κάτι τέτοιο. Αισθανόταν πως την είχε ανάγκη την κλωστή αυτή. Χωρίς όμως και να είναι βέβαιος για τον λόγο.

Έφτασαν στα μαγειρεία. Ένας φαντάρος άδειαζε ένα βαρέλι μέσα σ' ένα λάκκο. Κάθισαν και τον κοίταγαν. Τους κοίταξε κι' αυτός. Ο απογευματινός ήλιος έκανε το περιεχόμενο του βαρελιού να μοιάζει με κεχριμπάρι. Ο Γιώργος πρότεινε να συνεχίσουν μέχρι το «σιντριβάνι». Μια μικρή στέρνα στην άκρη του στρατοπέδου ήταν, εξήγησε του Μανόλη. Άδεια ήταν συνήθως, εκτός από κάτι πρασινωπά βρομόνερα, που μόνη της φρόντιζε και τα μάζευε. Στη μέση της στέρνας ήσαν στοιβαγμένοι κάτι σάπιοι σωλήνες. Εξ' αιτίας τους την είχαν βγάλει «σιντριβάνι». Γύρω-γύρω ήταν φυτεμένα μικρά πεύκα. Πεύκα νάνοι. Τον

αδύναμο κορμό τους τον είχαν επιμελώς
ασβεστωμένο. Υπήρχε κι' ένα παγκάκι, δίπλα
στη στέρνα, πέτρινο. Ήταν η ρομαντική γωνιά
του στρατοπέδου αυτή.

Πήγαν και στάθηκαν πάνω απ' την στέρνα.
Έσκυψαν μέσα και επιθεώρησαν τα πράσινα
νερά, τους σάπιους σωλήνες. Μετά κάθισαν στο
παγκάκι. Ο Μανόλης κάθισε. Ο Γιώργος
στάθηκε όρθιος, λίγο πιο πέρα. Ντρεπόταν. Τι
θα σκεφτόταν, αν τους έβλεπε κανείς να
κάθονται δίπλα-δίπλα; Να του έπιανε και το χέρι
μήπως;

Ο Μανόλης ξεκίνησε να μιλάει πάλι. Τώρα
μιλούσε για την θρησκεία! Ο Γιώργος
αιφνιδιάστηκε. Πόσο μεγάλο στήριγμα του είχε,
λέει, φανεί στη ζωή του. Στην αρχή ο Γιώργος
πήγε να το πάρει για πλάκα και να γελάσει,
αλλά κρατήθηκε. Ευτυχώς. Όσο πήγαινε, τόσο
καταλάβαινε πως ο Μανόλης κάθε άλλο παρά
αστειευόταν. Τα εννοούσε απολύτως αυτά που
έλεγε. Είχε πάρει και αυτόν τον δασκαλίστικο
τόνο που τα κάνει όλα να ακούγονται σαν να
ήταν αυτονόητα και αναπόφευκτα – κάποιο
είδος κόλπου πρέπει να ήταν αυτό, πρέπει να
τους το διδάσκουν, υποψιάστηκε ο Γιώργος.

Πάντως προτίμησε να κρατήσει σφικτά κλειστό πάλι το στόμα του.

Ο Μανόλης είχε μοντέρνα αντίληψη περί θρησκείας. Σε ένα είδος κοσμικής ενέργειας ήταν που πίστευε και την ονόμαζε Θεό, γιατί πίστευε πως ήταν προικισμένη με ένα είδος υπερβατικής συνείδησης. Ήταν σίγουρα πολύ διαφορετική απ' την ανθρώπινη, πάντως ήταν συνείδηση. Οι άνθρωποι, και όλα τα υπόλοιπα ζωντανά πλάσματα, ενσωματώνουν ένα απειροελάχιστο κομματάκι της κοσμικής αυτής ενέργειας και προορισμός τους στη ζωή είναι να καλλιεργούν την ενέργεια αυτή μέσω των εμπειριών, ώστε, στο τέλος, να την παραδώσουν πιο πλούσια και πιο εξευγενισμένη πίσω στην πηγή της. Αυτό ήταν πάνω-κάτω το κεντρικό νόημα.

Ο Γιώργος βαρέθηκε γρήγορα. Σταμάτησε να προσέχει. Κοίταξε γύρω του. Ο απογευματινός ήλιος είχε σκεπάσει τα πάντα με χρυσές νιφάδες. Το στρατόπεδο, έτσι όπως ήταν τώρα, έμοιαζε ακόμη πιο κιτς. Η καλή του ώρα του στρατοπέδου ήταν χειμώνα. Ξημερώματα. Να είναι μισοσκοτάδο, να έχει μείον δέκα και εσύ να προσπαθείς να κάνεις τροχάδην γύρω απ' την

σκοπιά, για να μην παγώσεις τελείως. Τότε, όλα μοιάζουν φυσιολογικά, απολύτως φυσιολογικά. Η γλυκιά ζέστη και το χρυσαφί χρώμα έμοιαζαν εντελώς παρά φύση.

Ωραία όλα αυτά. Και με την οξαποδώ; Μ' αυτήν τι θα έκανε; Όσο ρεζίλης και ακαμάτης κι' αν ήταν, κάτι δεν έπρεπε να κάνει και μ' αυτήν; Κάποια απόφαση δεν έπρεπε να πάρει; Σαν μια τρύπα μέσα του ήταν. Μια τρύπα που την ένοιωθε να χάσκει, μαύρη και οδυνηρή και να στάζει πύον. Κάπως έπρεπε να την μπαζώσει αυτήν την τρύπα, δεν μπορούσε να την αφήσει έτσι. Ήταν επικίνδυνη.

Ναι, αλλά ταυτόχρονα και πόσο το βαριόταν το πρόβλημά του, πόσο το βαριόταν. Καλύτερα να τον έκλεινες μέσα σ' ένα βαρέλι με βραστά σκατά, παρά να έχει ν' ασχολείται μ' αυτές τις μαλακίες. Αυτή ήταν η γνώμη του, τέρμα και τελείωσε. Έκλεισε με δύναμη το καπάκι και το άφησε να πάρει άλλη μια βράση. Ας έβραζε μέχρι να το πάρει ο διάολος. Δυάρα δεν έδινε ο Γιώργος.

Από δίπλα, η φωνή του Μανόλη, ακουγόταν ακόμα αδύναμα. Μίλαγε για το πραγματικό

νόημα της μετάνοιας. «Μετα-νοια», δηλαδή αλλάζω σκέψη. Αυτό, λέει, ήταν το εργαλείο της κάθαρσης. Μέσω αυτού ο άνθρωπος, ελεύθερος και παντοδύναμος, μπορούσε να ορίσει τη μοίρα του. Να υποτάξει τα πάθη του, να εξευγενίσει τη σκέψη του και να ανέβει την σκάλα της ενεργειακής απόσταξης που οδηγούσε κατ' ευθείαν στο Θεό. Τι λες βρε μαλάκα μου; Σοβαρολογούμε τώρα; Αν είναι ποτέ δυνατόν.

Περίεργος άνθρωπος, αυτός ο Μανόλης. Οπλισμένος με την θερμοδυναμική και την μετάνοια θα επέστρεφε, λέει, στο πανεπιστήμιο μόλις τελείωνε τη θητεία του για να αφιερωθεί στην κατασκευή ενός αεικίνητου. Μιας μηχανής, χωρίς καθόλου τριβές – μόνο με μικροσκόπιο θα μπορούσε να την διακρίνει κανείς. Του Γιώργου του ακούγονταν εντελώς παρανοϊκά όλα αυτά. Όχι από επιστημονική πλευρά, αυτήν αδυνατούσε ακόμα να την συλλάβει, πόσο μάλλον να την κρίνει. Ως επιλογή ζωής του ακουγόταν παρανοϊκή. Και όμως. Να που βρισκόταν κόσμος που τα έκανε αυτά τα πράγματα. Οι απελπισμένοι, σκέφτηκε κυνικά ο Γιώργος. Αυτοί που δεν έχουν ελπίδα για φυσιολογική ζωή. Κί' ο ίδιος όμως, με τους απελπισμένους ήθελε να' ναι, αποφάσισε.

Απελπισμένος, αλλά με διαφορετικό τρόπο. Αυτός ήταν με την οξαποδώ. Η Χριστίνα, σκέφτηκε, ήταν η δική του θερμοδυναμική, το προσωπικό του αεικίνητο.

Ο Μανόλης, στο μεταξύ, μίλαγε ακόμη για την μετάνοια. Από μια μεριά, ομολόγησε ο Γιώργος, είχε ένα κάποιο ενδιαφέρον. Από μια μεριά όμως, μόνο. Στο δικό του μυαλό η ιδέα της μετάνοιας ήταν εντελώς διαφορετική. Είχε την μορφή σαρανταπεντάρας χήρας. Φορούσε ένα πολύ μοχθηρό μαύρο τσεμπέρι και έκανε συνεχώς γονυκλισίες. Παρακαλούσε δήθεν ευλαβικά να συγχωρεθούν οι αμαρτίες της, αλλά στην πραγματικότητα χτυποκαρδούσε αν την κοιτούσε κανείς. Πόσο λαχταρούσε να νοιώσει ξανά αντρικό κορμί ανάμεσα στα σκέλια της! Αλλά στην μικρή της κοινωνία κάτι τέτοιο ήταν εντελώς αδύνατο. Αδιανόητο. Πήγαινε λοιπόν ανελλιπώς στην εκκλησία, σταυροκοπιόταν, αλλά από μέσα της χτίκιαζε απ' το κακό της. Αυτό ακριβώς ήταν η μετάνοια για τον Γιώργο, αυτό ακριβώς. Δεν έκανε κουβέντα όμως στον Μανόλη. Τι να του έλεγε;

Το μυαλό του γύρισε πάλι στα δικά του. Σαν λουρί σκύλου ήταν η σκέψη της οξαποδώ. Όπου

και να πήγαινε, ότι και να προσπαθούσε να κάνει, αργά ή γρήγορα, το λουρί τον τραβούσε, τον στραγγάλιζε και τον γύριζε πάλι πίσω σπιτάκι του – στο σπίτι της ανάγκης της. Χτικιό είχε καταντήσει, σωστό χτικιό.

Ξαφνικά, του πέρασε μια ιδέα. Μήπως αυτά τα περί μετάνοιας που έλεγε ο Μανόλης μπορούσαν να του χρησιμεύσουν με την οξαποδώ; Να μετανοήσει σήμαινε να αλλάζει κανείς νου, είχε πει ο Μανόλης, να αλλάζει γνώμη. Μήπως αυτό ίσχυε και στην περίπτωση της; Να μετανοήσει όμως για ποιο πράγμα; Να πάψει να την σκέφτεται; Ν' αρχίσει να την βλέπει σαν ένα απλό κορίτσι; Σαν ένα κορίτσι που ήθελε να σπουδάσει γεωλογία; Να πάψει να πιστεύει πως τα βυζιά της αποτελούσαν την πεμπουσία της ανθρώπινης ύπαρξης; Ε, αν ήταν ποτέ δυνατόν! Αν ήταν ποτέ δυνατόν να θέλει κανείς τέτοιο πράγμα! Και τότε τι θα έμενε που να βγάζει νόημα; Τι θα έμενε που να έχει αξία; Ούτε να το σκέφτεται δεν ήθελε ο Γιώργος τέτοιο πράγμα. Ούτε να το σκέφτεται.

Αναυδος έμεινε. Δεν την περίμενε τόσο βίαιη αντίδραση. Να λοιπόν που υπήρχε και κάτι για το οποίο ήταν βέβαιος. Να λοιπόν που δεν ήταν

όλα τόσο χαοτικά μέσα του. Αναρωτήθηκε μήπως και το να μην μετανοείς, μήπως κι' αυτό μπορεί να έχει κάποια αξία. Μπορεί, ποιος ξέρει. Θα ήθελε να γινόταν να ρωτήσει τον Μανόλη. Αλλά πού να του εξηγεί τώρα. Τον κοίταξε έτσι όπως στεκόταν δίπλα του και συνέχιζε να αγορεύει. Ένα κύμα τρυφερότητας τον διαπέρασε. Ούτε λέξη δεν θα του έλεγε ποτέ, αλλά κατά κάποιο τρόπο αισθάνθηκε πως οι μπούρδες που έλεγε του ήσαν χρήσιμες. Έμμεσα όμως, πολύ έμμεσα.

Ακούστηκαν φωνές. Γύρισαν να δουν. Ο Νεκτάριος ήταν. Ερχόταν από μακριά, φωνάζοντας και χειρονομώντας. Τους έψαχνε, φώναζε, σ' όλο το στρατόπεδο. Λαχανιασμένος έφτασε κοντά τους. Τα μάτια του άστραφταν από την έξαψη. Ο Μανόλης έπρεπε, να πάει αμέσως στο διοικητήριο, τους είπε. «Αμέσως»! Κάτι χαρτιά σχετικά με την μετάθεσή του. Γιατί όλα στον στρατό πρέπει να γίνονται «αμέσως»; Πότε δεν το είχε καταλάβει αυτό ο Γιώργος. Κόλπο πρέπει να ήταν σαν τα αστραφτερά φώτα στα στριπτιζάδικα. Να ζαλίζεσαι και να μην ξεχωρίζεις πόσο πατσαβούρες είναι στην πραγματικότητα οι κακομοίρες.

* * *

Άρον-άρον έφυγε ο Μανόλης για το διοικητήριο. Ο Νεκτάριος τον ακολούθησε, σαν πλανήτης παγιδευμένος στη λάμψη του ήλιου του. Θα κατέληγε σε πρόβλημα αυτή η ιστορία, προέβλεψε ο Γιώργος. Θα πλακώνονταν στο τέλος με τον Νεκτάριο για τα μάτια του γυαλάκια. Κατάντια κι' αυτή.

Μέχρι το βραδινό είχε άλλη μια ώρα. Κοίταξε την στέρνα, πεισματικά. Δεν θα έφευγε από εκεί, αν δεν έπαιρνε απόφαση, είπε από μέσα του. Για την οξαποδώ, για το τι να κάνει μαζί της. Τέρμα και τελείωσε. Και θα την έπαιρνε και θα την κρατούσε αυτήν την απόφαση. Όποια και να' ταν, όπου και αν κατέληγε.

Εξακολουθούσα να τρέχω πίσω απ' την γριά, όμως οι δυνάμεις μου είχαν πια φτάσει στο τέλος τους. Πραγματικά δεν άντεχα άλλο. Το μόνο που με κρατούσε ακόμα όρθιο – προς μεγάλη μου έκπληξη – ήταν η εντολή της γριάς να πατάω πάνω ακριβώς στις πατημασιές της. Η προσπάθεια που έβαζα για να τα καταφέρω δεν μου άφηνε χρόνο να σκεφτώ τίποτα άλλο. Τώρα που είχαμε αυξήσει και τον ρυθμό, ούτε λόγος πια να μπορέσω να καταλάβω πού βρισκόμασταν και να ειδοποιήσω την Πόλη.

Μόνο να βάζω τον ένα πόδι μπροστά απ' το άλλο προλάβαινα. Και αυτό με έκανε να μένω στα πόδια μου και να συνεχίζω. Περίεργο ήταν.

Όσπου, μετά από μια στροφή, η γριά ξαφνικά εξαφανίστηκε! Προσπάθησα να σταματήσω. Τα πόδια μου δεν υπάκουσαν. Συνέχισαν να περπατάνε από μόνα τους. Ήταν τέτοιο το μάγγωμα απ' την πολύωρη προσπάθεια, που πρέπει να προχώρησα άλλα δέκα μέτρα μέχρι να καταφέρω τελικά να σταματήσω. Ξέπνοος, γύρισα να δω που είχε πάει η γριά. Ακριβώς πίσω μου, την βρήκα να στέκεται. Πρέπει να είχε πηδήξει στο πλάι και μετά να με πήρε από πίσω. Δεν το περίμενα. Την κοίταξα. Τίποτα δεν της είχε κάνει το πολύωρο περπάτημα. Σαν καινούργια άστραφτε.

Κοίταξα στα μάτια τη γριά. Δεν είδα τίποτα. Απολύτως τίποτα.

Συνήλθα ακούγοντας φωνές, κάτι σαν παζάρι. Προσπάθησα, αφηρημένα, να συγκεντρωθώ, να καταλάβω πού βρισκόμουν. Τα μάτια μου όμως δεν έβλεπαν. Προσπάθησα να εστιάσω στους ήχους. Δεν ήταν παζάρι, η φωνή της γριάς ήταν. Και η φωνή της Πόλης. Κάτι μου έλεγαν,

ταυτόχρονα. Προσπάθησα να ανοίξω τα μάτια μου και να δω μπροστά μου. Αφού όμως τα ένοιωθα ανοικτά τα μάτια μου, γιατί δεν έβλεπα; Πήγε να με πιάσει πανικός. Σιγά-σιγά όμως κάτι έγινε και άρχισα να βλέπω. Θαμπές σκιές μόνο. Το κεφάλι μου! Πόσο με πονούσε! Πίσω, χαμηλά, στον σβέρο. Τι είχε συμβεί; Έκανα ν' ανασηκωθώ, κί' ας μην έβλεπα ακόμα καλά-καλά. Η φωνή της γριάς ακούστηκε δίπλα στ' αυτί μου. Μου έλεγε να μην επιχειρήσω ακόμα κάποια βιαστική κίνηση. Την προσοχή μου τράβηξε η φωνή της Πόλης. Μου είπε πως είχα χάσει τις αισθήσεις μου. Πάνω από δύο ώρες, μου είπε, είχαν περάσει. Κάτι βούλιαξε μέσα μου. Πάει πια η ελπίδα να μας προλάβαιναν οι Κυνηγοί. Μέσα σε δύο ώρες η γριά μπορούσε να με είχε πάει οπουδήποτε. Ή και πουθενά. Μπορεί να το είχε κάνει απλώς για παραπλάνηση. Πού βρισκόμασταν; Τώρα έβλεπα, αλλά δεν μπορούσα να διακρίνω τίποτα.

Σε κλειστό χώρο πρέπει να βρισκόμασταν γιατί ούτε το φως της Πόλης φαινόταν, ούτε η πρασινάδα των δέντρων. Πού με είχε πάει; Ανακάθισα, αργά. Η γριά στεκόταν ακόμα μπροστά μου και γέμιζε το οπτικό μου πεδίο. Το πρόσωπό της έμοιαζε περίεργο, φαινόταν σαν

παραμορφωμένο. Τα μάτια μου πρέπει να έφταιγαν. Δεν δούλευαν ακόμα καλά. Με σιγανή φωνή, η γριά κάτι μου έλεγε. Σαν προειδοποίηση ακουγόταν. Προειδοποίηση για ποιο πράγμα; Προσπαθούσα, αλλά δεν καταλάβαινα τι μου έλεγε. Κάποιος ήταν, λέει, κάποιος ήταν εκεί, που περιμένε. Με περιμένε; Ποιος μπορεί να με περιμένε; Τι μπορεί να εννοούσε με αυτό; Η γριά ανασηκώθηκε. Παραμέρισε. Έψαχνα, νευρικά, αλλά δεν έβλεπα κανέναν.

Ωσπου άκουσα μια φωνή! Γνωστή μου ήταν αυτή η φωνή!

Ανατρίχιασα ολόκληρος. Το τελευταίο πράγμα που περιμένα ν' ακούσω ήταν αυτή η φωνή. Αλλά πού ήταν; Δεν την έβλεπα. Και τότε την είδα. Σε μια άκρη στεκόταν, γι' αυτό δεν την είχα προσέξει νωρίτερα. Δεν έβλεπα ακόμα και τόσο καλά. Τώρα την έβλεπα. Φοβισμένη φαινόταν. Πώς είχε βρεθεί εκεί;

Γύρισα και κοίταξα την γριά. Τι συνέβαινε εδώ πέρα;

Η γριά με έπιασε προσεκτικά από τις μασχάλες.

Με σήκωσε και με βοήθησε να σταθώ όρθιος.
Στο μυαλό μου στριφογυρνούσαν
αντικρουόμενες σκέψεις. Γύρισα στην Εργάτρια.

«Πώς βρέθηκες εδώ;», την ρώτησα ψιθυριστά.
Αυτή με κοίταγε. Δεν απάντησε. Με τα μάτια
της έδειξε προς τη γριά. Ήταν φοβισμένη,
ολοφάνερα. Γύρισα στην γριά. «Πώς βρέθηκε
εδώ; ... Τι της έκανες; ... Τι θέλεις από μας;» Η
γριά με κοίταζε αμίλητη. Όχι μόνο δεν
απάντησε, αλλά ούτε και την ένταση στη φωνή
μου έμοιαζε να καταλάβαινε.

«Πεινάω», είπε ξαφνικά η γριά και έκανε ένα
ανεπαίσθητο νεύμα προς την Εργάτρια.

Περίμενα. Δεν ήξερα τι να υποθέσω. Αφού δεν
υπήρχαν κελιά εδώ γύρω, τι ήθελε να πει; Αλλά
και η ίδια η επιλογή της λέξης; Το “πεινάω” ήταν
αρχαία λέξη, κανείς δεν το χρησιμοποιούσε πια.
«Αιμοκάθαρση, λέμε τώρα. Γιατί να διαλέξει
αυτή τη λέξη η γριά; Κάτι πρέπει να σήμαινε
αυτό. Μήπως κάτι για την σχέση των εχθρών με
τη Πόλη; Η Πόλη δεν έκανε κανένα σχόλιο.
Σίγουρα όμως πρέπει να παρακολουθούσε τα
πάντα με μεγάλη προσοχή.

* * *

Η Εργάτρια εμφανίστηκε και πάλι. Τότε μόνο συνειδητοποίησα πως στο μεταξύ κάπου πρέπει να είχε πάει. Λίγο πιο πέρα διέκρινα έναν τοίχο. Πίσω του μάλλον πρέπει να είχε πάει. Τι έκανε εκεί; Είδα πως τώρα κάτι κρατούσε στα χέρια της. Ήταν μακρουλό και σχετικά λεπτό. Δεν ήταν μεγάλο. Δεν φαινόταν βαρύ. Το χρώμα του ήταν κίτρινο, προς το κεραμιδί. Τι ήταν αυτό;

Άκουσα την φωνή της Πόλης. Δεν έβγαζε νόημα αυτό που μου είπε. Είπε πως αυτό που κρατούσε η Εργάτρια, παλιά, ήταν πολύ συνηθισμένο. Ψωμί το έλεγαν και ήταν φαγώσιμο – φαγώσιμο με τον παλιό τρόπο. Η Εργάτρια το ακούμπησε ανάμεσα σε μένα και την γριά. Μετά εξαφανίστηκε πάλι. Κοίταξα την γριά. Μου επέστρεψε το βλέμμα. Γύρισα προς τα εκεί που είχε χαθεί η Εργάτρια. Δεν την έβλεπα πια.

Η Εργάτρια αυτή ήταν η τελευταία μου Αναπαραγωγική Σύντροφος. Το τι σήμαινε εδώ η παρουσία της ξεπερνούσε εντελώς την φαντασία μου. Πού την είχε πετύχει η γριά; Πώς την είχε πιάσει αιχμάλωτη; Όσο εγώ ήμουν λιπόθυμος; Πώς έτυχε να πετύχει αυτήν ειδικά μέσα απ' όλους τους κατοίκους της Πόλης; Δεν ήταν δυνατόν να ήταν σύμπτωση αυτό. Τι

μπορεί να σήμαινε; Ρώτησα την Πόλη. Μου απάντησε πως ούτε αυτή δεν ήξερε. Το μόνο που ήξερε ήταν πως ενώ η Εργάτρια πήγαινε κανονικά στη βάρδια της, ξαφνικά έχασε τις αισθήσεις της. Προφανώς, η γριά θα είχε παραφυλάξει και θα της είχε επιτεθεί, χωρίς η Εργάτρια να προλάβει να αντιληφθεί το παραμικρό. Λίγη ώρα πριν από μένα είχε συνέλθει. Η γριά της είχε δείξει το δωμάτιο που βρισκόμασταν και της είχε πει πως όταν θα της έκανε νόημα θα έπρεπε να πάει δίπλα και να φέρει ότι θα έβρισκε εκεί. Αυτά μόνο ήξερε η Εργάτρια, τίποτ' άλλο.

Στο μεταξύ η Εργάτρια επέστρεψε και πάλι. Την κοίταξα. Δεν την θυμόμουν και τόσο καλά. Οι Αναπαραγωγικοί Σύντροφοι είναι άλλη μια αρχαία συνήθεια. Δεν εξυπηρετεί κανέναν άλλο σκοπό τώρα πια, πέρα από διασκέδαση, γιατί η αναπαραγωγή μας γίνεται πια αποκλειστικά και μόνο από την ίδια την Πόλη. Παρ' όλα αυτά αρκετοί μέσα στη Πόλη την κρατάμε ακόμα την συνήθεια αυτή αραιά και που. Έτσι, για την ποικιλία. Η ίδια η εμπειρία, η αλήθεια είναι πως συνήθως αποδεικνύεται κατώτερη των προσδοκιών. Τα όνειρα της Πόλης είναι πάντα πολύ καλύτερα. Δεν ξέρω τι με πιάνει όμως

καμιά φορά και τα βαριέμαι. Τότε είναι που λέω στην Πόλη να μου φέρει άλλη μια Σύντροφο. Αυτή ήταν η τελευταία. Κανονικά, είναι εξαιρετικά απίθανο να συναντήσεις ποτέ ξανά Σύντροφο. Αλλά ακόμα και αν τύχει, πέρα από μια ματιά και, ίσως, ένα βιαστικό νεύμα, δεν έχεις τι άλλο να πεις.

Την κοίταζα, ενώ πλησίαζε. Συμπαθητική ήταν, η κακομοίρα. Την λυπόμουν. Κοίταζα τα μεγάλα τρομαγμένα της μάτια. Πρέπει να προσπαθούσε κι' αυτή να βγάλει κάποιο νόημα απ' αυτά που συνέβαιναν. Να την προστατεύσω, όφειλα, αποφάσισα. Ήταν Συμπολίτης, αλλά και Σύντροφος μου, κατά σύμπτωση. Αλλά κυρίως, επειδή ήταν αυτό που ήταν. Φοβισμένη και απορημένη, σαν ένα μικρό παιδί.

Τώρα κρατούσε κι' άλλα πράγματα στα χέρια της. Αυτή την φορά η φωνή της Πόλης πρόλαβε και με προειδοποίησε. Ίδια με την άλλη φορά, αρχαία πράγματα ήταν, κανείς μας δεν είχε ποτέ δει τέτοια πράγματα ζωντανά. Τα λέγαν ντομάτες! Η Πόλη δεν είχε καμιά εξήγηση για την παρουσία τους μέσα στην Πόλη.

Δυσκολεύομαι να περιγράψω με τι έμοιαζαν.

Τόσο χρώμα! Δεν υπήρχαν μέσα στη Πόλη τόσο χρωματιστά πράγματα. Πολύ παράξενο. Η φωνή της Πόλης μου έδωσε κάποιες πρόσθετες πληροφορίες. Υπήρχαν κάποτε φυτά, είπε, που παρήγαγαν με φυσικό τρόπο αυτά τα πράγματα που τώρα έβλεπα. Ήταν οι καρποί τους. Τρώγονταν, με τον παλιό τρόπο. Τους έχωνε δηλαδή κανείς στο στόμα του, μάσαγε με τα δόντια του και μετά κατάπινε.

Αηδίασα.

Από Ιστορία τα πολύ βασικά μόνο ξέρω, απλός Κυνηγός είμαι. Αλλά και οι περισσότεροι μέσα στην Πόλη, ίδιοι είμαστε. Η πολιορκία δεν αφήνει χρόνο για πολυτέλειες. Πάντως το είχα ακούσει πως κάποτε οι άνθρωποι είχαν τέτοιες συνήθειες. Άλλωστε και η Συντροφική Αναπαραγωγή κάτι παρόμοιο είναι. Όμως, και μόνο η ιδέα ότι κάτι μπορεί να κατέβαινε μέσα στο λαιμό μου, μού έφερνε ασφυξία. Ασφυξία και αναγούλα.

Στο μεταξύ η Εργάτρια μας είχε μοιράσει από λίγο ψωμί και μια ντομάτα. Η γριά πήρε το ψωμί, έκοψε ένα κομμάτι με το χέρι της, το έβαλε στο στόμα της και μετά τα σαγόνια της

άρχισαν να ανεβοκατεβαίνουν. Εμβρόντητος την κοίταξα. Δεν μπορεί να περιμένε πως θα έκανα εγώ τέτοιο πράγμα. Κοίταξα την Εργάτρια. Πάνω μου τα είχε καρφωμένα τα μάτια της. Από έμένα έμοιαζε να περιμένει οδηγίες τι να κάνει.

«Δεν πιστεύω να περιμένεις πως θα το κάνουμε κι' εμείς αυτό» είπα στη γριά.

Η γριά εστίασε πάνω μου το βλέμμα της. Ήταν ιδέα μου ή το ύφος της ανέδνε απέχθεια;

«Ό,τι θέλεις κάνε», μου απάντησε και συνέχισε αδιάφορα να μασουλάει. Γύρισα στην Εργάτρια. Είχε χαμηλώσει τα μάτια και έπαιζε με το ψωμί που κρατούσε στα χέρια της. Δεν ξέρω για ποιό λόγο, αλλά ξαφνικά είπα να δοκιμάσω. Σήκωσα την ντομάτα και την κοίταξα στο θαμπό φως. Την εξέτασα προσεκτικά. Ολόκληρος κόσμος έμοιαζε να κρύβεται μέσα της. Οι πόροι του δέρματός της, η σάρκα της, τα μικρά σποράκια στο εσωτερικό. Αφαιρέθηκα να κοιτάζω το κόκκινο ζουμί που έσταζε αργά από την σώμα της. Σαν αίμα ήταν. Αίμα. Να και κάτι γνωστό.

Πλησίασα την ντομάτα στην μύτη μου. Την μύρισα, διστακτικά. Δεν είχα ξαναμυρίσει ποτέ

κάτι τέτοιο. Δεν μπορούσα να πω με βεβαιότητα τι μου θύμιζε. Δεν ήταν δυσάρεστο.

Ξανακοίταξα την Εργάτρια. Παρακολουθούσε τις κινήσεις μου με μεγάλη προσοχή. Είχε ένα ύφος σαν να φοβόταν πως όπου να' ταν η ντομάτα θα έσκαγε μέσα στα χέρια μου.

Τι να έκανα; Πώς να την έκοβα την ντομάτα, με τα δόντια ή με το χέρι; Το κομμάτι που μου είχε δώσει η Εργάτρια μου φαινόταν πολύ μεγάλο, δεν μπορούσα να το χωρέσω ολόκληρο στο στόμα μου. Θα πνιγόμεν σίγουρα. Αυτό θα πει γελοίος θάνατος.

Έβγαλα επιφυλακτικά την γλώσσα και, προσεκτικά, άγγιξα την σάρκα της ντομάτας. Δροσερή ήταν. Το στόμα μου γέμισε αμέσως με σάλιο. Το κατάπια, σιγά-σιγά. Είχε γεύση! Εκεί στο βάθος, κρυβόταν ένα αδιόρατο άρωμα, πρέπει να ήταν η γεύση της ντομάτας. Έπαψα να φοβάμαι. Τώρα λαχταρούσα να δοκιμάσω. Το λαρύγγι μου ολόκληρο διψούσε να νοιώσει την γεύση να το πλημμυρίζει. Άνοιξα το στόμα μου. Δάγκωσα ένα μικρό κομμάτι. Μόλις ένοιωσα το πράγμα αυτό πάνω στην γλώσσα μου, αντανακλαστικά πήγα να καταπιώ. Πνίγηκα αμέσως. Βήχοντας με όλη μου την δύναμη, το

έφτυσα έξω. Έσκασε στα γέλια η γριά. Χωρίς να διακόψει το φαί της, μου έδειξε με τα χέρια πως έπρεπε πρώτα να μασήσω και μετά να προσπαθήσω να καταπιώ.

Δεν της έδωσα σημασία. Ούτε που πνίγηκα μ' ένοιαζε. Την προσοχή μου ολόκληρη την είχε απορροφήσει η γεύση της ντομάτας. Με είχε ξετρελάνει. Η επιθυμία μου γι' αυτήν ξεπερνούσε κατά πολύ τον φόβο μου. Δάγκωσα άλλο ένα κομμάτι. Πάλι πήγα να καταπιώ, αλλά αυτή την φορά κατάφερα και κρατήθηκα. Άρχισε να μασάω. Περιέργη κίνηση. Το στόμα μου πλημύρισε με σάλιο πάλι. Ούτε που το κατάλαβα πότε κατάπια. Περιέργα ένοιωσα. Αυτό το πράγμα πήγε και κατέβηκε μέσα στο λαρύγγι μου και μετά έπεσε μέσα στο στομάχι μου. Καθαρά το ένοιωσα. Δεν ήταν δυσάρεστο ακριβώς το αίσθημα, αλλά σίγουρα ήταν πολύ περίεργο. Πάντως, δεν πόνεσα. Έκλεισα τα μάτια μου. Το άρωμα της ντομάτας με πλημύρισε ολόκληρο. Σαν όνειρο της Πόλης ήταν. Άνοιξα απότομα τα μάτια μου. Δεν είχα καιρό τώρα για τέτοια πράγματα. Κοίταξα το ψωμί που στεκόταν μπροστά μου. Αυτό πρέπει να ήταν ακόμα πιο δύσκολο. Τι γεύση μπορεί να είχε;

* * *

Η Εργάτρια πολεμούσε ακόμα να μασήσει με το ψωμί της. Η γριά μας παρακολουθούσε με την άκρη του ματιού. Έμοιαζε να το διασκεδάζει. Σαν να παρακολουθούσε διανοητικά καθυστερημένα ζώφια. Ένοιωσα τον θυμό να φουσκώνει μέσα μου. Τι δικαίωμα είχε; Αυτή ήταν το παράσιτο. Αυτή ζούσε σε βάρος της Πόλης. Μηχανικά, έκοψα το ψωμί μικρά κομμάτια. Το έβαλα στο στόμα μου, το μάσησα και το κατάπια. Δεν πρόσεχα τι έκανα, ήμουν έξαλλος με τη γριά. Ίσως γι' αυτό να ήταν που δεν συνάντησα την παραμικρή δυσκολία. Καλή ήταν η γεύση του ψωμιού, αλλά όχι σαν της ντομάτας. Δεν έδωσα σημασία. Με πλήγωνε που βρισκόμουν στο έλεος της γριάς. Θα έδινα στιδήποτε να μπορούσα να την ανατρέψω αυτή την κατάσταση. Αλλά ήταν μάταιο. Έτσι όπως καθόμασταν και μασουλάγαμε όλοι μαζί, μου είχε δημιουργηθεί μια ψευδαίσθηση κοινότητας με την γριά. Αλλά απλή ψευδαίσθηση ήταν. Ψευδαίσθηση και τίποτ' άλλο. Η γριά ήταν Μαύρος εχθρός. Το ότι μασούλαγε ψωμί τώρα ο ένας δίπλα στον άλλο, δεν τα άλλαζε τα πράγματα. Θα με σκότωνε αδιάτακτα την στιγμή που θα ξεκινούσα να κάνω την πρώτη κίνηση εναντίον της. Ίσως και ακόμα πιο πριν

ίσως και μόλις μου περνούσε η σκέψη να σηκώσω το χέρι μου εναντίον της. Δεν μπορούσα να την αντιμετωπίσω. Δεν είχε νόημα να το σκέφτομαι. Μόνο απ' τους άλλους Κυνηγούς μπορούσα να περιμένω κάτι. Αυτοί μπορεί να ήσαν μια λύση. Τώρα όμως υπήρχε και η Εργάτρια. Η παρουσία της εδώ τα περίπλεκε τα πράγματα. Έπρεπε να την προστατεύσω. Έπρεπε να προσπαθήσω πάση θυσία.

Ξαφνικά, συνειδητοποίησα κάτι. Ήταν από ώρα εκεί, αλλά δεν του είχα δώσει σημασία. Κάπου, κάπως, χωρίς καθόλου να το καταλάβω, πρέπει να είχα κάνει αιμοκάθαρση. Δεν ξέρω πώς. Προφανώς, όσο δεν είχα τις αισθήσεις μου. Πάντως δεν αισθανόμουν πια συμπτώματα, καλά ήμουν πάλι. Ρώτησα την Πόλη. Το επιβεβαίωσε. Αλλά πώς το είχε κάνει αυτό η γριά; Με είχε χώσει μέσα σε κελί; Η Πόλη με διαβεβαίωσε πως όχι, θα το είχε αντιληφθεί, είπε. Αλλά, παραδέχτηκε, μπορεί η γριά να είχε χρησιμοποιήσει κελί, στο οποίο προηγουμένως είχε φροντίσει να διακόψει την επικοινωνία του με την Πόλη. Αυτό ήταν δυνατό. Αυτό πρέπει να είχε κάνει. Και με την Εργάτρια; Πότε την έπιασε η γριά; Όση ώρα με είχε βάλει να κάνω αιμοκάθαρση; Σε κανένα απ' αυτά τα

ερωτήματα δεν μπορούσα να απαντήσω. Ούτε η Πόλη.

#

Σηκώθηκε να φύγει. Ο ήλιος είχε χαμηλώσει, το εστιατόριο πρέπει να είχε ανοίξει από ώρα για το βραδινό. Εντάξει, εντάξει. Θα την έπαιρνε τηλέφωνο, θα την έπαιρνε. Πώς ήταν δυνατόν να μην την πάρει; Δεν ήταν αυτό το θέμα. Η ζωή του ολόκληρη έμοιαζε ορφανή και έρημη χωρίς αυτήν. Παρά το ότι ντρεπόταν, παρά το ότι αμφέβαλλε, ούτε δευτερόλεπτο δεν θα δίσταζε. Θα τα έδινε όλα για μια της ματιά, για ένα της χαμόγελο. Δεν είχε άλλη επιλογή. Έπρεπε να παραμερίσει τον εγωισμό, να ξεπεράσει τον φόβο και να συνεχίσει να ελπίζει. Τι άλλο να έκανε; Τι άλλο μπορούσε να κάνει παρά να ελπίζει; Μπορεί και να ήταν όλα ιδέα του. Μπορεί και να ήταν κάτι περαστικό. Μπορεί. Θα την έπαιρνε τηλέφωνο και θα έβλεπε. Το θέμα ήταν το πότε, αυτό ήταν το θέμα, ποια ήταν η πιο κατάλληλη στιγμή. Η επόμενη έξοδος ήταν σε τρεις μέρες, δεν γινόταν να περιμένει μέχρι τότε. Άρα, έμενε το τηλεφωνείο του στρατοπέδου. Εκεί όμως γινόταν χάβρα, ο Γιώργος θα ήταν άλλος ένας μέσα στο σωρό.

Αλλά και τι πείραζε; Θα την έπαιρνε, κι' ας γινόταν ότι ήθελε. Αύριο όμως. Σήμερα ήταν αργά, το τηλεφωνείο είχε πια κλείσει. Αύριο.

Προχώρησε προς το εστιατόριο. Ήταν καλή η ώρα αυτή. Δεν ήταν ακόμα σκοτάδι, η ζέστη είχε πέσει, το στρατόπεδο είχε γεμίσει με μοβ σκιές. Αναρωτήθηκε τι να είχαν γίνει, ο Μανόλης με τον Νεκτάριο. Στο δρόμο προς το εστιατόριο πέρασε απ' τον θάλαμο μήπως ήταν εκεί, μα δεν τους βρήκε. Κάποιος του είπε πως μάλλον πρέπει να ήταν ακόμα στο εστιατόριο. Είχε αργήσει. Ούτε πατημένες λεμονόκουπες δεν θα έβρισκε να φάει.

Μπήκε στο εστιατόριο. Πράγματι, εκεί ήταν ακόμα. Μόνοι τους κάθονταν σε ένα πάγκο. Κάτι έμοιαζαν να συζητάνε. Το φως του εστιατορίου τους έκανε να μοιάζουν με γιατρούς – γιατροί σε νεκροτομείο, σκυμμένοι πάνω από ένα πτώμα. Τι στο διάολο είχαν βρει και έλεγαν; Χριστέ μου, πόσο ζήλευε. Φωτιά πήρε αμέσως η ζήλεια μέσα του, σαν να τον είχαν περιλούσει με βενζίνη. Κοντοστάθηκε, εκεί που βρισκόταν. Πήρε μια βαθιά αναπνοή. Έπρεπε να την σβήσει την φωτιά αυτή, έπρεπε να την σβήσει. Μόνος του έπρεπε να την σβήσει. Δεν τον βοηθούσαν

σε τίποτα αυτές οι υστερίες. Το ότι καιγόταν, δεν σήμαινε πως είχε και δίκιο. Άδικο είχε, λάθος ήταν. Σίγουρα λάθος. Κοίταξε τα γεμάτα αφοσίωση μάτια του Νεκτάριου. Σαν πιστό σκυλί τον κοίταζε τον Μανόλη. Τι μαλάκας, χριστέ μου.

Σε μια απ' τις λαμαρίνες διέκρινε κάτι υπολείμματα ρυζιού. Τα έβαλε σ' ένα δίσκο και πλησίασε αργά εκεί που κάθονταν. Προσοχή! Υπομονή! Αυτοέλεγχος!

Για παλιά ρολόγια έλεγαν! Είχαν και οι δύο συλλογή με παλιά ρολόγια. Άκου σύμπτωση. Με τι βρίσκει και ασχολείται ο κόσμος. Κάθισε δίπλα τους. Μάσαγε το ρύζι του και τους χάζευε. Σαν κοριτσόπουλα του φαίνονταν τώρα. Κοριτσόπουλα που συζητούσαν για το πρώτο τους σετ μακιγιάζ. Μαγεία. Πάλι ζήλευε, αλλά κάπως λιγότερο τώρα.

Τέλειωσαν και βγήκαν έξω, όλοι μαζί. Το νούμερο του Γιώργου ήταν σε καμιά ώρα, του Νεκτάριου πολύ αργότερα. Ο Μανόλης όλη αυτή την βδομάδα θα ήταν σε προσαρμογή, δεν θα χτύπαγε νούμερα. Μπορούσαν να κάτσουν λίγο ακόμα. Είπαν να πάνε μέχρι την πύλη και να

γυρίσουν. Ήταν ωραία βραδιά.

Στο δρόμο, κάπως ήρθε η κουβέντα και ο Νεκτάριος έπιασε να μιλάει για την πόλη του. Ήταν μικρή, τους είπε, και παραθαλάσσια. Τα βράδια, σαν ετούτο εδώ, η νεολαία μαζευότανε στο λιμάνι. Το στέκι τους ήταν στα παγκάκια, δίπλα απ' το κανόνι.

Ο Γιώργος ανατρίχιασε, ξαφνικά, έτσι χωρίς λόγο. Σήκωσε απότομα το κεφάλι του και την είδε. Λίγα μέτρα από πάνω τους πετούσε. Μόλις την κατάλαβε, η ανάμνηση της Χριστίνας έπεσε κατά πάνω του σαν μεγάλη μαύρη νυχτερίδα. Την τελευταία μόνο στιγμή έκοψε ταχύτητα, δίπλωσε τα φτερά της και προσγειώθηκε δίπλα του. Συγχρόνισε το βήμα της με το δικό του. Έσκυψε στο αυτί του και άρχισε να του ψιθυρίζει. Τα λόγια του Νεκτάριου ήταν, στην αρχή. Όσο πήγαινε πήγαινε όμως, τα διαστρέβλωνε όλο και περισσότερο.

Ο Νεκτάριος ήταν ερωτευμένος. Βέρα την έλεγαν την κοπέλα. Το αίσθημά του γι' αυτήν το κρατούσε εντελώς ανομολόγητο, ούτε στον εαυτό του δεν το παραδεχόταν καλά-καλά. Μια βραδιά, που είχαν μαζευτεί στο στέκι τους, όπως

συνήθως, η Βέρα εμφανίστηκε φορώντας καπέλο. Άκου καπέλο! Και μάλιστα αντρικό! Το είχε βρει στο πατάρι και κάπως της ήρθε να το δοκιμάσει. Όλο αγωνία ήταν. Θα την κοιτούσαν; Πώς θα φαινόταν. Τι θα έλεγαν. Απ' την πρώτη όμως στιγμή, κάτι δεν πήγε καλά μ' αυτό το καπέλο. Τα άλλα κορίτσια δεν το πήραν καθόλου καλά. Να σκάσουν πήγαν απ' την ζήλια τους, μόλις το είδαν. Και για να μην αναγκαστούν να το παραδεχτούν, άρχισαν να την κοροϊδεύουν την Βέρα. Μία απ' αυτές – αυτή που συνήθως έκανε και την ωραία – τόσο πολύ τα είχε πάρει με το καπέλο, που είπε ανοιχτά, πως ήταν πουτανίστικα αυτά τα πράγματα. Ο Νεκτάριος και τα άλλα αγόρια από δίπλα, στον κόσμο τους. Τσακώνονταν για το ποδόσφαιρο. Γρήγορα, έπεσε μια παγωμάρα. Όλοι κατάλαβαν πως κάτι κακό είχε γίνει, κάτι δεν είχε πάει καθόλου καλά. Δεν ήξερε πού να σταθεί η Βέρα. Τα μάτια της είχαν βουρκώσει. Αλλά τι τού' θελε κι' αυτή η ευλογημένη; Λες και δεν τις ήξερε τι κουφάλες ήταν. Κάποιοι έκανα κάτι δειλές προσπάθειες να τα συμβιβάσουν τα πράγματα, αλλά δεν μπαλώνονταν με τίποτα. Αναγκαστικά λοιπόν, το διέλυσαν, πολύ νωρίς εκείνο το βράδυ.

* * *

Το επόμενο, η Βέρα δεν εμφανίστηκε. Την άλλη μέρα η είδηση, σαν βόμβα έσκασε στην μικρή τους πόλη. Η Βέρα είχε φύγει. Για κάτω, για την πρωτεύουσα. Την είχαν δει που είχε μπει το πρωί στο λεωφορείο. Τίποτα δεν είχε πει σε κανέναν. Μπήκε στο λεωφορείο και μαύρη πέτρα έριξε πίσω της. Οι δικοί της μετά είπαν δήθεν πως τα ήξεραν όλα. Πως είχε πάει, λέει, να μείνει σε μια μακρινή θεία της. Παραμύθια. Για να γλυτώσουν το σκάνδαλο απλώς το είπαν. Αφού δύο θείες είχε όλες κι' όλες η Βέρα, γεροντοκόρες που έμεναν στο ίδιο σπίτι, δυο δρόμους μακριά απ' το πατρικό της. Όλος ο κόσμος τα ήξερε αυτά. Έτσι πάντως έγινε και η Βέρα έφυγε απ' την πόλη. Έφυγε και κανείς ποτέ δεν ξανάκουσε γι' αυτήν.

Η φωνή της Χριστίνας, είχε πάρει τώρα σχεδόν χαιρέκακο τόνο. Προφέροντας μια-μια τις λέξεις, προχώρησε αδίστακτα και στο μέλλον για να προκαταλάβει την εξέλιξη ολόκληρης της ιστορίας.

Ο Νεκτάριος θα επέστρεφε στην πόλη του και θα ξανάρχιζε την παλιά του ζωή. Το πρωί δουλειά, στο μαγαζί, το βράδυ βόλτα με τα παιδιά στην προκυμαία. Κάθε βράδυ, τα ίδια

παιδιά, η ίδια βόλτα, οι ίδιες κουβέντες. Γρήγορα, θα αρραβωνιαζόταν και την Κατερίνα, την καρτερική. Θα της σκάρωνε ένα κουτσούβελο και θα έμπαιναν κι' άλλα δυο χέρια στο οικογενειακό μαγαζί. Η Βέρα θα έμενε κλειδαμπαρωμένη στα βάθη του μυαλού του. Μόνο τις νύχτες θα την έβγαζε καμιά φορά, αλλά και τότε, βιαστικά και για πολύ λίγο. Κανείς ποτέ δεν θα μάθαινε νέα της. Όσπου ξαφνικά, μετά από χρόνια, θα την έβλεπαν να περνάει απ' την πόλη τους περαστική. Με τον άντρα της και τα παιδιά της σ' ένα αυτοκίνητο μεσαίου κυβισμού. Κάποτε, τους είχε πει πως ονειρευόταν να βγει στην τηλεόραση. Πωλήτρια σε μια μπουτίκ κατέληξε. Ασφαλιστής ήταν ο άντρας της. Κοντός, μαυριδερός με αραιά μαλιά. Ακόμα τις πλήρωναν τις δόσεις του αυτοκινήτου.

Κί' ο Νεκτάριος, πάντα εκεί, στην είσοδο του μαγαζιού με την ποδιά της δουλειάς. Θα έστεκε εκεί και θ' αναρωτιόταν αν ήταν πράγματι η Βέρα αυτή που πέρασε μέσα στο άσπρο αυτοκίνητο. Μετά, θα γύρναγε πάλι πίσω, στον πάγκο του, αλλά τις κινήσεις του θα τις έκανε όλες αργά και με προσοχή. Μην τύχει και, κατά λάθος, το βλέμμα του έπεφτε στον καθρέφτη απέναντι.

* * *

Έφτασαν στην πύλη. Ο Νεκτάριος άναψε τσιγάρο. Η μπάρα κατεβασμένη, ο φρουρός στη θέση του. Από πάνω έφεγγε ένα μικρός γλόμπος. Το φως, αν και πολύ αμυδρό, την έδιωξε αμέσως την Χριστίνα. Σαν πάχνη ήταν, που εξατμίστηκε με την πρώτη ακτίνα φωτός.

Έκαναν μεταβολή και ξεκίνησαν πίσω για τον θάλαμο. Τώρα μιλούσε ο Μανόλης, τα θεολογικά του είχε πιάσει πάλι. Ο Γιώργος τον έκλεισε αμέσως, δεν είχε καμία διάθεση. Σήκωσε το βλέμμα του και κοίταξε τον ουρανό. Ήταν μολυβής.

Ανυπομονούσε να γυρίσουν πίσω. Να πάει στο νούμερό του, να κρυφτεί μέσα στη σκοπιά. Δεν μπορούσε να τους ακούει άλλο. Τα πεθαμένα όνειρα του ενός, οι ακαταλαβίστικες ελπίδες του άλλου. Σαν εξωγήινοι του φαίνονταν, σαν Αρειανοί. Δεν μπορούσε να συνεννοηθεί με τέτοια άτομα. Ούτε καρφί δεν του καιγόταν γι' αυτά που έλεγαν. Ήταν κι' αυτό το βάρος που ένοιωθε πάνω στο στήθος του, η μαύρη αυτή πέτρα που του' κοβε στη μέση την κάθε αναπνοή. Δεν καταλάβαινε τι του' φταιγε. Δεν ήταν η ανάμνηση της αναθεματισμένης, αυτή

είχε πια ξεκουμπιστεί. Όλα καλά ήταν. Τι του φταιγε και δεν μπορούσε ν' αναπνεύσει;

Έφτασαν στον θάλαμο. Ο Γιώργος καληνύχτισε, ντύθηκε και τράβηξε για την σκοπιά. Σήμερα είχε να πάει στην άλλη άκρη του στρατόπεδου, δίπλα σχεδόν από την στέρνα που είχαν επισκεφθεί το απόγευμα με τον Μανόλη. Έφτασε εκεί, ανέβηκε τα σκαλάκια και επιθεώρησε προσεκτικά το τοπίο. Τώρα μάλιστα. Τα πράγματα τώρα ήταν εντελώς διαφορετικά.

Η στέρνα είχε μετατραπεί σε σεληνιακή βάση. Τα πευκάκια ήσαν εκτοξευτήρες πυραύλων και μόλις που διακρίνονταν μές' το σκοτάδι. Φαίνονταν όμως πολύ παγωμένοι και απειλητικοί, ακριβώς όπως έπρεπε. Πίσω απ' τις σκιές αυτές ήταν που θα ξεπετάγονταν οι Αρειανοί να κατακτήσουν την Γη. Απ' αυτό ακριβώς το σημείο θα ξεκίναγε η επίθεσή τους. Η προοπτική της παγκόσμιας καταστροφής καθόλου δεν τον στενοχωρούσε τον Γιώργο. Αντίθετα, έβρισκε πως αυτή ήταν η μόνη λύση. Να τα ξεχάσει όλα ήθελε, να κάνει μια νέα αρχή. Να' χει έναν ξεκάθαρο στόχο. Να πολεμήσει κόντρα σε κάθε πιθανότητα. Αυτά ήθελε, αυτά. Όχι άλλη μετριότητα. Όχι άλλη

μιζέρια. Όσο είσαι νέος, προκυμαία. Μετά δυάρι, κουτσούβελα και στο τέλος ένσημα και εφημερεύοντα νοσοκομεία. «Δεν πάτε στο διάολο, λέω εγώ;», σκέφτηκε. « Χίλιες φορές να πάρω το λείζερ μου και να πάω να σκοτωθώ με τους Αρειανούς. Χίλιες φορές. Κι' εσύ, κουφάλα, να πας να γαμηθείς. Να πας. Στ' αρχίδια μου σ' έχω γραμμένη. Αλήθεια...»

Πού να' ταν τώρα; Τι έκανε; Το κακό, ούτε που το λμούσε να το βάλει στο μυαλό του, ούτε που το λμούσε. Έλπιζε μόνο η ζωή να μην ήταν τόσο σκληρή μαζί του. Να μην τον άφηνε να συνεχίσει ν' αναπνέει, έτσι και ξένο χέρι άγγιζε το δικό της. Τα σωθικά του ένοιωθε να του στρίβουν. Αν υπήρχε θεός, αν πραγματικά υπήρχε θεός, δεν μπορεί να ήταν τόσο απάνθρωπος. Δεν μπορεί να τον άφηνε ζωντανό τέτοια στιγμή. Σήκωσε το κεφάλι του, ώστε αν ήταν, να το φάει κατακούτελα το αστροπελέκι, να τελειώνει. Σιωπή. Αστροφεγγιά. Γρύλλοι. Ποιος ξέρει; Μπορεί ο θεός να είχε αλλού δουλειά. Στηρίχτηκε πίσω στον τοίχο της σκοπιάς και έκλεισε τα μάτια του.

Η γριά με σκούνησε. Πετάχτηκα πάνω, είχα αφαιρεθεί. Την κοίταξα ερωτηματικά...

* * *

#

Η έφοδος! Το τζιπάκι της εφόδου! Ανοιξε τα μάτια του και ανασηκώθηκε για να δει. Ναι, αυτό ήταν, το τζιπάκι. Λοιπόν, σήμερα δεν είχε καμία όρεξη για μαλακίες, καμία απολύτως. Δεν ήξερε αν αυτό έφτανε για ν' αλλάξουν τα πράγματα, πάντως δεν είχε, όρεξη. Τρέχοντας κατέβηκε τα σκαλιά της σκοπιάς. Εκατό μέτρα πιο κάτω τα φώτα του τζιπ έστριβαν ήδη και άρχιζαν να κατευθύνονται προς το μέρος του. Μάλιστα. Έτοιμος ήταν.

Περίμενε. Τα φώτα ξανάστριψαν. Χάθηκαν. Ησυχία, σιωπή. Σε άλλη σκοπιά πρέπει να πήγαιναν, δεν ήταν σειρά του ακόμα. Νευρίασε. Έκανε μεταβολή και επέστρεψε στη θέση του.

Η σκέψη του γύρισε στον Μανόλη. Ακόμα δεν μπορούσε να καταλήξει τι άνθρωπος ήταν. Επιστήμονας, και θρησκευόμενος, λέει. Την είχε πραγματικά πετύχει αυτή την ισορροπία ή έτσι έλεγε; Ο Γιώργος αποφάσισε πως μόνο όταν ο Μανόλης θα ξεκίναγε να χτυπάει νούμερα, μόνο τότε θα φαινόταν πόση αλήθεια είχαν πράγματι όλα αυτά. Δεν πάει να ήταν καθηγητής, μεγάλος

στην ηλικία και δεν ξέρω τι. Οι ΔΕΑ δεν χαμπάριαζαν με κάτι τέτοια. Θα τον πλάκωναν στα καψόνια κανονικά, όπως και όλον τον υπόλοιπο κόσμο. Τι θα έκανε τότε ο κύριος Μανολάκης μας; Πώς θα αντιδρούσε; Όσο δεν υπάρχει πρόβλημα, ο καθένας μπορεί να κάνει τον χριστιανό, τον δημοκράτη, τον όποιο θέλεις. Όταν όμως θα τον περιλάμβαναν οι ΔΕΑ, τι θα έκανε τότε; Θα γυρνούσε και το άλλο μάγουλο; Μήπως νόμιζε πως θα σταματούσαν ποτέ έτσι; Την Παναγία θα του έβγαζαν οι ΔΕΑ. Θα του την έβγαζαν και θα του την έδιναν να την φάει. Καλή η θερμοδυναμική και η θρησκεία, αλλά όταν ο άλλος είναι μαλάκας, τότε κάτι πρέπει να βρεις να κάνεις. Καλύτερα είναι βέβαια, να μην ντρέπεσαι μετά γι' αυτό που έκανες, αλλά, σε κάθε περίπτωση, κάτι πρέπει να βρεις να κάνεις. Ο Γιώργος ήταν περίεργος να δει πώς θα τα έβγαζε πέρα ο Μανόλης.

Ξαναφάνηκαν τα φώτα του τζιπ. Σηκώθηκε πάλι όρθιος. Αυτή την φορά έμεινε επί τόπου, εκεί που βρισκόταν, στα πρώτα σκαλιά. Το τζιπ πλησίασε γρήγορα και σταμάτησε δέκα μέτρα απ' την σκοπιά. Ο λοχίας ήταν! Πριν προλάβει να τα χάσει πάλι, ο Γιώργος φώναξε βιαστικά «αλτ, τις ει;». Ο λοχίας απάντησε αμέσως

κανονικά. Η αναγνώριση ολοκληρώθηκε αμέσως, χωρίς κανένα πρόβλημα. Δεν μπορούσε να το πιστέψει ο Γιώργος. Ο λοχίας πλησίασε. Ο Γιώργος κατέβηκε στο ύψος του και του έτεινε το βιβλίο. Ο λοχίας το πήρε, το κοίταξε και έκανε να απομακρυνθεί. Σφίχτηκε ο Γιώργος. Αλλά όχι. Να πλησιάσει απλώς τα φώτα του τζιπ ήθελε, για να βλέπει να υπογράψει. Ο λοχίας έβαλε την τζίφρα και του επέστρεψε το βιβλίο. Ο Γιώργος ακόμα να πιστέψει πόσο γρήγορα είχαν τελειώσει. Μα τόσο εύκολο ήταν;

Σαστισμένος ακόμα, άκουσε τον εαυτό του να λέει στον λοχία «Πώς πάει; Σαν να έβαλε λίγη ψύχρα απόψε ξαφνικά».

«Ναι, ρε γαμώτο, είδες;» ήρθε αμέσως η απάντηση. Μέσα στο σκοτάδι του φάνηκε σαν να χαμογέλασε λίγο ο λοχίας. Έμειναν για λίγο αμίλητοι. Αναρωτήθηκε τι άλλο θα μπορούσε να πει.

«Λοιπόν, να την κάνω εγώ τώρα γιατί είμαστε πίσω στο γύρο. Τα λέμε», είπε στο τέλος ο λοχίας, έκανε ένα νεύμα και μπήκε πάλι πίσω στο τζιπ. Το αυτοκίνητο ξεκίνησε αθόρυβα. Τα φώτα του έστριψαν πίσω από έναν σκοτεινό

όγκο και μετά χάθηκαν. Σε λίγο, ούτε ο ήχος της μηχανής δεν ακουγόταν πια.

Μάλιστα. Άκου «τα λέμε»! Φοβερό! Δεν «τα είχαν πει» ποτέ ο Γιώργος και ο Λοχίας. Ντόπιος ήταν ο Λοχίας, Βασίλη τον έλεγαν. Έξω ήταν Μπογιατζής, είχε ακούσει ο Γιώργος. Άκου, όμως «τα λέμε»! Και μάλιστα με την πρώτη. Μα ήταν δυνατόν; Ντροπή σχεδόν ένοιωσε. Αν πραγματικά ήταν τόσο εύκολο, τότε, διάολε, μπορούσε κι' αυτός να κάνει μια προσπάθεια. Μπορούσε. Δεν κόστιζε τίποτα.

Κάθισε πάλι πίσω στα σκαλιά της σκοπιάς. Κάτι η ανέλπιστα επιτυχία με τον Λοχία, κάτι η γλυκιά καλοκαιρινή νύχτα, οι σκέψεις του πήραν να γαληνεύουν. Σε λίγο, έμεινε ακίνητος να αφογκράζεται τους γρούλλους στην αστροφεγγιά. Ο ουρανός ήταν τόσο μαύρος που έμοιαζε σχεδόν μπλε. Πέρασε ώρα. Ένας σκύλος γαύγισε. Ο ξαφνικός ήχος έσκισε το αραχνοῦφαντο πέπλο που είχε αρχίσει να σχηματίζεται γύρω του. Σαν όνειρο ήταν.

Έτοιμος ήταν να κλείσει πάλι τα μάτια του όταν, με έκπληξη, άκουσε βήματα να πλησιάζουν. Έψαξε το σκοτάδι να δει ποιός ήταν. Η αλλαγή

του ήταν. Μα πώς είχε περάσει τόσο γρήγορα η ώρα; Και όμως, ήταν η αλλαγή του. Ο Χριστόφορος ήταν, ένα παχουλό, σχετικά ήσυχο παιδί. Ο Γιώργος δεν ήξερε και τόσο πολλά γι' αυτόν. Ουσιαστικά, σχεδόν τίποτα δεν ήξερε, πέρα απ' τ' όνομά του.

Ο Γιώργος του παρέδωσε. Δοκίμασε και πάλι τις λίγες κουβέντες του για την ψύχρα και, με έκπληξη, τις είδε για μια ακόμα φορά να γίνονται μ' ευκολία δεκτές. Γρήγορα όμως γύρισε να φύγει. Φοβόταν μήπως ξαφνικά γινόταν υπερβολικά ομιλητικός. Οι άλλοι θα έλεγαν πως τρελάθηκε. Πως τρελάθηκε ή πως ήταν αδερφή, που τελικά αποφάσισε να εκδηλωθεί.

«Ε, σειρά», άκουσε την φωνή του Χριστόφορου πίσω του.

Γύρισε. Ο Χριστόφορος του έτεινε ένα πακέτο τσιγάρα. Ο Γιώργος πήγε να πει πως δεν κάπνιζε, αλλά ο Χριστόφορος του είπε πως ήταν για να τα επιστρέψει στον Νίκο, τον δεκανέα, που κοιμόταν δίπλα του στο θάλαμο. Ο Γιώργος τα έβαλε προσεκτικά στη τσέπη του και έφυγε.

* * *

Μα ήταν δυνατό να ήταν τόσο απλό, τελικά; Μπορεί, ποιός ξέρει; Μια ελάχιστη προσπάθεια αρκούσε να κάνει κανείς και να πώς έρχονταν αμέσως τα πράγματα. Θα «τα έλεγαν» αύριο με τον λοχία. Ο Χριστόφορος ήξερε πως ο Γιώργος δεν κάπνιζε. Του είχε δώσει τα τσιγάρα να τα πάει στον Νίκο. Δεν ήταν λίγα, όλα αυτά.

Εντάξει, εντάξει. Το καταλάβαινε πως ήταν μαλάκας. Θλιβερός μαλάκας. Το καταλάβαινε. Αλλά, παρ' όλα αυτά, δεν κατάφερε να συγκρατηθεί. Δεν έβρισκε πως ήταν ελάττωμα να χαίρεται με τέτοια ηλίθια πράγματα. Πήγαιναν μήνες τώρα που είχε απομονωθεί εντελώς στο ρόλο του λοξού μισάνθρωπου. Η ζωή του όλη είχε περιοριστεί στην ανάμνηση της Χριστίνας. Δεν το έβρισκε περίεργο που τώρα πήγαινε να κατουρηθεί απ' τη χαρά του, επειδή κάποιος έτυχε να του πει μια κουβέντα.

Έφτασε πίσω στον θάλαμο. Προσεκτικά, άφησε το πακέτο δίπλα απ' το κεφάλι του Νίκου. Γδύθηκε και ξάπλωσε. Αποπνικτική ήταν η ατμόσφαιρα. Τα παράθυρα ήταν όλα τέρμα ανοιχτά, αλλά και πάλι. Υπομονή. Έκλεισε τα μάτια του. Οι εικόνες του λοχία και του Χριστόφορου στριφογύριζαν μέσα του. Γύρισε

απ' την άλλη. Δεν μπορούσε να βουλευτεί. Καλά θα ήταν να είχε τώρα την Χριστίνα, εκεί, για λίγο. Όχι την ίδια την Χριστίνα, αυτή να πάει να γαμηθεί. Το σώμα της Χριστίνας ήθελε μόνο. Η ίδια καθόλου δεν τον ενδιέφερε. Τα πόδια της ήθελε να τυλιχτούν γύρω του. Να πιαστεί απ' τα βυζιά της, να χωθεί μέσα της και ν' αρχίσει να σκάβει.

Σκατά, δεν γινόταν. Δεν μπορούσε με τίποτα. Πέταξε τα σκεπάσματα και ανασηκώθηκε. Θα έπρεπε να πάει μέχρι την τουαλέτα. Σηκώθηκε, αναθεματίζοντας. Σαν κλέφτης βγήκε αθόρυβα από τον θάλαμο και προχώρησε προς την τουαλέτα. Θα τέλειωνε στα γρήγορα. Παρά την ένταση που ένοιωθε, ταυτόχρονα είχε αρχίσει και να νυστάζει κάπως τώρα.

Ήταν η μέση της νύχτας, η ώρα της μεγάλης ησυχίας. Σαν βαριά κουβέρτα είχε πέσει πάνω απ' το στρατόπεδο και έπνιγε τον κάθε ήχο. Ο Γιώργος προχωρούσε με οδηγό το φως έξω απ' την τουαλέτα. Στο νου του είχε μόνο τα μπούτια της Χριστίνας. Οι πλαστικές παντόφλες του έκαναν ένα ελαφρό κλατσ-κλουτς, που μάταια προσπαθούσε να πνίξει.

* * *

Στην αρχή είπε πως ήταν της φαντασίας του.

Αλλά δεν ήταν. Κάτι άκουγε. Μέσα στη νύχτα, κάτι άκουγε. Ερχόταν από μια αποθήκη, πέρα μακριά, ίσα που φαινόταν μέσα στο σκοτάδι. Σταμάτησε, έστησε αυτί. Ναι, δεν ήταν ιδέα του. Κάτι συνέβαινε εκεί κάτω, σαν πνιχτές φωνές του φάνηκε πως άκουγε. Να πήγαινε προς τα εκεί, να δει τι συνέβαινε; Και ... η Χριστίνα; Αργότερα, είπε στον εαυτό του, αγανακτισμένος με το μέγεθος της μαλακίας του. Αργότερα. Προχώρησε. Προσπαθούσε να μην κάνει θόρυβο. Ναι, τώρα ακουγόταν κάπως καλύτερα. Δυο φωνές ήταν, δύο, σίγουρα. Μάλωναν, μάλλον! Σχετικά χαμηλόφωνα, αλλά αρκετά καθαρά πια. Ναι, σίγουρα τσακώνονταν. Πλησίασε, διστακτικά.

Ο όγκος της αποθήκης ορθώθηκε μπροστά του, πιο μαύρος ακόμα κι απ' τη νύχτα. Δεν έβλεπε απολύτως τίποτα. Στηρίχτηκε με το χέρι του στον τοίχο να μην σκοντάψει. Προχώρησε αργά μέχρι την άκρη του τοίχου. Η καρδιά του χτυπούσε δυνατά μέσα στο στήθος του. Επιφυλακτικά, έβγαλε το κεφάλι του και έριξε μια γρήγορη ματιά απ' την άλλη. Πιο πολύ φως είχε από εκεί. Πράγματι, δυο ήταν. Ο Γιώργος

ανοιγόκλεισε τα μάτια του. Προσπαθούσε να διακρίνει τα πρόσωπά τους. Τον έναν τον αναγνώρισε αμέσως. Ο Κώστας ήταν, απ' τον θάλαμό του, ντόπιος. Και τον άλλο τον γνώρισε. Ξένος ήταν αυτός, από άλλο θάλαμο, δεν το ήξερε τ' όνομά του.

Μια ματιά μόνο τους έριξε και κατάλαβε αμέσως τι συνέβαινε. Η αιώνια μαλακία του στρατοπέδου ήταν. Ντόπιοι εναντίον ξένων. Είχε καταντήσει πρόβλημα πια αυτή η ιστορία. Μεγάλο πρόβλημα. Κανείς δεν θυμόταν πώς ξεκίνησε, αλλά σε κάθε νέα σειρά φαντάρων, πάντα κάποιοι θα βρίσκονταν να την συνεχίσουν.

Την πραγματική αιτία ήταν εύκολο να την καταλάβει κανείς. Δεν αφορούσε όλους τους ξένους. Ο Γιώργος, ο Μανόλης, ο Νεκτάριος, ξένοι ήταν κι' αυτοί, όπως και τόσοι άλλοι, αλλά δεν υπήρχε κανένα πρόβλημα μ' αυτούς. Αυτοί ήσαν πραγματικά ξένοι. Ούτε τις γκόμενες των ντόπιων υπήρχε περίπτωση να πάρουν ποτέ, ούτε τις δουλειές τους. Απλοί περαστικοί ήσαν αυτοί. Μόλις τελείωναν την θητεία τους, θα εξαφανίζονταν και κανείς ποτέ δεν θα ξανάκουγε πια γί' αυτούς. Υπήρχαν όμως και

Ξένοι, που δεν τα έβλεπαν καθόλου έτσι τα πράγματα. Αυτοί δεν βιάζονταν να φύγουν, δεν είχαν σχέδια για κάπου αλλού. Το όνειρο της δικής τους ζωής ήταν αυτή εδώ η μικρή πόλη, εδώ ήταν που ήθελαν να ριζώσουν. Έρχονταν απ' τα χωριά στα γύρω βουνά, όπου δεν τα περνούσαν και τόσο καλά. Ήσαν έτοιμοι να κάνουν οτιδήποτε προκειμένου να μην ξαναγυρίσουν εκεί πάνω. Αυτοί ήταν το πρόβλημα – αυτοί ήσαν οι πραγματικοί «ξένοι». Σαν ακρίδες τους έβλεπαν αυτούς οι ντόπιοι. Κάθε φορά που τύχαινε ένας τέτοιος, αργά ή γρήγορα, γινόταν θέμα.

Και ο συγκεκριμένος ξένος, τέτοιος ακριβώς ήταν. Από μακριά φαινόταν. Κατσίκες πρόπει να φύλαγε έως τώρα. Εκεί ακριβώς θα ξαναγύρναγε, έτσι και δεν έβρισκε κάτι άλλο να κάνει. Αλλά τι; Δεν ήταν και τόσο εύκολο. Δεν υπήρχαν δουλειές στην περιοχή, ειδικά αν ήσουν ξένος. Σαν τρελό έπαιζε το μάτι του κάθε φορά που είχε έξοδο, αλλά χωρίς αποτέλεσμα. Ως και ο Γιώργος το είχε προσέξει, που ήταν απ' τους τελευταίους που θα τον ενδιέφεραν τέτοια πράγματα.

Ο Κώστας, από την άλλη, πρόπει να ήταν

ακριβώς αντίθετη περίπτωση. Οι δικοί του ήταν απ' τις πιο ευκατάστατες οικογένειες της πόλης. Ο πατέρας του ήταν διευθυντής σε τραπεζικό υποκατάστημα, ενώ η μητέρα του είχε κληρονομήσει μεγάλη κτηματική περιουσία. Ότι ήθελε έκανε ο Κώστας μέσα στην πόλη. Και προφανώς, και μέσα στο στρατόπεδο. Οποτε ήθελε έμπαινε, όποτε ήθελε έβγαινε, κι' ό,τι ζητούσε, δικό του ήταν, αμέσως. Οι πάντες σκοτώνονταν να τον διευκολύνουν. Ακόμα και ο λοχαγός. Τι δουλειά είχε να τσακώνεται με ξένο ένας τέτοιος άνθρωπος;

Αλλά δεν ήθελε και πολύ. Όλοι τον ήξεραν τον Κώστα. Φυσικό ήταν ο ξένος να τον έβλεπε περίεργα. Θα' θελε να μπορούσε να τον διπλαρώσει, αλλά αν δεν του' βγαινε, τότε εύκολα μπορούσε να στραβώσει το πράγμα. Κάτι τέτοιο μάλλον πρέπει να είχε συμβεί. Κάτι πήγε να του πει του Κώστα ο ξένος, κάποια μαλακία θα του ξέφυγε, και ο άλλος παρεξηγήθηκε. Δεν ήθελε και πολύ.

Τους κοίταγε τώρα μέσα στο σκοτάδι. Ο ξένος κοντός και ξερακιανός, ενώ ο Κώστας ψηλός και σωματώδης. Δεν ήταν εύκολη η κατάσταση. Ότι κι' αν είχε προηγηθεί, ο Κώστας τώρα φαινόταν

να έχει πάρει τελείως ανάποδες. Βρισκόταν στον τόπο του, ήταν γιός τραπεζίτη, και στο τέλος-τέλος ήταν και σχεδόν διπλός απ' τον άλλο. Τα μούτρα κρέας θα του έκανε, έτσι και του την έπεφτε. Αλλά, ούτε και ο ξένος έμοιαζε να φοβάται – το αντίθετο μάλιστα.

Όλα αυτά ο Γιώργος τα είδε με την πρώτη, παρά το μισοσκοτάδο. Πήρε μια βαθιά αναπνοή. Δεν ήταν άνθρωπος της δράσης, το είχε καταλάβει πια αυτό. Όμως οι μικροεπιτυχίες του με τον Βασίλη και τον Χριστόφορο ήσαν νωπές ακόμα στη μνήμη του. Αυτή εδώ, συνειδητοποίησε, μπορεί να ήταν μια εντελώς ανεπανάληπτη ευκαιρία. Αν το έπαιζε καλά το χαρτί του, μπορούσε να την γυρίσει τελείως την κατάσταση. Δεν είχαν τίποτα να χωρίσουν μαζί του ο Κώστας και ο ξένος – αυτό ήταν το κλειδί της υπόθεσης. Μαζί του δεν είχε απολύτως τίποτα, κανείς απ' τους δυο. Έτσι και κατάφερνε να τους χωρίσει, έτσι και κατάφερνε να τον σταματήσει τον καυγά, θα τον παραδέχονταν όλοι μέσα στο στρατόπεδο. Θα καθιερωνόταν απ' την μια στιγμή στην άλλη. Θα γινόταν κάποιος. Μπορεί να μην έδινε σημασία σε όλα αυτά, αλλά ήταν κάτι αυτό, δεν ήταν; Ολοζώντανη στεκόταν μπροστά του η ευκαιρία

και τον παρακαλούσε. Δεν είχε παρά να την αρπάξει. Θα έδειχνε σε όλους ποιός πραγματικά ήταν. Σε όλους. Ακόμα και σ' εκείνη την παλιοπουτάνα. Θα της έδειχνε πως κάτι άξιζε κι' αυτός, πως δεν ήταν πια εντελώς και για πέταμα. Έπρεπε όμως να κάνει κάτι τώρα, αν ήταν. Τώρα!

Ξεπρόβαλε πίσω απ' τον τοίχο, που κρυβόταν. Κάποιο θόρυβο πρέπει να έκαναν οι παντόφλες του, γιατί οι άλλοι δύο τον άκουσαν και γύρισαν αμέσως. Για μια στιγμή έμειναν και οι τρεις ακίνητοι να κοιτάζονται, αμίλητοι και παγωμένοι. Ο Γιώργος κατάλαβε πως έπρεπε να πάρει την πρωτοβουλία.

«Τι έγινε; Τι πάθατε;» τους ρώτησε, μην ξέροντας τι άλλο να πει. Προσπάθησε να μην αποκλείσει τον ξένο, αλλά αναπόφευκτα, στον Κώστα ήταν που απευθυνόταν. Τον άλλο ούτε που τον ήξερε καλά-καλά.

«Εσύ' σαι, ρε Βίδα;» είπε ο Κώστας. Η φωνή του απ' την ένταση, ακουγόταν σχεδόν τσιριχτή. Καμιά σχέση με το κανονικό, ανέμελο ύφος του. «Αυτός ο μαλάκας εδώ...»

* * *

Τα μάτια του ξένου πήγαν να πεταχτούν από τις κόγχες τους. «Ποιός είπες μαλάκα, ρε γαμιόλη;» ούρλιαξε αμέσως έξαλλος. Τώρα μάλιστα. Νέα παρεξήγηση. Το «μαλάκας» το είχαν για ψωμοτύρι στο στρατόπεδο. Ο Κώστας, από συνήθεια θα το είπε. Ή ίσως και να μην τον ενδιέφερε πια. Τώρα όμως ήταν ζήτημα δευτερολέπτων. Ο Γιώργος είδε τις ελπίδες του να εξανεμίζονται. Έκανε ένα βήμα μπροστά και μπήκε σφήνα ανάμεσά τους.

«Ρε φίλε», είπε στην πλάτη του ξένου που είχε γυρίσει και κάτι ψαχούλευε, «εδώ πέρα δεν...»

«Πάρ' τα Λίζα», ακούστηκε η φωνή του ξένου και γύρισε απότομα προς το μέρος τους.

Τίποτα δεν είδε ο Γιώργος εκείνη την στιγμή, τίποτα απολύτως. Κάπως όμως πρέπει να του φάνηκε, γιατί ασυναίσθητα, τραβήχτηκε. Το χέρι του ξένου άστραψε μέσα στη νύχτα. Κάτι γυαλιστερό πέρασε δίπλα ακριβώς απ' την κοιλιά του Γιώργου. Αέρα βρήκε. Ο ξένος, πολύ καθυστερημένα, αντιλήφθηκε πόσο κοντά του βρισκόταν το σώμα του Γιώργου. Πάγωσε, έκπληκτος. Το βλέμμα του Γιώργου έπεσε κάτω, στο χέρι του ξένου. Κοντή και πλατιά ήταν η

λεπίδα που κρατούσε. Αναρωτήθηκε μηχανικά, αν ήταν μαχαίρι για πρόβατα. Ανίκανος να αντιδράσει με οποιονδήποτε τρόπο, σήκωσε τα μάτια του να δει τι θα επακολουθούσε.

Ο ξένος τους κοίταξε καλά-καλά και τους δύο. Είχαν μαρμαρώσει μπροστά του, σαν ζώα που τα πάνε για σφάξιμο. Έμειναν όλοι έτσι ακίνητοι για λίγο. Μετά ο ξένος, χωρίς να χαμηλώσει καθόλου το βλέμμα, δίπλωσε αργά την λεπίδα και την έβαλε πίσω στη τσέπη του. Τους έριξε μια τελευταία ματιά και χωρίς λέξη άλλη να πει, απομακρύνθηκε. Μέχρι ν' ανοιγοκλείσει τα μάτια του ο Γιώργος, τον είχε καταπιεί η νύχτα.

Πέρασαν μερικά δευτερόλεπτα. Ο Γιώργος ένοιωσε τα έντερά του να λύνονται. Ανάθεμα. Σφίχτηκε απελπισμένα να μην τα κάνει πάνω του. Ο Κώστας κουνήθηκε δίπλα του. Γύρισε. Του φάνηκε κάτασπρος, σαν νεκρός.

«Είδες τι κρατούσε, ρε Βίδα; Είδες τι κρατούσε;» άκουσε την φωνή του Κώστα να ψιθυρίζει.

«Ναι...». Η φωνή του έτρεμε. Ξερόβηξε, προσπαθώντας να το κρύψει. «Ε... πάμε μέχρι την τουαλέτα;»

* * *

Ξεκίνησε, χωρίς να περιμένει απάντηση. Δεν ήταν βέβαιος αν θα προλάβαινε. Άκουσε τα βήματά του Κώστα πίσω του να τον ακολουθούν. Σήκωσε τα μάτια του και κοίταξε τον μαύρο ουρανό. Παρά λίγο και θα βρισκόταν τώρα κάτω με τα έντερα χυμένα στο χώμα. Αναρωτήθηκε, αν θα πονούσε. Και βέβαια θα πονούσε, και βέβαια. Πόσο, άραγε; Δεν μπορούσε να το φανταστεί το μέγεθος του πόνου.

Πάρα λίγο να πεθάνει, συνειδητοποίησε, με κάποια έκπληξη. Γιατί θα πέθαινε σίγουρα, έτσι και τον πετύχαινε ο ξένος. Ωρες θα τους έπαιρνε να τον μεταφέρουν στο νοσοκομείο. Δεν θα τον προλάβαιναν, στα χέρια θα τους έμενε. Από ακατάσχετη αιμορραγία, εκεί, μέσα στο στρατόπεδο. Πάνω σε μια τάβλα, όπου θα τον είχαν ξαπλώσει, σαν σφαχτάρι. Το τελευταίο πρόσωπο που θα έβλεπε στη ζωή του θα ήταν το πρόσωπο του Κώστα ή κανενός Βασίλη. Δεν μπορούσε να το πιστέψει, του φαινόταν αδιανόητο, απίστευτο. Ένα μουγγό τρέμουλο διέτρεξε το σώμα του. Και τότε, ως διά μαγείας, το χέσιμο του πέρασε από μόνο του.

* * *

Έφτασαν στην τουαλέτα. Μπήκαν μέσα και στριμώχτηκαν σε δυο διπλανά ουρητήρια. Δεν ήθελε να κάνει τίποτα τώρα ο Γιώργος, αλλά τι να έλεγε; Έχωσε το χέρι του να πιάσει το πουλί του. Δυσκολεύτηκε. Δεν το βρήκε και τόσο περίεργο. Το τράβηξε έξω και προσπάθησε να του αποσπάσει λίγες σταγόνες.

«Ρε μαλάκα», ξανάρχισε από δίπλα ο Κώστας, «παραλίγο να στην καρφώσει, ρε μαλάκα».

Ο Γιώργος ανασήκωσε τους ώμους του. «Μα καλά, τι έγινε; Τι λέγατε πριν;», μουρμούρισε τελικά.

«Πλάκα κάνεις; Τίποτα, δεν λέγαμε. Τι να λέγαμε; Αφού είναι τελείως μαλάκας, δεν τον είδες; Εγώ, πήγαινα στην τουαλέτα και τον είδα...»

«Κί' εγώ», διέκοψε αφηρημένος ο Γιώργος.

«Τι κί' εσύ;»

«Κί' εγώ στην τουαλέτα πήγαινα, όταν σας άκουσα»

* * *

«Ναι», συνέχισε ο Κώστας. «Τον είδα εκεί που πήγαινε και του λέω 'τι έγινε ρε μεγάλε, για πού το' βαλες;'. Δεν εννοούσα τίποτα, στ' αρχίδια μου εμένα πού πήγαινε, έτσι το' πα, κουβέντα να γίνεται. Αλλά αυτός, στράβωσε αμέσως. Άρχισε να λέει πως όλοι εμείς οι ντόπιοι συνέχεια τους πονηρούς πάμε και κάνουμε και να κοιτάω την δουλειά μου και κάτι παπαριές για βαθμοφόρους και... Ε, και ξέρεις τώρα πώς είναι. Το ένα πράγμα φέρνει τ' άλλο. Έτοιμος ήμουν να του την χώσω, όταν σε άκουσα. Αλλά μαχαίρι, ρε μαλάκα; Όχι και μαχαίρι!»

Ο Γιώργος άκουγε. Ταυτόχρονα, προσπαθούσε και να κατουρήσει. Εντελώς μάταιο ήταν όμως, τίποτα δεν έβγαινε. Όσο περνούσε η ώρα, τόσο πιο πολύ τρώμαζε. Εκείνη την στιγμή, δεν είχε καταλάβει πολλά-πολλά. Τώρα όμως ήταν πανικόβλητος. Η καρδιά του βρόνταγε μέσα στο στήθος του. Τα χέρια του έτρεμαν και δυσκολευόταν να πάρει ανάσα. Αλλά το χειρότερο ήταν με τον ξένο. Τον έβλεπε παντού. Με τα μάτια ανοιχτά, τον τοίχο της τουαλέτας κοίταγε μπροστά του και το μόνο που έβλεπε ήταν τα μάτια του ξένου. Αυτά και τη λεπίδα.

«Και τώρα; Τι κάνουμε τώρα;» επέμεινε ο

Κώστας.

«Τι θες να κάνουμε, ρε μαλάκα; Μαύρη νύχτα είναι» του απάντησε, κοντεύοντας να χάσει την υπομονή του.

«Το πρωί λέω, ρε μαλάκα. Το πρωί, στην αναφορά». Δεν είχε κι' άδικο. Την είχε ξεχάσει την αναφορά ο Γιώργος.

«Α, ναι. Είναι κι' η αναφορά», παρατήρησε ουδέτερα για να δει πού θα το πήγαινε ο άλλος.

«Θα βγούμε στον τάκο ή όχι;» ρώτησε ανυπόμονα ο Κώστας.

«Να βγούμε να πούμε τι;» αναρωτήθηκε μεγαλόφωνα ο Γιώργος.

«Τι να πούμε; Τι πάει να πει 'τι να πούμε'; Τι έγινε να πούμε. Για το μαχαίρι. Να σε καρφώσει πήρε, ρε μαλάκα, ακόμα να το καταλάβεις;»

Ο Γιώργος κούνησε το κεφάλι του. Δεν είπε τίποτα για λίγο. Δεν το σκεφτόταν σωστά το πράγμα, το ένοιωθε. Όμως είχε κολλήσει. Είχε κολλήσει σε μια λεπτομέρεια. Μόλις ο Κώστας

έκανε λόγο για αναφορά, ο Γιώργος έβλεπε αμέσως τον εαυτό του στον τάκο να τον περιλαμβάνει ο λοχαγός.

«Και δε μας λες, ρε Βιδόπουλε. Εσύ τι δουλειά είχες στην ‘τουαλέτα’;». Ολόκληρος ο λόχος θα έσκαγε στα γέλια. Περίγελος θα γινόταν ο Γιώργος, πουθενά δεν θα μπορούσε να σταθεί μετά. Αμ δε σφάξανε.

«Δε πας καλά», γύρισε και είπε του Κώστα αποφασιστικά. «Αποκλείεται. Όχι, σκέψου το λίγο, σκέψου το», συνέχισε. «Ωραία, ο ξένος είναι μαλάκας. Αλλά, στο τέλος-τέλος, και τι έγινε; Τίποτα δεν έγινε. Να βγούμε να πούμε τι Άσε καλύτερα. Μπορεί να μπλέξουμε. Τίποτα δεν έγινε, τίποτα δεν λέμε».

Ωραία ακούστηκε αυτό. «Τίποτα δεν έγινε, τίποτα δεν λέμε» Σαν διαφήμιση ήταν. Ακριβώς αυτό ήθελε να πει. Μέχρι και ο Κώστας άρχισε να το σκέφτεται τώρα κάπως.

«Και το μαχαίρι;» επέμεινε απογοητευμένος ο Κώστας. «Κί αυτό στο ντούκου θα τ’ αφήσουμε να περάσει;»

* * *

«Σιγά το μαχαίρι» απάντησε ο Γιώργος, υπονοώντας πως του είχαν τύχει πολύ χειρότερα. «Ένα σουγιαδάκι ήταν μόνο, ένας νυχοκόπτης. Αλλά τρώμαξε, ο μαλάκας. Τον τρώμαξες, γι' αυτό το έβγαλε», κατέληξε, με ξαφνική έμπνευση.

Πολύ του άρεσε αυτό του Κώστα. Πολύ του άρεσε. Δεν το είχε σκεφτεί έτσι. Όστε τον είχε τρώμαξει τον ξένο. Γι' αυτό το είχε βγάλει το μαχαίρι, από φόβο. Και στο τέλος-τέλος, όπως είπε κι' ο Γιώργος, ένα σουγιαδάκι ήταν μόνο, ένα απλό σουγιαδάκι. Σιγά το πράμα. Για τα υπόλοιπα δεν έφταιγε κανείς, η κακή στιγμή έφταιγε. Καθαρή σύμπτωση ήταν. Κανείς δεν έφταιγε. Ένα χαμόγελο άρχισε να διαγράφεται στα χείλη του.

«Τίποτα δεν έγινε, τίποτα δεν λέμε» επανέλαβε emphaticά ο Γιώργος, βλέποντας τον ακόμα να αμφιταλαντεύεται. Ταυτόχρονα βέβαια, προσπαθούσε να πείσει και τον εαυτό του. Αλλά, σίγουρος ήταν, δεν είχε καμιά αμφιβολία. Να έβγαине στην αναφορά, να πει πως πήγαινε να την παίξει; Δεν υπήρχε τέτοια περίπτωση.

Σιωπηλοί βγήκαν από την τουαλέτα.

Περπατώντας κολλητά ο ένας με τον άλλο, προχώρησαν προς τον θάλαμο. Το σκοτάδι γύρω τους τώρα όμως, έμοιαζε σαν να είχε μεταμορφωθεί. Κάθε σκιά που έβλεπαν, κάθε τριξίμο που άκουγαν, τους προκαλούσε τρόμο. Τρόμο, που μάταια προσπαθούσαν να κρύψουν. Μπορεί μόλις να είχαν συμφωνήσει πως δεν θα έλεγαν τίποτα, μπορεί να πειστεί πως, τελικά, δεν είχε γίνει και τίποτα, αλλά τώρα έτρεμαν ακόμα και τη σκιά τους. Και το στρατόπεδο ήταν γεμάτο σκιές. Μαύρες και απειλητικές.

Έξω ακριβώς από τον θάλαμο υπήρχε ένας μεγάλος γλόμπος. Εκεί κατέφυγαν, σχεδόν τρέχοντας. Στάθηκαν μια στιγμή από κάτω. Ο Κώστας έγενεψε του Γιώργου να περιμένει. Έβγαλε απ' την τσέπη του ένα πακέτο. Πρόσφερε στον Γιώργο. Αυτός αρνήθηκε. Δεν ήταν όμως πια και τόσο βέβαιος. Μπορεί να μην είχε καπνίσει ποτέ του, αλλά, αναρωτήθηκε, μήπως αυτή ήταν καλή στιγμή για ν' αρχίσει. Ο Κώστας άναψε και ρούφηξε με λαχτάρα. Αργά ξεφύσηξε τον καπνό. Τα μάτια του σαν να γλάρωσαν λίγο. Ο Γιώργος στηρίχτηκε με την πλάτη στον τοίχο. Γύρισαν και οι δύο και κοίταξαν το σκοτάδι που απλωνόταν μπροστά τους. Το φως πάνω απ' το κεφάλι τους

ζωγράφιζε γύρω τους έναν μικρό προστατευτικό κύκλο. Τίποτα δεν μπορούσε να μπει εκεί μέσα να τους αγγίξει. Τίποτα.

«Αντε, πάμε τώρα» είπε ο Κώστας σε λίγο. Πέταξε τη γόπα ίσια, κατάμουτρα, στη νύχτα και μπήκαν στον θάλαμο. Όσο πιο σιγά μπορούσαν έκαναν. Ο Γιώργος έπεσε και κουκουλώθηκε ολόκληρος, μέχρι και το κεφάλι, παρά τη ζέστη.

Το σεντόνι κολλούσε πάνω του. Περίπτωση να τον πάρει ύπνος, δεν υπήρχε καμιά. Ούτε έκανε καμιά διαφορά αν τα είχε κλειστά ή ανοικτά τα μάτια του. Ότι και να'κανε, τα μάτια του ξένου έβλεπε συνέχεια μπροστά του. Αυτά και τη λεπίδα. Θα περίμενε μέχρι να ξημερώσει. Σκεπασμένος μέχρι το κεφάλι, παρά τη ζέστη. Τρέμοντας.

«Σήκω πάνω» μου είπε επιτακτικά η γριά. «Είναι ώρα». Την κοίταξα ερωτηματικά.

«Σήκω» επανέλαβε η γριά, «πρέπει να φύγουμε».

Γύρισα απ' την άλλη. Είδα πως η Εργάτρια είχε

τελειώσει και στεκόταν όρθια κί αυτή, έτοιμη να φύγουμε.

Σηκώθηκα. Ήμουν περίεργος να δω πού μας είχε κρύψει η γριά. Μετά από μερικά βήματα ο διάδρομος που περπατούσαμε, χαμήλωνε. Μετατρέπóταν σε ένα στενό πέρασμα, κάτι σαν λαγούμι. Σκυφτοί, προχωρήσαμε ο ένας πίσω απ' τον άλλο. Μπροστά η γριά, στη μέση εγώ και πίσω η Εργάτρια. Έτσι μας έβαλε η ίδια η γριά, χωρίς όμως να δώσει καμιά εξήγηση.

Βρισκόμασταν δίπλα σχεδόν απ' το Υδραγωγείο! Αυτό κατάλαβα μόλις βγήκαμε έξω απ' τον θόρυβο του νερού που χυνόταν μέσα στους κεντρικούς αγωγούς της Πόλης. Στο Υδραγωγείο η Πόλη διατηρούσε απόθεμα για τις άμεσες ανάγκες μας. Το νερό που χρησιμοποιούσαμε ήταν τεχνητό, η Πόλη το συνέθετε με κάποιο τρόπο. Της έπαιρνε χρόνο όμως η διαδικασία και γί αυτό φρόντιζε να έχει πάντα κάποιο απόθεμα για να μπορεί να καλύπτει τις άμεσες ανάγκες.

Το μέρος που μας είχε κρύψει η γριά βρισκόταν δίπλα σχεδόν από το κτίριο του Υδραγωγείου. Η είσοδος απ' έξω έμοιαζε εντελώς ασήμαντη,

εύκολα θα περνούσε απαρατήρητη. Πώς όμως ήξερε το μέρος αυτό η γριά; Από πού είχε μάθει για την ύπαρξή του; Η Πόλη δεν είχε την παραμικρή ιδέα. Ούτε μπορούσε να εξηγήσει πώς βρέθηκαν εκεί τα τρόφιμα που φάγαμε. Σκέφτηκα να ανταλλάξω καμιά κουβέντα με την Εργάτρια. Όσα τυχόν ήξερε – μάλλον τίποτα – θα τα είχε, βέβαια, ήδη επικοινωνήσει στη Πόλη. Με την προσωπική επαφή όμως πάντα κάτι παραπάνω μπορεί να βγάλεις. Το ζήτημα ήταν να μην μας έπαιωνε είδηση η γριά. Δεν θα ήταν και τόσο εύκολο.

Τα βήματά της Εργάτριας τα άκουγα πίσω μου. Άρχισα να κόβω ρυθμό, για να με φτάσει. Σε λίγο την ένοιωσα πλάι μου. Της έριξα μια γρήγορη ματιά. Μόνο το στήθος της πρόλαβα να δω. Δεν ξέρω πώς μου ήρθε, αλλά θυμήθηκα τότε που είχαμε βρεθεί μαζί και το είχα κράτησα γυμνό και τρυφερό μέσα στη χούφτα μου. Συγκινήθηκα κάπως. Αυτή να με θυμόταν άραγε; Σίγουρα. Αλλά μπορεί και όχι.

Περίεργο ήταν. Οι εμπειρίες της Πόλης, τη στιγμή που τις ζεις, όσο κρατάει η αμοκάρηση, είναι αδύνατον να τις ξεχωρίσεις απ' τις πραγματικές. Οι αισθήσεις όλες

ενεργοποιούνται με απόλυτη πιστότητα. Μετά όμως, όταν τις ξαναθυμάσαι, δεν σου προκαλούν και τόση μεγάλη συγκίνηση. Τις ξεχωρίζεις αμέσως απ' τις πραγματικές. Της Πόλης μοιάζουν κίβδηλες και ρηχές. Τίποτε δεν μπορούσε να συγκριθεί με το τρεμάμενο στήθος της Εργάτριας. Με την αναπνοή της που πιάστηκε, μόλις την άγγιξα. Έτσι τουλάχιστον μου φάνηκε εκείνη την στιγμή. Αλλά δεν ήταν ώρα τώρα για τέτοια πράγματα. Τώρα έπρεπε να της μιλήσω, χωρίς να μας ακούει η γριά.

Τίποτα, αμέσως μας κατάλαβε. Ούτε που πρόλαβα καλά-καλά ν' ανοίξω το στόμα μου. Ίσως να άλλαξε ο ρυθμός των βημάτων μας, που σίγουρα θα παρακολουθούσε η γριά, καθώς περπατούσε μπροστά μας. Πάντως, μόλις έκανα να γυρίσω προς την Εργάτρια, το κεφάλι της γριάς, περιστράφηκε απότομα σαν περισκόπιο και καρφώθηκε πάνω μου. Χωρίς να μιλήσει, με τα μάτια της μόνο, η γριά μου υπέδειξε να περάσω αμέσως μπροστά της. Από εκεί δεν υπήρχε περίπτωση να πω τίποτα σε κανέναν.

«Θα σου λέω εγώ πού να πηγαίνεις», μου είπε χαμηλόφωνα. «Ανοίξε όμως το βήμα σου, γιατί αν καθυστερείς θα σε πατήσω».

* * *

Τρέχαμε σχεδόν τώρα. Η γριά μου έδινε μονοσύλλαβε εντολές και εγώ άλλαζα κατεύθυνση. Αλλά δεν είχε σημασία. Ότι και να έκανε η γριά, η Πόλη το είχε τώρα το στίγμα μας, ήξερε ποιά ήταν η θέση μας. Ήταν θέμα χρόνου τώρα πια. Ρώτησα την Πόλη πόση ώρα θα έπαιρνε στους Κυνηγούς να μας φτάσουν. Η Πόλη απάντησε περίπου δέκα λεπτά. Ωραία.

Χωρίς να το θέλω, εκεί που έτρεχα, άρχισα πάλι να ελπίζω. Υπήρχε σχέδιο. Οι Κυνηγοί πλησίαζαν. Πώς θα έκαναν άραγε την επίθεσή τους; Όλοι μαζί ή από διαφορετικές μεριές; Δεν υπήρχε ανάλογο προηγούμενο απ' όσο ήξερα, οπότε μόνο υποθέσεις μπορούσα να κάνω. Αν πάντως ήμουν στη θέση της Πόλης θα τους έστελνα τους Κυνηγούς όλους μαζί. Να πέσουν όλοι ταυτόχρονα πάνω στη γριά, μήπως και την βάλουν κάτω, πριν προλάβει να αντιδράσει – πριν προλάβει να τους σκοτώσει όλους. Και εγώ; Εγώ τι θα έκανα; Η Πόλη ούτε λέξη δεν μου είχε πει. Για τον ίδιο λόγο, προφανώς, που δεν μου αποκάλυπτε και το σχέδιό της. Για να μην έχω τίποτα να πω στη γριά, αν έρχονταν στραβά τα πράγματα.

* * *

Πάντως κάτι θα έπρεπε να κάνω, κάπως θα έπρεπε να βοηθήσω κι' εγώ. Την πρώτη στιγμή ειδικά, την στιγμή που η γριά θα αντιλαμβανόταν την επίθεση των Κυνηγών. Εκείνη την στιγμή θα ήταν εξαιρετικά ευάλωτη. Την προσοχή της θα την είχε, αναγκαστικά, όλη στραμμένη στους Κυνηγούς, να καταλάβει πόσοι και από πού της έκαναν επίθεση. Τότε θα ήταν η ευκαιρία μου – η μόνη μου ίσως ευκαιρία. Θα βρισκόμουν πιο κοντά της απ' όλους τους υπόλοιπους Κυνηγούς, ούτε δυο βήματα απόσταση δεν είχαμε. Αν κατάφερνα να της περάσω την επίθεση και να την τραυματίσω, τότε η υπόθεση θα ήταν πολύ πιο εύκολη για τους υπόλοιπους Κυνηγούς. Ένα σπασμένο πόδι ή χέρι θα αρκούσε για να την βάλουν κάτω. Μπορεί μάλιστα ούτε ν' αυτοκτονήσει να μην προλάβαινε. Φαντάσου! Να συλληφθεί ζωντανός Μαύρος εχθρός. Αυτό κι' αν θα' ταν απίστευτη εξέλιξη. Επιτυχία πρώτου μεγέθους. Και ούτε και που θα προλάβαινε να κάνει κακό στην Εργάτρια. Αυτή, σίγουρα θα ήταν η τελευταία της προτεραιότητα. Ναι, δεν ήταν αδύνατο. Με λίγη τύχη μπορούσα να τα καταφέρω. Ως και ήρωα της Πόλης μπορεί να με κάνανε.

* * *

Προφανώς, θα σκοτωνόμουν. Σίγουρα. Δεν υπήρχε περίπτωση να με αφήσει ζωντανό η γριά. Αυτή ήταν η αναπόφευκτη συνέπεια. Αν άγγιζα την γριά, θα πέθαινα σίγουρα. Θα με σκότωνε την στιγμή ακριβώς που θα καταλάβαινα πως την τραυμάτισα, ίσως και πιο πριν.

Δεν με ενοχλούσε και τόσο πολύ αυτό, ειλικρινά. Δεν έκανα τον ήρωα. Κι' εγώ, να ζήσω θα προτιμούσα, αν μπορούσα να διαλέξω. Αλλά αφού δεν μπορούσα και αφού πεθαίνοντας μπορούσα να βοηθήσω την Πόλη, τότε σε τι καλύτερο μπορούσα να ελπίζω; Άσε που θα έσωζα και την Εργάτρια. Κυνηγός ήμουν στο τέλος-τέλος. Αυτή ήταν η μοίρα μου. Καλύτερα δηλαδή θα ήταν να δειλιάσω τώρα και στην επόμενη βάρδια να πήγαινα από άσπρο εχθρό, επειδή απλώς θα τύχαινε να αστοχήσω σε ένα χτύπημα; Εδώ είχα την ευκαιρία για να εκπληρώσω στο ακέραιο το καθήκον μου απέναντι στη Πόλη. Και όταν με το καλό θα ερχόταν η ώρα η Πόλη να μας ξαναφέρει όλους στη ζωή, πολίτες σαν κι' εμένα ίσως και να είχαν προτεραιότητα. Δεν το είχε ποτέ πει καθαρά αυτό η Πόλη, αλλά λογικό ήταν να το υποθέσει κανείς. Ναι, έτσι έπρεπε να κάνω. Έτσι θα

έκανα. Ο πειρασμός να κάνω πίσω και να ζήσω για άλλη μια βάρδια μου έκοβε τα πόδια, αλλά ήμουν αισιόδοξος. Κάπως θα τα κατάφερα την τελευταία στιγμή και θα τον ξεπερνούσα.

«Πόσο ακόμα;» ρώτησα άλλη μια φορά την Πόλη.

«Σε λίγο» ήταν η απάντηση της.

Χωρίς να το θέλω ο πανικός άρχισε να φουντώνει μέσα μου. Για να μην τα χάσω τελείως, συγκέντρωσα όλη μου την προσοχή στην αναπνοή μου. Η στιγμή που θα έπρεπε να δράσω πλησίαζε. Μπορεί να τα κατάφερα, μπορεί και όχι. Σε κάθε περίπτωση, αμέσως μετά θα πέθαινα. Κι' αν το έσκαγα; Αν άρπαζα την Εργάτρια και το έβαζα στα πόδια, μόλις εμφανίζονταν οι άλλοι Κυνηγοί; Η Πόλη δεν μου είχε δώσει καμιά εντολή, ήμουν ελεύθερος να κάνω ότι ήθελα. Μήπως θα ήταν καλύτερο έτσι; Πέρα από εμένα, θα έσωζα και έναν αθώο πολίτη. Οι υπόλοιποι την ήξεραν τη δουλειά τους, Κυνηγοί ήσαν στο τέλος-τέλος. Σε διατεταγμένη υπηρεσία. Εγώ, θύμα ήμουν στην προκειμένη περίπτωση. Δεν είχα εντολή. Δεν είχα υποχρέωση. Επιπλέον, η παρουσία μου

πρέπει να είχε κάποια ειδική αξία για την γριά. Όπως και της Εργάτριας. Αλλιώς γιατί δεν μας είχε ήδη σκοτώσει; Οι εχθροί, και πόσο μάλλον οι Μαύροι, δεν έπιαναν ποτέ αιχμαλώτους. Ήταν εντελώς πρωτάκουστο, το επιβεβαίωνε και η Πόλη αυτό. Άρα, αν στερούσα από τη γριά την παρουσία μας, ίσως έτσι να αφόπλιζα ή και να ακύρωνα ολόκληρο το σχέδιο της. Το ότι δεν είχα την παραμικρή ιδέα τι ακριβώς ήταν, δεν είχε σημασία. Δεν ήξερε και κανείς άλλος, άλλωστε. Λογικό ήταν αυτό, δεν ήταν; Μόλις άρχιζε η επίθεση, θα το έσκαγα με την Εργάτρια. Και μετά, αν οι συνθήκες το επέτρεπαν, θα επέστρεφα για να βοηθήσω. Κι' αυτό όμως ακόμα πολύ ήταν, αφού δεν είχα καμιά τέτοια εντολή. Δική μου απόφαση ήταν μόνο. Πάλι έπαινο θα έπρεπε να μου δώσει η Πόλη. Μήπως έτσι να έκανα;

Ξαφνικά, σκόνταψα πάλι. Κάπου πρέπει να μπλέχτηκε το πόδι μου και βρέθηκα με τα μούτρα κάτω. Πήγα αμέσως ν' ανασηκωθώ και με τεράστια έκπληξη κατάλαβα πως δεν μπορούσα. Ένοιωσα το γόνατο της γριάς να έχει καρφωθεί στην ραχοκοκαλιά μου και να μην με αφήνει να κουνηθώ. Με πονούσε πάρα πολύ. Σπαρτάρισα, χωρίς να μπορώ να κάνω τίποτα.

Την Εργάτρια δεν την έβλεπα, αλλά δεν μπορούσε να κάνει τίποτα.

Κάτι μου σκέπασε το πρόσωπο. Κάτι σαν πανί. Μου κάλυψε τελείως το πρόσωπο. Ένοιωσα τα χέρια της γριάς να το δένουν σφιχτά πίσω απ' το κεφάλι μου. Ήταν πολύ σφιχτό, δεν μπορούσα ν' ανασάνω. Πήγα να σκάσω. Προσπάθησα να βάλω τα χέρια μου, να αντισταθώ. Η γριά, με μια κίνηση, μου γύρισε τα χέρια πίσω απ' την πλάτη και τα έδεσε κι' αυτά. Κάπως το είχε κάνει και είχε ενώσει την μια θηλιά με την άλλη. Μόλις πήγαινα να κουνήσω τα χέρια μου, η θηλιά γύρω απ' το λαιμό μου έσφιγγε ακόμα περισσότερο. Έπρεπε να προσέχω να κρατάω τα χέρια μου όσο πιο ψηλά μπορούσα για να μην πνιγώ μόνος μου. Μπορεί και να μην είχα σκοντάψει πουθενά. Μπορεί η ίδια η γριά να με είχε πετάξει κάτω. Αλλά τι είχε συμβεί; Τι τα είχε προκαλέσει όλα αυτά;

Άκουσα ακαθόριστους ήχους μέσα απ' το πανί, δεν καταλάβαινα τι συνέβαινε. Ήταν αδύνατον να ανασηκωθώ. Μόλις επιχειρούσα την παραμικρότερη κίνηση, η θηλιά γύρω απ' το λαιμό μου με έπνιγε. Έμεινα εκεί που βρισκόμουν. Άρχισα να υποψιάζομαι τι

συνέβαινε. Αμέσως μετά, το επιβεβαίωσε και η Πόλη. Η γριά έδενε την Εργάτρια, ακριβώς όπως και εμένα. Μας είχε δέσει και τους δύο για να μην βλέπουμε τίποτα. Γιατί το έκανε αυτό; Ήταν δυνατόν να υποψιάστηκε πως οι Κυνηγοί μας πλησίαζαν; Η Εργάτρια κι' εγώ ούτε γκιχ δεν είχαμε βγάλει. Αλλά και έτσι να' ταν, σε τι την διευκόλυνε το να μας δέσει; Δεμένοι θα την καθυστερούσαμε ακόμα περισσότερο.

Ένοιωσα ένα βίαιο τράνταγμα. Η θηλιά έσφιξε πάλι γύρω απ' τον λαιμό μου. Ένοιωσα τα χέρια της γριάς να με πιάνουν και με μια κίνηση να με στήνουν όρθιο. Προσπάθησα να χαλαρώσω για να ξεσφίξω τη θηλιά γύρω απ' το λαιμό μου, να μπορέσω να αναπνεύσω. Στο μεταξύ η γριά πρέπει να σήκωσε όρθια και την Εργάτρια.

Ένοιωσα άλλο ένα τράνταγμα. Η γριά τώρα με τραβούσε από το λαιμό. Σαν ζώο με είχε δεμένο και με τραβούσε. Το ίδιο πρέπει να έκανε και με την Εργάτρια. Σαν ζώα θα μας έσερνε τώρα και θα μας πήγαινε. Γιατί; Ότι κι' αν υποψιαζόταν, αυτό που έκανε ήταν ανόητο. Οι Κυνηγοί πρέπει τώρα να ήσαν πολύ κοντά. Δεν υπήρχε περίπτωση να τους ξεφύγει.

Άρχισε ο εφιάλτης τότε. Μπροστά μου έβλεπα

μόνο μια θαμπή ασπρίλα, χωρίς καθόλου σκιές.
Το μόνο που άκουγα ήταν η λαχανιασμένη μου
αναπνοή. Η γριά δεν χρειαζόταν να μιλάει.
Ένοιωθα το βίαιο τράβηγμά της στον λαιμό μου.
Έτρεχα με όλες μου τις δυνάμεις. Καταλάβαινα
πως η γριά έπαιζε το τελευταίο της χαρτί. Με
κάποιο τρόπο πρέπει να είχε καταλάβει πως οι
Κυνηγοί πλησίαζαν. Αν δοκίμαζα να την
καθυστερήσω, θα με σκότωνε επιτόπου. Κι' η
Εργάτρια; Τι είχε απογίνει αυτή η κακομοίρα;
Ήταν δυνατόν να αντέξει τέτοιο ρυθμό;
Προσπαθούσα να στήσω αντί για να
επιβεβαιώσω την παρουσία της, αλλά δεν
άκουγα τίποτα. Η Πόλη μου είπε πως ήταν
ζωντανή, αλλά στην ίδια κατάσταση με εμένα.

Οι Κυνηγοί πού ήσαν; Πόσο απείχαν; Μας είχαν
δει ή όχι; Η γριά υπήρχε περίπτωση να τους
ξεφύγει τώρα που δεν βλέπαμε πού μας
πήγαινε; Προηγουμένως, νόμιζα πως οι Κυνηγοί
μας είχαν ήδη εντοπίσει και ακροβολίζονταν.
Φαίνεται πως δεν ήταν έτσι τα πράγματα. Η
Πόλη δεν απαντούσε στις ερωτήσεις μου. Ήταν
δυνατόν να ξέφευγε η γριά;

Σε λίγο τα πράγματα έγιναν ακόμα χειρότερα.
Το πανί υγράνθηκε απ' την αναπνοή μου και

πήγε και κόλλησε πάνω στο δέρμα μου.
 Δυσκολευόμουν να τραβήξω αρκετό αέρα για ν'
 ανασάνω. Ήμουν τρομερά λαχανιασμένος απ'
 το τρέξιμο. Τα πόδια μου δεν με κρατούσαν.
 Όπου να' ταν θα έπεφτα κάτω. Ο φόβος μόνο με
 έσπρωχνε να συνεχίσω. Ο φόβος πως θα με
 στραγγάλιζε επιτόπου η γριά, έτσι κι έπεφτα
 κάτω. Πώς ήταν δυνατόν να τα καταφέρει η
 Εργάτρια;

Πέρασε ώρα. Σε μια στιγμή κάτι άλλαξε.
 Πηγαίναμε πιο σιγά τώρα. Αισθητά πιο σιγά.
 Ιδέα δεν είχα γιατί. Η γριά έμοιαζε σαν να
 ψάχνει, σαν να μην ήταν βέβαιη πού μας
 πήγαινε. Σε μια στιγμή μου φάνηκε πως
 σταματήσαμε και γυρίσαμε πίσω για κάποια
 απόσταση. Δεν ξέρω. Έτσι κι αλλιώς δεν είχε
 σημασία. Η Πόλη ιδέα δεν είχα τι έκανε με τους
 άλλους Κυνηγούς. Πού είχαν πάει; Πού μας
 έψαχναν;

Η γριά μου τράβηξε πάλι την θηλιά. Πιο δυνατά
 τώρα, πολύ πιο δυνατά. Έπεσα κάτω. Δεν
 μπορούσα ν' ανασάνω. Πέθαινα. Ένα χέρι
 χαλάρωσε λίγο το πανί στο λαιμό μου. Πήρα
 αναπνοή. Η γριά άνοιξε μια τρύπα στο πανί εκεί
 που ήταν το στόμα μου. Ανέπνευσα. Ξανά και

Ξανά. Το σώμα μου έτρεμε ακατάσχετα. Άκουσα την φωνή της Πόλης. Μου είπε πως η Εργάτρια ήταν από ώρα λιπόθυμη και πως η γριά τώρα την συνέφερε. Την είχε μεταφέρει στη πλάτη της ένα μέρος του δρόμου. Γιατί δεν μου το είχε πει νωρίτερα αυτό η Πόλη; Αλλά και τι μπορούσα να είχα κάνει;

Ένοιωσα τα χέρια της γριάς να με σηκώνουν. Τώρα είχε πιάσει το κεφάλι μου και το έσπρωχνε προς τα κάτω. Φοβόμουν, δεν ήξερα τι ήθελε να κάνει. Άκουσα και την Εργάτρια τώρα δίπλα μου. Κάπου μας έσπρωχνε να μπούμε. Χαμηλοτάβανο όμως πρέπει να ήταν το μέρος αυτό, γιατί έπρεπε να σκύψουμε για να μπούμε.

Άη- Νικολάι, κελί ήταν! Σε κελί μας έχωνε η γριά. Τα τοιχώματα του κελιού έκλεισαν γύρω μας. Όμως δεν δούλευε το κελί, τις θηλές του τις ένοιωθα άψυχες και σκληρές, δεν θα μπορούσαν να μας κάνουν αιμοκάθαρση. Ανησύχησα. Το σώμα όμως της Εργάτριας δίπλα μου, η μεθυστική μυρωδιά του ιδρώτα της με αγκάλιαζε από παντού. Το φως χάθηκε, η πόρτα του κελιού πρέπει να έκλεισε. Τι είχε γίνει; Προσπάθησα να συγκεντρώσω τις σκέψεις μου. Το σώμα της Εργάτριας έτρεμε πλάι μου. Την άκουγα που

ανέπνεε βαριά και ακανόνιστα. Τα κεφάλια μας είχαν μείνει σκεπασμένα με τα πανιά. Τα χέρια μας ήταν ακόμα δεμένα πίσω απ' τις πλάτες μας. Ένοιωσα τα δάχτυλά της να με αγγίζουν. Με έψαχναν. Το σώμα της ήρθε και κόλλησε πάνω μου.

Ξέχασα τότε και την αιμοκάθαρση και τη γριά και όλα. Τα δάχτυλά της Εργάτριας μόνο ένοιωθα που έψαχναν βιαστικά την κοιλιά μου. Ένοιωσα έναν έντονο πόνο στο υπογάστριο. Χαλάρωσα. Έπεσα πάνω της. Αυτή έγειρε το σώμα της μπροστά να με διευκολύνει. Με κατεύθυνε με τα δάχτυλά. Μπήκα μέσα της. Πόλη! Πόλη μου! Το κύμα του οργασμού πάφλασε αμέσως μέσα μου. Ανάμεσα στους σπασμούς μου ένοιωσα και τους δικούς της. Μικροί, κοφτοί και δυνατοί. Σαν χέρι παιδικό που ψάχνει τον γονιό του μέσα στη νύχτα.

#

Εύπνησε απότομα. Μέσα στο κεφάλι του έπαιζε ένα μονότονο βουητό. Κοίταξε γύρω του. Πάλι είχε αργήσει. Οι υπόλοιποι ήδη έστρωναν τα κρεβάτια τους. Σηκώθηκε γρήγορα και άρχισε να μαζεύει. Χρόνο να πλυθεί δεν είχε, θα το

έκανε αργότερα. Τα χτεσινά γεγονότα διέγραφαν ήδη τις πρώτες τροχιές στην μνήμη του. Κράτησε το βλέμμα του χαμηλά, αν και δεν ήταν βέβαιος για τον λόγο.

Βιαστικά πήραν όλοι τις θέσεις τους δίπλα απ' τα κρεβάτια τους. Το κεφάλι του Δημητρίου εμφανίστηκε στην πόρτα. Ήθελε να δει αν ήταν όλα έτοιμα. Επιθεώρηση σήμερα θα έκανε ο υπολοχαγός, ψιθύρισε και εξαφανίστηκε. Χέστηκαν όλοι.

Ποδοβολητό ακούστηκε απ' έξω. Μετά τίποτα. Μετά ξανά. Οι αρβύλες του υπολοχαγού τρίβονταν στο μωσαϊκό. Έβγαζαν έναν ανατριχιαστικό ήχο, σαν ποντίκια που τα πνίγουν. Μπήκε στον θάλαμο. Ο Γιώργος μετακίνησε το βλέμμα του στον τοίχο απέναντι. Σημάδεψε ένα σημείο πέντε εκατοστά πάνω απ' τον οπλοβαστό και υποσχέθηκε στον εαυτό του πως με τίποτα δεν θα το κουνούσε από εκεί πέρα. Το τελευταίο πράγμα που του χρειαζόταν ήταν να τραβήξει την προσοχή αυτής της σκατοαδερφής.

Ο υπολοχαγός βηματίζε νευρικά ανάμεσα στα κρεβάτια. Ήταν φανερό πως έψαχνε για μια

αφορμή, για μια οποιαδήποτε αφορμή. Αλλά δεν έβρισκε τίποτα, δεν ήταν η μέρα του, φαίνεται. Τελικά, απελπισμένος, σταμάτησε μπροστά στον Νίκο, τον δεκανέα, δίπλα ακριβώς από τον Γιώργο. Με μονότονη φωνή άρχισε να του λέει πως ήταν ακομβιώτος. Ο Γιώργος διακινδύνευσε μια γρήγορη ματιά. Είδε πως τα φρύδια του υπολοχαγού είχαν ανασηκωθεί σε δυο παραπονεμένα τόξα. Σκέτη θλίψη ήταν. Άθελά του, ο Γιώργος τον λυπήθηκε.

Ο υπολοχαγός τέλειωσε. Ανικανοποίητος και δυστυχημένος πρέπει να βγήκε από τον θάλαμο. Το κεφάλι του Δημητρίου έκανε άλλο ένα πέρασμα. Αυτή τη φορά ήταν για να τους στείλει έξω. Βγήκαν, και περίμεναν, λίγο αμήχανα. Οι άλλοι θάλαμοι καθυστέρούσαν, κάτι πρέπει να είχε βρει εκεί ο υπολοχαγός. Άρα είχαν άλλα δυο-τρία λεπτά μέχρι να τελειώσει. Ο Γιώργος υπολόγισε πως τον έπαιρνε να τρέξει μέχρι την τουαλέτα να κατοικήσει.

Στον δρόμο έπεσε στον Μανόλη. Τον κοίταξε με κάποια έκπληξη. Μ' αυτά και μ' αυτά, τον είχε σχεδόν ξεχάσει. Αντάλλαξαν δυο βιαστικές κουβέντες. Ενώ απομακρυνόταν, δεν κρατήθηκε. Γύρισε και του είπε πως «κάτι» έγινε χτες βράδυ.

Δεν προλάβαινε όμως τώρα, θα του τα έλεγε αργότερα, μετά την αναφορά. Ο Μανόλης τον κοίταξε ερωτηματικά. Ο Γιώργος του έκανε ένα καθησυχαστικό νεύμα και χώθηκε στην τουαλέτα.

Κατούρησε και μετά έριξε λίγο νερό επάνω του. Κοιτάχτηκε στον καθρέφτη. Τα μάτια του είχαν μεγάλους μαύρους κύκλους. Χρειάστηκε να πιεστεί για να αγγίξει το κρύο νερό. Όμως καλό του έκανε, σαν να ξύπνησε κάπως. Μήπως δεν έπρεπε να είχε κάνει κουβέντα στον Μανόλη για τα χτεσινά; Αλλά, χαμένος κόπος. Του Κώστα του ήταν αδύνατον να κρατήσει κλειστό το στόμα του. Τουλάχιστον στον μισό θάλαμο θα το είχε πει ήδη. Τελικά, , ήταν αναπόφευκτο, θα μαθευόταν τι συνέβη. Δεν είχε σημασία όμως αυτό, κουτσομπολιά πάντα υπήρχαν στο στρατόπεδο. Επίσημη διάσταση να μην έπαιρνε το πράγμα μόνο.

Σκούπισε το πρόσωπό του. Ξανακοιτάχτηκε. Καλύτερα ήταν τώρα. Εντάξει, δεν είχε συμβεί και τίποτα το τρομερό. Η αναφορά θα περνούσε γρήγορα, πριν να το καταλάβει. Μετά, θα πήγαιναν για πρωινό. Από τώρα τον έβλεπε τον εαυτό του. Σεμνά και ταπεινά, να περιγράφει τα

γεγονότα. Σαν τίποτα να μην συνέβη. Την πλάκα τους θα πάθαιναν ο Μανόλης και ο Νεκτάριος, την πλάκα τους. Το διασκεδάζε προκαταβολικά, ειδικά με τον Νεκτάριο. Θα πέθαινε από τη ζήλια της, η σκατο-αδερφή. Υποσχέθηκε πως με τίποτα δεν θα τα μεγαλοποιούσε, θα τα έλεγε ακριβώς όπως έγιναν τα πράγματα. Ειδικά τον ρόλο που παίζει είχε ο ίδιος.

Καιρός να το διαλευκάνει, σκέφτηκε, μια και καλή αυτό το ζήτημα – το ζήτημα του ρόλου του. Είχε σταματήσει ο ξένος, δεν είχε; Γιατί είχε σταματήσει; Προφανώς, επειδή φοβήθηκε. Αλλιώς γιατί να σταματήσει; Ποιόν φοβήθηκε; Σίγουρα πάντως, όχι τον Κώστα. Ο Κώστας ήταν που τον είχε κάνει να το βγάλει το μαχαίρι ευθύς εξ' αρχής. Άρα δεν μπορούσε να ήταν ο Κώστας. Για να το βάλει μετά πάλι πίσω το μαχαίρι ο ξένος, κάτι άλλο ήταν που τον ανάγκασε. Τι άλλο; Προφανώς, η αναπάντεχη εμφάνιση του Γιώργου.

Ούτε τρελό, ούτε αλλοπαρμένο θεωρούσε τον εαυτό του ο Γιώργος,. Δεν πίστευε πως ήταν ικανός για τσαμπουκάδες και μαχαίρια – κι' ας του είχε κάποτε δείξει κάτι λαβές ένας γνωστός

του. Απλώς, όσο μπορούσε πιο ακριβοδίκαια, ανέλυε την κατάσταση και κατέληγε στο συμπέρασμα – στο προφανές συμπέρασμα. Ο ξένος, εκεί που νόμιζε πως είχε με έναν μόνο να τα βάλει, ξαφνικά βρέθηκε μπροστά του με δύο άτομα. Να τους χωρίσει δεν προλάβαινε, άρα ήταν αναγκασμένος να τους αντιμετωπίσει ταυτόχρονα. Όμως, καταλάβαινε τώρα ο Γιώργος, ο ξένος δεν πρέπει να είχε και τόσο μεγάλη εμπιστοσύνη στις ικανότητές του. Άλλο πράγμα είναι να βγάζεις μαχαίρι και άλλο να ξέρεις και να το χειρίζεσαι. Μόλις λοιπόν τα είδε να σκουραίνουν τα πράγματα, ο ξένος τα μάζεψε και το έβαλε στα πόδια. Τόσο απλό ήταν ήταν το πράγμα. Άρα, τον είχε παίξει και ο Γιώργος τον ρόλο του, δεν ήταν πως δεν τον είχε παίξει. Άσε που παρά λίγο και να τραυματιστεί κιάλας. Αλλά αυτό ειδικά το σημείο προτιμούσε να το παρακάμπτει. Τον τρόμαζε τόσο πολύ, που προτιμούσε να μην το θυμάται.

Έτσι ακριβώς είχαν γίνει τα πράγματα. Έτσι είχαν γίνει και έτσι θα τα παρουσίαζε. Ούτε θα προσέθετε, ούτε και θα αφαιρούσε τίποτα. Αλλά πώς τον είχε συγκινήσει εκείνη η γεμάτη ενδιαφέρον ματιά του Μανόλη. Πολύ ωραία ένοιωσε. Όχι, προς θεού. Ούτε αυτός, ούτε ο

Μανόλης ήταν αδερφός – δεν ήταν αυτό το θέμα. Απλώς, ήταν ωραία να ενδιαφέρεται κανείς για σένα. Αυτό ήταν το θέμα, το ενδιαφέρον. Σκουπίστηκε, βγήκε από την τουαλέτα και ενώθηκε με το μπουλούκι που ήδη προχωρούσε για την πρωινή αναφορά.

Ο ήλιος δεν είχε προλάβει να εμφανιστεί. Η ανάμνηση της Χριστίνας λαγοκοιμόταν ακόμη μέσα του. Προχώρησε προσεκτικά, στα νύχια των ποδιών, μην κάνει θόρυβο και την ξυπνήσει. Παρατάχθηκαν. Χαμήλωσε, όσο μπορούσε, το κράνος να μην του μπει ο ήλιος στα μάτια, όταν θα έκανε την εμφάνισή του. Γύρω του οι διαταγές και οι αγριοφωνάρες ακολουθούσαν η μια πίσω απ' την άλλη. Σαν σε παζάρι ήταν. Αδιαφόρησε. Τα έκλεισε όλα έξω και βάλθηκε υπομονετικά να περιμένει. Σήμερα είχε πει πως θα πέρναγε και απ' το τηλεφωνείο. Στην σκέψη και μόνο η κοιλιά του άρχισε πάλι να πονάει λίγο.

Τι θα γινόταν αυτή τη φορά; Θα ήταν πάλι παγερή και θα τον αποτέλειωνε ή θα τον έπρηζε με τις μαλακίες της; Αλλά δεν πάει να έλεγε ότι ήθελε. Ο Γιώργος, με το χέρι στη τσέπη, θα άφηνε την φωνή της να χαϊδεύει το αυτί του. Θα

μισόκλεινε τα μάτια του και μπροστά του θα άφηνε μόνο το στήθος της. Εκεί που χωρίζουν τα κουμπιά της μπλούζας και αρχίζει να διαγράφεται η καμπύλη. Το ύφασμα τεζάρει προσπαθώντας να συγκρατήσει τη σάρκα. Χριστούλη μου!

Αλλά τι τα θες, εκεί ακριβώς, πάνω στο καλύτερο, όλο και κάποιος μαλάκας θα βρισκόταν και θα του το χάλαγε. Θα φώναζε από δίπλα στην μάνα του πως του είχαν τρυπήσει όλες του οι κάλτσες και θα τον ξενέρωνε. Αλλά, δυστυχώς, αυτή ήταν η κατάσταση στο στρατόπεδο. Όλα κατάφερνε να τα ισοπεδώνει, ακόμα και την Χριστίνα. Χριστίνα! Την ποθούσε, την μισούσε και την βαριόταν, όλα μαζί ταυτόχρονα.

Με την άκρη του ματιού του είδε τον ξένο να βγαίνει απ' τη γραμμή. Πήγε και στάθηκε κατ' ευθείαν μπροστά στον λοχαγό. Ο Γιώργος χωρίς να εκπλαγεί ιδιαίτερα, ένοιωσε τον εαυτό του, αργά και μαλακά, να ξεκολλάει από το σώμα του. Αιωρήθηκε αβέβαια για λίγο και μετά ισορρόπησε μερικά μέτρα πάνω από το έδαφος. Από εκεί τα έβλεπε όλα πολύ καλύτερα. Ασφαλής ένοιωθε. Σαν να μην τον αφορούσαν

προσωπικά, σαν να ήταν σε κάποιον άλλο που συνέβαιναν. Ο ίδιος, αμέτοχος, παρακολουθούσε από μακριά σαν να ήταν ταινία. Μια ταινία σε πολύ αργή κίνηση.

Κοίταξε κάτω. Ο εαυτός του είχε ανασηκώσει το κράνος και παρακολουθούσε με μάτια γουρλωμένα από την έκπληξη. Πιο δίπλα, ο Κώστας, είχε φορέσει μια γκριμάτσα παγωμένου χαμόγελου. Τον ίδιο τον ξένο δεν μπορούσε να τον δει κατά πρόσωπο. Μόνο η πλάτη του φαινόταν, έτσι όπως στεκόταν.

Ακούστηκε η φωνή του ξένου. Του βγήκε τσιριχτή από την ένταση. Είπε πως ονομάζεται «Δεκανεύς Γεωργίου Ξενοφών». Χτες βράδυ, συνέχισε να τσιρίζει, λίγο μετά το σιωπητήριο και ενώ βρισκόταν σε διατεταγμένη υπηρεσία από τον ΔΕΑ, κ. Χατζηαποστόλου, διασταυρώθηκε με τον στρατιώτη Φερέκη Κωνσταντίνο. Τον βρήκε πίσω απ' τις αποθήκες οπλισμού να βαδίζει προς άγνωστη κατεύθυνση. Ο στρατιώτης δεν χαιρέτησε, ως όφειλε. Μόλις ο Γεωργίου τον σταμάτησε για να ελέγξει τον λόγο της παρουσίας του στον ευαίσθητο εκείνο χώρο, ο Φερέκης, εντελώς απρόκλητα, άρχισε να τον ειρωνεύεται – έκανε μάλιστα και σχόλια για

τον τόπο καταγωγής του. Ο Γεωργίου απαίτησε από τον Φερέκη να παύσει αμέσως την προκλητική αυτή συμπεριφορά και τότε ο Φερέκης τον εξύβρισε απροκάλυπτα και, στο τέλος, έβγαλε μια ξιφολόγχη και τον απείλησε. Αυτά ακριβώς, είπε, συνέβησαν.

Σιωπή. Ο Γιώργος έζησε μια στιγμή απόλυτης διαύγειας. Συνειδητοποίησε πως τώρα πια, όχι μόνο πετούσε, αλλά μπορούσε και ν' ακούει καθαρά, μία προς μία, όλες τις μύγες που πετούσαν μέσα στο στρατόπεδο. Μετά από λίγο άρχισε να διακρίνει και τα αυτοκίνητα που κυκλοφορούσαν, πέρα μακριά στην πόλη. Σε λίγο, και τους ανθρώπους που ξεκίναγαν για τις δουλειές τους. Λίγο πιο ψηλά ν' ανέβαινε και θα μπορούσε να παρακολουθήσει όλη τη επαρχία ταυτόχρονα. Λίγο ακόμα και ίσως και την χώρα. Σαν κατασκοπευτικός δορυφόρος ήταν ο Γιώργος, ένας δορυφόρος με άπειρο ζουμ. Την μια στιγμή έβλεπε βουνά ολόκληρα και αμέσως μετά μπορούσε να μετρήσει τα μυρμήγκια που περπατούσαν πάνω σε κάθε πέτρα του βουνού. Τίποτα δεν του ήταν αδύνατον. Τέτοια ήταν η ταχύτητά του που ακόμα και τον ίδιο τον χρόνο ίσως να μπορούσε να τον δει να περνάει, αν έβαζε τα δυνατά του.

* * *

Εστίασε πίσω στο στρατόπεδο. Κοίταξε το πρόσωπο του λοχαγού. Το δέρμα του είχε αρχίσει να μαυρίζει από θυμό. Η αδρεναλίνη, αργά αλλά σταθερά, χυνόταν απ' τους αδένες του και πλημύριζε την κυκλοφορία του. Με κάθε χτύπημα, ο σφυγμός της καρδιάς του όλο και ανέβαινε. Δεν τα φανταζόταν όλα αυτά ο Γιώργος, τα άκουγε και τα έβλεπε καθαρά. Όλα όμως συνέβαιναν ακόμα ύπουλα και σιωπηλά. Στα μουλωχτά. Η θύελλα ήθελε τουλάχιστον άλλα ένα-δυο δευτερόλεπτα για να ξεσπάσει.

Ο λοχαγός έψαχνε μέσα στο πλήθος. Έψαχνε για τον Κώστα. Τα μάτια του άλλαζαν συνέχεια εστιακή απόσταση, ο ήχος που έκαναν οι κόρες του ακουγόταν σχεδόν μεταλλικός. Ώσπου τον εντόπισε, ο λοχαγός τον Κώστα. Οι μυς του προσώπου του συσπάσθηκαν, το στόμα του άνοιξε και αέρας πετάχτηκε έξω με ορμή. Τι φωνή όμως ήταν αυτή; Δεν ήταν λόγια αυτά που βγαίνουν απ' το στόμα του. Ένα ακατάληπτο βουητό μόνο ακουγόταν, σαν από φρεσκοτυφλωμένο Πολύφημο.

Ο Γιώργος γύρισε στον Κώστα. Στεκόταν ακόμα εκεί, ακίνητος στη θέση του. Το χαμόγελο είχε

πετρώσει πάνω στο πρόσωπό του. Μα δεν το έβλεπε πόσο ηλίθιο ήταν, αυτό το χαμόγελο; Δεν το έβλεπε; Ακόμα και μετά από χρόνια, νεκρός και δυο μέτρα κάτω από τη γη, ο Κώστας ήταν ικανός να κάθεται μέσα στο φέρετρό του και να φοράει την ίδια πάντα θλιβερή γκριμάτσα. Τελείως γελοίο ήταν.

Η ανάγκη όμως τώρα πρέπει να τον έκανε τον Κώστα να σπάσει τη γκριμάτσα του. Ανοιγόκλεισε αργά τα μάτια του, μισάνοιξε το στόμα του και σάλιωσε τα χείλια του. Μπα, δεν ήταν έτοιμος ακόμα, δεν μπορούσε. Μεσ' στο μυαλό του επικρατούσε χάος. Οι εκδοχές για το προηγούμενο βράδυ σχημάτιζαν περίπλοκους γεωμετρικούς σχηματισμούς. Θεσ ούτε λέξη να μην κατάφερε τελικά να βγάλει, αναρωτήθηκε ο Γιώργος. Ίλιγγος του ήρθε.

Όμως, τελικά, ο Κώστας τα κατάφερε. Κάπως τα κατάφερε και ξεμπλόκαρε. Ο Γιώργος τον είδε να παίρνει αναπνοή και ν' ανοίγει το στόμα του. Αναθάρρησε. Παρ' όλα αυτά, ένα δυσάρεστο προαίσθημα, κρύο και ανατριχιαστικό, ένοιωσε να διαπερνά την ραχοκοκαλιά του.

«Δεν ήμουν εγώ», ψέλλισε ο Κώστας

χαμηλόφωνα. Ελάχιστοι πρέπει να τον άκουσαν.

Τι; Τι έλεγε ο μαλάκας! Τι πήγαινε να κάνει;
Τρελό θα πήγαινε να τον βγάλει τον Γεωργίου;

«Δεν ήμουν μόνο εγώ», συνέχισε ο Κώστας
αδύναμα.

Ένα-ένα τα έζησε τα επόμενα εκατομμυριοστά
του δευτερόλεπτου ο Γιώργος. Κοίταζε τον ήλιο
που ανέβαινε σιγά-σιγά στον ουρανό. Τι άλλο να
έκανε, τι μπορούσε να κάνει; Να τον σταματήσει
δεν ήταν δυνατόν.

Ο Κώστας ξερόβηξε. Πήρε άλλη μια αναπνοή. Ο
λοχαγός τον κοίταγε ανυπόμονα. Ο Γιώργος δεν
ήταν βέβαιος αν και τι είχε ακούσει. «Καθόλου
έτσι δεν έγιναν τα πράγματα, κύριε διοικητά»
είπε ο Κώστας δυναμώνοντας κάπως τη φωνή
του.

Ξαναχτύπησε, η καρδιά του Γιώργου.

«Ακριβώς το αντίθετο συνέβη, κύριε διοικητά»,
είπε ο Κώστας μιλώντας τώρα πια κανονικά.

Ο Γιώργος πήρε μια αναπνοή, βαθιά.

* * *

Ο Κώστας άρχισε σιγά-σιγά να εξιστορεί την άποψη του για τα πράγματα. Περιέργως, όσο προχωρούσε, τόσο καλύτερα τα πήγαινε. Από μόνος του πρέπει να κουρδιζόταν, με τον ήχο της φωνής του. Όμως το πιο σημαντικό δεν ήταν το τι έλεγε, αλλά το πώς το έλεγε. Η φωνή του σταδιακά γινόταν όλο και πιο μπάσα. Έφτασε να ακούγεται σχεδόν αντρίκια, έντονη και βροντερή, σε πλήρη αντίθεση με το υστερικό τσίριγμα του ξένου. Ο Γιώργος σκέφτηκε πως αυτό και μόνο μπορεί να τον έριχνε τον λοχαγό. Πήρε άλλη μια αναπνοή. Μπορεί και να την γλίτωναν, τελικά. Τις μαλακίες του μόνο να μην ξανάρχιζε ο Κώστας και όλα καλά μπορεί να πήγαιναν.

Πράγματι, έτσι έγινε. Με φωνή καμπάνα και με τόνο καλόβολης, αλλά δίκαιης διαμαρτυρίας ο Κώστας είπε τα ίδια περίπου πράγματα με τον ξένο, μόνο που τα είπε αντίστροφα. Δεν είχε προλάβει, είπε, ανοικτό το εστιατόριο και πήγαινε μέχρι τη τρύπα της μάντρας να παραλάβει κάτι σουβλάκια που είχε παραγγείλει. Τον δεκανέα δεν τον είδε γιατί ήταν σκοτάδι. Του πετάχτηκε ξαφνικά και τον ξάφνιασε. Όταν ο Κώστας κατάλαβε ποιός ήταν,

του πέταξε κάτι σαν «τι έγινε, ρε μεγάλε;», αλλά ο δεκανέας παρεξήγησε και άρχισε να τον βρίζει. Η μια κουβέντα έφερε την άλλη και στο τέλος ο δεκανέας έβγαλε έναν μικρό σουγιά και τον απείλησε – ο ίδιος τίποτα απολύτως δεν του έκανε. Μια ηλίθια παρεξήγηση ήταν όλη κι' όλη, κατέληξε. Αυτά είπε και τίποτα άλλο. Ούτε λέξη.

Ο Γιώργος γύρισε να δει την αντίδραση. Τα μάτια του λοχαγού πήγαιναν μια στον Κώστα, μια στον ξένο. Το στόμα του όμως δεν το άνοιγε, να πει κάτι. Άραγε να είχε ακούσει τι είχε ψιθυρίσει ο Κώστας στην αρχή; Μήπως δεν ήθελε να δώσει συνέχεια, εκεί, μπροστά σε όλο τον κόσμο; Η ώρα περνούσε και ο λοχαγός παρέμενε σιωπηλός.

Στο μεταξύ ο Γιώργος με κάποια θλίψη συνειδητοποίησε πως του τελείωνε σιγά-σιγά η υπερφυσική του αντίληψη. Με τα τελευταία της απομεινάρια είδε τον λοχαγό να φτάνει κι' αυτός την απόφασή του. Την πήρε με έναν συνδυασμό ανίας, διοικητικής ευθύνης, προσωπικής ευθιξίας και μιας μικρής πορδής που προσπαθούσε εδώ και ώρα να συγκρατήσει.

Ο λοχαγός ήξερε πολύ καλά πώς να τις χειριστεί

τέτοιες καταστάσεις. Φούσκωσε τα πνεμόνια του, ατένισε αγέρωχα την παράταξη και άρχισε να βρυχάται. Η φωνή του ακουγόταν στεντόρεια, αλλά με μια μονότονη, εντελώς μηχανική χροιά. Τους είπε πως ήταν φανερό πως δεν θα έβγαζαν άκρη εκείνη την ώρα σχετικά με το τι πραγματικά είχε συμβεί. Όμως, θα γινόταν έρευνα. Η αλήθεια τελικά θα έλαμπε. Μπορούσαν όλοι να είναι σίγουροι γι' αυτό. Η έρευνα θα ήταν ενδελεχής και οι υπεύθυνοι θα τιμωρούντο παραδειγματικά – όποιοι κι' αν ήσαν. Όποιοι! Να ήσαν σίγουροι! Έκανε μια μικρή παύση εκεί και μετά, παίρνοντας νέα φόρα έφυγε και πάλι ακάθεκτος.

Ο λοχαγός είχε τρομερή αδυναμία στην προσωπική του ιστορία. Καταγόταν από φτωχική οικογένεια, είχε σπουδάσει με δυσκολία και θεωρούσε μεγάλο του κατόρθωμα που είχε φτάσει να γίνει διοικητής στρατοπέδου. Τον τίτλο του αυτό, τόσο τον είχε φουσκώσει μέσ' τον μικρόκοσμο του μυαλού του, που πλέον άγγιζε τα όρια πλανητάρχη.

Βλάκας όμως, δεν ήταν. Το υποπτευόταν πως οι ικανότητες που τον έφτασαν ως εκεί, πιθανόν να μην ήταν και τόσο μοναδικές. Γι' αυτό και

πάντα φρόντιζε να δίνει άμεση και αποστομωτική απάντηση σε οτιδήποτε μπορούσε να θεωρηθεί ως απόπειρα αμφισβήτησης της εξουσίας του, ανεξάρτητα από το αν και πόσο σοβαρή μπορεί να ήταν.

Ο λοχαγός διαβεβαίωσε την παράταξη πως ένας άνθρωπος όπως αυτός, που είχε περάσει διά πυρός και σιδήρου για να φτάσει ως εκεί που έφτασε, δεν θα άφηνε μια ανόητη μικροδιένεξη μεταξύ ντόπιων και ξένων να πάρει διαστάσεις και να υπονομεύσει το αξιόμαχο του στρατοπέδου. Δεν υπήρχε τέτοια περίπτωση. Ως διοικητής τους δεν είχε άλλη επιλογή παρά να λάβει όλα τα απαραίτητα μέτρα, ώστε να εξαλειφθεί άπαξ και διά παντός το παραμικρό ίχνος της βδελυρής αυτής νοοτροπίας πριν φτάσει να κηλιδώσει το νεανικό τους φρόνημα. Η επιτυχία στο έργο αυτό ήταν μονόδρομος, ήταν καθήκον του. Ένα καθήκον που αντιλαμβανόταν να έχει προς τους ίδιους, τις οικογένειές τους, την ιεραρχία και το έθνος ολόκληρο. Μπορούσαν λοιπόν να είναι σίγουροι, κατέληξε ο λοχαγός, πως ούτε στιγμή δεν θα εφησύχαζε μέχρι να επιτύχει τον στόχο του. Ο σπόρος της διχόνοιας θα εξοβελιζόταν ολοσχερώς απ' το στρατόπεδο.

* * *

Πολύ γραφικά τα έβρισκε όλα αυτά ο Γιώργος, πολύ γραφικά. Ψιλογέλαγε από μέσα του όση ώρα μιλούσε ο λοχαγός. Λίγο πιο εξοικειωμένος να ήταν με την στρατιωτική νοοτροπία και δεν θα είχε τόσο εύθυμη διάθεση.

Ο λοχαγός τελείωσε. Έπεσε σιωπή. Ο Γιώργος περίμενε πως από στιγμή σε στιγμή θα τους έλεγε να πάνε να αποθέσουν. Αυτός όμως τίποτα, καθόταν εκεί και ατένιζε το κενό, σκεπτικός. Τελικά, σήκωσε το χέρι του και έκανε νόημα στους ΔΕΑ να πλησιάσουν. Κάτι τους είπε και μετά ο διοικητής, παρέα με τον υπολοχαγό, απομακρύνθηκαν βιαστικά με κατεύθυνση το διοικητήριο. Οι παρατεταγμένοι φαντάροι έμειναν μόνοι με τους ΔΕΑ. Ο Γιώργος παρακολουθούσε με απορία, ακόμα δεν είχε καταλάβει τι θα επακολουθούσε. Οι ΔΕΑ, που ήσαν τέσσερις συνολικά, έκαναν ακόμα συνεννοήσεις μεταξύ τους. Στην συνέχεια αποδείχθηκε πως είχαν συμφωνήσει να κάνουν τρεις γύρους με μια δεκαπεντάλεπτη βάρδια ο καθένας, ανά γύρο. Ξεκίνησαν.

Για τις τρεις ολόκληρες επόμενες ώρες, ένας από τους ΔΕΑ έδινε συνεχώς παραγγέλματα και οι

φαντάροι πήγαιναν με βήμα πάνω-κάτω, πάνω-κάτω στο προαύλιο του στρατοπέδου. Ούτε λεπτό δεν σταμάτησαν. Φορώντας πλήρη εξάρτυση, κάτω απ' τον καλοκαιρινό ήλιο, που στο μεταξύ όλο και ανέβαινε. Δεν ήταν και τόσο αστείο.

Αλλά ούτε και τόσο σοβαρό ήταν, τελικά. Από μια μεριά, ο Γιώργος σχεδόν το διασκεδάζε. Το διασκεδάζε, και ταυτόχρονα του έκανε εντύπωση η αντίδρασή του αυτή. Ντόπιοι εναντίον ξένοι θέλετε, ήταν σαν να τους έλεγε ο Λοχαγός; Πάρτε. Θα πηγαίνετε πάνω-κάτω μέχρι να σωριαστείτε κάτω, όλοι. Και μετά, όταν σηκωθείτε, ξανά τα ίδια. Και αύριο. Και μεθαύριο. Δεν είναι κολέγιο εδώ. Δεν είναι η μαμά σας. Όποιος αντέξει.

Ο Γιώργος ήταν της άποψης πως αυτή ήταν η καλή πλευρά του στρατού. Ο ιδρώτας είχε πια φτάσει μέχρι και μέσα στα άρβυλά του. Σε κάθε του βήμα τον ένοιωθε να κάνει πλατς-πλουτς. Όμως δεν τον ένοιαζε. Προσπαθούσε να το δει επιστημονικά το πράγμα – κοινωνιολογικά. Θα είχε άραγε επιτυχία η τακτική αυτή του διοικητή; Θα διαλυόταν η ένταση στο στρατόπεδο; Μήπως έτσι γινόταν χειρότερη; Πάντως, δύσκολη η

ζαριά που έριχνε ο διοικητής. Δεν ήταν εύκολο να πεις από ποιά μεριά θα καθόταν. Ένα ήταν το μόνο σίγουρο, θα υπήρχε αντίδραση. Θα υπήρχε αντίδραση και ο διοικητής τώρα με τίποτα δεν έπρεπε να κάνει πίσω. Ο Γιώργος δεν έτρεφε αμφιβολίες γι' αυτό. Αν όμως ήταν στη θέση του, μάλλον θα περνούσε κατ' ευθείαν στο παρασύνθημα. Θα φώναζε την στρατονομία και θα τα έλειωνε στο ξύλο όλα τα κωλόπαιδα – του εαυτού του συμπεριλαμβανομένου.

Όταν πέρασαν τα πρώτα πέντε-δέκα λεπτά και οι φαντάροι άρχισαν να καταλαβαίνουν πως το καψόνι δεν επρόκειτο να λήξει σύντομα, κάποιοι απ' αυτούς – οι γενναιότεροι – προσπάθησαν να δυσανασχετήσουν. Να σπάσουν το βήμα, να χαλάσουν τον σχηματισμό, να κάνουν μικροθορύβους και γελάκια. Οι ΔΕΑ όμως είχαν πάρει, φαίνεται, πολύ σαφείς οδηγίες. Αντέδρασαν ακαριαία. Έριχναν επί τόπου από ένα «Φ» σε ολόκληρες ομάδες των πέντε ατόμων, χωρίς να πολυενδιαφέρονται ποιός απ' όλους ακριβώς ήταν, που έκανε την φασαρία. Μετά, συνέχιζαν τα παραγγέλματα, χωρίς διακοπή. Ο πραγματικός ένοχος ούτε γκιχ δεν τολμούσε να ξαναβγάλει. Οι διπλανοί του, που την είχαν φάει χωρίς να φταίνε, θα τον έκαναν

αμέσως τόπι στο ξύλο.

Μετά την πρώτη ώρα συνεχούς παρέλασης, το μήνυμα είχε πια περάσει καθαρά μέσα σε όλο στρατόπεδο. Όλοι βάδιζαν όσο καλύτερα μπορούσαν και ούτε φρύδι δεν τολμούσε να βγει εκτός σχηματισμού. Οι ΔΕΑ την είχαν κερδίσει κατά κράτος αυτή την μάχη, ήταν όμως ξεκάθαρο πως δεν ήταν παρά η αρχή. Το καλοκαίρι και η παραφροσύνη της ζέστης ήθελε πολύ ακόμα για να τελειώσει.

Στις δυο, και πολύ χειρότερα στις δύομιση ώρες, οι περισσότεροι φαντάροι άρχισαν πια να παραπαίουν. Ο Γιώργος περπατούσε πλέον εντελώς μηχανικά. Μπροστά του έβλεπε περίεργα οράματα, αλλά δεν έδινε ιδιαίτερη σημασία. Αυτό που του έκανε μεγαλύτερη εντύπωση ήταν με την Χριστίνα. Όποτε πήγαινε να την σκεφτεί, η σκέψη της αντηχούσε κούφια μέσα του, σαν κίβδηλο νόμισμα. Δεν του άφηνε την γλυκόπικρη εκείνη κομμάρα, που τόσο του άρεσε να την νοιώθει να του σκίζει τα σωθικά. Σκέτη ανοησία του φαινόταν τώρα. Το μόνο που είχε πια σημασία γι' αυτόν ήταν να βηματίζει. Να βηματίζει. Να παραμένει συγκεντρωμένος και να βηματίζει. Να συνεχίζει να βηματίζει.

Ένα στ' αριστερό. Ένα στ' αριστερό. Ένα και στα δυο. Έτσι, συνέχεια.

Όσπου κάποια στιγμή σταμάτησαν. Χωρίς πολλές φανφάρες, σχεδόν αθόρυβα. Ο τελευταίος ΔΕΑ, κοίταξε απλά το ρολόι του, είπε ένα χαμηλόφωνο «αλτ» και έμεινε σιωπηλός να τους κοιτάει. Στα χείλια του είχε ένα μικρό χαμόγελο. Κανείς δεν κουνήθηκε, για λίγο. Ματιές, όλο αμφιβολία, διασταυρώθηκαν. Μόλις βεβαιώθηκαν πως πάει, αυτό ήταν, και είχαν πια τελειώσει, κάποιοι βιαστικοί, σωριάστηκαν κάτω, εκεί επί τόπου. Οι πιο σκληραγωγημένοι, τους κοίταξαν επιτιμητικά. Ο Γιώργος πολύ θα ήθελε να κάτσει κι' αυτός λίγο κάτω, μα δεν τόλμησε. Φοβόταν πως έτσι και λύγιζε τα γόνατά του, μπορεί να μην κατάφερε μετά να ξανασηκωθεί. Γερανός θα χρειαζόταν να έρθει για τον μεταφέρει μέχρι τον θάλαμο.

Κοίταξε γύρω του. Όλοι στην ίδια περίπου κατάσταση φαίνονταν να βρίσκονται. Άλλοι είχαν μείνει αποχαυνωμένοι να κοιτάνε το κενό και άλλοι είχαν ξεκινήσει να σέρνονται κακομοιριασμένα προς τους θαλάμους. Ο Γιώργος είπε να ξεκινήσει κι' αυτός σιγά-σιγά προς τα εκεί. Τα άρβυλα μόνο να έβγαζε και

μετά μπορούσε να πεθάνει ευτυχισμένος. Οι πατούσες του πρέπει να είχαν πληγιάσει πέρα από κάθε περιγραφή. Τις ένοιωθε, σαν ανοιχτές πληγές, να χάσκουν σε κάθε του βήμα.

Φτάνοντας στο θάλαμο, άκουσε φωνές πίσω του. Οι ΔΕΑ ήθελαν νέα συγκέντρωση, σε δύο λεπτά μπροστά στους θαλάμους! Οι αग्γαρείες θα γίνονταν κανονικά, είπαν. Αυτή ήταν η εντολή του λοχαγού! Μα, δεν προλάβαιναν, αντέτειναν οι ψυχραιμότεροι. Δεν πειράζει, ήταν η απάντηση. Θα συνεχίσετε μετά το μεσημέρι. Και το απόγευμα. Και το βράδυ. Όσο χρειαστεί. Και αύριο, και μεθαύριο – συνέχεια. Ποτέ δεν πρόκειται να σταματήσετε, ποτέ. Θα πήξετε, πάрте το χαμπάρι.

Αυτή ήταν η νέα τάξη πραγμάτων.

Νηστικοί και αποβλακωμένοι, οι φαντάροι απόθεσαν τον οπλισμό τους, βγήκαν από τους θαλάμους και αμολήθηκαν κατ' ευθείαν στις αग्γαρείες. Τον Γιώργο, τον Μανόλη και πέντε-έξη άλλους τους έστειλαν να ξεφορτώσουν ένα ΡΕΟ. Να το αδειάσουν ολόκληρο απ' τον εξοπλισμό που κουβαλούσε, να το πλύνουν και να το ξαναφορτώσουν. Μεσημέριαζε πια. Η

δουλειά αυτή θα κρατούσε ώρες. Υπομονή. Τι άλλο μπορούσαν να κάνουν;

Ο Γιώργος πήγε και στάθηκε δίπλα στον Μανόλη. Ήθελε πολύ να του μιλήσει, το πράγμα είχε πια ωριμάσει μέσα του. Τόσο πολλές φορές την είχε παίξει απ' το πρωί την χθεσινοβραδυνή σκηνή μέσα στο μυαλό του, που δεν άντεχε άλλο, έπρεπε να την μοιραστεί με κάποιον. Μόνο έτσι, σκέφτηκε, θα έσπαγε ο κύκλος. Έπρεπε να δει τα πράγματα με άλλα μάτια, με μάτια τρίτου, να μην τα σκέφτεται συνέχεια μόνος του.

Ο επιβλέπων ΔΕΑ τους είπε να σχηματίσουν αλυσίδα και ν' αρχίσουν το ξεφόρτωμα.

«Αϊντε, μεσημέριασε. Πάρτε τα κουλά σας. Κουνηθείτε!»

Σαν παραζαλισμένα μυρμήγκια οι φαντάροι άρχισαν να δίνουν ο ένας στον άλλο τα κιβώτια. Πρέπει να πέρασε τουλάχιστον ένα τέταρτο πριν ο ΔΕΑ να αποφασίσει να πάει λίγο πάρα πέρα για τσιγάρο. Τότε μόνο ο Γιώργος κατάφερε ν' ανταλλάξει τις πρώτες λέξεις με τον Μανόλη.

* * *

«Ήμουν κι' εγώ εκεί», του ψιθύρισε όσο πιο χαμηλόφωνα γινόταν, ενώ άφηνε στα χέρια του ένα κιβώτιο με βίδες. Απρόσμενα βαριές ήταν αυτές οι βίδες. Τα μάτια του Μανόλη άνοιξαν διάπλατα, σίγουρα όμως θα έφταιγε και το κιβώτιο.

«Πού;» ρώτησε ο Μανόλης.

«Εκεί... Χτες βράδυ... Με τον Φερέκη και τον Γεωργίου»

Ο Μανόλης τον ξανακοίταξε. Ο Γιώργος επιβεβαίωσε τα λόγια του με μια βουβή κίνηση.

«Ήσουν με τον Φερέκη;» ξαναρώτησε ο Μανόλης.

«Ναι, σου λέω».

«Και... τι έγινε; Έβγαλαν πράγματι μαχαίρι;»

«...Ναι».

«Ποιος;»

«Ο Γεωργίου... Όπως τα είπε ο Φερέκης, έγιναν...

Με μια διαφορά». Ο Γιώργος σταμάτησε. Ο Μανόλης περίμενε. Ο Γιώργος πάλευε δήθεν με ένα κιβώτιο. Από μέσα του όμως το απολάμβανε.

«Με μια διαφορά», επανέλαβε, μόλις έπιασε καλύτερα το κιβώτιο. Γύρισε και κοίταξε κατάματα τον Μανόλη. «Εμένα ήταν που παρά λίγο να χτυπήσει ο μαλάκας, ο Γεωργίου, εμένα. Όχι τον Φερέκη».

«Εσένα; Από που κί' ως πού;»

«Πήγα να μπω στη μέση τους χωρίσω, ο μαλάκας. Να τους χωρίσω, πήγα. Και παρά λίγο να τη φάω εγώ».

«Σοβαρολογείς;» τον ρώτησε ο Μανόλης. Ο Γιώργος έγνεψε καταφατικά. «Ωστε εσένα, έ;», επανέλαβε ο Μανόλης, μην μπορώντας ακόμα να το χωνέψει.

«Καθαρή μαλακία ήταν», εξήγησε ο Γιώργος. «Ο Γεωργίου δεν έβλεπε, ήταν γυρισμένος απ' την άλλη. Πίσω του νόμιζε πως στεκόταν ο Φερέκης. Πιο πίσω όμως, πολύ πιο πίσω. Πρέπει να νόμιζε πως με τίποτα δεν τον έφτανε τον Φερέκη, εκεί

που στεκόταν. Πως θα γύριζε και θα έβρισκε αέρα. Να τον τρομάξει μάλλον πήγαινε. Αλλά, στο μεταξύ, εγώ είχα πλησιάσει για να του μιλήσω. Όμως αυτός δεν με είχε δει. Γάμησέ τα. Μεγάλη μαλακία».

Αυτό, για την απόσταση, ο Γιώργος το συνειδητοποίησε εκείνη ακριβώς την στιγμή, ενώ μιλούσε με τον Μανόλη. Όμως όσο το σκεφτόταν, τόσο πιο πολύ το πίστευε. Ο Γεωργίου, δεν πήγαινε να τον χτυπήσει Φερέκη, να τον φοβίσει μόνο ήθελε. Να του δείξει το μαχαίρι πήγε και να τον φοβίσει. Νόμιζε πως στεκόταν πολύ πιο μακριά. Τον Γιώργο, ούτε που τον είχε πάρει είδηση ότι πλησίασε.

«Και πώς τη γλύτωσες;», ρώτησε ο Μανόλης.
«Πώς και δεν σε χτύπησε;»

«Τον απέφυγα» είπε λακωνικά ο Γιώργος. Ο Μανόλης τον κοίταξε. Ο Γιώργος σήκωσε αμίλητος τους ώμους του.

«Και τότε, πριν, τι βγήκε και είπε;» ρώτησε ο Μανόλης.

«Ο Γεωργίου;» ρώτησε ο Γιώργος.

* * *

«Ναι».

«Ε, δεν καταλαβαίνεις τώρα; Να τον προλάβει πήγε, τον Φερέκη»

«Μα, αφού θα τον διαψεύσεις» είπε ο Μανόλης.

«Ναι», παραδέχτηκε ο Γιώργος. «Θα μπορούσα». Κοιτάχτηκαν. «Τι θέλεις; Δεν το καταλαβαίνεις πως δεν είναι και τόσο απλό;», διαμαρτυρήθηκε ο Γιώργος και γύρισε αλλού το βλέμμα του. Μετά ξαναγύρισε προς το μέρος του. «Το καταλαβαίνεις πως θα βρω κι' εγώ τον μπελά μου;... Κατ' αρχήν, τι δουλειά είχα εγώ εκεί πέρα;»

«Δεν ξέρω. Τι δουλειά είχες;» ρώτησε ο Μανόλης.

«Τίποτα. Από περιέργεια πήγα, ο μαλάκας. Άκουσα φασαρία και πήγα να δω τι γίνεται». Μετά συμπλήρωσε «Στην τουαλέτα πήγαινα».

«Α, μάλιστα» είπε ο Μανόλης.

«Τους άκουσα που μάλωναν» επανέλαβε ο Γιώργος. «Την νύχτα οι ήχοι ταξιδεύουν πιο

μακριά», παρατήρησε.

«Βέβαια... Και τώρα;» ρώτησε ο Μανόλης.

«Τώρα τι;»

«Τι θα κάνεις τώρα;»

«Τι να κάνω;»

«Μα σοβαρολογείς πως δεν θα βγεις στην αναφορά;» ξανάρχισε ο Μανόλης. «Οπωσδήποτε πρέπει να βγεις. Πρέπει να πεις τι έγινε».

«Και γιατί να βγω εγώ; Ας τους να βγάλουν μόνοι τους τα μάτια τους. Εγώ τι φταίω;» απάντησε ο Γιώργος.

«Μα αφού μόνο εσύ μπορείς να πεις τι πραγματικά έγινε. Πρέπει να βγεις...» επέμεινε ο Μανόλης. Έκανε μια παύση και μετά συνέχισε «Το καλύτερο θα ήταν να είχες βγει κατ' ευθείαν, εκείνη την ώρα. Μπορεί όλα να είχαν τελειώσει τώρα...».

Ο Γιώργος τον κοίταζε, σιωπηλός. «Δεν... Δεν είναι τόσο απλό», επανέλαβε αμήχανα. «Ωστε...

Λες να βγω έ;» Ξαναρώτησε μετά από λίγο. Ο Μανόλης δεν μίλησε. Σήκωσε μόνο τους ώμους του και χαμογέλασε. Ο Γιώργος απέστρεψε και πάλι το βλέμμα του.

Γύρισε και συγκεντρώθηκε στα κιβώτια. Πολύ απλά τα έβρισκε όλα αυτός ο Μανόλης. Δεν ήταν όμως τόσο απλά, δεν ήταν καθόλου απλά. «Γιατί δεν βγήκες να μιλήσεις;» Γιατί θα την έτρωγα κι' εγώ μαλάκα μου, γι' αυτό δεν βγήκα, γιατί θα την έτρωγα κι' εγώ. Και στο τέλος-τέλος, γιατί να βγω εγώ; Τι κακό έκανα; Να κατουρήσω πήγαινα, και άκουσα θόρυβο. Γιατί να τη φάω τώρα κι' εγώ τη δεκάρα; Όπου, να σημειωθεί, πως δεκάρα ήταν το ελάχιστο που θα μπορούσε να περιμένει ο Γιώργος από τον λοχαγό. Μπορεί να μην είχε φταίξει σε τίποτα, αλλά αφού είχε τύχει να ανακατευτεί, και αφού στην υπόθεση υπήρχε και μαχαίρι, ο ίδιος την είχε σίγουρη την δεκάρα και οι υπόλοιποι από είκοσι και βάλε – είχε ο θεός.

Και, από πάνω, είχε και τον Μανόλη να τα βρίσκει πολύ απλά, όλα αυτά. Τι τον ένοιαζε όμως αυτόν; Λυμένα τα είχε όλα του τα προβλήματα αυτός. Θέση στο εξωτερικό, καθηγητλίκι, γκόμενα. Δεν μας χέζεις, ρε

μαλάκα; Άντε παράτα μας. Δεν είναι για όλους τόσο εύκολα τα πράγματα. Κάποιοι φτύνουν αίμα, την ώρα που εσύ τρως απ' τα έτοιμα. Παπάρα, έ παπάρα. Άντε παράτα μας.

Αλλά αυτό που τον ενοχλούσε περισσότερο ήταν άλλο. Ήταν που ο Μανόλης τον είχε ρίξει με τα μούτρα στην απόφαση. Δεν του την είχε παρουσιάσει γλυκά, με το μαλακό. Κατάμουτρα του την είχε πετάξει. Καθόλου δεν του άρεσε αυτό του Γιώργου. Να τον πιέζουν, ενώ δεν ήταν ακόμα έτοιμος. Με τον ρυθμό τους τα ήθελε να γίνονται τα πράγματα. Αυτό ήταν το πρόβλημα του. Ούτε κακός, ούτε δειλός ένοιωθε πως ήταν. Θέμα ρυθμού ήταν απλώς.

Πριν την συζήτηση με τον Μανόλη ο Γιώργος τα είχε διαφορετικά τακτοποιημένα τα πράγματα μέσ' το μυαλό του. Το έβλεπε καθαρά τώρα αυτό. Πραγματικά το είχε πιστέψει πως δεν θα χρειαζόταν να ανακατευτεί. Πραγματικά. Αφού ο Φερέκης δεν είχε πει τίποτα τελικά – και θα ήταν μεγάλη του μαλακία, αν είχε κάνει τέτοιο πράγμα – αλλά αφού δεν το είχε κάνει, ο Γιώργος είχε πιστέψει πως δεν θα χρειαζόταν να ανακατευτεί. Φως φανάρι ήταν η υπόθεση: ντόπιος εναντίον ξένου. Ποιόν απ' τους δύο θα

πίστευε ο λοχαγός; Ποιόν ήταν δυνατόν να πιστέψει; Τον Κώστα ή τον Γεωργίου; Ο πατέρας του Κώστα τραπεζίτης, του ξένου τσοπάνης. Ποιός μπορεί να έλεγε την αλήθεια; Ποιός είχε λόγο να βγάλει μαχαίρι; Και, κατ' αρχήν, ποιός απ' τους δύο ήταν πιθανό να έχει μαχαίρι; Ήταν δυνατόν να ήταν ο Κώστας; Ο γιός του τραπεζίτη; Να το κάνει τι το μαχαίρι; Μην τρελαθούμε και τελείως τώρα. Ξεκάθαρη εντελώς ήταν η κατάσταση. Έτσι το έβλεπε ο Γιώργος. Γι' αυτό είχε πιστέψει πως δεν χρειαζόταν να ανακατευτεί.

Αλλά να τώρα που ο Μανόλης επέμενε. Το έβλεπε διαφορετικά το πράγμα, από άλλη γωνία. Αυτό ήταν το ζήτημα, η γωνία. Αλλά τον νευρίαζε, ο Μανόλης. Όλα απλά και προφανή τα έβρισκε. Όλα αυτονόητα ήταν γι' αυτόν – όσο δεν τον αφορούσαν βέβαια. Γιατί, για να ήταν ο ίδιος μπλεγμένος, προσωπικά. Δυο και τρεις φορές θα το σκεφτόταν τότε, πριν ανοίξει το στόμα του. Σίγουρα.

Μπορεί. Μπορεί και όχι. Πάντως, ο Μανόλης, σε τελική ανάλυση, στ' αρχίδια του. Καθηγητής, στο εξωτερικό ήταν. Ούτε μία τρίχα του δεν μπορούσε ν' αγγίξει κανένας. Κανένας. Έτσι και

έβγαινε αυτός να πει κάτι, «Μάλιστα, κ. καθηγητά», θα τον ανέβαζαν, «Ευχαριστούμε, κ. καθηγητά», θα τον κατέβαζαν. Δεν ήταν το ίδιο πράγμα με τον Γιώργο. Δεν μπορούσε να γίνει σύγκριση.

Μπορεί και να υπερέβαλλε λίγο εδώ, μπορεί. Αλλά η ουσία παρέμενε. Δεν είχε δίκιο ο Μανόλης. Εξ' ιδίων ήταν που έκρινε, δεν ήταν δίκαιο. Ο Γιώργος, μια τέτοια απόφαση, δεν μπορούσε να την πάρει έτσι, στα κουτουρού. Έπρεπε να το σκεφτεί, να το σκεφτεί σοβαρά. «Γιατί δεν βγήκες κατ' ευθείαν;» Για να το σκεφτώ πρώτα, ρε μαλάκα μου, για να το σκεφτώ δεν βγήκα. Άκου, «γιατί δεν βγήκα».

Ο ΔΕΑ τέλειωσε το τσιγάρο του, ξαναπλησίασε και άρχισε να δίνει άχρηστες διαταγές. Ο Γιώργος δούλευε, αλλά ένοιωθε πικραμένος ακόμα. 'Πικραμένος και αδικημένος. Στο βάθος του μυαλού του, δεν ήταν βέβαιος για ποιο λόγο αισθανόταν έτσι. Αυτός δεν ήταν που ήθελε μια άλλη γνώμη; Ορίστε λοιπόν, την είχε ακούσει. Αυτή ήταν η άλλη γνώμη. Δεν ήταν υποχρεωμένος να την ακολουθήσει. Αλλά την είχε ακούσει. Και μάλιστα, από τον Μανόλη, όχι απ' όποιον κι' όποιον. Δεν ήταν κακός

άνθρωπος, ο Μανόλης. Δεν ήταν. Κί' ας τον νευρίαζε ώρες-ώρες το πολύξερο ύφος του. Δεν έφταιγε ο Μανόλης γι' αυτό. Στο τέλος-τέλος δεν ήταν το ύφος του που είχε σημασία. Σημασία είχε το τι του έλεγε, όχι πώς του το έλεγε. Ναι. Μια κουβέντα ήταν αυτή βέβαια, όμως.

Σε μια στιγμή, εκεί που δούλευαν, ο ΔΕΑ ξαφνικά κόλλησε. Ενώ, την έβρισκε τόση ώρα, εκτοξεύοντας άχρηστες εντολές στο κενό, ξαφνικά η φωνή του έσβησε. Το βλέμμα του καρφώθηκε στον μουσαμά που σκέπαζε το ΡΕΟ και μια έκφραση απορίας απλώθηκε στη φάτσα του. Ήταν φανερό το πρόβλημά του. Έπρεπε να τον ξηλώσουν κί' αυτόν ή όχι; Όμως δεν ήθελε και να παραδεχτεί στους φαντάρους πόσο άσχετος ήταν. Το ζύγισε από εδώ, το ζύγισε από εκεί, και τελικά, προφανώς, κατέληξε πως ο κίνδυνος να τον πηδήξει μετά ο υπολοχαγός, αν αποδεικνυόταν πως είχε κάνει μαλακία, ήταν πολύ χειρότερος απ' το να χάσει τώρα λίγη μούρη μπροστά στους φαντάρους. Γύρισε προς το μέρος τους. Το μάτι του έπεσε στον Γιώργο. Τον φώναξε κοντά του και του είπε να τσακιστεί μέχρι το διοικητήριο, να βρει τον υπολοχαγό και να τον ρωτήσει τι να κάνουν με τον μουσαμά. Πολύ το χάρηκε ο Γιώργος, το αναπάντεχο

διάλειμμα. Κόντευε να τα παίξει τόση ώρα
χωμένος μέσα στο ΡΕΟ.

Πήδηξε έξω απ' το ΡΕΟ και, πειθήνια, ξεκίνησε
τρέχοντας για το διοικητήριο. Μόλις όμως
έστριψε την γωνία και δεν φαινόταν πια απ' το
ΡΕΟ, σταμάτησε αμέσως να τρέχει. Συνέχισε,
αλλά πολύ πιο αργά τώρα. Ζέστη που έκανε
πάλι σήμερα. Οι πατούσες του πάλι τον
πονούσαν. Ευτυχώς που είχε προλάβει ν'
αλλάξει κάλτσες προηγουμένως, πριν αρχίσουν
οι αγγαρείες.

Αλλά τι σημασία είχαν όλα αυτά; Καμία. Τώρα
που είχε μείνει μόνος, την προσοχή του όλη την
είχε απορροφήσει η αυριανή αναφορά. Σαν
μαύρη ρουφήχτρα χόρευε μπροστά στα μάτια
του. Τι θα έκανε τελικά; Θα έβγαινε ή όχι;
Μάλλον, ναι. Μάλλον. Θα δούμε. Αλλά μάλλον.

Αυτά όλα όμως ήταν αύριο, υπενθύμισε τον
εαυτό. Αύριο. Σήμερα, πήγαινε στο διοικητήριο.
Στο διοικητήριο! Το μόνο μέρος μέσα στο
στρατόπεδο που υπήρχαν τηλέφωνα. Γεμάτος ο
τόπος τηλέφωνα ήταν. Έτσι και πετύχαινε
κανένα ελεύθερο, μπορεί και να τα κατάφερνε
να πάρει λίγο την Χριστίνα. Σε σύγκριση με το

τηλεφωνείο θα΄ταν πολύ καλύτερα, δεν υπήρχε αμφιβολία γι΄ αυτό. Δεν θα είχε τον κάθε παπάρρα να στήνει αυτί στην κάθε του λέξη. Αν και η αλήθεια ήταν πως ούτε και στο διοικητήριο θα ήταν πολύ καλύτερα. Εκεί, ανά πάσα στιγμή, μπορούσε να ανοίξει η πόρτα και να τον πιάσει στα πράσα κάποιος. Άσε και που είχε πια μεσημεριάσει. Αποκλείεται να ήταν ακόμα σπίτι της η Χριστίνα, θα είχε φύγει να πάει για μπάνιο. Δεν θα την προλάβαινε. Στη μάνα της πάνω θα έπεφτε και δεν την είχε καμία όρεξη την παλιοκατσικά.

Προσπέρασε μια αποθήκη, έστριψε δεξιά και είδε το κτίριο του διοικητηρίου να στέκεται ίσια μπροστά του, στα πεντακόσια μέτρα. Στη μέση περίπου της διαδρομής, μπροστά απ΄ το μικρό κτίριο της γραμματείας βρισκονταν κάτι φαντάροι. Ο Γιώργος κοίταξε προς το μέρος τους και ο χώρος και ο χρόνος σχημάτισαν αμέσως ένα χωνί, ένα μυτερό χωνί που εστίασε σ΄ εκείνο ακριβώς το σημείο. Ίσια μπροστά του, στην ευθεία προς το διοικητήριο, λίγο πιο πέρα από τα σκαλοπάτια της γραμματείας. Μια ματιά τους έριξε μόνο ο Γιώργος και πάγωσε ολόκληρος.

Τώρα; Δίστασε.

* * *

Να έστριβε αριστερά, να πήγαινε γύρω-γύρω, να τους αποφύγει; Αλλά, ήταν γελοίο. Τι είχε να φοβηθεί; Τίποτα δεν είχε να φοβηθεί, έπρεπε να συνεχίσει. Η κοιλιά του όμως είχε γίνει κόμπος. Η καρδιά του προσπαθούσε να πεταχτεί απ' το στήθος του. Έκανε ένα βήμα. Προχώρησε, αργά και προσεκτικά. Οι φαντάροι, στο μεταξύ, τον είχαν πάρει είδηση. Γύρισαν, και τον παρακολουθούσαν που πλησίαζε. Ο Γιώργος όλη του την προσοχή την είχε τώρα βάλει στα πόδια του. Φοβόταν, φοβόταν. Δεν τον έπαιρνε όμως. Δεν γινόταν ν' αρχίσει να τρέμει τώρα. Ή, ακόμα χειρότερα, να μαγκώσει. Αυτό επαναλάμβανε ακατάπαυστα μέσα του. Πως δεν τον έπαιρνε να μαγκώσει. Με τίποτα. Ήταν κί η ζέστη. Ο ιδρώτας έσταζε απ' το μέτωπό του σε χοντρούς κόμπους.

Ο Γεωργίου ήταν εκεί, μπροστά του. Ο Γεωργίου. Με την παρέα του. Εκείνη την στιγμή συνειδητοποίησε ο Γιώργος πως ήταν παρέα του Γεωργίου οι φαντάροι αυτοί. Μέχρι τότε, και άλλες φορές είχε τύχει να τους δει μαζεμένους όλους μαζί, αλλά δεν είχε δώσει καμιά σημασία. Τι τον ένοιαζε άλλωστε; Τώρα όμως, ήταν αλλιώς. Έψαξε ανάμεσά τους για τον Γεωργίου.

Αντί για τον χτεσινοβραδυνό θρασύδειλο
δεκανέα ή για τον άβγαλτο νεαρό της πρωινής
αναφοράς, τώρα μπροστά του είδε έναν
αρχιμαφιόζο. Έναν στυγνό δολοφόνο,
περικυκλωμένο απ' τους μπράβους του. Να
κάθεται εκεί και να σχεδιάζει το επόμενο του
χτύπημα. Έτσι τον είδε εκείνη τη στιγμή.

Η παρέα του Γεωργίου ήταν παιδιά παρόμοια μ'
αυτόν. Μπορεί και κοντοχωριανοί να ήταν, ιδέα
δεν είχε ο Γιώργος. Άλλωστε, μέχρι χτες βράδυ
και τον ίδιο τον Γεωργίου με δυσκολία θα τον
αναγνώριζε. Το όνομά του στην πρωινή
αναφορά ήταν που το πρωτάκουσε. Πάντως,
τώρα που τους έβλεπε καλύτερα, οι κολλητοί του
Γεωργίου τού φάνηκαν πολύ πιο γεροδεμένοι
απ' αυτόν. Δεν ήταν υπερβολή που τους είχε
πάρει για μπράβους. Γεροδεμένοι μεν, αλλά
τούβλα. Όλο τον Γεωργίου κοίταζαν για να
πάρουν σήμα πώς να συμπεριφερθούν. Ακόμα
και για να φάνε πρέπει να χρειάζονταν οδηγίες,
σκέφτηκε ο Γιώργος χαιρέκακα. Ήταν μια
συμβιωτική σχέση. Τελικά, σίγουρα
κοντοχωριανοί του πρέπει να ήταν. Αυτές οι
σχέσεις θέλουν καιρό για να δέσουν.

Καθώς τώρα περπατούσε προς το μέρος τους ο

Γιώργος, εξέταζε με τρομερή προσοχή το σουλούπι τους. Παρατηρούσε ή έτσι τουλάχιστον ήθελε να πιστεύει, και τον παραμικρότερο μορφασμό, και την πιο απειροελάχιστη κίνηση. Καθένας τους, από μόνος του, ήταν ασήμαντος. Δεν ήταν παρά άλλος ένας κακομοίρης. Ένας απλός κακομοίρης. Όλοι μαζί όμως, ενωμένοι, ήταν αλλιώς. Μετατρέπονταν σε πρόβλημα. Ίσως, σε επικίνδυνο πρόβλημα. Όσο χαζοί κι' αν ήσαν, μέχρι εκεί σίγουρα έφταναν να καταλάβουν. Ήσαν ξένοι, ήσαν μόνοι τους, κι' ο κόσμος όλος ήθελε το κακό τους. Μόνο ο ένας τον άλλο είχαν για στήριγμα. Αν έμεναν ενωμένοι, τότε ήσαν κάποιοι, τότε υπήρχαν. Στην ένωσή τους βρισκόταν η μόνη δυνατή δικαίωση της μίζερης ζωούλας τους.

Ο Γιώργος πλησίαζε. Μια παγωμένη φωτιά ένοιωθε τώρα να χύνεται απ' το μέρος των φαντάρων. Να σκαρφαλώνει στα πόδια του και να πηγαίνει και να χώνεται ίσια μέσα στη κοιλιά του. Τα γόνατά του λύγισαν σε μια στιγμή. Είπε πως πάει, δεν θα τα έβγαζε πέρα. Αλλά, κακήν-κακώς, συνέχισε. Άλλος δρόμος δεν υπήρχε. Ακριβώς από μπροστά τους θα έπρεπε να περάσει. Ας γινόταν ότι ήθελε. Και αυτήν την μαλακισμένη την Χριστίνα δεν θα την έπαιρνε

τελικά, ας πήγαινε να γαμηθεί κι' αυτή. Ας έπαιρνε πίπα απ' ολόκληρη την παραλία, στ' αρχίδια του. Γιατί να την σκεφτεί αυτήν, τέτοια ώρα; Ήταν δυνατόν να τα έχει τόσο παιγμένα; Τα κλάματα του ήρθε να βάλει. Στο μεταξύ όμως, προχωρούσε. Προχωρούσε. Κόντευε να φτάσει στο ύψος τους. Δεν θα τους κοίταζε, ούτε μια ματιά δεν θα τους έριχνε. Τους ένοιωθε όμως, τους ένοιωθε. Σαν πυρωμένο σίδερο την άκουγε την ανάσα τους. Τώρα ήταν ακριβώς στο ύψος τους. Με την άκρη του ματιού του έβλεπε τ' άρβυλά τους. Το αίμα σφυροκοπούσε στα μηλίγγια του. Μα πώς και δεν του είχαν πει ακόμα τίποτα; Πώς και δεν τον είχαν σταματήσει; Άλλο ένα βήμα. Προχώρησε. Ψιλοέτρεμε, αλλά προχώρησε. Να χεστεί επάνω του όμως κόντευε, στην κυριολεξία.

Τους πέρασε. Έμειναν πίσω. Προσπέρασε. Δεν τους έβλεπε πια. Ούτε με την άκρη του ματιού. Δεν φαίνονταν. Το κεφάλι του το είχε κατεβασμένο πάντα. Μόνο το χώμα μπροστά του μπορούσε να διακρίνει. Κύματα αίματος έσκαγαν με δύναμη μέσα στο κεφάλι του, τα άκουγε που άφριζαν. Το χώμα όλο και περνούσε μπροστά απ' τα μάτια του κι' αυτός όλο και περιμένε ν' ακούσει κάτι. Αλλά τίποτα δεν

ακουγόταν. Σιωπή. Τζιτζίκια. Μόνο τζιτζίκια, πολλά τζιτζίκια, σαν τρελά έκαναν. Ούρλιαζαν μέσα στη ζέστη, τη ζέστη της καυτής λαμαρίνας. Πέρασε πια, εντελώς. Τους είχε αφήσει πίσω. Την καυτή ανάσα τους την ένοιωθε τώρα να γλύφει την πλάτη του. Σαν λυσσασμένοι σκύλοι ήταν. Τα άκουγε τα σάλια τους που έσταζαν απ' τ' ανοιχτά σαγόνια τους.

Ούτε λέξη δεν του είπαν. Γιατί; Γιατί δεν του είπαν κάτι; Πώς τον άφησαν να περάσει έτσι; Σήκωσε ελάχιστα το κεφάλι του. Πήρε μια μικρή αναπνοή. Πόση ώρα είχε να αναπνεύσει; Ούτε κουβέντα δεν του είχαν πει! Χα! Αλλά και τι να του έλεγαν; Στρατός ήταν εδώ, στρατός! Δεν ήταν παίξε-γέλασε. Τι μπορούσαν να του πουν; Τι μπορούσαν να του κάνουν; Τίποτα, απολύτως τίποτα. Αυτό ήταν το λάθος του Γιώργου, αυτό ήταν που δεν είχε συνειδητοποιήσει. Πως ήταν στρατός. Στρατός. Δεν μπορούσε να κάνει ότι ήθελε, ο πάσα ένας. Τίποτα δεν μπορούσαν να του κάνουν. Αντίστροφα ήταν στην πραγματικότητα τα πράγματα. Ο Γιώργος, ο ίδιος, ήταν που τους είχε στο χέρι. Ότι ήθελε μπορούσε να τους κάνει. Απ' τ' αρχίδια τους κρατούσε όλους τους, απ' τ' αρχίδια σφιχτά, σαν μαριονέτες. Λίγο να έκανε έτσι με το χέρι και θα

άρχιζαν αμέσως να ζαρώνουν. Γονατιστοί θα έπεφταν και θα παρακαλούσαν για έλεος. Δεν ήταν υπερβολή αυτό, δεν ήταν καθόλου. Έτσι και έκανε πως έβγαινε στην αναφορά αύριο ο Γιώργος, θα τον έκαιγε τον Γεωργίου. Θα τον έκαιγε εντελώς. Τουλάχιστον έναν μήνα φυλακή θα έτρωγε. Ακόμα και στρατοδικείο μπορεί να πήγαινε. Αν μάλιστα έβαζε και τα μέσα του ο πατέρα του Κώστα, τότε ακόμη και σε κανονική φυλακή μπορεί να κατέληγε ο Γεωργίου. Ως εκεί μπορεί να έφταναν τα πράγματα. Ως εκεί. Όσο ηλίθιος κι' αν ήταν ο Γεωργίου – που δεν ήταν καθόλου – τα καταλάβαινε πολύ καλά όλα αυτά, πάρα πολύ καλά. Έτσι ήταν τα πράγματα. Ο Γιώργος τίποτα δεν είχε να φοβηθεί. Αυτοί είχαν. Γι' αυτό και δεν το είχαν ανοίξει το στόμα τους. Γι' αυτό και δεν τον είχαν σταματήσει. Ούτε μια τρίχα του δεν μπορούσαν να αγγίξουν. Τον φοβόντουσαν. Αυτή ήταν η αλήθεια. Τον φοβόντουσαν.

Ανέπνευσε. Ανέπνευσε βαθιά, πολύ βαθιά. Τι ανακούφιση, τι ανακούφιση. Να κατορηθεί τώρα πήγε απ' την χαρά του. Πώς τη γλύτωσε έτσι, φτηνά, πολύ φτηνά την είχε γλυτώσει. Πραγματικά, είχε τρομάξει. Αλλά δεν τα είχε μετρήσει σωστά τα πράγματα, τα είχε

μεγαλοποιήσει. Αυτό ήταν το λάθος του. Δεν θα το ξανάκανε. Σήκωσε το κεφάλι του. Άλλη μια βαθιά αναπνοή. Ο ουρανός ήταν και πάλι γαλανός. Τα πουλιά τιτίβιζαν χαρούμενα. Μπροστά στο διοικητήριο στεκόταν ο υπολοχαγός. Με τα χέρια στη μέση στεκόταν και τον κοίταζε να έρχεται.

Μηχανικά, ο Γιώργος έκανε άλλα δυο-τρία βήματα. Μετά, άθελά του, σχεδόν κοντοστάθηκε. Η σημασία της παρουσίας του υπολοχαγού άρχισε σιγά-σιγά να κάνει κλικ μέσα του. Μήπως γι' αυτό ήταν που δεν είχε συμβεί τίποτα προηγουμένως; Μπορεί. Μπορεί και να' ταν γι' αυτό, τελικά. Επειδή στεκόταν εκεί ο υπολοχαγός και παρακολουθούσε. Αυτό τον είχε σώσει. Αν δεν είχε τύχει να στέκεται εκεί ο υπολοχαγός, αν δεν τους παρακολουθούσε, τότε σίγουρα δεν θα τον είχαν αφήσει να περάσει ο Γεωργίου και η παρέα του. Κάτι θα του είχαν πει, μπορεί και κάτι να του είχαν κάνει. Μάλλον έτσι ήταν τα πράγματα, τελικά. Ωχ, ωχ, ωχ.

Τέλος πάντων, τέλος πάντων. Δεν είχε σημασία. Σημασία είχε που την είχε γλυτώσει, που την είχε σκαπουλάρει. Αυτό είχε σημασία.

Φιλολογίες ήταν όλα τ' άλλα. Μπορεί να ήταν πούστης, ο υπολοχαγός, μπορεί να ήταν ναζί, αλλά εκείνη την στιγμή ο Γιώργος ένοιωσε γνήσια αισθήματα να αναβλύζουν απ' την καρδιά του. Πιο πολύ κί' απ' την μανούλα του ένοιωσε να τον αγαπάει.

Πλησίασε την σκάλα του διοικητήριου. Σταμάτησε κάτω, στο τελευταίο σκαλοπάτι και χαιρέτησε. Ο υπολοχαγός από πάνω, υπομειδιούσε σαρδόνια. Ύψος δέκα Φαραώ είχε πάρει πάλι ο κερατάς. Ο Γιώργος του χαμογέλασε δουλικά και του μετέφερε την ερώτηση του ΔΕΑ περί μουσαμά. Ο υπολοχαγός κούνησε το κεφάλι του, αλλά έμεινε σιωπηλός, για λίγο. Χαμογελούσε ακόμα αδιόρατα σαν να μην είχε ακούσει ή σαν να ζύγιζε την απάντησή του. Ο Γιώργος περίμενε υπομονετικά, προσέχοντας να παραμείνει τελείως ακίνητος. Την ώρα που άρχισε ν' αναρωτιέται μήπως θα ήταν σκόπιμο να επαναλάβει την ερώτηση, ο υπολοχαγός τινάχτηκε ξαφνικά σαν μόλις να ξύπνησε.

«Τί ναι αυτά που με ρωτάς μωρέ;» άρπαξε αμέσως τον Γιώργο απ' τα μούτρα, «Και τον μουσαμά, βέβαια, και τον μουσαμά. Όλα, δεν

σας είπα; Όλα! Όχι, πες μου. Δεν σας τó πα; Δεν σας τó πα; Χριστέ μου, πόσο ηλίθιοι είσαστε;» κατέληξε.

Όπως-όπως ο Γιώργος γύρισε να φύγει. Κοίταξε πίσω, προς την γραμματεία να ελέγξει την θέση του Γεωργίου. Εκεί ήταν ακόμα, δυστυχώς. Άντε πάλι. Πάλι από μπροστά του θα έπρεπε να περάσει. Κί αν στο μεταξύ έμπαινε μέσα ο υπολοχαγός; Θα την πούτσιζε, τότε ο Γιώργος, θα την πούτσιζε τελείως. Αλλά, και τι να έκανε; Δεν μπορούσε να κάνει τίποτ' άλλο. Ξεκίνησε πάλι, με το βλέμμα καρφωμένο κάτω. Ανάθεμα πια. Σαν καταδικασμένος ήταν. Σαν καταδικασμένος που πηγαίνει προς το εκτελεστικό απόσπασμα. Ούτε την γραμματεία σήκωνε τα μάτια του να κοιτάξει, ούτε πίσω του, να δει τι έκανε ο υπολοχαγός. Άραγε ήταν ακόμα έξω ή είχε μπει μέσα; Μπα, δεν την γλύτωνε αυτή την φορά, μια χαψιά θα τον έκανε ο Γεωργίου. Και ούτε και που είχε προλάβει να μπει καθόλου στο διοικητήριο, που έλεγε προηγουμένως. Ούτε τηλέφωνο είχε πάρει, ούτε τίποτα. Αχ, μωρέ πουτάνα κί εσύ.

Πίσω του άκουσε την φωνή του υπολοχαγού. Να γυρίσει πίσω του φώναζε. Πόσο χάρηκε!

Αγαλλίαση ένοιωσε. Ωστε δεν είχε φύγει ο υπολοχαγός. Είχε μείνει εκεί, να τον προστατεύει, έστω κι' αν δεν είχε ιδέα. Έκανε αμέσως μεταβολή. Ο υπολοχαγός ήδη έμπαινε στο διοικητήριο, αλλά του φώναξε να τον ακολουθήσει.

Μπήκε. Πολύ δροσιά έκανε εκεί μέσα. Σταμάτησε. Πήρε μια βαθιά αναπνοή. Ο υπολοχαγός τον περιέμενε λίγα μέτρα μέσα απ' την είσοδο. Κάτι έγγραφε σ' ένα χαρτί. Το δίπλωσε, το έβαλε σ' ένα μικρό φάκελο και του είπε να το πάει στην πύλη. Ο Γιώργος το πήρε και έκανε να φύγει.

«Απ' την άλλη, ρε χαϊβάνι, απ' την άλλη. Πιο κοντά είναι από εκεί», φώναξε ανυπόμονα ο υπολοχαγός δείχνοντάς του την πλαϊνή έξοδο. «Μα πόσο ηλίθιος είσαι;» επανέλαβε την αγαπημένη του ερώτηση.

«Άντε γαμήσου ρε μαλάκα», είπε από μέσα του ο Γιώργος, ενώ τσακιζόταν να εξαφανιστεί. Βγήκε γρήγορα απ' το διοικητήριο και κατευθύνθηκε προς την πύλη. Σε περίεργη κατάσταση ήταν τώρα. Ανακουφισμένος, αλλά ταυτόχρονα ακόμα πιο πανικόβλητος. Ανακουφισμένος, που

την είχε γλυτώσει, και πανικόβλητος γιατί δεν ήταν ηλίθιος. Το καταλάβαινε πολύ καλά το κόλπο του υπολοχαγού, ήταν προφανές. Δικαιολογία ήταν όλη αυτή η ιστορία με το χαρτί, μια απλή δικαιολογία. Δεν χρειαζόταν να πάει κανένα χαρτί, πρόσχημα ήταν για να τον στείλει από την άλλη πλευρά και να αποφύγει τον Γεωργίου, που παραφύλαγε.

Άρα, λοιπόν ήξερε ο υπολοχαγός. Ήξερε. Και έτσι, πολύ απλά, την σταμάτησε την νέα φασαρία, πριν προλάβει να ξεσπάσει. Έξυπνο από μέρους του, αναγκάστηκε να παραδεχτεί ο Γιώργος. Όμως, συνέχισε, ο υπολοχαγός, όχι μόνο πρέπει να ήξερε τι είχε συμβεί πραγματικά, πως δηλαδή ήταν και ο Γιώργος μπλεγμένος στο χθεσινοβραδινό επεισόδιο, αλλά συμφωνούσε κι' αυτός πως ο Γεωργίου ήταν πράγματι επικίνδυνος. Διαφορετικά τι ήταν αυτό το θέατρο με τον φάκελο; Άρα δεν ήταν ιδέα του Γιώργου όλα αυτά, δεν ήταν καθόλου ιδέα του. Όχι πως την είχε ανάγκη την επιβεβαίωση, αφού ήταν ολοφάνερα πια τα πράγματα. Άλλο πράγμα όμως είναι να τα σκέφτεσαι μόνος σου και άλλο να τα βλέπεις να επιβεβαιώνονται μπροστά στα μάτια σου. Μια σιχαμερή παγωμάρα ένοιωσε να σκαρφαλώνει την

ραχοκοκαλιά του.

Βέβαια μπορεί όλα να ήταν και μια απλή σύμπτωση, προσπάθησε να υπενθυμίσει στον εαυτό του, μια απλή σύμπτωση. Αλλά τι λέμε τώρα, τι σύμπτωση; Δεν ήταν δυνατόν. Πού ακούστηκε ποτέ τέτοια σύμπτωση;

Και τι θα μπορούσε να του είχε κάνει ο Γεωργίου, αν δεν τύχαινε να είναι μπροστά ο υπολοχαγός; Οτιδήποτε. Πραγματικά οτιδήποτε. Ο Γιώργος ούτε που τολμούσε ν' αρχίσει να βάζει με τον νου του. Θα τον απειλούσαν στα σίγουρα – αυτό ήταν το λιγότερο. Δεν θα τον πείραζαν μάλλον, δεν μπορούσαν εκεί, μπροστά σε όλο τον κόσμο, μέρα μεσημέρι. Αλλά θα τον απειλούσαν. Να μην βγει στην αναφορά, να μην διαψεύσει τον Γεωργίου.

Για μια ακόμα φορά ο Γιώργος αναθεμάτισε που πήγε και έμπλεξε. Αλλά πώς μπορούσε να το είχε φανταστεί; Έναν θόρυβο είχε ακούσει και είπε να πάει να δει τι γίνεται. Αυτό ήταν όλο. Πού ήταν το κακό; Πώς μπορούσε να ξέρει; Καμιά όρεξη δεν τις είχε τις μαλακίες των ντόπιων με τους ξένους. Την παραμικρή σχέση δεν ήθελε να έχει με όλα αυτά. Δυάρα δεν έδινε.

Γιατί εννοούσαν να τον μπλέξουν ο Κώστας και ο Γεωργίου; Γιατί δεν τον άφηναν στην ησυχία του; Είχε και τον καημό του μ' εκείνη την μαλακισμένη. Γιατί τελικά, αν το καλοσκεφτεί κανείς, αυτή έφταιγε για όλα – αυτή. Αν δεν είχε σηκωθεί να πάει στην τουαλέτα νυχτιάτικα, τίποτα απ' όλα αυτά δεν θα είχε συμβεί. Και ας πήγαιναν να γαμηθούν ο Κώστας με τον Γεωργίου.

Εντάξει, μπορούσε και να μην βγει στην αναφορά αύριο. Αλλά πάλι, έτσι όπως είχαν έρθει τα πράγματα, αν δεν έβγαине, μπορεί να γινόταν τελείως ρεζίλι. Το μισό στρατόπεδο πρέπει να ήξερε πια τι είχε συμβεί. Αν δεν έβγαине στην αναφορά, κι' αν γινόταν καμιά στραβή και την πλήρωνε ο Κώστας τελικά, τότε όλοι θα τα έριχναν στον Γιώργο. Θα τον έλεγαν χέστη. Και πρώτος απ' όλους ο Μανόλης. Κακώς τον είχε εμπιστευθεί κι' αυτόν τον μαλάκα, πολύ κακώς. Τώρα το καταλάβαινε, δυστυχώς. Τον Κώστα, βασικά, το είχε χεσμένο. Ένας πλούσιος χλεχλές ήταν, ένας αρχιμαλάκας. Στο τέλος-τέλος ας τον είχε χαιρετήσει τον Γεωργίου, υποχρέωση του ήταν. Αλλά τώρα, έτσι που τα' κανε, ας τα έβγαζε πέρα μόνος του. Γιατί φορτωνόταν στον Γιώργο; Ο Γιώργος είχε να

πάρει τηλέφωνο την Χριστίνα. Να τα ξαναβρίσκανε, και μετά, όταν με το καλό θα τέλειωνε από εκεί πέρα, να έκαναν τα χαρτιά τους για το εξωτερικό. Μόνο που έπρεπε να δώσει κι' εκείνα τα ρημάδια τα μαθήματα, που χρωστούσε ακόμα. Συνέχεια του τού' λεγε αυτό η Χριστίνα – η αλήθεια να λέγεται.

Αλλά θα τα' δινε. Θα τα' δινε και μετά θα έκαναν σαν τον Μανόλη, ακριβώς σαν τον Μανόλη. Αυτό είχε να κάνει ο Γιώργος, αυτός ήταν ο σκοπός του. Τι δουλειά είχε με τις μαλακίες των ντόπιων με τους ξένους; Καμία απολύτως. Και άμα το καλοσκεφτείς, το όλο πράγμα ήταν εντελώς μαλακία. Παρεξηγήθηκαν, επειδή δεν τον χαιρέτησε. Ρε, δεν πα να γαμηθείτε από δω πέρα με τις χαιρετούρες. Και η άλλη η χαμούρα, είχε πάει λέει για μπάνιο. Δεν μπορούσε να περιμένει λίγο, είχε ανάψει ο κώλος της. Έπρεπε να πάει εκεί για να κολοτριβεται με τον κάθε σκατομαλάκα. Άντε γαμήσου κι' εσύ. Γιατί, ο Μανόλης; Άλλος από εκεί. «Να βγεις να τα πεις όλα». Δεν μας χέζεις κι' εσύ; Και γιατί δεν βγαίνεις εσύ στο κάτω-κάτω χαζομαλάκα μου; Εσύ να βγεις, για να σου κάνει τα μούτρα κρέας η παρέα του Γεωργίου και να δούμε τότε τι

ωραία που θα είναι. Όσοι είναι έξω απ' το χορό, πολλά τραγούδια ξέρουν. Όλα απλά τα βρίσκει ο κύριος. Δεν μας χέζεις;

Έξαλλος έφτασε στην πύλη, αλλόφρων. Πέταξε το φακελάκι στα μούτρα του σκοπού και το έβαλε πάλι στα πόδια. Σαν δαιμονισμένος έκανε. Με την γλώσσα έξω έφτασε πίσω στο ΡΕΟ. Είπε του ΔΕΑ τι είχε πει ο υπολοχαγός. Καθόλου δεν του άρεσαν τα νέα του ΔΕΑ. Ούτε σε κανέναν άλλον. Τουλάχιστον άλλη μισή ώρα δουλειάς είχαν τώρα ακόμα μπροστά τους. Ο Γιώργος όμως ήταν χαρούμενος. Θα χωνόταν στο ωραίο του ΡΕΟ και δεν θα ξανάβγαινε ποτέ από εκεί μέσα. Το είχε αποφασίσει. Ολόκληρη την θητεία, εκεί μέσα θα την περνούσε.

Αργά το απόγευμα ήταν όταν τελείωσαν. Το ΡΕΟ έλαμπε σαν λουστρινένιο παπούτσι. Με πολύ πένθιμο τρόπο όμως έλαμπε, σαν λουστραρισμένο φέρετρο. Στο τέλος-τέλος τι ήταν; Ένα γέρικο, ετοιμοθάνατο σκυλί ήταν. Το σαπούνι δεν μπορούσε να κάνει πέρα το επερχόμενο τέλος του. Οι φαντάροι άφησαν το ΡΕΟ να τρίζει ευχαριστημένο κάτω απ' τον ήλιο που έδυε και έφυγαν για το θάλαμο – με βήμα! Ο ΔΕΑ τους γύρισε πίσω με βήμα! Τά' χε παίξει

τελείως. Άκου με βήμα. Φαίνεται πως η διαταγή ήταν να το φτάσουν μέχρι τα άκρα το πράγμα. Κάτι έπρεπε να γίνει όμως. Κανείς δεν θα την έβγαζε καθαρή έτσι, ούτε οι βαθμοφόροι, ούτε οι φαντάροι.

Ο Γιώργος πήγε και σωριάστηκε στο κρεβάτι του. Όλο του το κορμί πονούσε. Περίπτωση να τρέχει τώρα και μέχρι το εστιατόριο για να φάει δεν υπήρχε καμία. Ίσως να παράγγελναν κανένα σουβλάκι αργότερα με τον Μανόλη. Γύρισε για να του πει. Ο Νεκτάριος έκανε την εμφάνισή του, φουριόζος πάλι, ως συνήθως. Είχε νέο μήνυμα για τον Μανόλη απ' το διοικητήριο. Να παρουσιαστεί πάλι, λέει, εκεί επειγόντως. Τι κουφάλα κι' αυτός ο Νεκτάριος. Όλο τα ίδια έκανε. Για να γλυτώνει τις αγγαρείες τριβόταν στο διοικητήριο ότι δήθεν τους κάνει θελήματα. Τι σιχαμένη αδερφή που ήταν.

Ο Μανόλης κούνησε απλώς το κεφάλι του και έφυγε αμέσως. Από πίσω και ο Νεκτάριος, μπας και ξεκλέψει κανένα κουτσομπολιό. Ο Γιώργος εξέτασε με θλίψη τις πατούσες του. Είχαν γεμίσει φουσκάλες. Κάτι έπρεπε να τους κάνει, αλλά βαριόταν να τρέχει μέχρι την τουαλέτα. Αν δεν πρόσεχε όμως, μπορεί και να έφτανε

καθόλου να μην μπορούσε να τις πατήσει. Αυτό του έλειπε τώρα. Μόνο αυτό του έλειπε.

Ούτε πέντε λεπτά δεν πέρασαν όταν είδε τον Μανόλη να επιστρέφει. Ξαφνιασθηκε. Τόσο γρήγορα; Τον κοίταξε. Περίεργο ύφος είχε. Από πίσω, ο Νεκτάριος, ψαρωμένος φαινόταν τώρα κι' αυτός. Ξανακοίταξε τον Μανόλη. Πάλι ύφος καθηγητή είχε πάρει. Αυστηρό, αλλά ευπροσήγορο. Κάτι έμοιαζε να έχει να ανακοινώσει. Σαν να ήταν σε γιατρό ένοιωσε ξαφνικά ο Γιώργος. Σαν να περίμενε τα αποτελέσματα κρίσιμων εξετάσεων. Ο Μανόλης χαμογέλασε. Ένα περίεργο όμως χαμόγελο. Κάπως απόμακρο.

«Τελικά, έφτασαν τα χαρτιά μου», είπε ο Μανόλης. «Τα χαρτιά της μετάθεσης. Πολύ πιο γρήγορα απ' ότι περίμενα».

Μετάθεση; Ποια μετάθεση; Θα επέστρεφε πίσω στην πρωτεύουσα, εξήγησε ο Μανόλης χαμηλόφωνα. Η οικογένεια της Κατερίνας, της φίλης του, είχε μεσολαβήσει. Αμέσως τώρα, θα έφευγε. Το λεωφορείο μέχρι το σταθμό και μετά τρένο. Έπρεπε να κάνει γρήγορα, αν ήθελε να προλάβει.

* * *

Ο Γιώργος σηκώθηκε αμέσως όρθιος για να τον συγχαρεί. Σαν να τα ήξερε όλα από προηγουμένως, έκανε βέβαια. Σαν να του τα είχε πει όλα ο Μανόλης απ' την πρώτη στιγμή. Και τώρα έβρισκε την όλη εξέλιξη αναμενόμενη και φυσική, αν όχι ασήμαντη. Ρώτησε αν μπορούσαν να τον βοηθήσουν σε κάτι. Ο Μανόλης απάντησε πως όχι, δεν είχε άλλωστε και τίποτα σπουδαίο να μαζέψει.

Σιωπή έπεσε. Ο Γιώργος και ο Νεκτάριος αντάλλαξαν μια ματιά. Ο Μανόλης έσκυψε και άρχισε να μαζεύει. Ήρεμες και τακτικές ήταν οι κινήσεις του, σαν μικρά κυματάκια που έσκαγαν με τη σειρά στη παραλία. Όμως ούτε κί αυτό δεν κράτησε, δυο-τρία λεπτά το πολύ να έκανε. Πετούσε απ' τη χαρά του, ο μπαγάσας, αποφάσισε τελικά ο Γιώργος, που τον παρατηρούσε προσεκτικά. Κί' ας προσπαθούσε τώρα να το κρύψει με το δήθεν περισπούδαστο ύφος του. Οι κινήσεις του μπορεί να ήσαν τακτικές, αλλά τα χέρια του σαν να έτρεμαν λιγάκι. Τι τα θες όμως; Φυσικό ήταν. Στους δικούς του πήγαινε, τη ζωούλα του ήθελε να συνεχίσει κί' αυτός. Τι δουλειά είχε να κάθεται να ξεροσταλιάζει εκεί, στου διαόλου τη μάνα;

Αλλά ευτυχώς, η παραμονή του αυτή σ' αυτό το κολο-στρατόπεδο θα ξεθώριαζε πολύ γρήγορα στη μνήμη του. Κάτι κωμικές φιγούρες θα του έμεναν μόνο – φιγούρες χωρίς ονόματα.

Ο Γιώργος στεκόταν αμήχανα, εκεί, δίπλα απ' τον Μανόλη και μέσα του γινόταν καθίζηση. Ο Μανόλης θα έφευγε και ούτε τα ονόματά τους δεν θα θυμόταν σε λίγο καλά-καλά. Αλλά, ας πήγαινε στο καλό. Κί' ο Γιώργος θα τον ξεχνούσε. Μια θολή εικόνα «καθηγητή» θα έμενε μόνο στο μυαλό του μετά από λίγο καιρό.

Ο Μανόλης σήκωσε τον σάκο του, τον ίδιο εκείνο σάκο που παραλίγο να λερώσει με εμετό – πότε έγινε αυτό; Χτες. Μόλις χτες. Κί' όμως ήταν σαν να είχαν περάσει βδομάδες – και προχώρησε διστακτικά προς την έξοδο. Ο Γιώργος και ο Νεκτάριος ακολούθησαν. Θα τον πήγαιναν μέχρι την πύλη, συμφώνησαν. Να τον αποχαιρετήσουν. Όλοι μαζί βγήκαν έξω.

Είχε βραδιάσει για τα καλά τώρα πια. Έκανε μια μικρή δροσιά και τ' αστέρια ίσα που είχαν αρχίσει να διακρίνονται. Ο ουρανός ήταν ένα πολύ σκούρο μπλε. Ο Γιώργος περπατούσε δίπλα στον Μανόλη. Δεν τολμούσε ν'

αναγνωρίσει πόσο είχε βασιστεί στην παρουσία του. Πόσο είχε ελπίσει στην παρέα του. Σαν παγόβουνο ήταν η σκέψη αυτή μέσα του. Είχε αγκιστρωθεί απ' την κορυφή του και δεν τολμούσε να κοιτάξει κάτω απ' την επιφάνεια. Η απύθμενη, παγωμένη άβυσσος του έφερνε ίλιγγο.

Α, τον μαλάκα. Τον μαλάκα. Αλλά, τι να έκανε κι' αυτός; Τι ήθελε ο Γιώργος, τι περίμενε; Να κάτσει μαζί του να λένε για την θερμοδυναμική και το νόημα της ζωής; Να τον σώσει απ' τον Γεωργίου και τους μπράβους του; Αφού δεν μπορούσε. Δεν θα γινόταν τίποτα απ' όλα αυτά, δεν θα γινόταν. Ωρα ήταν να μεγαλώσει λίγο ο Γιώργος, να ενηλικιωθεί.

Περπάτησαν μέχρι την πύλη. Αμίλητοι, χαμένος ο καθένας στις σκέψεις του. Σαν τιμητικό άγημα σε κηδεία. Ο Γιώργος ένοιωθε τελείως μαλάκας. Οι υπόλοιποι φαντάροι, που κάτι πρέπει να είχαν ακούσει, είχαν βγει έξω και τους κοίταζαν, καθώς περνούσαν. Καθόλου δεν του άρεσε η θλιβερή αυτή παρέλαση του Γιώργου. Θα' θελε να υπήρχε τρόπος να ξεφύγει, αλλά τώρα πια ήταν πολύ αργά. Σαν εβραιοπούλα που τη σέρνει κοιλαράς γκεσταπίτης αισθανόταν. Δεν

φτάνει που την βίασε από κάθε της τρύπα, αλλά τώρα την πήγαινε και να την κάψει, και μάλιστα σε παρέλαση, για να βλέπουν οι υπόλοιποι να παραδειγματίζονται. Να παραδειγματίζονται για ποιό πράγμα ακριβώς; Τι δεν σου' δωσα, ρε χοντρο-κοιλαρά; Τι δεν μου πήρες; Παλιογκεσταπίτη. Είχε λέει «άκρες» η οικογένεια της Κατερίνας. Βολεψάκια! Έτοιμος κί' εσύ να ξεπουλήσεις τα πάντα αποδείχτηκες. Να τα δώσεις όλα για να σώσεις το σαρκίο σου. Άει στο διάολο από δω χάμω.

Έφτασαν στην πύλη. Σχεδόν κρύο έκανε τώρα. Είχε πιάσει ένα ύπουλο βοριαδάκι που σε τρυπούσε, χωρίς να το καταλαβαίνεις. Ο Μανόλης στάθηκε και γύρισε να χαιρετήσει. Οι χειραψίες. Οι εναγκαλισμοί. Καλό κουράγιο, καλό υπόλοιπο. Καλή δύναμη. «Και που'σαι», του είπε ο Γιώργος, «καλή επιτυχία, εκεί». Εκεί. Ήξερε αυτός πού. «Κι εσύ. Και να προσέχεις», του απάντησε ο Μανόλης και τον κοίταξε καλά-καλά. Μάλιστα. Αυτά. Τι άλλο; Τίποτα άλλο. Ο Μανόλης πήρε πάλι τον σάκο του, τον έριξε στον ώμο και βγήκε απ' το στρατόπεδο. Ο Νεκτάριος και ο Γιώργος περίμεναν μην έριχνε μια τελευταία ματιά, μα ντράπηκαν και γύρισαν. Όταν ο Μανόλης θυμήθηκε να γυρίσει για να

κοιτάξει, αυτοί είχαν μπει μέσα πια.

Μέσα πάλι! Με βαριά βήματα ξεκίνησαν πίσω για το θάλαμο. Ο Γιώργος ακόμα να συνέλθει. Δεν την πίστευε την μοίρα του, του ερχόταν να ξεράσει. Μόνος πάλι με τον Νεκτάριο! Τι κατάντια. Να είναι η βδελυρή αυτή οχιά η μόνη σου ελπίδα. Να πρέπει να τον ανέχεσαι, μόνο και μόνο για να έχεις κάποιον να πεις μια κουβέντα. Δεν το άντεχε, ρε πούστη μου, δεν το άντεχε. Θα του την έχωνε στα σίγουρα του Νεκταρίου. Ακόμα κι' έτσι, στα καλά καθούμενα.

Ταυτόχρονα όμως απορούσε. Τι τον είχε πιάσει; Τι ήθελε; Αφού έτσι είναι αυτά τα πράγματα. Όποιος έχει τα γένια, έχει και τα χτένια. Η ζωή προχωράει και φεύγει. Άλλοι φεύγουν και άλλοι μένουν πίσω, να κοιτάνε. Νόμος της φύσης είναι αυτός, η φυσική τάξη των πραγμάτων. Τον Γιώργο δεν τον πείραζε και τόσο όλο αυτό. Το ήξερε πως έτσι πάνε τα πράγματα, το αποδεχόταν. Δεν ήταν απ' αυτούς που θ' άρπαζαν ποτέ πέτρα να την ρίξουν κάτω τη τζαμαρία. Κι' ας τους ζήλευε όσους μπορούσαν και έκαναν τέτοια πράγματα. Αυτό που τον εξόργιζε τον Γιώργο ήταν ο διασυρμός. Η

δημόσια η διαπόμευση. Γιατί δεν μου το λες, ρε κύριε, πως μπορεί να την κάνεις σε λίγες ώρες; Γιατί μ' αφήνεις, σα μαλάκα, να χτιζω στην άμμο; Αλλά πάλι, και τι να του έλεγε, ο Μανόλης; Λέγονται αυτά τα πράγματα;

Προχώρησαν προς τον θάλαμο. Σε μια στιγμή ο Γιώργος κατάλαβε πως δεν άντεχε άλλο. Είπε του Νεκτάριου πως θα πήγαινε να κατουρήσει και ξέκοψε. Καλύτερα έτσι. Μόνος, με τα μαδημένα του όνειρα. Που φύτρωσαν μόνα τους μέσα του, ερήμην του. Πάντως, όπως κι' αν είχε, καλύτερα μόνος του.

Η αναπνοή της νύχτας γύρω του έμοιαζε ακαθόριστα απειλητική. Παντού, μαύρες φτερωτές σκιές, ψίθυροι και τριξίματα. Βάδισε γρήγορα προς την τουαλέτα. Ο δρόμος του θα τον έφερνε πάλι απ' το σημείο του χτεσινού καυγά. Κι' αν κρυβόταν πουθενά εκεί γύρω ο Γεωργίου; Αν του την έπεφτε; Ποιος θα τον έσωζε τώρα απ' τα χέρια του; Κανείς. Ένας οξύς πόνος, κάτι σαν λεπτό μαχαίρι, χώθηκε στην κορυφή του στέρνου του. Με βαθιές αναπνοές ο Γιώργος προσπάθησε να τον διώξει. Μάταια. Φοβόταν. Φοβόταν πολύ. Κάθε ίσκιος του στρατόπεδου έκρυβε κι' από ένα τέρας που

καραδοκούσε να του εκμυστηρευτεί κάποιο φρικτό μυστικό. Σχεδόν τρέχοντας πήγε και τρύπωσε μέσα στην τουαλέτα. Αδεια ήταν. Κατούρησε βιαστικά και ξαναβγήκε. Πάλι φοβόταν. Τρέχοντας, επέστρεψε πίσω στο θάλαμο. Κάθισε στα σκαλιά, μπροστά στην είσοδο. Καλύτερα ήταν εκεί. Γύρω απ' το φως του γλόμπου περιστρέφονταν εκατοντάδες μικροσκοπικά μυγάκια. Εκεί δεν μπορούσε να τον αγγίξει ο Γεωργίου. Μέσα στον θάλαμο δεν ήθελε να πάει, δεν τους άντεχε. Εκεί που βρισκόταν θα καθόταν και θα περίμενε μέχρι να έρθει η ώρα για τη σκοπιά.

Άκουσα την πόρτα του κελιού ν' ανοίγει. Το πανί ήταν ακόμα τυλιγμένο γύρω απ' το κεφάλι μου. Η φωνή της γριάς μας είπε να βγούμε αμέσως έξω. Υπακούσαμε. Καθώς βγαίναμε, ένοιωσα τη γριά να λύνει το πανί απ' το πρόσωπο μου. Επιτέλους. Ανέπνευσα. Μεσ' το κελί το είχα ξεχάσει, αλλά εδώ έξω, θα με δυσκόλευε πάλι.

Έριξα μια ματιά στην Εργάτρια. Πόσο λεπτεπίλεπτη μου φάνηκε τώρα, πόσο εύθραυστη. Θα' θελα να μπορούσα να κάνω περισσότερα γι' αυτήν, να την προστατεύσω, να την υπερασπιστώ. Ταυτόχρονα όμως, φοβόμουν

πως την κρίσιμη στιγμή δεν θα τα κατάφερνα.
Αλλά πάλι, ποτέ δεν ξέρεις.

Η γριά μπήκε μπροστά και άρχισε πάλι να μας οδηγεί. Καθώς απομακρυνόμασταν γύρισα και έριξα μια ματιά πίσω, προς το κελί όπου μας είχε κρύψει. Ήταν μια πολύ μικρή συστάδα κελιών, ζήτημα ήταν να ήσαν πάνω από δέκα. Η Πόλη μου επιβεβαίωσε πως κι' αυτά ήσαν από καιρό εγκαταλειμμένο, φυσικό ήταν που το δικό μας είχε πάψει πια να λειτουργεί. Όμως πού το ήξερε το μέρος αυτό η γριά; Πώς γινόταν και πάντα ήξερε πού να πάει και τι να κάνει; Δεν υπήρχε αμφιβολία, με κάποιον πρέπει να βρισκόταν σε επικοινωνία και αυτή, όπως κι' εμείς. Μόνο έτσι μπορούσε να εξηγηθεί η συμπεριφορά της.

Η Πόλη σιωπούσε πάλι. Πολύ σιωπούσε η Πόλη, τις στιγμές ειδικά που την χρειαζόμουν, είχα αρχίσει να παρατηρώ. Ούτε τώρα είχε κάτι χρήσιμο να μου πει. Το μόνο που έμαθα ήταν πως το σημείο που τώρα βρισκόμασταν ήταν πολύ μακριά απ' την προηγούμενη θέση μας. Θα έπαιρνε ώρα στους Κυνηγούς να μας ξαναφτάσουν. Αγανάκτησα. Πότε πια θα μας προλάβαιναν αυτοί οι Κυνηγοί; Ότι ήθελε έκανε η γριά μέσα στη Πόλη και οι Κυνηγοί όλο

πλησίαζαν, υποτίθεται, αλλά ποτέ δεν μας έφταναν. Γελοίο είχε καταντήσει. Δεν ήταν αυτή η εικόνα που είχα για την Πόλη, ούτε για εμάς, τους Κυνηγούς. Μια ατυχία μπορεί να συμβεί στον καθένα, αλλά όχι κι' έτσι, όχι συνέχεια. Κάτι δεν πήγαινε καθόλου καλά αυτή την φορά. Δεν καταλάβαινα όμως τι μπορεί να ήταν αυτό.

Ύστερα, ήταν και η αιμοκάθαρση. Κοίταξα προσεκτικά την Εργάτρια. Μια χαρά φαινόταν. Αν μάλιστα σκεφτεί κανείς όσα είχε υποχρεωθεί να περάσει τις τελευταίες ώρες. Αλλά ούτε κι' εγώ αισθανόμουν ιδιαίτερα άσχημα, καλά ήμουν κι' εγώ. Κανονικά όμως, μετά από τόσες ώρες χωρίς κελί, δεν θα έπρεπε να είχαμε πέσει κάτω απ' την εξάντληση; Ούτε ένα βήμα δεν θα έπρεπε να μπορούσαμε να κάνουμε. Πού ήταν τα συμπτώματα; Γιατί δεν νοιώθαμε τίποτα;

Η Πόλη σιωπούσε. Επέμεινα. Κάτι άρχισε τότε να ψελλίζει για τις απρόβλεπτες παρενέργειες της πάρα φύση πρόσληψης τροφής. Ή αυτό, είπε, έφταιγε ή η ίδια η τροφή. Κάτι μέσα σ' αυτή. Κάποιο παραισθησιογόνο ή ένα προσωρινό αντίδοτο για τα συμπτώματα της αιμοκάθαρσης. Όμως τίποτα παραπάνω δεν μπορούσε να πει, όσο δεν μπαίναμε σε κελί με

θηλές και σύνδεση που να δουλεύει.

Η εξήγησή της Πόλης μου άφησε τεράστια ερωτηματικά. Δεν δίστασα και της το είπα αμέσως. Ολόκληρη η ζωή μας στη Πόλη είχε θεμελιωθεί στην ανάγκη τακτικής αιμοκάθαρσης. Πώς ήταν δυνατόν τώρα να έρχεται, τόσο εύκολα, και να λέει πως μπορεί και να υπήρχε αντίδοτο; Ακόμα και αν ήταν προσωρινό μόνο; Δεν θα έπρεπε να το ξέρει κάτι τέτοιο, αν υπήρχε; Αλλά μπορεί το αντίδοτο αυτό να ήταν βλαβερό, μπορεί να προκαλούσε καταστροφικές παρενέργειες στον ανθρώπινο οργανισμό. Ίσως γι' αυτό να ήταν που δεν το ήξερε η Πόλη, αν υπήρχε. Σε μια τέτοια περίπτωση όμως η Εργάτρια και εγώ ήμασταν ήδη καταδικασμένοι. Και όσο δεν μπαίναμε σε κελί, η θέση μας συνεχώς χειροτέρευε. Απ' τη μια πάλευα να μην πανικοβληθώ κι' απ' την άλλη αναρωτιόμουν πόση επαφή μπορεί να είχαν με την πραγματικότητα όλα αυτά.

«Και η Εργάτρια;», ρώτησα τη Πόλη. «Τι θα γίνει με αυτή; Τι οδηγίες της έχεις δώσει;» Η απάντηση της με αιφνιδίασε. Πιο πολύ όμως το ύφος της. Δεν την είχα ξανακούσει την Πόλη να μιλάει έτσι. Μου είπε, πολύ απότομα, πως καλά

θα έκανα να πάψω αμέσως να ασχολούμαι με την Εργάτρια. Τίποτα δεν μπορούσα να περιμένω απ' αυτή. Το μόνο που της είχε πει η Πολή, η μόνη οδηγία που μπορούσε να καταλάβει η Εργάτρια, ήταν να μην κάνει απολύτως τίποτα από μόνη της. Ούτε τα μάτια της να μην ανοιγοκλείνει, της είχε πει χαρακτηριστικά, αν δεν της έλεγα εγώ ή αν δεν την ανάγκαζε η γριά. Αυτό, μόνο, και τίποτα άλλο. Ούτε μυρμήγκι να ήταν η Εργάτρια.

Έμεινα σιωπηλός για λίγο. Δεν ήξερα τι να πω, δεν μπορούσα να καταλάβω γιατί η Πόλη μίλησε έτσι για την Εργάτρια. Της έριξα πάλι μια ματιά. Δεν φαινόταν και τόσο ηλίθια, η κακομοίρα. Γεγονός ήταν βέβαια πως, οι Εργάτες, γενικά, δεν ήταν και τόσο έξυπνοι. Αλλά, όχι έτσι, όχι και σε τέτοιο βαθμό. Και, σε κάθε περίπτωση, για ποιό λόγο να μιλήσει έτσι η Πόλη; Αφού πολίτες ήταν κι' αυτοί.

Δεν είπα τίποτα εκείνη τη στιγμή. Πάντως, επέμεινα από μέσα μου, η συγκεκριμένη Εργάτρια δεν ήταν καθόλου ηλίθια. Ήξερα πολύ καλά τι έβλεπα. Τα μάτια της Εργάτριας παρακολουθούσαν και μέτραγαν τα πάντα. Τίποτα δεν της ξέφευγε. Ας έλεγε ότι ήθελε η

Πόλη. Το μόνο που με στεναχωρούσε ήταν που δεν μπορούσα να επικοινωνήσω κατ' ευθείαν μαζί της. Σίγουρα θα μπορούσαμε να βοηθήσουμε ο ένας τον άλλο, να καταστρώσουμε κάποιο σχέδιο. Με την γριά όμως από δίπλα, ήταν αδύνατον. Έκτη αίσθηση λες και είχε η γριά. Ακόμα και ένα μικρό νεύμα μόλις να δοκίμαζα να κάνω στην Εργάτρια, η γριά το καταλάβαινε αμέσως, έμπαινε ανάμεσά και μας σταματούσε.

Όσο το σκεφτόμουν, τόσο πιο δυσάρεστο έβρισκα αυτό το περίεργο ξέσπασμα της Πόλης εναντίον της Εργάτριας. Αν πράγματι την θεωρούσε τόσο ασήμαντη, τότε γιατί να μην θεωρούσε και εμένα ασήμαντο; Μήπως και ολόκληρη η ιστορία της απαγωγής μας δεν ήταν παρά ένα εντελώς ασήμαντο περιστατικό για την Πόλη; Ακόμα και αν αφορούσε Μαύρο εχθρό; Μήπως το είχε τελείως στον πάτο των προτεραιοτήτων της; Μήπως έτσι μπορούσε να εξηγηθεί και η εντελώς ακατανόητη καθυστέρηση των Κυνηγών; Μήπως της Πόλης ήταν το φταίξιμο τελικά; Ίσως να μην τους καθοδηγούσε σωστά ή να μην τους πίεζε. Μήπως δεν τους είχε στείλει καν;

* * *

Εντάξει, μάλλον πρέπει να υπερέβαλλα λίγο εδώ. Η Πόλη, ήταν πάντα η Πόλη, η Πόλη μας. Πάντα. Αυτό δεν άλλαζε, δεν μπορούσε ν' αλλάξει. Μπορεί, την ίδια ακριβώς ώρα με μας, η Πόλη να ήταν υποχρεωμένη να αντιμετωπίσει και κάτι πολύ πιο σοβαρό, κάποιον πολύ μεγαλύτερο κίνδυνο. Μπορεί χιλιάδες συμπολίτες μας να κινδύνευαν. Φυσικό δεν θα ήταν σε μια τέτοια περίπτωση να μην είχε η Πόλη αρκετούς πόρους να διαθέσει και για μας; Αλλά δεν θα ήθελε να μας το πει ξεκάθαρα για να μην χάσουμε κάθε ελπίδα. Μπορεί. Ήταν μια ερμηνεία κι' αυτή, δεν ήταν; Αλλά, καλά στην Εργασία, ούτε σε εμένα δεν μπορούσε να πει κάτι; Αφού Κυνηγός ήμουν κι' εγώ. Αυτό δεν μπορούσα να το εξηγήσω. Έρχονταν φορές που η φωνή της Πόλης μπερδευόταν με τη δική μου μέσα στο κεφάλι μου. Τότε ήταν σαν εγώ ο ίδιος να μην με εμπιστευόμουν, σαν εγώ ο ίδιος να μην έδινα αξία στη σωτηρία μου. Δεν ήταν και τόσο ωραίο αίσθημα αυτό.

Πολύ μπερδεμένα ήταν όλα αυτά. Δεν ήμουν συνηθισμένος, δεν με απασχολούσαν συχνά τέτοιου είδους σκέψεις. Σε μια στιγμή συνειδητοποίησα πως ίσως να έπρεπε να ντρέπομαι γι' αυτά που σκεφτόμουν. Μάλλον

δεν άξιζαν τέτοιες σκέψεις σε έναν κάτοικο της Πόλης, πόσο μάλλον σε έναν Κυνηγό. Έριξα μια ένοχη ματιά γύρω μου λες και το τοπίο μπορούσε να κρυφακούσει μέσα μου. Μετά – και αυτή ήταν η πρώτη φορά στη ζωή μου που έκανα τέτοιο πράγμα – πήρα τις σκέψεις αυτές και τις καταχώνιασα μέσα μου, ώστε να μην μπορέσει ποτέ να τις φτάσει η Πόλη. Ντρεπόμουν. Σαν να έκρουβα μέσα μου μια τρομερή βρωμιά, μια φρικτή ακαθαρσία, αισθάνθηκα. Υποσχέθηκα στον εαυτό μου να προσέχω πιο πολύ άλλη φορά. Να μην ξαναβρεθώ σε τόσο γελοία θέση. Ίσως να έφταιγε η πίεση των πρόσφατων γεγονότων. Αλλά μήπως αυτή ήταν η απόδειξη πως είχε δίκιο τελικά η Πόλη; Μήπως καλά έκανε που με θεωρούσε ασήμαντο; Αφού, δεν άντεχα στα δύσκολα, κατά τα φαινόμενα. Αλλά όχι, όχι. Εδώ ακριβώς ήταν που άρχιζε ο παραλογισμός. Έπρεπε να σταματήσω. Να σταματήσω και να συγκεντρωθώ στην κατάσταση που είχα μπροστά μου. Πουθενά δεν οδηγούσαν τέτοιου είδους σκέψεις.

Στο μεταξύ, η Πόλη μου ανακοίνωσε πως σύμφωνα με όλες τις μέχρι τώρα ενδείξεις, τελικός προορισμός της γριάς πρέπει να ήταν ο

Αμαζόνιος. Ένοιωσα το στομάχι μου να αναπηδάει.

Αμαζόνιο λέγαμε τον μεγαλύτερο όγκος πρασίνου στο εσωτερικό της Πόλης. Ήταν σε ανάμνηση μιας ομώνυμης περιοχής στην επιφάνεια, που κάποτε πρέπει κι' εκείνη να είχε πολύ πυκνή βλάστηση. Δεν είχε ποτέ ως τότε τύχει να βρεθώ στον Αμαζόνιο. Μια φορά μόνο βρέθηκα στην περιοχή, πριν από καιρό, καθώς κυνηγούσα κάτι εχθρούς ως μέλος αποσπάσματος. Μόλις οι εχθροί χώθηκαν στη πυκνή βλάστηση, η Πόλη μας τράβηξε αμέσως πίσω. Το μόνο που θυμόμουν ήταν η μεγάλη περιέργεια όλως μας να δούμε από κοντά αυτόν τον περίφημο Αμαζόνιο, και η απογοήτευσή μας όταν αναγκαστήκαμε να υπακούσουμε στη διαταγή της Πόλης και να επιστρέψουμε.

Πράγματι, αν και δεν ήξερα πού ακριβώς έπεφτε ο Αμαζόνιος ως προς την θέση μας, σε μια στιγμή κατάλαβα πως η γριά σταμάτησε τα ζιγκ-ζαγκ και άρχισε να προχωράει κατ' ευθείαν προς μια συγκεκριμένη κατεύθυνση. Αναρωτήθηκα αν η απότομη αυτή αλλαγή ήταν άλλη μια ένδειξη πως η γριά δεν ενεργούσε από μόνη της. Τουλάχιστον, όμως αυτή την φορά η

Πόλη είχε καταφέρει να μαντέψει τις προθέσεις της. Κάτι ήταν κι' αυτό.

Η αλήθεια βέβαια ήταν πως ο Αμαζόνιος μπορεί και να ήταν η μόνη ρεαλιστική επιλογή για τη γριά. Όσο παρέμενε οπουδήποτε αλλού μέσα στη Πόλη, η εξόντωσή της ήταν καθαρά θέμα χρόνου. Στον Αμαζόνιο όμως, που ήταν η μοναδική μη οριοθετημένη περιοχή στο εσωτερικό της Πόλης, τα πράγματα αυτομάτως θα γίνονταν πολύ καλύτερα γι' αυτήν.

Ταυτόχρονα όμως, και για την Πόλη. Όσο δύσκολο ήταν για την Πόλη να εντοπίσει και να συλλάβει την γριά, ενώ θα βρισκόταν μέσα στον Αμαζόνιο, άλλο τόσο δύσκολο θα ήταν και για την γριά να κάνει ζημιά στην Πόλη. Τι μπορούσε να κάνει εκεί μέσα; Να αρχίσει να κόβει δέντρα;. Δεν ήταν υπερβολή πως η Πόλη μπορούσε ακόμα και να την αγνοήσει εντελώς την γριά \ (και εμάς μαζί της \), όσο θα βρισκόταν στην Αμαζόνιο. Ήταν αδιέξοδο για την γριά το μέρος αυτό. Ασφαλές, αλλά αδιέξοδο. Η Πόλη βιάστηκε να με διαβεβαιώσει πως οι Κυνηγοί δεν επρόκειτο να εγκαταλείψουν την προσπάθεια και θα συνέχιζαν να μας ακολουθούν ακόμα και εδώ μέσα. Θα ήσαν βέβαια αναγκασμένοι να μας ψάχνουν μόνοι, χωρίς βοήθεια από την

Πόλη, αφού εδώ δεν υπήρχαν συντεταγμένες για να τους δώσει και να τους καθοδηγήσει. Αυτοί όμως θα συνέχιζαν, δεν είχαν άλλη επιλογή, αυτό ήταν το καθήκον τους. Κακά τα ψέματα όμως. Αν πράγματι μας ακολουθούσαν και έμπαιναν εδώ μέσα, θα χρειαζόταν πια πραγματικά πολύ μεγάλη τύχη για να μας εντοπίσουν. Και αυτό, καλώς ή κακώς, φαινόταν πως το ξέραμε όλοι, ακόμα και η γριά.

Στο μεταξύ είχαμε περάσει τα πρώτα δέντρα και χωθήκαμε για τα καλά στο εσωτερικό της ζούγκλας. Παρακολουθούσα από κοντά τις κινήσεις της γριάς και μου ήρθε να βάλω τα γέλια. Όσο και να προσπαθούσε συνεχώς να ελέγχει την συμπεριφορά της, η ανακούφιση που θα πρέπει να ένοιωσε μόλις μπήκαμε στον Αμαζόνιο, ήταν αδύνατον να κρυφτεί. Εκεί που έως τότε επιτηρούσε άγρυπνα την κάθε μας κίνηση, ξαφνικά μας παράτησε σχεδόν τελείως ελεύθερους. Έκοψε ρυθμό και έμοιαζε να της είναι αδιάφορο ακόμα και αν την ακολουθούσαμε ή όχι. Άρχισα να σκέφτομαι μήπως και μας χρειαζόταν μόνο και μόνο μέχρι να να φτάσει ως εδώ. Αλλά, στην πραγματικότητα, το αντίθετο συνέβαινε. Η παρουσία μας όχι μόνο την καθυστέρούσε στην

πορεία της, αλλά τραβούσε πάνω της και την προσοχή της Πόλης. Σίγουρα θα είχε φτάσει πολύ πιο γρήγορα, αν είχε κινηθεί μόνη της. Οπότε, γιατί δεν μας είχε παρατήσει, γιατί είχε μπει στον κόπο να μας σέρνει μαζί της; Και, απ' την άλλη, αν πράγματι είχαμε κάποια αξία γι' αυτήν, τότε γιατί τώρα έμοιαζε να μην ενδιαφέρεται καθόλου για μας;

Όποια κι' αν ήταν η εξήγηση, η γριά τώρα προχωρούσε μπροστά με τελείως χαλαρό ρυθμό και δεν γύριζε πίσω της ούτε μια ματιά να ρίξει. Δεν μας οδηγούσε προς κάποια συγκεκριμένη κατεύθυνση. Σίγουρη έμοιαζε πως κανείς δεν θα μας ακολουθούσε και άρα μπορούσαμε να πάμε και να κάνουμε ότι θέλαμε.

Όσο για μένα, αν και αν οι περιστάσεις ήταν εντελώς ακατάλληλες, προσπάθησα να μην την αφήσω να περάσει ανεκμετάλλευτη την μοναδική αυτή ευκαιρία. Ήμουν στον Αμαζόνιο. Πάντα ήθελα να βρεθώ εδώ. Είχα ακούσει χιλιάδες ιστορίες γι' αυτό το μέρος και η πρώτη μου εντύπωση ήταν πως ήταν όλες αληθινές. Ανέπνευσα βαθιά τον υγρό, μεθυστικό αέρα, χάιδεψα με τα δάχτυλά μου τους νοτισμένους κορμούς των πολύχρωμων φυτών, άκουγα τον

αέρα που σφύριζε απαλά, ενώ άγγιζε τις κορυφές των ψηλών δέντρων. Υπέροχα ήταν, ένας μαγικός, ονειρικός τόπος. Ασύγκριτα καλύτερος κι' απ' πιο προχωρημένες προσομοιώσεις της Πόλης. Ήταν τόσο όμορφα εκεί, που η ζωή τυφλοπόντικα που ζούσαμε στην υπόλοιπη Πόλη έμοιαζε τώρα εντελώς παρανοϊκή. Γιατί δεν μας άφηνε η Πόλη να επισκεπτόμαστε πιο συχνά αυτό το μέρος; Γιατί δεν μπορούσε κι' η υπόλοιπη Πόλη να είναι κάπως έτσι;

Δεν κράτησε πολύ όμως αυτό. Σε μια στιγμή δεν ξέρω πώς το κατάλαβα, αλλά, σαν από έκκτη αίσθηση, γύρισα πίσω να ρίξω μια ματιά στην Εργάτρια, που είχε μείνει κάπως πίσω. Κάτι δεν πήγαινε καλά. Η Εργάτρια δεν ήταν καλά. Την πλησίασα. Το πρόσωπό της ήταν κατακίτρινο, είχε ακουμπήσει στον κορμό ενός δέντρου και βαριανάσαινε. Έτρεξα να βοηθήσω. Από κοντά φαινόταν ακόμα χειρότερα. Το μέτωπό της ήταν γεμάτο κόμπους ιδρώτα. Τα χείλια της έτρεμαν. Πονούσε; Την ρώτησα τι έπαθε. Μου είπε πως δεν ήξερε, ξαφνικά την είχε πιάσει. Πανικοβλήθηκα. Δεν ήμουν συνηθισμένος σε τέτοια πράγματα, κανείς δεν είναι μέσα στην Πόλη, αφού η Πόλη μας προστατεύει και μας

γιατρεύει αμέσως ότι κι' αν πάθουμε. Γύρισα στη γριά. Καθόταν και μας κοίταγε από μερικά βήματα μακριά, χωρίς να λέει ή να κάνει κάτι. Της είπα αμέσως πως έπρεπε να σταματήσουμε, πως η Εργάτρια έπρεπε να ξεκουραστεί. Δεν ήμουν σίγουρος πώς θα το έπαιρνε. Όμως έδειξε απρόσμενη κατανόηση. Είχε πάψει να την ενδιαφέρει προφανώς. Πίστευε πως μέσα στον Αμαζόνιο ήταν ασφαλής από την Πόλη. Η γριά είπε πως ήμασταν ελεύθεροι να κάνουμε ότι θέλαμε. Μετά γύρισε την πλάτη και εξαφανίστηκε μέσα στην βλάστηση! Δεν έδωσα σημασία εκείνη την στιγμή. Μίλησα της Πόλης. Μου είπε πως έτσι, από μακριά, δεν μπορούσε να πει τι είχε πάθει η Εργάτρια. Πάντως, συμφωνούσε και αυτή να μείνουμε εκεί που βρισκόμασταν για λίγο. Μπορεί να της περνούσε από μόνη της η αδιαθεσία της Εργάτριας.

Την βοήθησα να ξαπλώσει και να βολευτεί ανάμεσα στις ρίζες ενός μεγάλου δέντρου. Σαν να φαινόταν πιο ανακουφισμένη τώρα κάπως. Ίσως επειδή είχαμε σταματήσει και δεν είχε να περπατάει άλλο. Τα μάτια της γαλήνεψαν. Πήγα να της μιλήσω. Έβαλε το δάχτυλό της στα χείλια μου και μου έκανε νόημα να σταματήσω. Έκλεισε τα μάτια της. Ξάπλωσα κι' εγώ δίπλα

της. Της αγκάλιασα με το σώμα μου να την κρατήσω ζεστή. Χρειαζόμουν κελί, συνειδητοποίησα ξαφνικά, πεινούσα. Επίσης, αν δεν ήταν άρρωστη η Εργάτρια, πολύ θα ήθελα να έμπαινα πάλι μέσα της. Μήπως αργότερα; Σκάσε. Έστησα αυτί. Ησυχία. Γαλήνη. Μόνο ο αέρας του Αμαζόνιου ακουγόταν. Αυτός και η ανάσα της Εργάτριας πλάι μου.

Άνοιξα τα μάτια μου. Είχα αποκοιμηθεί. Γύρισα δίπλα. Η Εργάτρια δεν ήταν εκεί! Ανασηκώθηκα. Έψαξα γύρω. Πουθενά δεν φαινόταν. Δεν ήταν εκεί. Τρόμαξα. Πετάχτηκα πάνω. Πού ήταν; Πού είχε πάει; Η γριά τι είχε γίνει; Μήπως είχε γυρίσει και την είχε αρπάξει όση ώρα κοιμόμουν; Να την κάνει τι; Και εγώ; Πώς δεν είχα ξυπνήσει; Η ίδια η Εργάτρια αποκλείεται να είχε απομακρυνθεί από μόνη της. Τι είχε συμβεί; Άρχισα να την ψάχνω γύρω απ' το μέρος που είχαμε σταματήσει.

Μπήκα σε σκέψεις. Κι' αν αυτή ήταν η ευκαιρία που περιμένα; Είχα απομείνει μόνος τώρα. Τίποτα δεν με κρατούσε πια εδώ. Μπορούσα να τα παρατήσω όλα και να το βάλω στα πόδια. Την ήξερα την γενική κατεύθυνση. Μπορεί και να την γλύτωνα, να μην προλάβαινε να με πιάσει η

γριά. Αλήθεια, αυτή πού είχε εξαφανιστεί; Δεν το απέκλεια να είχε κρυφτεί κάπου και να μας παρακολουθούσε. Αλλά τι είχε συμβεί με την Εργάτρια; Μήπως είχε χειροτερέψει και η γριά την πήρε στη πλάτη της και πήγε να βρει βοήθεια; Μα τι ασυναρτησίες ήταν αυτές που έλεγα; Αποκλείεται. Δεν θα με ξυπνούσε; Τέλος πάντων, αφού δεν είχα ιδέα τι είχε συμβεί, μήπως να το έσκαγα; Έτσι κι' αλλιώς κανένα δεν μπορούσα να βοηθήσω τώρα. Δεν είχα πια καμιά υποχρέωση, ως Κυνηγός. Ήμουν ελεύθερος να κοιτάξω τον εαυτό μου. Μίλησα στην Πόλη. Δεν είχε νέα της Εργάτριας, μου είπε. Τελευταία φορά που είχαν επικοινωνήσει η Εργάτρια ήταν κάτω απ' το δέντρο, ξαπλωμένη πλάι μου. Όπου κι' αν ήταν τώρα, δεν είχε τις αισθήσεις της.

Μήπως όλο αυτό δεν ήταν παρά άλλο ένα κόλπο της γριάς; Αλλά τι είδους κόλπο ήταν αυτό; Με τι στόχο; Ήταν πραγματικά αδιάθετη η Εργάτρια, γι' αυτό τουλάχιστον ήμουν σίγουρος. Τελικά, είπα να ψάξω ακόμα λίγο εκεί γύρω, αλλά αν δεν έβρισκα τίποτα, μετά να το έσκαγα.

Δεν ήταν εύκολο το ψάξιμο, η βλάστηση ήταν πολύ πυκνή. Δεν ήμουν βέβαιος αν ήταν σκόπιμο να φωνάξω. Θα με άκουγε η γριά, αν

ήταν κάπου εκεί κοντά. Τώρα θα μας έψαχνε κι' αυτή, αν είχε γυρίσει πίσω για να μας βρει. Εντελώς ακατανόητο αυτό με τη γριά. Είχε μπει σε όλο αυτό τον κόπο για να μας φέρει μέχρι εδώ και μετά μας παράτησε στη τύχη μας. Δεν έβγαζε νόημα.

Σταμάτησα. Δεν είχα προλάβει ν' απομακρυνθώ πολύ. Το σημείο που είχαμε κοιμηθεί με την Εργάτρια φαινόταν ακόμα, πέρα μακριά. Αν γύριζε πίσω η γριά, νομίζω πως θα μπορούσα να την διακρίνω. Αυτή μάλλον όχι, γιατί δεν θα ήξερε πού να κοιτάξει μέσα στη βλάστηση. Αποφάσισα πως έφτανε ένας μεγάλος κύκλος. Μετά μπορούσα να φύγω. Όσο περνούσε η ώρα, τόσο λιγότερο μου άρεσε αυτή η ιστορία. Ήταν καθαρά και μόνο προαίσθημα, δεν είχα κάποιο συγκεκριμένο λόγο. Ξεκίνησα πάλι να προχωράω, αλλά πρόσεχα να αποφύγω ακόμα και τον παραμικρότερο θόρυβο.

Άκουσα κάτι. Πάγωσα. Έστησα αυτί. Ξανακούστηκε. Βογκητό ήταν. Ήταν η Εργάτρια; Ήμουν σχεδόν βέβαιος. Μπορεί όμως να ήταν και παγίδα. Αποφάσισα να πλησιάσω, αλλά όσο μπορούσα πιο προσεκτικά.

* * *

Κάτι άσπρο διέκρινα. Κάτι άσπρο ανάμεσα στη βλάστηση. Κοίταξα προσεκτικά. Σώμα ήταν. Ένα σώμα, το σώμα της. Ήταν κάτω, πεσμένη κάτω, στο χώμα. Κάτι έκανε. Τι είχε; Κουνιόταν αργά και βογκούσε. Από πόνο μάλλον. Ήταν άρρωστη ακόμα φαίνεται. Μου φάνηκε πως προσπαθούσε να κάνει σιγά, να μην ακούγεται. Δεν έβλεπα ολόκληρο το σώμα της. Σκέφτηκα να πλησιάσω, να τη βοηθήσω, αλλά κάτι με σταμάτησε. Ήθελα να καταλάβω πρώτα τι ακριβώς συνέβαινε. Εντελώς αθόρυβα, άλλαξα θέση για να μπορέσω να δω καλύτερα. Κρυβόμουν τώρα πίσω από τον χοντρό κορμό ενός μεγάλου φυτού. Τα φύλλα του ήταν μυτερά και έπρεπε να προσέχω. Πλησίασα, σήκωσα προσεκτικά το κεφάλι και έριξα μια κλεφτή ματιά.

Η αναπνοή μου κόπηκε. Όλες μου οι τρίχες σηκώθηκαν όρθιες. Ρίγη διαπέρασαν την ραχοκοκαλιά μου. Κρύφτηκα κάτω πάλι. Μετά, ανασηκώθηκα και ξανακοίταξα, προσεκτικά. Δεν το πίστευα αυτό που έβλεπα. Αφηρημένα, έτριψα τα μάτια μου, γιατί απ' την ένταση είχαν θολώσει. Τα ανοιγόκλεισα. Ήταν απίστευτο. Θα έδινα τα πάντα να έκανα λάθος. Αλλά, το έβλεπα, ήταν μπροστά μου, ολακάθαρα. Δεν

υπήρχε περίπτωση να κάνω λάθος. Δίπλα στην Εργάτρια, δίπλα στο ξαπλωμένο της σώμα, ήταν δύο νεογέννητοι εχθροί. Ένας τρίτος ξεπρόβαλλε τώρα ανάμεσα απ' τα σκέλια της. Η Εργάτρια με τα πόδια ανοιχτά, βογκώντας όσο μπορούσε πιο σιγά, γεννούσε εχθρούς!

Περίμενα λίγο. Μετά έριξα άλλη μια ματιά. Ο τρίτος εχθρός είχε προβάλλει μέχρι τη μέση. Η Εργάτρια τον τραβούσε και με τα δύο χέρια της για να τον βγάλει έξω. Οι άλλοι δύο παρακολουθούσαν από δίπλα απαθείς. Το πρόσωπο της Εργάτριας ήταν βουτηγμένο στον ιδρώτα. Η όψη της ήταν τρομακτική και απόκοσμη. Δυσκολευόμουν ακόμα και να την αναγνωρίσω.

Απέστρεψα το βλέμμα μου. Δεν μπορούσα να συνεχίσω να κρυφοκοιτάω. Εντελώς αθόρυβα απομακρύνθηκα. Δεν με είχαν αντιληφθεί, ούτε οι εχθροί, ούτε η Εργάτρια. Πόσο μάλλον αυτή, αφού ήταν απασχολημένη να γεννοβολάει. Άκουσα άλλη μια πνιχτή κραυγή. Γύρισα, χωρίς να το θέλω. Ο τρίτος εχθρός είχε βγει τελείως τώρα πια και ένας τέταρτος άρχιζε να κάνει την εμφάνισή του. Στρατός ολόκληρος!

* * *

Απομακρύνθηκα. Προσέχοντας μην κάνω τον παραμικρό ήχο, έφυγα όσο πιο γρήγορα μπορούσα. Δεν σκεφτόμουν τίποτα. Μέσα στο κεφάλι μου άκουγα έναν μονότονο θόρυβο. Σαν ζεματισμένος, ένοιωθα. Ένα πράγμα μόνο ήξερα. Να φύγω από εκεί, να φύγω. Να μην βλέπω, να μην ακούω.

Με το δικό μου σπέρμα ήταν που γεννούσε η Εργάτρια; Δεν ήξερα πόσος χρόνος χρειαζόταν για να ωριμάσει ένα γονιμοποιημένο ωάριο. Οι γυναίκες δεν γεννούσαν πια στην Πόλη, δεν υπήρχε λόγος. Αλλά τα παιδιά αυτά ήταν εχθροί, δεν ήταν άνθρωποι. Πώς γινόταν αυτό; Δεν ήξερα. Ένα πράγμα μόνο ήξερα. Να φύγω από εκεί, να μην βλέπω. Ήταν δυνατόν να ήταν απ' το σπέρμα μου που βγαίνουν αυτά τα τέρατα; Φρικιαστικά τέρατα ήταν, τερατόμορφα εκτρώματα. Πώς ήταν δυνατόν να συμβαίνει τέτοιο πράγμα; Ήταν δυνατόν να μας είχε αλλάξει τόσο πολύ η Πόλη; Και η Εργάτρια, κι' αυτή τέρας μου φαινόταν τώρα. Τα προηγούμενα αισθήματα μου γι' αυτήν τώρα μου φαινόταν ανυπόστατα, εκτός τόπου και χρόνου. Με παραπλάνησε. Και μόνο στη σκέψη πως την είχα αγγίξει, πως είχα μπει μέσα της, τώρα ανατρίχιαζα από αηδία. Μια ήταν δυνατόν

να ήταν δικά μου αυτά τα τέρατα; Ήταν δυνατόν να ήταν δικό μου το φταίξιμο; Τι θα έλεγε η Πόλη; Δεν ήθελα να μάθω.

Περπατούσα και η εικόνα του ιδρωμένου της προσώπου τριβέλιζε το μυαλό μου. Τα γουρλωμένα της μάτια, τα τραβηγμένα της χείλια, καθώς μόρφαζε απ' τον πόνο και προσπαθούσε να βγάλει τον εχθρό από μέσα της. Δεν τους αγαπούσε, συνειδητοποίησα ξαφνικά. Δεν συμπεριφερόταν σαν να ήταν παιδιά της. Σαν κακά σπυριά, προσπαθούσε να τα βγάλει από πάνω της. Σταμάτησα. Ξαναεξέτασα τις εικόνες που είχα στο μυαλό μου. Είχα δίκιο; Τι αισθήματα έτρεφε η Εργάτρια για τις αποβολές της; Δεν ήμουν σίγουρος. Να τις σιχαινόταν φαινόταν, αλλά μπορεί και να ήταν από τον πόνο που έκανε έτσι. Ξεκίνησα πάλι. Δεν με ένοιαζε, ας έκανε ότι ήθελε. Να απομακρυνθώ ήθελα. Να μην έχω καμία σχέση. Να μην υπήρχε περίπτωση να κατηγορηθώ ποτέ, πως δήθεν ήταν δικό μου το φταίξιμο. Να μην βλέπω, να μην ακούω, να μην ξέρω.

Ενώ προχωρούσα, μηχανικά, βεβαιώθηκα πως η Πόλη δεν θα μπορούσε ποτέ να βρει τις εικόνες της Εργάτριας και των νεογέννητων εχθρών που

είχαν καυτηριάσει την μνήμη μου. Ποτέ δεν έπρεπε να συμβεί αυτό. Ποτέ και για τίποτα.

Δεν ένοιωθα καλά. Ξαφνικά ένοιωσα μια περίεργη αδυναμία, κάτι σαν κομάρα. Σταμάτησα. Καθυστερημένος πανικός ήταν. Τώρα, που απομακρύνθηκα, τώρα που την είχα γλυτώσει, τώρα άρχισα να τρομάζω. Η καρδιά μου βροντούσε μέσα στο στήθος μου. Δάκρυα μου ήρθαν στα μάτια. Σωριάστηκα κάτω, εκεί που βρισκόμουν. Θολά συνειδητοποίησα πως δεν ήμουν πολύ μακριά απ' το σημείο που είχαμε πρωτοσταματήσει με την Εργάτρια. Είχα γυρίσει πίσω, κατά λάθος. Ήμουν συγχυσμένος. Δεν πείραζε. Ένα λεπτό θα έκανα μόνο. Μια ανάσα να έπαιρνα και μετά θα εξαφανιζόμουν από εκεί πέρα. Θα το έβαζα στα πόδια και θα γινόμουν καπνός. Μόνο έτσι, να καθόμουν λίγο, να πάρω μια ανάσα. Να μην σκέφτομαι τίποτα. Έπρεπε να σκεφτώ τι να κάνω. Να φτιάξω ένα σχέδιο. Αλλά δεν είχα κουράγιο, για τίποτα. Δεν ήξερα τι να κάνω. Τα είχα χαμένα.

Τα άκουσα από απόσταση τα βήματα. Ήταν αργά και προσεκτικά, αλλά τα άκουσα. Είχα μια περίεργη διαύγεια, εκεί που είχα μείνει αποσβολωμένος απ' το θέαμα της Εργάτριας.

Την άκουσα που πλησίαζε και ήμουν βέβαιος πως ήταν αυτή. Η γριά. Κανείς άλλος δεν μπορούσε να περπατήσει τόσο αθόρυβα. Μου έκανε εντύπωση που την άκουσα, αλλά ούτε που μου πέρασε απ' το μυαλό να κάνω κάτι. Χαμένος κόπος θα ήταν, έτσι κι' αλλιώς. Δεν είχα καθόλου δυνάμεις. Έμεινα εκεί ακριβώς που βρισκόμουν και την περίμενα να κάνει την εμφάνισή της.

Πράγματι, σε λίγο η μορφή της ξεπρόβαλλε ανάμεσα απ' τα δέντρα. Με κοίταξε σαν να ήταν βέβαιη πως θα με έβρισκε εκεί. Στα χείλια της είχε ένα περίεργο χαμόγελο.

«Πού είναι;» με ρώτησε αμέσως παγερά.

Δεν ήξερα τι να κάνω, ούτε και το ύφος της μου άρεσε. Περιορίστηκα να ανασηκώσω τους ώμους σε ένδειξη άγνοιας. «Άστ' αυτά», επέμεινε, «λέγε γρήγορα, πού πήγε;»

«Ιδέα δεν έχω. Αυτήν έψαχνα κι' εγώ», της απάντησα.

«Δεν μπορεί μόνη της να απομακρύνθηκε. Λέγε, πού πήγε; Τι της έκανες;»

* * *

«Εγώ; Τίποτα δεν της έκανα εγώ»

«Τότε τι έπαθε;»

«Και γιατί ρωτάς εμένα; Δεν την είδα σου λέω»

Η γριά έμεινε ακίνητη και με κοίταξε. Ήταν φανερό το βλέμμα της τι ήθελε να πει. «Μην με αναγκάσεις», μου φάνηκε πως ψιθύρισε, το είπε όμως τόσο χαμηλόφωνα, που δεν ήμουν βέβαιος αν πράγματι το είπε ή αν το φαντάστηκα.

«Δεν ξέρω τίποτα» επέμεινα, αλλά, άθελά μου, η φωνή μου έσπασε. Η γριά έκανε ένα βήμα προς το μέρος μου. Ήξερα τι θα επακολουθούσε. Και στο τέλος-τέλος ποιόν ήταν που προσπαθούσα να υπερασπιστώ; «Σταμάτα, σταμάτα» της είπα βιαστικά. Η γριά ήταν ένα μέτρο μακριά μου τώρα. Με κοίταξε. «Εδώ πιο κάτω είναι», ομολόγησα. «Δεν έχει πάει μακριά».

«Τι κάνει εκεί;» ρώτησε η γριά. «Κί' εσύ γιατί δεν είσαι μαζί της;» συνέχισε. Δεν ήξερα τι να απαντήσω. «Μίλα», επέμεινε. Το μυαλό μου ήταν σε πλήρη σύγχυση. Πώς έπρεπε να το χειριστώ; Τι να πω και τι όχι; Κί' αν αποκάλυπτα

κάποιο μυστικό; Η Πόλη μέσα μου παρόμενε βουβή, ήταν σαν να μην υπήρχε.

«Δεν γίνεται», ψιθύρισα τελικά.

«Τι δεν γίνεται; Τι θες να πεις;»

«Γεννάει!» εκστόμισα όλο αγωνία.

Η γριά σταμάτησε. Με κοίταξε κατάματα. Δεν μπορούσα να καταλάβω τι σκεπτόταν.

«Ωστε έτσι», είπε τελικά η γριά. «Γεννάει, έ;»

«Ναι. Γεννάει» επανέλαβα. Δεν με ένοιαζε που της τ'όπα. Δεν ήταν μυστικό. Μπορούσε εύκολα να το διαπιστώσει και μόνη της, αρκεί να πήγαινε μέχρι εκεί. Δεν μπορεί να ήταν μυστικό αυτό. Εχθρούς γεννούσε, η Εργάτρια, στο τέλος-τέλος, δικόι της ήταν.

«Και γιατί δεν μπορείς να είσαι εκεί;» ρώτησε η γριά. Έμεινα να την κοιτάω. Δεν ήμουν βέβαιος τι έπρεπε να πω.

«Επειδή γεννάει... Γεννάει εχθρούς, σαν κι' εσένα. Εχθρούς» ψιθύρισα τελικά.

* * *

«Μπα;» είπε απλά η γριά. Μετά, απρόσμενα, χαμογέλασε. Σάσισα. «Ωστε γεννάει τα στρατιωτάκια μου, έ;» συνέχισε. Δεν ήξερα τι να πω. Συγκατένευσα μηχανικά. «Αυτό κάνει; Είσαι σίγουρος;» επέμεινε.

Δεν καταλάβαινα γιατί επέμενε να με ρωτάει, αφού το είχα ήδη παραδεχτεί. «Ναι», απάντησα τελικά, «Είμαι σίγουρος». Μετά συμπλήρωσα, μάλλον ανόητα, «Ολόκληρο στρατό πρέπει να σου έχει γεννήσει τόση ώρα».

Η γριά άνοιξε το στόμα της και γέλασε, εύθυμα. «Ωστε θα έχω και ενισχύσεις τώρα... Ε; Ωραία, ωραία. Βρίσκεις πως τις χρειάζομαι;» γύρισε ξαφνικά και με ρώτησε. Δεν μίλησα. Κούνησα απλώς το κεφάλι, νεύοντας πως όχι, δεν πίστευα πως χρειαζόταν ενισχύσεις, μια χαρά τα κατάφερνε και μόνη της. «Και εσύ; Τι έκανες τότε εσύ;» ξαναρώτησε η γριά.

«Πότε;»

«Μόλις είδες πως η Εργατριούλα σου γεννούσε τις ενισχύσεις μου».

* * *

«Τι να έκανα; Έφυγα», απάντησα.

«Γιατί;»

«Τι γιατί;»

«Γιατί έφυγες;»

«Τι να έκανα;»

«Κυνηγός δεν υποτίθεται πως είσαι; Έτσι δεν σας λένε; Τι κάνετε όταν βρίσκετε εχθρούς εσείς οι Κυνηγοί;»

Αυτή η στιχομυθία δεν καταλάβαινα πού οδηγούσε. «Τι θες να πεις;» την ρώτησα.

«Αυτό ακριβώς που σε ρωτάω, θέλω να πω» επέμεινε. «Κυνηγός δεν είσαι; Πέτυχες την φιλεναδίτσα σου να γεννάει εχθρούς. Γιατί δεν έπεσες αμέσως πάνω τους να τους καθαρίσεις όλους; Αυτό δεν θα έκανες και με μένα, αν μπορούσες;» Συγκατένευσα αμέσως, χωρίς να το θέλω. Σαν υπνωτισμένος ήμουν. Μάταια προσπαθούσα να μαντέψω πού μπορεί να το πήγαινε. Άκου εκεί η «φιλεναδίτσα» μου!

* * *

«Αυτό δεν θα έκανες;» επέμεινε πάλι.

«Ναι», παραδέχτηκα τελικά, «αυτό ακριβώς θα έκανα».

«Λοιπόν;... Αυτή τη φορά, γιατί δεν το έκανες;»

«Επειδή... μα γιατί ρωτάς;»

«Απάντησε μου!»

Είχα αρχίσει να κουράζομαι. Δυσκολευόμουν να εστιάσω στα λόγια της. Ούτε πού ήθελε να καταλήξει καταλάβαινα, ούτε τι στάση έπρεπε να κρατήσω. Κι' η Πόλη να έχει εξαφανιστεί τελείως. Ούτε μία λέξη!

«Δεν καταλαβαίνω τι περιμένεις να σου πω», της απάντησα. «Η Εργάτρια γεννάει εχθρούς, σαν κι' εσένα. Θα έπρεπε να χαίρεσαι. Δεν ξέρω πώς γίνεται και τους γεννάει, πάντως είμαι σίγουρος πως την είδα. Αυτά ξέρω μόνο. Τι άλλο θέλεις από μένα;»

«Κυνηγός, δεν είσαι;» ξανάρχισε η γριά. Εγώ συγκατένευσα σιωπηλά. «Αφού την είδες να γεννάει εχθρούς, γιατί έφυγες; Γιατί δεν τους

επιτέθηκες να τους σκοτώσεις;» Και μετά, σαν να το συνειδητοποίησε εκείνη μόλις τη στιγμή, πρόσθεσε. «Και την ίδια της Εργάτρια, δεν θα έπρεπε κι' αυτήν να την σκοτώσεις, αφού την έπιασες να γεννάει εχθρούς; Τι σε νοιάζει εσένα το πώς και το γιατί; Κυνηγός δεν είσαι; Αυτό δεν έπρεπε να κάνεις; Απάντησε μου!»

Καμιά απάντηση δεν είχα να της δώσω. Ειλικρινά, δεν είχα ιδέα τι ήταν αυτά που έλεγε. Πιθανόν, μάλιστα, να είχε και δίκιο, αλλά αυτή δεν ήταν συζήτηση που θα άνοιγα με εχθρό. Αν ήταν η Πόλη, τότε το πράγμα άλλαζε, αλλά ήμουν βέβαιος πως ποτέ η Πόλη δεν θα με ρώταγε γιατί δεν σκότωσα την Εργάτρια. Η σκέψη και μόνο μου ήταν αδιανόητη.

Αλλά τελικά, μπορεί και να μην ήταν, αδιανόητη, η σκέψη. Δεν ήμουν βέβαιος. Μπορεί και να είχε δίκιο η γριά. Αλλά αφού ήταν εχθρός, τι την ένοιαζε τη γριά; Δεν θα έπρεπε να χαίρεται που η Εργάτρια γεννούσε εχθρούς; Τώρα που το σκεφτόμουν καλύτερα, πράγματι, η Πόλη μπορεί και να με κατηγορούσε που δεν έκανα τίποτα, όταν είδα την Εργάτρια με τους εχθρούς. Μπορεί. Αλλά, και η ίδια η Πολη, πού ήταν; Γιατί είχε εξαφανιστεί; Την κρίσιμη

στιγμή, εκεί που έπρεπε να μου πει τι να κάνω, είχε εξαφανιστεί. Άρα δεν μπορεί να έφταιγα εγώ. Αν κάποιος έφταιγε, τότε ήταν αυτή, όχι εγώ. Εγώ από πού κι' ως πού θα έπρεπε να ξέρω;

Η γριά με κοίταγε. Μου έδινε την εντύπωση πως τις διάβαζε κατ' ευθείαν τις σκέψεις μου μέσα στα μάτια μου. Βιάστηκα να χαμηλώσω το βλέμμα. Και τότε άκουσα μια λέξη. Μια λέξη που καθόλου δεν περίμενα.

«Προδοτή!»

τέταρτο μέρος

Με την άκρη του ματιού του είδε μια σκιά να πλησιάζει απ' το πλάι. Αυτός ο μαλάκας θα ήταν πάλι, ο Νεκτάριος. Σήκωσε το κεφάλι του. Όχι, ο Κώστας ήταν. Ο Γιώργος έκανε πιο πέρα να του κάνει χώρο να κάτσει. Ο Κώστας έριξε μια κλεφτή ματιά γύρω-γύρω και κάθισε.

«Τι έγινε;» ρώτησε τον Γιώργο

«Καλά»

«Ωστε, σας την έκανε ο καθηγητής;»

«Τώρα...» έκανε κοροϊδευτικά ο Γιώργος, «μην τον είδατε»

«Ε, έτσι είναι αυτά. Εσύ να τα βλέπεις που έχεις – πόσο είπαμε πως μετράς ακόμα;»

* * *

«Χέσε μας»

Ο Κώστας πλησίασε λίγο ακόμα τον Γιώργο και σχεδόν ψιθυριστά ρώτησε «Τον άλλον τον μαλάκα τον είδες; Το πρωί, στην αναφορά;»

«Λες να μην τον είδα;»

«Και... τι λες να κάνεις;»

«Τι να κάνω;»

Ο Κώστας σταμάτησε, γύρισε το κεφάλι του και του έριξε μια ματιά. «Έλα ρε μαλάκα. Αφού ξέρεις τι θέλω να πω». Ο Γιώργος συγκατένευσε, αλλά δεν μίλησε. «Τι;» επέμεινε ο Κώστας.

«Τίποτα» απάντησε αόριστα ο Γιώργος.

Ο Κώστας κούνησε το κεφάλι του. «Καλά, ότι πεις... Λοιπόν, με την αναφορά, τι θα κάνεις; Θα βγεις να πεις τι έγινε;»

«Θα... θα βγω. Θα βγω» δήλωσε αβέβαια ο Γιώργος.

* * *

Ο Κώστας ξεφύσηξε δυνατά με ανακούφιση.
«Ουφ, δόξα το θεό. Ωραία, ωραία... Ήθελα...
Τέλος πάντων»

«Τι;»

«Ε; Τίποτα... Πάντως, ευχαριστώ, που θα βγεις,
εννοώ»

«Σιγά, ρε μαλάκα... Αυτό έλειπε. Αφού εσύ δεν
έφταιγες σε τίποτα»

«Αυτό ξαναπές το» απάντησε ο Κώστας και
κούνησε το κεφάλι του. «Μα τον είδες τον
μαλάκα, τι πήγε να κάνει;» ρώτησε ξανά ο
Κώστας μετά από λίγο. «Τι πούστρα είναι αυτή;
Πού τον βρήκαμε;»

Ο Γιώργος δεν είπε τίποτα. Κούνησε μόνο το
κεφάλι του, ενώ κοίταζε μπροστά του το μαύρο
κενό. Έπεσε σιωπή.

«Καλά... Λοιπόν, εγώ να την κάνω σιγά-σιγά.
Έχω νούμερο» είπε σε λίγο ο Κώστας.

Ο Γιώργος είπε πως και το δικό του νούμερο
νωρίς ήταν και θα ακολουθούσε αμέσως.

Κοίταξε την πλάτη του Κώστα που απομακρυνόταν. Σαν να είχε φύγει ένα βάρος από πάνω του ήταν ο Κώστας, άλλος άνθρωπος έμοιαζε τώρα. Ο Γιώργος χαμογέλασε, άθελά του. Σε σύγκριση μαζί του ο Γιώργος ένοιωθε πολύ πιο ενήλικος. Η πραγματικότητα γι' αυτόν ήταν απείρως πιο πολύπλοκη.

Ήθελε να περάσει λίγο ακόμα η ώρα. Όμως δεν την άντεχε άλλο τη μοναξιά. Στο τέλος είπε να πάει και λίγο μέσα, να δοκιμάσει.

Τρία μόνο άτομα βρήκε στο θάλαμο, ο ένας απ' αυτούς ήταν ο Νεκτάριος. Ο Γιώργος τον πλησίασε, διστακτικά. Ο Νεκτάριος σήκωσε το βλέμμα του και τον κοίταξε. Ο Γιώργος αισθάνθηκε αμήχανα. Η αλήθεια ήταν πως τόσο καιρό τώρα, πρώτη φορά ήταν που τον πλησίαζε ο ίδιος να του μιλήσει. Όλες τις άλλες φορές, που δεν ήταν και τόσο πολλές, με πρωτοβουλία του Νεκταρίου είχε ξεκινήσει η όποια κουβέντα. Όσο για το πέρασμα του Μανόλη απ' το στρατόπεδο, αυτό τελικά μάλλον χειρότερα τα έκανε τα πράγματα. Τον κοίταζε τώρα τον Νεκτάριο και ούτε πώς ν' αρχίσει ήξερε, ούτε τι ακριβώς ήθελε να του πει. Κάθισε στην άκρη του κρεβατιού και άρχισε να παίζει με την κουβέρτα. Αλλά κι' ο

Νεκτάριος δεν βοηθούσε καθόλου. Καθόταν εκεί σιωπηλός και περιμένε, σαν ξύλινος. Ο Γιώργος αποφάσισε να μπει στο θέμα του χωρίς περιστροφές.

«Έμαθες τι έγινε;»

«Τι;» ρώτησε επιφυλακτικά ο Νεκτάριος.

«Για τον Γεωργίου Λέω, το πρωί, στην αναφορά»

«Κάτι άκουσα» απάντησε ο Νεκτάριος.

«Για μένα άκουσες; Πως ήμουν κι' εγώ εκεί;»

«Κάτι άκουσα»

«Εκεί ήμουν... Να κατουρήσω πήγαινα και...». Μετά συμπλήρωσε «Τους άκουσα που μάλωναν και πήγα να δω»

«Μέχρι εκεί κάτω;» ρώτησε ο Νεκτάριος.

«Ναι, γιατί;» αρπάχτηκε αμέσως ο Γιώργος.

«Τίποτα. Λέω... Δεν είναι και τόσο κοντά» παρατήρησε ουδέτερα ο Νεκτάριος.

* * *

«Εσύ τι θα΄ κανεις;» τον ρώτησε ο Γιώργος.

«Εγώ; Δεν είσαι καλά. Το πολύ-πολύ να το έλεγα στον θαλαμοφύλακα»

«Εγώ πάντως πήγα» επέμεινε ο Γιώργος.

Ο Νεκτάριος δεν απάντησε, αλλά το ύφος του τα έλεγε όλα. Πήγες, να τώρα τα αποτελέσματα. Έγινε παύση.

«Ωραία, και τώρα;» ρώτησε τελικά ο Νεκτάριος.

«Τώρα, τι;»

«Τι θα κάνεις τώρα;»

«Με ποιο πράγμα;»

«Με τον Γεωργίου. Γι΄ αυτά που είπε το πρωί. Θα βγεις στην αναφορά;»

«Έτσι λέω... Εσύ, τι λες;»

«Εγώ; Τι δουλειά έχω εγώ;»

* * *

«Σε ρωτάω, ρε μαλάκα. Τι θα έκανες;»

«Αν θα έβγαινα;»

«Ναι»

«Γιατί ρωτάς εμένα;»

«Για ν' ακούσω την γνώμη σου, εσύ γιατί λες;» απάντησε νευριασμένος ο Γιώργος. Θα είχε ήδη σηκωθεί να φύγει, αλλά είχε αποφασίσει να το πάει μέχρι το τέλος. Πλησίασε πιο κοντά. «Ρωτάω, γιατί υπάρχει και κάποιος που δεν θα ήθελε να με δει να βγαίνω...»

Το πρόσωπο του Νεκτάριου σκυθρώπιασε από ταραχή. «Τι εννοείς;» ρώτησε.

«Δεν καταλαβαίνεις;» είπε ο Γιώργος.

«Τι;» ρώτησε ο Νεκτάριος. Ο Γιώργος τον κοίταξε χωρίς να μιλάει. Ο Νεκτάριος ανασηκώθηκε και χαμήλωσε κι' άλλο τη φωνή του. «Ο Γεωργίου; Σ' την έπεσε και σένα τώρα;» Ο Γιώργος συγκατένευσε σιωπηλά. Ο Νεκτάριος αναστατώθηκε. «Το' ξερα! Ω, ρε μάνα μου, το' ξερα. Το' χα πει εγώ. Ήμουν σίγουρος... Και

τώρα; Τι έγινε; Τι θα κάνεις;» ρώτησε τον Γιώργο.

«Τι να κάνω;»

«Σου μίλησε; Σου είπε τίποτα; Τι σου είπε;»

Ο Γιώργος κοίταξε πάλι γύρω μήπως τους άκουγε κανείς και κούνησε αργά το κεφάλι του καταφατικά. «Το πρωί, στις αγκαριές».

«Τι σου είπε;»

«Τι θες να μου είπε; Δεν στήσαμε και συζήτηση. Και είχε και όλη του τη συμμορία ξοπίσω του»

«Ωχ, κατάλαβα. Κατάλαβα. Και τώρα;»

«Έλα ντε. Αυτό λέω κι' εγώ»

«Μην λες τίποτα. Μην κάθεται καθόλου, δεν θέλει συζήτηση το πράγμα. Να πας να τα πεις αμέσως όλα στον... Αλλά, κάτσε. Αν ο Γεωργίου έβγαλε μαχαίρι χτες, έτσι, στα καλά καθούμενα, τότε σήμερα, που μέχρι και φυλακή μπορεί να πάει, σήμερα θα είναι έτοιμος για όλα. Άρα...»

«Αυτό σου λέω κι' εγώ τόση ώρα, ρε μαλάκα»

* * *

«Ω, ρε μαλάκα μου. Την πούττισες. Τώρα την πούττισες. Τι λες να κάνεις;»

«Δεν ξέρω... Κί' από πάνω έχω και τον Κώστα. Κολιτσίδα μου έχει γίνει να βγω για να τον ξελασπώσω»

Ο Νεκτάριος τον κοίταξε σιωπηλός αφομοιώνοντας κί' αυτήν την πληροφορία. Μετά ξανάρχισε. «Ωραία, αλλά δεν μπορείς να τ' αφήσεις έτσι. Θα ήταν λάθος. Πρέπει να το ξεκαθαρίσεις. Κάτι πρέπει να κάνεις. Ίσως να πρέπει να πας στον... αλλά, δεν ξέρω. Τι ξέρω εγώ; Δεν θέλω να σ' επηρεάσω. Άλλωστε, τι σχέση έχω εγώ; Ότι σε φωτίσει ο θεός, κάνε. Αλλά μη στέκεσαι εδώ, κάνε κάτι»

Η φωνή του Νεκτάριου, αν και πάντα χαμηλόφωνη, άγγιζε τώρα τα όρια της υστερίας. Ο Γιώργος τον κοίταξε με λύπη. «Εντάξει, μαλάκα μου, εντάξει» του είπε. «Ησύχασε. Κάτι θα βρω να κάνω... Άντε, τα λέμε πάλι. Καλό βράδυ» ευχήθηκε και σηκώθηκε.

Αμέσως χαλάρωσε ο Νεκτάριος μόλις τον είδε να ανασπώνεται. Το πρόβλημά του ήταν

ολοφάνερο, δυστυχώς.

«Καλή νύχτα... Και, καλή επιτυχία» ψιθύρισε ο Νεκτάριος στην πλάτη του Γιώργου, που απομακρυνόταν.

«Καλή επιτυχία»! Άκου, «καλή επιτυχία». Για εξετάσεις λες και πήγαινε. Καλός μαλάκας ήταν κι' αυτός ο Νεκτάριος. Μην τον δουν να μιλάει με τον Γιώργο, μην το μάθει ο Γεωργίου και του την πέσει κι' αυτουνού. Αυτό ήταν το πρόβλημά του. Γι' αυτό είχε πάει να τα παίξει όση ώρα του μίλαγε ο Γιώργος. Ήταν φανερό. Αλλά, στο τέλος-τέλος, τι περίμενε, αναρωτήθηκε ο Γιώργος, τι μπορούσε να περιμένει; Μήπως είχε, κι' αυτός, ενδιαφερθεί ποτέ για τον Νεκτάριο; Ουσιαστικά, ποτέ. Μόνο με τον Μανόλη, τώρα λίγο, αλλά και τότε, πάρα λίγο να πλακωθούν. Τι ήθελε τώρα; Τι περίμενε; Τι μπορούσε να περιμένει; Τίποτα, απολύτως τίποτα. Δεν πάει έτσι, το ήξερε καλά αυτό. Δούναι και λαβείν είναι το παιχνίδι, δούναι και λαβείν. Δικό του ήταν το λάθος, εντελώς δικό του. Άει στο διάολο πια.

Αν όμως ήταν εδώ ακόμα ο Μανόλης, με αυτόν δεν θα ήταν έτσι. Θα ήταν διαφορετικά με

αυτόν, ήταν σίγουρος. Και, στο τέλος-τέλος, λιγότερο τον ήξερε τον Μανόλη απ' τον Νεκτάριο. Άρα δεν ήταν θέμα χρόνου ή τουλάχιστον δεν ήταν μόνο θέμα χρόνου. Ήταν και θέμα ανθρώπου. Σίγουρα. Αλλά, κακά τα ψέματα, έφταιγε κι' ο ίδιος. Έφταιγε. Δεν μπορούσε, δεν ήταν λογικό να περιμένει τίποτα απ' τον Νεκτάριο. Τι ήθελε τώρα, τι περίμενε, να του σταθεί σαν φίλος; Μην τρελαθούμε και τελείως. Ποιος φίλος; Γάμησέ τον. Μόνος του έπρεπε να τα βγάλει πέρα, μόνος του. Αυτό ήταν το σωστό, αυτό ήταν το δίκαιο. Τόσο καιρό μέσα στο στρατόπεδο, αυτό δεν ήθελε, αυτό δεν επεδίωκε; Να' ναι μόνος του; Ε, συγχαρητήρια, λοιπόν, τα είχε καταφέρει. Μόνος του τώρα έπρεπε να τα βγάλει πέρα. Έτσι ήταν το σωστό. Μόνος του.

Ο Γιώργος ντύθηκε και βγήκε να κάνει το νούμερό του.

Σαν χεσμένος πήγαινε στο δρόμο. Με τρόπο αναμετρούσε την κάθε σκοτεινή γωνιά. Αλλά όλα ήταν ήσυχα, κανέναν απολύτως δεν συνάντησε μέχρι την σκοπιά.

Έφτασε. Ερημιά κι' εκεί, οι γρύλλοι μόνο κάτι

μουρμούριζαν χαμηλόφωνα. Κάθισε στα σκαλάκια της σκοπιάς. Ξάπλωσε το όπλο του στα γόνατά του. Έσφιξε το λουρί του κράνους του και πίεσε τα γόνατά του μεταξύ τους. Ήθελε να' ναι ξύπνιος, να' ναι έτοιμος. Βύθισε το βλέμμα του στο σκοτάδι. Πλάκα-πλάκα, πραγματικά μπορεί να μην την έβγαζε καθαρή, αυτή τη νύχτα, σκέφτηκε. Αν αποφάσιζε να του την πέσει ο Γεωργίου και οι άλλοι. Ποτέ του δεν είχε ξαναβρεθεί σε τέτοια κατάσταση. Ως και να τραυματιστεί μπορούσε ή και ακόμα χειρότερα. Η στραβή πόσο ήθελε για να γίνει; Απόδειξη, τα χτεσινοβραδυνά. Και ήταν μόνος του, ολομόναχος. Ωραία τα είχε καταφέρει. Αλλά τι άλλο μπορούσε να είχε κάνει;

Σήκωσα το κεφάλι μου και την κοίταξα.

«Τι είπες;»

«Προδότης είσαι» επανέλαβε αδιάστακτα η γριά.
 «Κυνηγός δεν είσαι; Έπρεπε να τους είχες σκοτώσει όλους αμέσως. Αμέσως! Αλλά δεν έκανες τίποτα. Κάθισες εκεί και τους κοίταγες. Απέτυχες, τελείως. Προδότης είσαι. Προδότης και ανίκανος».

* * *

Δεν μπορούσα να το πιστέψω αυτό που άκουγα.
Ούτε και την δική μου αντίδρασή αμέσως μετά.

«Και εσένα τι σε τι σε νοιάζει, δεν μου λες;
Ακόμα κι' αν είμαι αυτό που λες, τότε θα πει
πως είμαι με το μέρος σου, έτσι δεν είναι; Εσύ τι
θέλεις από μένα; Ποια είσαι;»

Η γριά γύρισε και απομακρύνθηκε μερικά
βήματα. Μετά έκανε μεταβολή και με κοίταξε
σταθερά.

«Δεν είναι τόσο απλά τα πράγματα, όπως θα
έχεις καταλάβει», απάντησε.

«Δηλαδή;»

«...Εγώ θα κάνω τις ερωτήσεις. Σε ρωτάω για
τελευταία φορά. Γιατί δεν έκανες κάτι όταν είδες
την Εργάτρια να γεννάει εχθρούς;»

«Οτι είχα να πω, στο είπα ήδη»

«Η Πόλη αυτές τις εντολές σου έχει δώσει;»

Η καρδιά μου έχασε έναν χτύπο. Ωστε ήξερε.

* * *

«Πόλη; Τι εννοείς;» απάντησα.

Η γριά χαμογέλασε αδιόρατα. «Είναι πολύ αργά για όλα αυτά, παράτα τα. Σου είπα πως δεν είναι τόσο απλά τα πράγματα. Λέγε, γιατί δεν σκότωσες τους εχθρούς;»

«Εσύ να μου πεις γιατί με ρωτάς» επέμεινα. Η γριά πάλι έκανε ένα απειλητικό βήμα προς το μέρος μου. Φρίκη μου ήρθε αμέσως, έφταιγε που ήμουν τελείως μπερδεμένος. Δεν ήξερα προς τα πού να πάω και τι να κάνω. «Σταμάτα, σταμάτα... Σταμάτα. Δεν καταλαβαίνεις; Δεν ξέρω! Δεν ξέρω γιατί δεν τους σκότωσα, δεν ξέρω. Δεν έχει νόημα να με χτυπήσεις. Δεν έχω τίποτα άλλο να σου πω. Δεν ξέρω γιατί δεν τους σκότωσα. Αυτή είναι η αλήθεια. Ότι και να μου κάνεις, αυτή είναι η αλήθεια. Δεν ξέρω».

Η γριά έμεινε για λίγο αμίλητη με το βλέμμα στυλωμένο στο κενό πάνω απ' το κεφάλι μου. Μετά με διέταξε μονολεκτικά «Σήκω».

«Για πού;»

«Θα δεις, σήκω».

* * *

«Και η Εργάτρια;»

«Δεν έχει σημασία. Αυτή πια δεν έχει καμιά σημασία»

«Τι πάει να πει αυτό; Για μένα...»

«Θα δεις, θα δεις σε λίγο. Σήκω τώρα. Σήκω και ακολούθησέ με»

«Δεν πάω πουθενά, να μου πεις πρώτα»,
επέμεινα αδύναμα. Η γριά με κοίταξε αμίλητη.
Δεν άντεξα και σηκώθηκα. Καθόλου καλά όμως
δεν ένοιωθα. Τα πόδια μου έτρεμαν.

«Πού πάμε;» προσπάθησα μια τελευταία φορά.

«Θα δεις» μου απάντησε η γριά χωρίς να γυρίσει
να με κοιτάξει. Μετά άρχισε να προχωράει με
μεγάλα βήματα.

#

Χριστίνα - Χριστίνα - Χριστίνα. Γεωργίου -
Μανόλης - Νεκτάριος. Μετά πάλι Χριστίνα -
Χριστίνα - Χριστίνα. Μετά όλα, πάλι απ' την
αρχή. Και πάλι, και πάλι. Τα μαθήματα που

χρωστούσε ακόμα. Ποιόν τσιμπούκωνε τώρα η Χριστίνα. Τι θα του έκανε έτσι και τον έπιανε ο Γεωργίου. Γιατί να φύγει αυτός ο ξεφτίλας ο Μανόλης. Και η πορδή ο Νεκτάριος, ούτε καν αυτός να μην τον καταλαβαίνει. Ε, άντε γαμηθείτε πια όλοι. Συνέχεια τα ίδια και τα ίδια. Είχε σκυλοβαρεθεί πια. Έλεος πια! Έλεος!

Η έφοδος έκανε από μακριά την εμφάνισή της. Αργά και καμαρωτά, σαν φέρετρο. Έστριψε πίσω απ' τα μαγειρεία και πλησίασε νωχελικά την σκοπιά. Ο Γιώργος σηκώθηκε όρθιος. Ήρεμος ένοιωθε για κάποιο λόγο, ψύχραιμος και έτοιμος. Τα φώτα του αυτοκινήτου έστριψαν ξανά, έγλυψαν τον τοίχο της σκοπιάς, και μετά προσπέρασαν. Καμιά εικοσαριά μέτρα παρακάτω στάθηκαν. Η δέσμη τους έμεινε αναμμένη, να σημαδεύει το μαύρο κενό. Μια σκοτεινή μορφή βγήκε απ' το αυτοκίνητο και άρχισε να πλησιάζει. Ο Γιώργος δεν έβλεπε καλά, τον είχαν στραβώσει από προηγούμενως οι προβολείς. Στα τυφλά, άρχισε κατ' ευθείαν την αναγνώριση. Απ' την φωνή τον γνώρισε τον υπολοχαγό. Η καρδιά του πήγε να κάνει τσακ, αλλά όλα τέλειωσαν αμέσως, ούτε να φοβηθεί δεν πρόλαβε, ούτε να τα χάσει. Ευτυχώς. Κοίταξε τον υπολοχαγό από κοντά.

Νυσταγμένος έμοιαζε. Τι δουλειά είχε στο στρατόπεδο τέτοια ώρα; Ο λοχαγός πρέπει να τον είχε χώσει κι' αυτόν.

Ο υπολοχαγός έριξε του Γιώργου μια διερευνητική ματιά – σε σημείο που ο Γιώργος παραξενεύτηκε. Όλα καλά; τον ρώτησε. Ναι, βέβαια, όλα καλά. Άκουσες ή είδες κάτι; Όχι, τίποτα, Ησυχία. Καλό βράδυ. Καληνύχτα. Ο υπολοχαγός επέστρεψε βιαστικά στο αυτοκίνητο του και τα φώτα ξεκίνησαν να διαγράφουν άλλη μια αθόρυβη τροχιά. Του έκανε εντύπωση του Γιώργου πόσο λίγο θόρυβο έκανε το αυτοκίνητο φεύγοντας. Λες και στις ρόδες του φορούσε βελούδινα γάντια. Πήγαινε ψαχουλεύτά να μην ξυπνήσει τον κόσμο.

Εξαφανίστηκε το αυτοκίνητο. Η σιωπή της νύχτας ξεκίνησε πάλι να παίζει εκκωφαντικά. Ο Γιώργος ένοιωθε πως όπου να' ταν θα γινόταν κάτι. Δεν ήξερε πώς το' ξερε, όμως ήταν βέβαιος. Κοίταζε καλά-καλά το σκοτάδι γύρω του και περίμενε. Δεν ήταν και τόσο χάλια. Μια μικρή αγωνία μόνο ένοιωθε, λίγο κάτω απ' το στέρνο.

Όταν τα άκουσε τα βήματα, σχεδόν χαμογέλασε. Φοβόταν, αλλά στ' αρχίδια του.

Προχώρησε και στάθηκε λίγα μέτρα μακριά απ' τη σκοπιά. Ας έρχονταν. Στ' αρχίδια του.

Από δυο μεριές έρχονταν, ταυτόχρονα. Δεν καταλάβαινε πόσοι ήταν. Δεν πρέπει να' ταν ολόκληρη η συμμορία. Δυο ή τρεις το πολύ του φάνηκαν, από τον ήχο των βημάτων. Στ' αρχίδια του, ότι ήθελαν ας έκαναν. Περίμενε.

«Ε, σειρά».

«Ποιος;»

«Κώστας»

«Ποιόν έχεις μαζί;»

«Μόνος»

«Πλησίασε... Έλα ρε Κώστα, εσύ είσαι; Τι είναι;»

«Τίποτα. Έτσι πέρασα... Τι έγινε;»

«Τίποτα. Ησυχία... Εσύ; Δεν είχες νούμερο;»

«Το επόμενο. Δεν άξιζε τον κόπο να κοιμηθώ, αφού θα ξυπνούσα»

* * *

«Α, μάλιστα»

«Πώς πάει;»

«Τίποτα, ησυχία. Όπου να' ναι τελειώνει τώρα, έτσι δεν είναι;»

«Σε λίγο. Στον θάλαμο πάω κι' εγώ τώρα να ντυθώ»

«Ε, άντε, καλό νούμερο»

«Ευχαριστώ. Τα λέμε... Ρε Γιώργο;»

«Τι' ναι;»

«Αύριο, που είπαμε, θα βγεις;»

«Αφού σου είπα, ρε μαλάκα»

«Καλά, απλώς ρώτησα». Κοντοστάθηκε μια στιγμή, αλλά μετά συνέχισε. «Είναι, που είναι ο πατέρας μου, γι' αυτό. Έτσι και ακούσει πως πήγα πάλι και μπλέχτηκα, θα μου κόψει τα πόδια αυτή τη φορά, μου το' χει πει. Ούτε που θα μ' αφήσει να του εξηγήσω πως δεν έφταιγα σε

τίποτα».

«Κατάλαβα... Μην ανησυχείς, θα βγω»

«Ακόμα όμως κι' αν δεν βγεις...»

«Μα αφού δεν υπάρχει περίπτωση, σου λέω. Θα βγω, δεν έχω πρόβλημα»

«Το λέω, επειδή ο Γεωργίου...»

«Δεν έχω πρόβλημα» επέμεινε ο Γιώργος συλλαβίζοντας μία-μία τις λέξεις.

«Καλά... Λοιπόν, τα λέμε»

«Γεια»

Τα βήματα του Κώστα απομακρύνθηκαν. Ένας μόνο άνθρωπος ακουγόταν τώρα. Γιατί του είχαν φανεί τρεις προηγούμενως; Και πως πλησίαζαν από διαφορετικές μεριές; Ηχώ πρέπει να ήταν. Ο κακομοίρης όμως, ο Κώστας. Αυτή η πορδή ο Νεκτάριος πάλι πρέπει να την είχε χάσει την ουρά του. Αυτός θα του τα είχε προφτάσει περί Γεωργίου. Δεν ήταν να του πεις κάτι. Πέντε λεπτά αργότερα θα το ήξερε

ολόκληρο το στρατόπεδο.

Λοιπόν, θα έβγαινε το πρωί, τέρμα και τελείωσε.
Κί' ας γινόταν ό,τι ήθελε.

Ξανακούστηκαν βήματα. Ποιος ήταν τώρα πάλι;
Κέντρο διερχομένων είχε γίνει η σκοπιά απόψε.
Σηκώθηκε να δει. Ήταν η αλλαγή του. Ο
Παναγιώτης, ένα ψηλό, βλογοκομμένο παιδί. Ο
Γιώργος τον συμπαθούσε, χωρίς να τον ξέρει
ιδιαίτερα.

«Τι έγινε;» χαιρέτησε.

«Γεια χαρά» απάντησε ο Παναγιώτης.

«Πώς και τόσο νωρίς;»

«Δεν είχα ύπνο και είπα να' ρθω να σ' αλλάξω»

«Καλά... Ούτε εγώ, βιάζομαι. Να κάτσω να
κάνεις τσιγάρο;»

«Και το ρωτάς;»

Ο Παναγιώτης κι' ο Γιώργος κάθισαν ο ένας
δίπλα στον άλλο στα σκαλιά της σκοπιάς. Ο

Παναγιώτης έβγαλε το πακέτο και πρόσφερε στον Γιώργο, από ευγένεια. Ο Γιώργος αρνήθηκε μελαγχολικά. Ο πορτοκαλί μπικ έκανε τσακ και η μικρή φλόγα φώτισε στιγμιαία τα πρόσωπά τους.

Ο Παναγιώτης ξεκίνησε μόνος του να μιλάει. Είπε για το συνεργείο του πατέρα του, για την δουλειά την ίδια που είχε ενδιαφέρον, για τον πατέρα του που παλιά ήταν καλός μάστορας, αλλά που τώρα είχαν αρχίσει κάπως να τον παίρνουν τα χρόνια. Πώς και πώς τον περίμενε ο πατέρας του να τελειώσει το στρατιωτικό. Υπάλληλο δεν μπορούσαν να πάρουν, αλλά ήθελαν να την μεγαλώσουν την επιχείρηση. Κάποια μέρα, έλπιζαν, ως και «εγκέφαλο» μπορεί να κατάφεραν να αγοράσουν – μηχανήμα ήταν αυτό, που συνδεόταν με το αυτοκίνητο και καταλάβαινε μόνο του τι πρόβλημα έχει.

Ο Γιώργος άκουγε. Όταν ο Παναγιώτης σταμάτησε, τον ρώτησε και για την υπόλοιπη οικογένειά του. Ο Παναγιώτης χάρηκε. Η μάνα του, συνέχισε, ήταν τραπεζοκόμος. Δούλευε στο ιατρικό κέντρο της περιοχής. Από αδέρφια, μια αδερφή είχε μόνο, μικρότερη, που πήγαινε

σχολείο ακόμα. Η οικογένεια ήθελε να το σπουδάσει το κορίτσι, μια και της άρεσαν τα γράμματα. Ο Παναγιώτης το είχε στοίχημα προσωπικό να την βοηθήσει την μικρή μέχρι να τελειώσει. Αυτά, τίποτ' άλλο. Καλά, και από γκόμενες; ρώτησε ο Γιώργος. Δεν είχε στο χωριό τους, απάντησε ο Παναγιώτης. Τόσο απλά το είπε, σαν να αναφερόταν σε κάποιο εξωτικό είδος.

Απλά και νοικοκυρεμένα πράγματα, σκέφτηκε ο Γιώργος. Σαν ψεύτικα.

Μετά, ήρθε η σειρά του. Ο Παναγιώτης ενδιαφερόταν να μάθει τι σπούδαζε ο Γιώργος, τι ήθελε να γίνει. Ο Γιώργος αισθάνθηκε την αδεξιότητα να φουσκώνει πάλι μέσα του. Θα άρχιζε να τα χάνει πάλι, όπως και με τον Μανόλη. Προσπάθησε όμως, για χάρη του Παναγιώτη. Ούτε πολλά, ούτε λίγα. Απλά και ήρεμα. Να πει ποιός είναι και τι κάνει. Έλα ρε γαμώτο, αφού μπορούσε.

Και τα κατάφερε, λίγο-πολύ. Ο Παναγιώτης κόλλησε με το εξωτερικό. Μεγάλη περιέργεια είχε πως νά' ναι εκεί τα πράγματα. Από την τηλεόραση ήταν μόνο όσα ήξερε. Ο Γιώργος

παραδέχτηκε πως ούτε ο ίδιος ήξερε πάρα πολλά, μια και δεν είχε πάει ακόμα ποτέ του. Μετά, άκουσε με έκπληξη τον εαυτό του να λέει στον Παναγιώτη, πως φοβότανε λίγο να πάει. Ο Παναγιώτης τον άκουσε με προσοχή. Μετά, πολύ σοβαρά, σαν να ήξερε τι έλεγε, του απάντησε πως δεν έπρεπε ν' ανησυχεί. Όλα καλά θα πήγαιναν τελικά, ήταν σίγουρος. Ο Γιώργος χαμογέλασε, αθέατος μεσ' το σκοτάδι. Όμως, περιέργο πράγμα, ένοιωσε σαν να τον πίστεψε τον Παναγιώτη.

Η τελευταία τζούρα. Ο Παναγιώτης άφησε την γόπα να πέσει κάτω και μετά την πάτησε με την αρβύλα του. Ο Γιώργος του παρέδωσε και σηκώθηκε να φύγει. Καληνύχτα. Καληνύχτα.

Οι γρύλλοι ήταν πιο διακριτικοί απ' τα τζιτζίκια, πιο πολιτισμένοι. Περπάτησε προς τον θάλαμο και το μυαλό του είχε τώρα απαλύνει. Πόσο ήσυχη και τρυφερή ήτανε τώρα η νύχτα. Δεν μπόρεσε να συγκρατήσει ένα θλιμμένο χαμόγελο. Θυμήθηκε τους προηγούμενους φόβους του. Ο Γεωργίου! Ο Γεωργίου τώρα θα κοιμόταν, ο άνθρωπος. Πάντως αύριο ο Γιώργος έπρεπε οπωσδήποτε να βγει στην αναφορά. Ήρεμα και σοβαρά έπρεπε να πει πώς έγιναν τα

πράγματα. Ούτε να κάψει τον Γεωργίου ήθελε, αλλά ούτε και να την πληρώσει άδικα ο Κώστας. Όλα θα βολεύονταν, ήταν σίγουρος. Για όλα θα βρισκόταν μια λύση.

Έφτασε στο θάλαμο, απόθεσε και βγήκε να κατουρήσει. Οι τουαλέτες, έρημες και παγερές, νεκροτομείο του θυμισαν πάλι. Ποτέ του ο Γιώργος δεν είχε βρεθεί σε τέτοιο μέρος, αλλά κάπως έτσι ήταν που το φανταζόταν. Κιτρινωπά πλακάκια, άσπροι τοίχοι και όλα καθαρά, με ένα περίεργο όμως, και κάπως λιγδιασμένο τρόπο.

Και τότε, άκουσε κάτι. Ένα σύρσιμο ήταν. Έξω ακριβώς απ' τις τουαλέτες. Κάποιος πρέπει να στεκόταν εκεί και να περίμενε. Ωχ, μάνα μου. Τα σωθικά του τα ένοιωσε ν' αναποδογυρίζουν. Με βιαστικές κινήσεις κούμπωσε το παντελόνι του. Άνοιξε την βρύση και άφησε το νερό να τρέχει με δύναμη. Ήθελε ο ήχος να πάει να τρυπήσει την νύχτα και να διώξει, αν ήταν δυνατόν, το κακό που παραμόνευε εκεί, έξω.

Ο Γεωργίου θα ήταν, ποιός άλλος; Του την είχε στημένη αμέσως μόλις θα έκανε να βγει απ' τις τουαλέτες. Θα τον στρίμωχνε στον τοίχο. Η λεπίδα του μαχαιριού θα ακουμπούσε το λαιμό

του. Τα γόνατά του λύθηκαν. Ωχ, ωχ, ωχ. Έστησε αυτί. Εκεί ήταν ακόμα, εκεί ήταν. Τον άκουγε. Τώρα; Τι να έκανε; Να έμπηγε τις φωνές; Δεν γινόταν. Ως και να τον πυροβολούσε, μπορούσε κανείς μεσα στη νύχτα, κατά λάθος. Δεν γινόταν. Να το σκάσει έπρεπε. Να το βάλει στα πόδια.

Ακροπατώντας, πλησίασε την έξοδο της τουαλέτας. Ο Γεωργίου απ' έξω ακριβώς πρέπει να στεκόταν, ένα-δυο μέτρα μόνο θα απείχε. Το θέμα όμως ήταν πως δεν μπορούσε να τον δει τώρα τον Γιώργο. Τον είχε δει να μπαίνει, αλλά δεν τον έβλεπε τώρα τι έκανε. Τον περίμενε απλώς να βγει πάλι έξω. Ο Γιώργος είχε το πλεονέκτημα. Στάθηκε δίπλα στην πόρτα και πήρε μια βαθιά, αθόρυβη αναπνοή. Μετά, πετάχτηκε με όλη του την δύναμη στο κενό.

Όρμησε έξω. Απ' τα αριστερά του άκουσε βήματα. Το περίμενε, ούτε που γύρισε να κοιτάξει. Έπρεπε να εκμεταλλευθεί το πλεονέκτημα. Έτρεξε με όλη του την δύναμη, όσο δεν είχε τρέξει ποτέ στη ζωή του. Ήθελε να πάει πίσω, προς τον θάλαμο, αλλά μόλις έκανε να πάει προς τα εκεί, τα βήματα άλλαξαν αμέσως κατεύθυνση. Πήγαινε λογά τώρα, να

του κόψει το δρόμο, λες και κρυφάκουγε τις σκέψεις του. Αλαφιασμένος, άλλαξε γνώμη. Προς τα μαγειρεία. Εκεί θα έπρεπε να πάει. Εκεί από πίσω, που ήταν τα ΡΕΟ και οι μικρές αποθήκες. Τα ήξερε καλά εκεί τα κατατόπια, θα τον έχανε οπωσδήποτε ο Γεωργίου μέσα στο σκοτάδι. Έστριψε προς τα εκεί.

Η πρώτη αποθήκη ξεπρόβαλλε απότομα μέσ' το σκοτάδι. Έτρεξε και χώθηκε στη μαύρη της σκιά. Έφτασε στο τέλος του τοίχου και έστριψε αριστερά. Σταμάτησε και γύρισε να δει. Κάτι σκιάς είδε μόνο, τώρα μόλις έφταναν στην αρχή του τοίχου. Άρα δεν ήταν μόνος του ο Γεωργίου, δεν ήταν μόνος του. Τώρα μάλιστα. Αλλά δεν είχε σημασία, ήξερε τι θα έκανε. Θα περνούσε πιο δίπλα, εκεί που ήταν τα ΡΕΟ. Έφυγε προς την νέα κατεύθυνση. Τα φορηγά ήταν καμιά σαρανταριά. Τα είχαν παρκαρισμένα διάσπαρτα σε μικρή σχετικά έκταση και δεν φωτιζονταν πολύ καλά. Έφτασε το πρώτο. Χώθηκε πίσω απ' την χοντρή, μπροστινή του ρόδα. Γύρισε πάλι να δει. Τίποτα δεν έβλεπε τώρα. Δεν μπορούσε να περιμένει όμως, έπρεπε να κινείται συνέχεια, αν ήθελε να μην χάσει το πλεονέκτημα. Πισωπάτησε εκεί που ήταν χωμένος και πήγε στην πίσω πλευρά του φορηγού. Έλεγε τον

μουσαμά του φορτηγού. Ήταν γερά δεμένος, δεν θα μπορούσε να τον λύσει στα γρήγορα. Χώθηκε κάτω απ' την καρότσα του φορτηγού. Πίσω απ' την δεξιά, πίσω ρόδα. Ευτυχώς, ήταν τόσο μεγάλη που η κούρμπα που έκανε τον χωρούσε ολόκληρο. Δύσκολα θα τον διέκρινε κανείς, ακόμα και αν έσκυβε να κοιτάξει ανάμεσα απ' τις ρόδες.

Πώς χτυπούσε η καρδιά του. Σαν τρελό ταμπούρλο έκανε. Προσπάθησε να την ησυχάσει λίγο και να στήσει αυτί για τον Γεωργίου. Η λαχανιασμένη του αναπνοή κατέκαιγε τα σωθικά του. Έπρεπε να μην κάνει θόρυβο, αλλά έπρεπε και να ξελαχανιάσει. Δυσκολευόταν. Σκούπισε τον ιδρώτα του. Παγωμένος ήταν. Σαν ψάρι, νεκρό, ένοιωθε το δέρμα του. Πάλι κάτι ακουγόταν, ήταν σίγουρος. Την ακριβή κατεύθυνση δεν μπορούσε να την προσδιορίσει, αλλά άκουγε κάποιον να τρέχει, να πλησιάζει. Κάποιον ή κάποιους. Λάθος είχε κάνει που νόμιζε πως είχε βρει εκεί καταφύγιο. Δεν μπορούσε να μείνει. Θα τον έβλεπαν, αν πλησίαζαν αρκετά. Θα τον έβρισκαν να κρύβεται εκεί πίσω απ' τη ρόδα. Τι γελοίο, τι αξιοθρήνητο θέαμα. Σίχαμα. Έπρεπε να μετακινηθεί πάλι, αμέσως. Ο άξονας του

φορτηγού απείχε λίγα εκατοστά απ' το μάγουλό του. Ήταν χοντρός, θα άντεχε το βάρος του, αν πιανόταν από πάνω του. Αλλά πόση ώρα θα μπορούσε ν' αντέξει κρεμασμένος έτσι; Ελάχιστη. Στο τέλος θα έπεφτε κάτω σαν σφαγμένο μοσχάρι. Κάπου αλλού έπρεπε να κρυφτεί, κάπου αλλού. Πού όμως;

Προσπάθησε να σκεφτεί ψύχραιμα. Ο χρόνος ήταν με το μέρος του. Δεν έπρεπε να βιαστεί, δεν έπρεπε να κάνει καμιά βλακεία. Ούτε έβλεπε, ούτε άκουγε τώρα τίποτα, αλλά ήταν φανερό πού πρέπει να είχαν πάει. Πίσω στον θάλαμο πρέπει να είχαν πάει και να τον περίμεναν εκεί στην είσοδο να επιστρέψει. Ο θάλαμος ήταν το τελευταίο μέρος που μπορούσε να πάει. Προς το διοικητήριο θα ήταν καλά να μπορούσε να πάει. Ή εκεί ή στην πύλη. Το κακό ήταν πως το μέρος που κρυβόταν τώρα, ήταν ανάμεσα σ' αυτά τα δυο. Έπρεπε να διαλέξει. Διάλεξε το διοικητήριο. Όσο μπορούσε πιο προσεκτικά ξεπρόβαλε λίγο το κεφάλι του. Έριξε μια ματιά γύρω-γύρω. Τίποτα δεν είδε. Έπρεπε να ξεκινήσει αμέσως.

Πατώντας στα τέσσερα, άρχισε να σέρνεται προς την μπροστινή πόρτα του φορτηγού. Μετά, διέσχισε το κενό μέχρι το άλλο φορτηγό. Μετά,

ήταν δυο άλλα φορτηγά και μετά, δυστυχώς, ήταν κενό. Ήταν αναγκασμένος να μείνει ακάλυπτος. Το επόμενο κτίσμα προς το διοικητήριο απείχε καμιά εκατοστή μέτρα. Αυτό ήταν το πιο επικίνδυνο σημείο, από το τελευταίο φορτηγό μέχρι το πρώτο κτίριο. Έπρεπε να το περάσει όσο μπορούσε πιο γρήγορα. Αν βοηθούσε και λίγο η τύχη.

Όσο μπορούσε πιο γρήγορα μετακινήθηκε μέχρι το επόμενο φορτηγό. Έφτασε και κρύφτηκε κάτω απ' την καρότσα. Πήρε μια αναπνοή. Είχε λαχανιάσει πάλι, έτσι που πήγαινε συνέχεια στα τέσσερα. Τα άρβυλα τον δυσκόλευαν. Ήταν δύσκολο να μην κάνει θόρυβο αλλά να κινείται και σχετικά γρήγορα.

Έστησε αυτί. Δεν άκουγε τίποτα. Επικίνδυνο ήταν αυτό. Σίγουρα είχαν πάει πίσω στους θαλάμους; Κί' αν τον περίμεναν κρυμμένοι πουθενά εκεί γύρω; Προχώρησε μέχρι την μπροστινή ρόδα του φορτηγού. Στάθηκε. Έστησε πάλι αυτί. Τίποτα. Ρισκάρισε, και διέσχισε το κενό μέχρι το επόμενο φορτηγό. Κρύφτηκε από κάτω. Τίποτα. Αυτό το φορτηγό και μετά άλλο ένα είχε. Έπρεπε να κάνει κουράγιο. Από μακριά ένοιωσε να του έρχονται η κούραση κι' ένα

αίσθημα ματαιότητας. Δεν ήταν ώρα για τέτοια όμως τώρα. Αν τον έπιαναν στα χέρια τους αυτοί οι μαλάκες, δεν θα την έβγαζε καθαρή. Σ' αυτό έπρεπε να εστιάσει, σ' αυτό και σε τίποτα άλλο.

Σύρθηκε μέχρι την μπροστινή ρόδα. Έστησε αυτί. Κάτι του φάνηκε πως άκουγε πάλι, αλλά δεν ήταν βέβαιος. Διέσχισε γρήγορα το κενό μέχρι το άλλο φορτηγό και κρύφτηκε βιαστικά στη σκιά του. Αυτό ήταν. Ήταν το τελευταίο.

Κοίταξε το κενό μπροστά του. Ο χώρος μέχρι το πρώτο κτίριο ήταν εντελώς ακάλυπτος. Κάτω ήταν στρωμένος με ψιλό χαλίκι. Χαλίκι ανακατεμένο με χώμα. Συνειδητοποίησε πως ήταν εντελώς αδύνατον να περάσει αθόρυβα, ότι και να έκανε το χαλίκι θα έκανε θόρυβο. Τρόμαξε. Γιατί δεν το είχε θυμηθεί πως είχε χαλίκι εδώ; Τώρα; Τι σκατά να κάνει; Θα τον άκουγαν μέχρι την πύλη έτσι και προσπαθούσε να περάσει από εκεί. Αλλά μπορεί και όχι. Να δοκίμαζε ή να προσπαθούσε να πάει γύρω-γύρω; Αλλά από εκεί θα ήταν πολύς ο δρόμος. Μήπως να άφηνε το διοικητήριο και να δοκίμαζε προς την πύλη; Κι' εκεί καλά θα ήταν, ίσως και καλύτερα. Εξαρτάται όμως ποιος θα ήταν σκοπός. Άσε που η πόρτα του διοικητηρίου θα

ήταν κλειστή τέτοια ώρα. Αποκλείεται να χτυπούσε. Όλο το στρατόπεδο θα τον άκουγε. Κάτι άλλο έπρεπε να κάνει.

Τελικά, είπε να περάσει. Είχε κουραστεί από την ένταση τόση ώρα. Θα περνούσε κι' ας γινόταν ότι ήθελε. Σκυμμένος, λες και έτσι θα έκανε λιγότερο θόρυβο, έκανε μερικά βήματα πάνω στα χαλίκια. Σαν να έσπαγε πιάτα του φάνηκε πως έκανε. Αδιαφόρησε. Σκυφτός, τρέχοντας με μικρά βηματάκια διέσχισε όσο μπορούσε πιο γρήγορα την απόσταση. Στα δέκα μέτρα, άκουσε ένα σφύριγμα. Ερχόταν από αριστερά του, αλλά από μακριά. Κάποιος πρέπει να τον είχε δει και να έδινε σήμα στους υπόλοιπους. Ο Γιώργος παράτησε τις προφυλάξεις, σηκώθηκε όρθιος και άρχισε τώρα να τρέχει με όλη του την δύναμη. Άλλα ογδόντα μέτρα, εξήντα, σαράντα. Στραβοπάτησε. Έχασε τον ρυθμό του, αλλά απεγνωσμένα, συνέχισε. Έφτασε στον τοίχο του κτίσματος. Ωραία.

Προχώρησε κατά μήκος του τοίχου και εξέτασε τις επιλογές του. Ο αρχικός του στόχος, το διοικητήριο, δεν του φαινόταν και τόσο καλή ιδέα τελικά. Η πόρτα του διοικητηρίου ήταν κλειστή, την έβλεπε καθαρά από εκεί που

βρισκόταν. Θα έχανε ώρα χτυπώντας την. Και δεν ήθελε να πάει εκεί, δεν ήθελε να καταφύγει στην ιεραρχία. Αυτή θα ήταν η τελευταία λύση μόνο. Μόνος του ήθελε να ξεφύγει. Θα κρυβόταν στα μαγειρεία. Ακριβώς μπροστά του ήταν.

Πήγε γρήγορα εκεί, άνοιξε μια πλαϊνή πόρτα και χώθηκε μέσα. Όποιος τον κυνηγούσε, δεν πρέπει να πρόλαβε να δει πού είχε πάει. Πέντε-έξη κτίρια θα έβλεπε μπροστά του και μετά το διοικητήριο. Δεν θα ήξερε σε ποιό είχε κρυφτεί ο Γιώργος. Τι θα έκανε; Πού θα τον έψαχναν; Όλη η νύχτα δεν τους έφτανε.

Με την πλάτη στην πόρτα του μαγειρείου ο Γιώργος, περίμενε να ξαναβρεί την ανάσα του. Ταυτόχρονα προσπάθησε να πιάσει κάποιον ήχο απ' έξω να καταλάβει τι έκαναν ο Γεωργίου και οι άλλοι. Τίποτα δεν ακουγόταν. Κοίταξε γύρω του. Το μαγειρείο, έμοιαζε εντελώς εξωπραγματικό, έτσι όπως φαινόταν απ' το λιγαστό φως που έμπαινε από έναν ψηλό φεγγίτη. Όλα ήταν ασημιά, γκριζα ή μαύρα. Με διαστημόπλοιο έμοιαζε. Τα σύνεργα της μαγειρικής έμοιαζαν με περίεργα γλυπτά, τα υλικά για το μαγείρεμα ήταν αδύνατον να τα αναγνωρίσει γιατί δεν είχαν καθόλου χρώμα. Ο

Γιώργος πλησίασε έναν πάγκο. Έψαχνε για οτιδήποτε που θα μπορούσε να του φανεί χρήσιμο. Ένα μαχαίρι, ας πούμε. Βρήκε ένα. Μεγάλο, πλατύ, η λεπίδα του γυάλιζε απόκοσμα στο λιγοστό φως. Ο Γιώργος φοβήθηκε. Τι δουλειά είχε με τέτοια πράγματα; Κάτι όμως έπρεπε να βαστάει μαζί του. Τελικά, έναν πλάστη πήρε, το άφησε το μαχαίρι. Τον βρήκε πιο ανθρώπινο τον πλάστη. Τον στερέωσε στη ζώνη του για να μην έχει να τον κρατάει και προχώρησε.

Ένα πράγμα έπρεπε να αποφύγει με κάθε τρόπο: τον θόρυβο, να μην κάνει τον παραμικρό θόρυβο. Δεν έπρεπε να καταλάβουν οι άλλοι απ' έξω πού βρισκόταν. Και έπρεπε να βρει και ένα μέρος να κρυφτεί. Δεν μπορούσε να κάθεται έτσι σαν τον μαλάκα στη μέση του μαγειρείου. Έπρεπε να χωθεί κάπου, ώστε ακόμα και αν έμπαιναν εδώ να ελέγξουν, να μην τον έβρισκαν εύκολα.

Δεν χρειάστηκε να ψάξει και πολύ. Ο πάγκος πίσω του είχε κάτι μεγάλα ντουλάπια στο κάτω μέρος. Διάλεξε ένα που του φάνηκε σχετικά απόμερο, το άνοιξε και κοίταξε μέσα. Άνετα τον χωρούσε. Όσο μπορούσε πιο προσεκτικά το

άδειασε απ' το περιεχόμενό του. Ότι βρήκε εκεί μέσα το αράδιασε με τάξη πάνω στον πάγκο. Ήθελε να το κάνει να μοιάζει πως εκεί ήταν η θέση του. Μετά τυλίχτηκε με ένα μεγάλο πανί που βρήκε παρατημένο και χώθηκε μέσα στο ντουλάπι. Σαν έμβρυο κουλουριάστηκε. Καλά ήταν εκεί μέσα. Θεοσκοτεινά. Απλωσε το χέρι του και με δυσκολία, γιατί δεν μπορούσε να το πιάσει καλά από μέσα, έγειρε την πόρτα του ντουλαπιού, μέχρι που μια χαραμάδα έμεινε μόνο, ίσα-ίσα να αναπνέει. Καλά ήταν, καλά ήταν. Ακόμα και αν έμπαιναν στο μαγειρείο, ακόμα και αν διάλεγαν ν' ανοίξουν το ντουλάπι, πάλι μπορεί να μην τον διέκριναν, τόσο καλά κρυμμένος ήταν. Σαν ένας σωρός από πανιά πρέπει να έμοιαζε.

Ήταν ασφαλής, σχετικά. Έκλεισε τα μάτια του. Το αίμα πάφλαζε ακόμα στα μηλίγγια του. Το μυαλό του έτρεχε με χιλιάδες στροφές. Σαν καλειδοσκόπιο γύριζαν μέσα του οι εικόνες όσων είχαν συμβεί προηγουμένως. Καλά αισθανόταν τώρα, καλά, μια χαρά. Ήταν βέβαια λίγο γελοία όλα αυτά, δεν δίσταζε να το αναγνωρίσει. Όμως κάπως έτσι πρέπει να αισθάνεται κανείς όταν του συμβαίνουν τέτοια πράγματα. Ούτε ειδική μουσική παίζει, ούτε μισόγυμνη γκόμενα έχει να

σέρνει πίσω του, όπως στις ταινίες. Ένας
κακομοίρης απλώς ήταν. Μια χαρά πάντως τα
είχε πάει, μια χαρά. Δύσκολα θα τον έβρισκαν
εδώ μέσα. Και όσο συνέχιζαν να τον ψάχνουν
μέσα στην νύχτα, τόσο διακινδύνευαν να πέσουν
πάνω στο περίπολο. Πώς θα δικαιολογούσαν
εκεί έξω την παρουσία τους; Ακόμα χειρότερα
θα έμπλεκαν, ειδικά ο ίδιος ο Γεωργίου. Και, στο
τέλος-τέλος, ακόμα και αν έμπαιναν εδώ μέσα
και τον έβρισκαν, και πάλι τότε, μπορούσε να
πατήσει τις φωνές. Αυτό θα έκανε. Θα έσπαγε
και ότι έβρισκε μπροστά του με τον πλάστη να
κάνει θόρυβο. Αμέσως θα τον άκουγε το
περίπολο. Θα ερχόταν και θα τον έσωζε. Δεν
υπήρχε πρόβλημα. Αυτοί είχαν. Χαλάρωσε.

Οι ήχοι της νύχτας δύσκολα έφταναν στην
κρουψώνα του. Αγωνιζόταν ν' ακούσει κάτι,
στιδήποτε, μα δεν τα κατάφερε. Της φαντασίας
του πρέπει να ήταν κάτι τριξίματα που άκουγε
αραιά και που. Πρέπει να πέρασε ώρα, δεν
μπορούσε να υπολογίσει. Προσπάθησε να
σκεφτεί την Χριστίνα, εκεί, μεσ' το ντουλάπι.
Δεν τα κατάφερε. Το όνομά της αντηχούσε κενό
μέσα στο κεφάλι του, δεν συνοδευόταν απ' την
εικόνα της. Τα παράτησε. Πόσο να είχε ακόμα
μέχρι να ξημερώσει;

Περπατούσα ανάμεσα στους Κυνηγούς. Η γριά με παρέδωσε σ' αυτούς. Βγήκαμε από τον Αμαζόνιο, η γριά προχώρησε κατ' ευθείαν προς την κατεύθυνση της Πόλης και με παρέδωσε στο πρώτο απόσπασμα Κυνηγών που βρέθηκε μπροστά μας. Πάγωσαν οι Κυνηγοί μόλις αντίκρισαν την γριά, ακριβώς όπως την είχα πάθει κι' εγώ. Αμέσως μετά όμως χαλάρωσαν. Κάτι πρέπει να τους είπε η Πόλη, προφανώς – κάτι που ποτέ δεν είπε σε μένα! Δεν ξέρω τι μπορεί να ήταν αυτό. Η γριά με παρέδωσε και αμέσως μετά εξαφανίστηκε, ούτε μια ματιά δεν γύρισε να ρίξει πίσω της. Οι Κυνηγοί μου έδεσαν τα χέρια πίσω απ' την πλάτη και, έτσι δεμένο, άρχισαν να με σέρνουν. Σαν αγελάδα για σφάξιμο με πήγαιναν. Δεν είχα αυταπάτες. Δεν ήταν αυτοί οι Κυνηγοί που μας κυνηγούσαν. Κανείς δεν μας κυνηγούσε. Κοροϊδία ήταν όλα αυτά – ο Άη Νικολάι μόνο ξέρει γιατί. Όμως τι ρόλο έπαιζε ακριβώς η γριά; Δεν μπορούσα να καταλάβω. Η Πόλη, η μόνη που θα μπορούσε να με διαφωτίσει, παρέμενε απόλυτα σιωπηλή. Την ένοιωθα την παρουσία της μέσα μου, ούτε λέξη όμως δεν έλεγε. Όπως τα είπε η γριά, φαίνεται, ήταν τώρα τα πράγματα. Προδότης και ατιμασμένος ήμουν, χωρίς όμως και να

πολυκαταλαβαίνω τον λόγο.

Οι Κυνηγοί που με περικύκλωναν, μου φαίνονταν γνωστές φάτσες. Με κάποιους μπορεί να ήμουν ίδια σειρά, με άλλους να είχα πολεμήσει πλάι-πλάι. Κάποιου μπορεί να του είχα σώσει τη ζωή, κάποιος άλλος να είχε σώσει τη δική μου. Αλλά τώρα, τίποτα. Σαν τίποτα να μην είχε απομείνει. Προσπαθούσα να πιάσω κάποιο βλέμμα, να ανταλλάξω μια φράση, αλλά ήταν αδύνατο. Όλοι μπροστά τους κοίταγαν, και προχωρούσαν αμίλητοι και άκαμπτοι σαν ρομπότ. Τι δικαίωμα είχαν να μου συμπεριφέρονται έτσι; Ηλίθιοι. Τι νόμιζαν; Πως ήσαν διαφορετικοί από μένα; Μια τρίχα μας χώριζε, ένα τίποτα. Για να είμαι ειλικρινής, δεν ήξερα τι μας χώριζε.

Εντάξει, κάτι μας χώριζε – κάτι πρέπει να είχε συμβεί. Η Πόλη ήταν πολύ σκληρή σε θέματα πειθαρχίας, δεν ήταν τίποτα το καινούργιο αυτό, έτσι είχαμε μεγαλώσει όλοι και ειδικά οι Κυνηγοί. Όμως, για να τα λέμε ξεκάθαρα τα πράγματα, τι περίμενε από εμένα η Πόλη; Να σκοτώσω την Εργάτρια, έτσι χωρίς δεύτερη σκέψη; Να την σκοτώσω επειδή την είχα πιάσει να κάνει... αυτό που έκανε; Εδώ που τα λέμε, η

Εργάτρια αποτελούσε το άλλο μεγάλο μυστήριο σε αυτή την ιστορία. Τι ρόλο έπαιζε αυτή; Εγκάθετη της Πόλης πρέπει να ήταν κι' αυτή. «Και αυτή»! Άρα και η γριά; Η υποψία και μόνο μου φάνηκε εντελώς αδιανόητη. Αλλά την έβαλα στην άκρη προς στιγμή, την γριά.

Ναι, δεν έβλεπα πού ήταν το τεράστιο πρόβλημα. Είχα πετύχει την Εργάτρια να γεννάει εχθρούς. Ωραία, και λοιπόν; Και τι έγινε; Νεογέννητοι ήταν, έτσι μια να έκανα με το χέρι μου, θα τους σκότωνα όλους. Ούτε τα πόδια τους δεν μπορούσαν να πάρουν ακόμα καλά-καλά. Δεν ήταν κίνδυνος οι εχθροί αυτοί για την Πόλη. Τίποτα δεν ήταν. Όσο για την Εργάτρια – την ίδια την Εργάτρια – δεν γινόταν να την σκοτώσω. Όχι έτσι, όχι ακόμα. Και πιθανότατα, καθόλου. Τι «πιθανότατα» και μαλακίες; Ποτέ και καθόλου! Ποτέ! Και στο τέλος-τέλος, ποιός είμαι εγώ να δικάζω και να καταδικάζω Πολίτες; Ας με διέταζε η Πόλη να την συλλάβω την Εργάτρια και να της την παραδώσω. Αυτό, μάλιστα, θα το έκανα. Χωρίς δεύτερη συζήτηση. Κυνηγός είμαι. Ούτε συζητάω, ούτε αμφισβητώ τις εντολές που παίρνω. Δεν είμαι δικαστής όμως εγώ. Δεν είμαι εκτελεστικό απόσπασμα. Δεν είναι λογικό να ζητάμε παράλογα

πράγματα.

Ναι, έτσι ήταν τα πράγματα. Ας μου έλεγε η Πόλη να την συλλάβω. Όλα θα είχαν τελειώσει τώρα και θα ήμουν πίσω στη θέση μου. Στη δουλειά μου, στο κελάκι μου. Δεν το έκανε όμως. Αυτή δεν τον έκανε. Ε, ας μην προσπαθούσε τώρα να αποδώσει σε μένα ευθύνη για τις δικές της παραλείψεις. Για τις δικές της αδυναμίες. Πολύ δεν πάει; Δεν λέω, την στιγμή εκείνη μπορεί να είχε αλλού δουλειά. Μπορεί να ήταν απασχολημένη με άλλα, ίσως με πιο σπουδαία πράγματα. Δεν είμαι εγώ που θα το κρίνω. Δεν κρίνω εγώ την Πόλη. Αυτή όμως γιατί πάει να μου φορτώσει ευθύνες, που δεν μου ανήκουν; Και οι οποίες, κατά σύμπτωση, συμβαίνει να είναι όλες δικές της;

Βέβαια, το να γεννάει κανείς εχθρούς σίγουρα πρέπει να φρικτό, πρέπει να είναι τρομερά μεγάλο αδίκημα. Τερατώδες, ίσως! Πρέπει να είναι όμως, πρέπει. Εγώ, δεν ξέρω, υποθέτω. Τι ξέρω εγώ απ' αυτά; Δεν είναι η δική μου δουλειά αυτή. Κυνηγός είμαι εγώ, απλώς. Μου λένε τι να κυνηγήσω και το κυνηγάω – αυτό είναι όλο. Μέχρι εκεί πάει. Πάντως, συμφωνώ κι' εγώ – όχι πως έχει ιδιαίτερη σημασία, επαναλαμβάνω, αν

συμφωνώ ή διαφωνώ – αλλά πάντως, συμφωνώ πως πρέπει να ήταν τερατώδες αυτό που έκανε η Εργάτρια. Ποτέ στην ζωή μου δεν είχε τύχει ν' ακούσω τέτοιο πράγμα. Αλλά – έρχομαι και πάλι στα λόγια μου. Πώς ήταν δυνατόν να με κατηγορεί η Πόλη για κάτι που δεν γνώριζα; Και όσο γι' αυτό, για το θέμα αυτό ειδικά, να συνεργαστώ ευχαρίστως. Ας μου άνοιγε την μνήμη ολόκληρη, να έβλεπε και μόνη της. Ούτε τόση δα πληροφορία δεν είχα, για το ότι Εργάτριες μπορούν να γεννούν εχθρούς. Ούτε την παραμικρή. Εγώ ήξερα πως τα ωάρια, μόλις γονιμοποιηθούν, τα παίρνει αμέσως η Πόλη. Τα επεξεργάζεται μόνη της και – αυτόματα και μηχανικά – κυοφορούνται τα έμβρυα. Δεν ήξερα πως άνθρωποι μπορούν ακόμα να γεννούν παιδιά. Πώς ήταν δυνατόν λοιπόν τώρα να με κατηγορεί; Ωρα ήταν τώρα να μου έλεγε και πως ήταν απ' το δικό μου σπέρμα που γεννήθηκαν οι εχθροί. Πως όχι μόνο δεν τους είχα σκοτώσει, αλλά και πως ήταν και παιδιά μου. Πως εγώ έφταιγα για όλα, τελικά. Ωρα ήταν να το άκουγα κι' αυτό. Μόνο αυτό μου έλειπε τώρα.

Ήταν εντελώς παράλογα όλα αυτά. Η Πόλη δεν ήταν παράλογη. Μηχανή ήταν, δεν μπορούσε να ήταν παράλογη. Στην λογική επάνω ήταν

θεμελιωμένη η λειτουργία της. Δεν γινόταν διαφορετικά. Στην λογική και στην προστασία των κατοίκων της. Αυτές ήταν οι αρχές, οι προτεραιότητές της. Κάποια παρεξήγηση πρέπει να ήταν όλα αυτά. Δεν με πείραζε που δεν μου μιλούσε τώρα. Καταλάβαινα πως ένοιωθε. Μια παρεξήγηση ήταν όμως. Θα την λύναμε. Χαιρόμουν που οι Κυνηγοί με πήγαιναν τώρα σ' αυτήν. Θα συζητούσαμε και θα το λύναμε το πρόβλημα. Μια παρεξήγηση απλώς ήταν.

Ευτυχώς πάντως που οι Κυνηγοί με πήγαιναν από απομονωμένα μέρη. Ελάχιστους πολίτες είχαμε συναντήσει μέχρι τότε, σχεδόν κανέναν. Δεν θα μου ήταν καθόλου ευχάριστο, να με έβλεπε κανείς. Γιατί κάποια στιγμή, κάποια στιγμή πολύ γρήγορα, θα την λύναμε την παρεξήγηση, την γελοία αυτή παρεξήγηση. Τι ζωή όμως θα μπορούσα να ζήσω μετά εγώ; Δακτυλοδεικτούμενος θα γινόμουν. Απ' όπου θα περνούσα, όλοι θα έλεγαν πίσω απ' την πλάτη μου «αυτός δεν είναι που...». Κανείς δεν θα με εμπιστευόταν πια, ούτε οι Εργάτες, ούτε οι άλλοι Κυνηγοί. Και γιατί όλα αυτά; Για μια παρεξήγηση. Δεν θα ήταν δικό μου το λάθος, δεν θα ήταν καθόλου. Θα με κατέστρεφε η Πόλη, έτσι και με έβλεπε κανείς. Γιατί να μου το κάνει

αυτό; Αυτό ήταν το ευχαριστώ της μετά από τόσα χρόνια πιστής υπηρεσίας; Όχι βέβαια πως το έκανα για να εισπράξω ευχαριστώ. Ποτέ δεν μου είχε περάσει τέτοιο πράγμα απ' το μυαλό. Ποτέ! Απλώς το έβρισκα εξαιρετικά άδικο τώρα να κατηγορούμαι και να εξευτελιζομαι σαν προδότης. Πολύ δεν πήγαινε αυτό; Να μην μπορώ πια να ζήσω μέσα στην Πόλη; Τι θα γινόμευν μετά εγώ; Και γιατί όλα αυτά; Επειδή σεβάστηκα τα δικαιώματα ενός συμπολίτη μου. Επειδή προσπάθησα να παίξω τον ρόλο μου – αυτόν και μόνο! Αν είναι ποτέ δυνατόν.

Όσο προχωρούσαμε, τόσο πιο έξαλλος γινόμευν. Μόνος μου κουρδιζόμευν. Όμως δεν είχα άδικο, σίγουρος ήμουν γι' αυτό. Ταυτόχρονα βέβαια, φοβόμευν κιόλας. Καταλάβαινα πως κάποιος τρομερό λάθος πρέπει να είχα κάνει. Πάντως δεν το είχα κάνει επίτηδες, αυτό ήταν φανερό. Τυχαία είχαν συμβεί όλα, από μόνα τους, χωρίς να προλάβω να το καλοσκεφτώ. Θα το καταλάβαινε όμως αυτό η Πόλη; Τελικά, αν υπήρχε κάποιος θύμα σε όλη αυτή την ιστορία, τότε σίγουρα αυτό ήμουν εγώ. Εγώ και κανένας άλλος. Γιατί ποιός άλλος είχε πάθει τίποτα; Η Πόλη όχι, ευτυχώς, δεν λέω. Η Εργάτρια μια χαρά ήταν. Η γριά επίσης. Μπορεί να μην ήξερα

τι ρόλο έπαιζαν αυτές οι δύο, πάντως δεν είχαν πάθε τίποτα. Εγώ ήμουν το θύμα της υπόθεσης αυτής, εγώ και κανένας άλλος. Δεν ήταν δυνατό, θα το καταλάβαινε αυτό η Πόλη. Θα της το εξηγούσα και θα το καταλάβαινε. Πώς τα φέρνει όμως η ζωή! Μέχρι χτες, ήμουν Κυνηγός, υπερασπιστής της Πόλης. Η κοινωνία ολόκληρη με τιμούσε και με σεβόταν. Μια παρεξήγηση και δυο-τρεις συμπτώσεις αργότερα και τι απέγινε; Ένα τίποτα. Λιγότερο κι' από τίποτα. Και από πάνω, ήταν και αυτά τα γελοία ανθρωπάκια – οι παλιοί μου συνάδελφοι! – που με σέφναν δεμένο, λες και ήμουν κανένας κλέφτης. Φρίκη με έπιανε. Τους κοίταγα έτσι που περπατούσαν γύρω μου, συγχρονισμένοι σαν μηχανές. Τι τους είχα κάνει; Αδέρφια ήμασταν μέχρι πριν λίγες ώρες. Γιατί τόση κακία τώρα; Κι' αν είχα κάνει κάποιο λάθος, πρώτος εγώ δεν θα το αναγνώριζα; Ας βρισκόταν μόνο κάποιος να μου το εξηγήσει. Αμέσως θα το αναγνώριζα. Δεν μου άξιζε τέτοια συμπεριφορά. Την ζωή μου ολόκληρη την είχα αφιερώσει στην Πόλη. Δεν ήταν δίκαιο να μου συμπεριφέρεται τώρα έτσι.

Δεν υπήρχε αμφιβολία. Δεν ήξερα τον λόγο, πάντως οι Κυνηγοί συνειδητά προσπαθούσαν να μην μας δει ούτε ένα μάτι. Απ' την πιο απίθανη

διαδρομή με πήγαιναν. Τον τελικό μας προορισμό δεν μπορούσα να τον μαντέψω, πάντως ήμουν σίγουρος. Μεγάλη ανακούφιση ήταν αυτή. Μεγάλη. Αφού σε μια στιγμή σκέφτηκα μήπως και πραγματικά η Πόλη το έκανε για δική μου προστασία. Για να διευκολύνει την επανένταξή μου, αφού, δεν είχα ακόμα καταδικαστεί για τίποτα. Μην ξεχνάμε πως υπάρχει και το τεκμήριο αθωότητας. Πάντως, πραγματικά μπορεί να ήταν έτσι τα πράγματα. Πραγματικά, μπορεί. Μπορεί να είχα βιαστεί να τους κατηγορήσω όλους, την Πόλη, και τους Κυνηγούς. Αλλά, ανθρώπινο ήταν, που βιάστηκα, στην κατάσταση που ήμουν. Ας μουμίλαγαν λίγο και αυτοί, ας έλεγαν κάτι. Να καταλάβω κι' εγώ τι γίνεται. Γιατί ήταν δικό μου πάλι το λάθος; Ας μου εξηγούσαν τι συμβαίνει, να το καταλάβω. Τι με σέρναν έτσι, σαν ζώο; Δεν ήξερα πια κι' εγώ τι να πρωτοπιστέψω. Προηγουμένως, αυτή θα ήταν η πρώτη μου σκέψη. Πως προτεραιότητα της Πόλης είναι η προστασία των πολιτών της. Τώρα, δεν ήμουν και τόσο βέβαιος. Δεν ήμουν και τόσο, γιατί σκεφτόμουν πως αν οι Εργάτριες γεννούν εχθρούς, αν οι Μαύροι εχθροί... Αλλά τώρα το πήγαινα πολύ μακριά. Δεν ήξερα τι σχέση μπορεί να συνέδεε την Πόλη με την γριά, δεν

ήξερα. Το να κάθομαι να φαντάζομαι ιστορίες, δεν έλυνε κανένα πρόβλημα. Τέλος πάντων. Αν, πάντως, οι Εργάτριες γεννούσαν εχθρούς – γιατί όσο γι' αυτό τουλάχιστον ήμουν σίγουρος, το είχα δει να συμβαίνει με τα μάτια μου – τότε πώς μπορούσα εγώ να συνεχίσω να πιστεύω πως ήξερα τι γίνεται μέσα στην Πόλη; Ιδέα δεν είχα τι συνέβαινε, αυτή ήταν η αλήθεια. Ιδέα.

Περπατούσα, και παράδερνα στις αμφιβολίες. Πού με πήγαιναν; Τι θα μου έκαναν; Θα μου δινόταν η ευκαιρία να απολογηθώ; Θα προλάβαινα να της εξηγήσω της Πόλης; Προσπαθούσα ακόμα να πιαστώ από κάποιο βλέμμα, από κάποιο νεύμα μεταξύ των Κυνηγών, να βγάλω κάποιο συμπέρασμα. Τίποτα. Δεν το άντεχα άλλο αυτό. Σκέτο μαρτύριο ήταν. Ας φτάναμε κάπου, όπου ήταν που πηγαίναμε, ας γινόταν ότι ήθελε, μόνο να τελειώναμε. Δεν το άντεχα άλλο πια. Ήθελα να τελειώνω.

Σε κάποια στιγμή, κάτι άλλαξε. Οι Κυνηγοί σαν να στάθηκαν όλοι πιο στητοί. Με έσπρωξαν να στέκομαι στη μέση ακριβώς του σχηματισμού τους και προχωρούσαν τώρα όλοι πολύ πιο ζωηρά. Πρέπει να φτάναμε, φαίνεται. Φτάναμε.

Μάλλον. Κοίταζα γύρω μου με αγωνία. Έψαχνα να μαντέψω πού μπορεί να κατευθυνόμασταν. Τίποτα το ιδιαίτερο δεν έβλεπα. Κάτι αποθήκες ήταν εκεί γύρω μόνο, τίποτα άλλο. Σκονισμένες και παρατημένες αποθήκες. Χρόνια πρέπει να είχαν να χρησιμοποιηθούν. Ευτυχώς, από μια μεριά. Φαντάσου να με είχαν πάει στο κέντρο της Πόλης, στη μέση της κίνησης. Φαντάσου. Εδώ, κανείς δεν μας έβλεπε. Αυτό τουλάχιστον είχε πάει καλά. Αν μπορούσα να καταλάβω και τι θα μου κάνανε. Ίσως όμως απλώς να με βάζανε κάπου να περιμένω. Μάλλον αυτό θα ήταν. Θα περίμενα κάπου μέχρι να βρει χρόνο η Πόλη για να ασχοληθεί μαζί μου. Είχε και άλλες δουλειές βέβαια, η Πόλη. Δεν είχε μόνο εμένα να ασχολείται. Ίσως ήθελε ν' αλλάξει και η βάρδια. Να' ναι λιγότερος ο κόσμος έξω στους δρόμους. Ίσως να ήταν κι' αυτό.

Θα με έκλειναν κάπου; Ταπεινωτικό που ήταν αυτό! Αλλά τι περίμενα; Και βέβαια θα με έκλειναν. Θα με έκλειναν και θα με κλείδωναν. Να το σκάσω όμως για να πάω πού; Πού μπορούσα να κρυφτώ μέσα στην Πόλη; Αφού μέσα στο κεφάλι μου την κουβαλούσα πάντα. Άλλο κι' αυτό. Τρομερή εντύπωση μου έκανε, τόση ώρα τώρα. Δεν ήξερα τι να υποθέσω. Για

την απόλυτη σιωπή της Πόλης, λέω. Ποτέ άλλοτε δεν μου είχε συμβεί κάτι τέτοιο. Ποτέ. Βέβαια, παρούσα ήταν ακόμα μέσα στο κεφάλι μου. Την ένοιωθα. Άκουγε με τ' αυτιά μου, έβλεπε με τα μάτια μου. Παρακολουθούσε τις σκέψεις μου, όσες αφήνα να περάσουν στον κοινό μας χώρο. Ούτε λέξη όμως δεν μου έλεγε, ούτε λέξη. Δεν ήταν ωραίο συναίσθημα αυτό. Σαν ορφανός ένοιωθα ξαφνικά. Σαν να είχα χάσει και μάνα και πατέρα. Δεν ήταν υπερβολή αυτό, κάπως έτσι ένοιωθα. Δεν είχα ποτέ γνωρίσει άλλους γονείς. Μόνο την Πόλη.

Οι Κυνηγοί σταμάτησαν τώρα τελείως. Βρισκόμασταν μπροστά σε ένα μικρό ορθογώνιο κτίσμα. Σαραβαλιασμένο έμοιαζε απ' έξω. Μια μικρή πόρτα είχε μόνο για άνοιγμα, τίποτα άλλο. Ένας απ' τους Κυνηγούς πλησίασε την πόρτα και χτύπησε, διακριτικά. Η πόρτα άνοιξε αμέσως, από μόνη της. Δεν φαινόταν να την άνοιξε κανείς. Ο Κυνηγός μου έκανε νόημα να περάσω. Πήγα να ρωτήσω κάτι, αλλά με εμπόδισε. Δεν μίλησε, μου έκανε απλώς νόημα να περάσω.

Μπήκα. Η πόρτα έκλεισε πίσω μου, αθόρυβα. Σκοτεινά ήταν. Έψαξα για τοίχο, να έχω κάπου

να στηριχτώ. Τον βρήκα. Υγρός ήταν και κρύος. Ακουμπώντας πάνω του, ξεκίνησα να περπατάω. Δεν έβλεπα τίποτα σχεδόν. Μόνο ένα αδιόρατο φως, που ερχόταν από κάπου στο βάθος. Σε διάδρομο πρέπει να βρισκόμουν. Άδειος ήταν εντελώς. Σιγά-σιγά συνήθισαν τα μάτια μου, αλλά δεν υπήρχε και τίποτα για να δω. Έναν θόρυβο μόνο άκουγα, έναν ήχο υψηλής συχνότητας, αλλά δεν μπορούσα να εντοπίσω τι τον προκαλούσε ή από πού ακριβώς ερχόταν.

Καθώς περπατούσα μου φάνηκε πως το φως δυνάμωνε. Ή αυτό ήταν ή τα μάτια μου που συνήθιζαν στο μισοσκοτάδο. Οι τοίχοι του διαδρόμου δεν ήταν λείοι. Το φως έτσι όπως ερχόταν απ' το βάθος δημιουργούσε περίεργες σκιές. Προσπαθούσα να μην δώσω σημασία. Άνοιξα το βήμα μου. Ήθελα να φτάσω μια ώρα αρχύτερα.

Ναι, το φως δυνάμωνε. Το ίδιο και ο ήχος. Ήταν σαν να πλησίαζα κάποια τεράστια μηχανή, κάποιο εργοστάσιο. Ίσως έτσι να ήταν. Ίσως να μου δινόταν η ευκαιρία να δω από κοντά τις εγκαταστάσεις της Πόλης, τα συστήματα που την αποτελούσαν. Ανυπομονησία με έπιασε. Δεν

ήταν μικρό πράγμα. Πάντα είχα περιέργεια να δω από κοντά τις μηχανές αυτές. Μόνο ειδικά εξουσιοδοτημένοι πολίτες είχαν δικαίωμα πρόσβασης σ' αυτούς τους χώρους. Λόγοι ασφαλείας, προφανώς.

Άφησα τον τοίχο. Δεν χρειαζόταν πια, τώρα έβλεπα αρκετά καλά. Ο διάδρομος έστριβε. Διέκρινα μια πόρτα μπροστά μου, μισάνοιχτη. Ο διάδρομος συνέχιζε και πιο πέρα. Να μπω ή να συνεχίσω; Δίστασα. Χτύπησα την πόρτα. Σιωπή. Έριξα μια γρήγορη ματιά μέσα. Τίποτα. Ένα εντελώς άδειο δωμάτιο ήταν. Έκανα να φύγω, να προσπεράσω. Η πόρτα άνοιξε περισσότερο. Αργά, από μόνη της. Για πρόσκληση το πήρα, να μπω μέσα. Μπήκα. Η πόρτα έκλεισε πίσω μου. Δεν μου πολυάρεσε αυτό. Κοίταξα πίσω μου. Ούτε χερούλι υπήρχε, ούτε κάποιος τρόπος για ν' ανοίξω. Έσπρωξα με το χέρι μου. Τίποτα. Πήγα να φωνάξω. Όμως ένοιωσα πως δεν έπρεπε για κάποιο λόγο.

Δεν είχε και τόση σημασία, έτσι κι' αλλιώς. Η Πόλη ήξερε που βρισκόμουν. Προφανώς, εκεί με ήθελε να βρίσκομαι. Δεν υπήρχε περίπτωση να της ξεφύγω, να μην κάνω ακριβώς αυτό που ήθελε. Προσπάθησα να χαλαρώσω, λίγο έστω.

Κοίταξα γύρω μου. Τίποτα, απολύτως. Οι τοίχοι ήταν απ' το ίδιο υλικό με τον διάδρομο απ' έξω. Το φως ερχόταν διάχυτο από παντού, δεν φαινόταν να βγαίνει από συγκεκριμένο σημείο.

Ήθελα να κάτσω λίγο. Ήμουν πολύ κουρασμένος. Δίστασα όμως. Φοβήθηκα. Κι' αν η Πόλη το έπαιρνε για ασέβεια; Πόση ώρα όμως θα με είχε εκεί να στέκομαι και να περιμένω; Μπορεί και ώρες. Άρα, δεν πείραζε αν καθόμουν για λίγο. Κάθισα. Αργά. Στήριξα την πλάτη μου στον τοίχο. Καλύτερα ήταν τώρα. Χαλάρωσα. Έκλεισα τα μάτια μου.

Τα ξανάνοιξα, μόλις το πρωτάκουσα. Ανατρίχιασα ολόκληρος. Ένα ρίγος διαπέρασε την πλάτη μου. Κλάμα ήταν, κλάμα παιδιού! Πετάχτηκα πάνω. Έψαξα γύρω μου. Έτρεμα ολόκληρος για κάποιο λόγο. Το δωμάτιο τώρα είχε αλλάξει. Δεν ήταν εντελώς τετράγωνο πια. Σε μια γωνία υπήρχε ένα άνοιγμα και συνέχιζε και πιο πέρα. Δεν υπήρχε το άνοιγμα αυτό προηγουμένως, ήμουν βέβαιος. Όσο είχα κλειστά τα μάτια μου πρέπει να έγινε. Πλησίασα. Από εκεί ερχόταν το κλάμα. Ακουγόταν τώρα πολύ πιο δυνατά. Πρόβαλα το κεφάλι μου διστακτικά. Κοίταξα.

* * *

Κάτι άσπρο φαινόταν, εκεί στη μέση. Πλησίασα ένα βήμα. Μωρό ήταν, μωρό. Ένα πολύ μικρό παιδί. Δεν μπορούσε ακόμα να σταθεί στα πόδια του. Δεν φαινόταν αν ήταν αγόρι ή κορίτσι. Έκλαιγε ακόμα, γοερά. Ένα ακόμα βήμα. Είδα γιατί έκλαιγε. Προσπαθούσε να φτάσει κάτι. Ήταν ένα παιχνίδι που πρέπει να του είχε φύγει απ' τα χέρια. Ένα μικρό πάνινο κουκλάκι ήταν. Πώς είχε βρεθεί τέτοιο πράγμα μέσα στην Πόλη;

Κοίταξα το μωρό. Φρίκη ένοιωθα. Φρίκη που δεν μπορούσα με τίποτα να δικαιολογήσω. Χρειάστηκε να πιεστώ για να μπορέσω να το πλησιάσω. Άπλωσα το χέρι, έπιασα το κουκλάκι και το έσπρωξα προς το παιδί. Δεν το πήρε. Συνέχιζε να κλαίει. Κοίταξα το πρόσωπό του. Ήταν τυφλό!

Πετάχτηκα μακριά.

Από μόνο του πήδηξε το σώμα μου, τόσο πολύ τρώμαξα. Στηρίχτηκα με την πλάτη στον τοίχο. Το κλάμα του μωρού συνέχιζε να ακούγεται, έντονο και διαπεραστικό. Να μου τρυπάει το κρανίο το ένοιωθα. Δεν το άντεχα άλλο. Ήθελα να του πατήσω κάτω το κεφάλι, να του το

σπάσω, οτιδήποτε αρκεί να σταματούσε. Παρ' όλα αυτά, πιάστηκα και ξαναπλησίασα. Με τρομερή αηδία, σαν να' ταν κάτι εξαιρετικά σιχαμερό. Στάθηκα δίπλα του. Δεν πρέπει να με είχε καταλάβει. Έκανα έτσι μια με το πόδι μου και έσπρωξα πάλι το παιχνίδι προς το μέρος του. Το μωρό την ένοιωσε την κίνηση αυτή την φορά. Άπλωσε το χέρι του και έπιασε το παιχνίδι. Αποτραβήχτηκα αμέσως. Το μωρό σταμάτησε αμέσως να κλαίει, ευτυχώς.

Σιωπή.

Χειρότερα ήταν τώρα. Η ξαφνική σιωπή ήταν πιο ενοχλητική από το διαπεραστικό κλάμα προηγουμένως. Στεκόμουν πίσω στον τοίχο. Δεν ήξερα τι να κάνω. Το μωρό ήταν ήσυχο, μασούλαγε ευχαριστημένο το παιχνίδι του. Το άδειο του βλέμμα ήταν στραμμένο ψηλά στο ταβάνι. Σκεφτόμουν να φύγω, όταν άκουσα την φωνή. Απ' το μωρό ερχόταν σίγουρα, αλλά ακουγόταν σαν ηλικιωμένου. Ενός ηλικιωμένου που μίλαγε σαν μωρό.

«Μου... Μου... Μου... Δικό μου... Δικό μου... Δικό μου»

* * *

Αισθάνθηκα αμηχανία. Δεν έπρεπε να βρίσκομαι εκεί. Δεν έπρεπε να βλέπω αυτό που έβλεπα. Δεν καταλάβαινα τι ήταν, αλλά έπρεπε να φύγω από εκεί αμέσως. Γύρισα.

«Ποιός είναι; Ποιός είναι; Ποιός; Ποιός;» ακούστηκε η φωνή του μωρού. Με είχε ακούσει. Πώς, αφού δεν είχα κάνει θόρυβο; Κάτι θα έπρεπε να πω τώρα. Τι όμως;

«Ποιός είναι; Ποιός είναι;» ωρυόταν τώρα το μωρό εξοργισμένο. Κί' αν το άκουγε κάποιος; Αν με έβρισκε εδώ, δίπλα στο μωρό; Αλλά τι έφταιγα εγώ; Οι Κυνηγοί με είχαν φέρει εδώ.

«Ε... ένας Κυνηγός είμαι απλώς. Άκουσα θόρυβο και μπήκα. Σου έδωσα αυτό που σου έπεσε. Πώς σε λένε;»

«Ποιός είναι; Ποιός είναι;» συνέχισε να λέει το μωρό, πιο ήσυχα όμως τώρα. Με είχε ακούσει ή όχι; Μήπως ήταν και κουφό; Μήπως δεν καταλάβαινε τα λόγια μου; Αλλά τότε πώς μίλαγε; «Πόλι. Πόλι. Πόλι, Πόλι. Ποιός είναι; Ποιός είναι; Πόλι. Πόλι», ακουγόταν η φωνή του παιδιού. Είχε ησυχάσει όμως τώρα. Η φωνή του ακουγόταν αδιάφορη, λίγο τραγουδιστή, κάπως

σαν νανούρισμα.

Δεν ήξερα πώς να του μιλήσω. Δεν είχα ξαναδεί στη ζωή μου μωρό. Ήξερα βέβαια πώς είναι, αλλά ζωντανό δεν είχα ξαναδεί ποτέ. Τα μωρά τα μεγάλωνε όλα η Πόλη. Τα είχε κλεισμένα σε ειδικούς θαλάμους. Μόνο όταν έφταναν πέντε χρόνων τα άφηγε να βγουν για να ξεκινήσουν την εκπαίδευσή τους.

«Πεινάς; Πώς βρέθηκες εδώ; Να σου...»

«Πόλι, Πόλι, Πόλι παντού. Πόλι παντού. Πόλι, Πόλι». Πάλι μου ήρθε να φύγω. Πού να πήγαινα όμως; Έμεινα. «Κακέ. Κακέ, κακέ. Σκότωσε. Σκότωσε. Όχι; Όχι; Όχι σκότωσε; Τίποτα. Τίποτα, τίποτα, τίποτα. Είσαι τίποτα» τραγούδαγε το μωρό.

Δεν καταλάβαινα τι ήταν αυτό το πράγμα. Δεν καταλάβαινα τι έλεγε. Τίποτα δεν έλεγε. Μωρουδιακά λόγια έλεγε, ασυναρτησίες. Δεν είχαν κανένα νόημα. Κοίταξα το δωμάτιο γύρω-γύρω. Τίποτα. Μετά πάλι το μωρό. Κουνούσε αργά τα πόδια και τα χέρια του. Τα μάτια του ήταν στυλωμένα στο παιχνίδι που κρατούσε μπροστά του. Έμοιαζε σαν να προσπαθούσε

κάτι να διακρίνει. Σαν σπασμένο, ήταν το μωρό.
Σαν χαλασμένη συσκευή, που προσπαθούσε
παρ' όλα αυτά κάπως να λειτουργήσει.

«Πώς βρέθηκες μόνο σου εδώ; Πού είναι η
Πόλη;» ρώτησα, απευθυνόμενος πιο πολύ
γενικά στο δωμάτιο, παρά στο ίδιο το μωρό.

«Προδότη. Προδότη. Φύγε προδότη. Φύγε. Φύγε.
Φύγε προδότη. Φύγε»

Ανατρίχιασα ολόκληρος. Τα μάτια μου
θόλωσαν. Τα σκούπισα. Εκείνη τη στιγμή, δεν
ξέρω πώς έγινε, γιατί δεν άκουσα τίποτα, αλλά
γύρισα απότομα το κεφάλι μου και την είδα.
Στεκόταν στην είσοδο του δεύτερου δωματίου
και με κοιτούσε. Η γριά ήταν. Μου έκανε νόημα
να την ακολουθήσω. Την πλησίασα. Πριν φύγω,
γύρισα να ρίξω μια τελευταία ματιά. Το μωρό
είχε στυλώσει το βλέμμα του στο ταβάνι. Το
άκουσα να σιγοτραγουδάει αφηρημένα στον
εαυτό του.

«Προδότη, προδότη, προδότη»

Βγήκα.

* * *

Η γριά προχώρησε γρήγορα προς την έξοδο.
Βγήκε και περίμενε να την φτάσω. Κάτι πήγα να
πω, αλλά μου έκανε νόημα να σταματήσω.
Βγήκαμε έξω στον διάδρομο. Η γριά έκλεισε την
πόρτα πίσω μου.

Προσπάθησα ξανά να μιλήσω.

«Ακολούθησέ με» με διέκοψε η γριά και
προχώρησε γρήγορα προς το βάθος του
διαδρόμου.

Ούτε δέκα βήματα δεν κάναμε και σταμάτησα.
Η γριά γύρισε και με κοίταξε απειλητικά.

«Σε παρακαλώ», της είπα. «Σε παρακαλώ. Πες
μου»

«Τι θέλεις;»

«Τι ήταν... αυτό;»

«Σου είπε»

«Τι μου είπε; Όλο ασυναρτησίες έλεγε... Σε μια
στιγμή μόνο, φώναζε την Πόλη. Γιατί την
φώναζε; Δεν έχει σύνδεση;»

* * *

«Τι να την κάνει;»

«Τι εννοείς;»

«Αυτό ακριβώς που λέω, εννοώ. Έλα, πάμε τώρα»

«Πού;»

«Κί' αυτό σου το είπε. Πρέπει να φύγεις. Σου το είπε»

«Ναι, την άκουσα που είπε 'φύγε'. Αλλά, σε μένα μιλούσε; Τι εννοούσε;»

«Πρέπει να φύγεις απ' την Πόλη αμέσως»

«Να φύγω; Και πού να πάω; Τι θ' απογίνω;»

«Έξω. Θα πας έξω»

«Πώς θα ζήσω έξω; Δεν γίνεται να ζήσω, θα πεθάνω αμέσως έξω. Όλοι πεθαίνουν». Η γριά δεν απάντησε. Με κοίταζε μόνο σταθερά.

«Κανείς δεν μπορεί να ζήσει έξω», επανέλαβα.

* * *

«Αυτή την εντολή έχω»

«Μα γιατί; Τι έκανα;»

«Απέτυχες»

«Σε τι πράγμα;»

«Ξέρεις πολύ καλά»

«Με την Εργάτρια;»

«Προφανώς»

«Και ήταν τόσο σοβαρό αυτό;»

«Αστειεύσαι; Είναι δυνατόν να βάζεις δεύτερη την Πόλη; Τίποτα χειρότερο δεν υπάρχει»

«Μα ούτε εσένα σε σκότωσα. Αυτό δεν θεωρείται αποτυχία; Τι είσαι εσύ;»

«Εγώ, είμαι μέρος της Πόλης. Όπως... ήσουν κι' εσύ.»

«Ειδικότητα;»

* * *

«Ελεγκτής»

«Ελεγκτής; Πρώτη φορά το ακούω αυτό»

«Δεν είναι του επιπέδου σου. Εκεί ακριβώς απέτυχες, στην αλλαγή επιπέδου. Για προαγωγή πήγαινες. Αλλά, απέτυχες. Αυτή ήταν η δουλειά μου, να αποκαλύψω τις αδυναμίες σου. Το τι έγινε, το ξέρεις. Άρα, τώρα, πρέπει να φύγεις. Αυτό είναι όλο»

«Δηλαδή, δεν είσαι εχθρός;»

Η γριά χαμογέλασε ειρωνικά. Δεν είπε όμως τίποτα.

«Γιατί γελάς;»

«Τίποτα. Έλα, πάμε τώρα»

«Μα γιατί πρέπει να φύγω;» άρχισα να την παρακαλάω. «Ωραία, έκανα λάθος, τώρα το καταλαβαίνω. Δεν μπορώ όμως να επανορθώσω με κάποιον τρόπο; Να σκοτώσω την Εργάτρια; Να ζητήσω συγγνώμη; Να...»

«Δεν υπάρχει τίποτα να κάνεις τώρα. Όλα

τέλειωσαν. Τέλειωσαν την στιγμή που αποφάσισες να μην σκοτώσεις την Εργάτρια. Πάμε τώρα»

Η γριά ξεκίνησε πάλι να περπατάει. Ο διάδρομος ήταν σκοτεινός. Ίσα που διέκρινα την σκιά της να κινείται μπροστά μου. Περπατούσα και προσπαθούσα να καταλάβω αυτά που μου είχε πει. Ωστε Ελεγκτής ήταν. Ψέματα της είχα πει προηγουμένως. Την είχα ξανακούσει την λέξη. Κάτι σαν Κυνηγοί των Κυνηγών είχα ακούσει πως ήταν αυτοί οι Ελεγκτές. Όμως ούτε είχα ακούσει τίποτα πάρα πάνω, ούτε, βέβαια, και είχα πιστέψει σε τίποτα απ' όλα αυτά. Κανείς δεν ήξερε με τι έμοιαζαν ή τι ακριβώς έκαναν αυτοί οι Ελεγκτές – αν υπήρχαν. Κανείς δεν μπορούσε να ξέρει.

Ξαφνικά, σταμάτησα. Σταμάτησα να περπατάω. Σταμάτησα ολόκληρος. Πάγωσα. Με φρίκη, έψαξα το μυαλό μου. Έψαξα παντού. Δεν ήταν εκεί. Η Πόλη δεν ήταν πια εκεί. Ήμουν άδειος!

«Πόλη!» μου ξέφυγε μια κραυγή. Η γριά γύρισε και μου έριξε μια ματιά.

«Τώρα το κατάλαβες; Είναι ώρα που έχει φύγει

από μέσα σου»

«Πού πήγε;»

«Έφυγε. Όπως σου είπε»

«Και τώρα;»

«Τώρα θα σε βγάλω έξω»

«Έφυγε; Τι πάει να πει 'έφυγε'; Δεν θα ξανάρθει;»

«Όχι. Έφυγε. Έφυγε για πάντα»

«Και πώς θα ζήσω εγώ τώρα;»

Τα πόδια μου λύγισαν. Σωριάστηκα κάτω.
Έπιασα το κεφάλι μου και με τα δύο μου χέρια.
Το έσφιξα με απελπισία. Ήθελα να συγκρατήσω
τα ελάχιστα υπολείμματα της Πόλης που μπορεί
να βρίσκονταν ακόμα μέσα μου. Τίποτα.
Ανάμεσα απ' τα δάχτυλά μου ξέφευγε. Σαν
άμμος, σαν νερό. Όσο πιο πολύ τα έσφιγγα, τόσο
πιο πολύ μου ξέφευγε. Τίποτα δεν είχε απομείνει
τώρα πια. Τίποτα.

* * *

Η γριά με έπιασε μαλακά απ' τις μασχάλες και με ανασήκωσε. Με στήριξε στα πόδια μου και αρχίσαμε πάλι να περπατάμε. Σαν σπασμένη κούκλα ακολουθούσα πίσω της. Το μυαλό μου ήταν μια τεράστια ρουφήχτρα που με τραβούσε ολόκληρο μέσα της. Σε λίγο τίποτα από εμένα δεν θα απέμενε πια.

#

Η πόρτα του μαγειρείου έτριξε και άνοιξε.
Σιωπή.

«Γιώργο;»

Η φωνή του Νεκτάρου!

«Εδώ!» ψέλλισε διστακτικά.

«Γιώργο; Εδώ είσαι;» ψιθύρισε ξανά ο Νεκτάρου.

«Εδώ, εδώ» επανέλαβε αδύναμα ο Γιώργος, προσπαθώντας να ακουστεί. Δοκίμασε να κινηθεί, να βγει από εκεί που ήταν χωμένος. Είχε πιαστεί όμως, τόση ώρα διπλωμένος εκεί μέσα. Του ήταν αδύνατον να κουνηθεί, πονούσε ολόκληρος. Πρέπει πάντως να έκανε κάποιο

θόρυβο, γιατί ο Νεκτάριος τον άκουσε και τα βήματά του πλησίασαν προς το μέρος του.

«Εδώ είμαι» είπε ξανά ο Γιώργος και έσπρωξε την πόρτα του ντουλαπιού ν' ανοίξει. Ο Νεκτάριος έσκυψε και κοίταξε μέσα στο ντουλάπι.

«Α, ώστε εδώ χώθηκες, έ; Σ' όλο το στρατόπεδο σε ψάχνω»

Εντελώς γελοία αισθάνθηκε ο Γιώργος. Δεν ήξερε πώς να δικαιολογήσει ότι κρυβόταν μέσα στο ντουλάπι του μαγειρείου στη μέση την νύχτας. Όμως ο Νεκτάριος δεν φαινόταν να χρειάζεται κάποια εξήγηση.

«Είδα που δεν γύρισες» συνέχισε, «και βγήκα να σε ψάξω. Φοβήθηκα, μ' αυτά και μ' αυτά»

Ο Γιώργος βγήκε σιγά-σιγά απ' το ντουλάπι και, με δυσκολία, σηκώθηκε όρθιος. Στάθηκε δίπλα στον Νεκτάριο. Το σώμα του πονούσε παντού. Πιο πολύ απ' όλα όμως του έκαναν εντύπωση τα λόγια του Νεκτάριου.

«Βγήκες να με ψάξεις;... Εμένα; Εσύ; Πώς κι'

έτσι;»

«Σιγά, ρε μαλάκα, σιγά. Μην τρελαθούμε και τελείως» απάντησε ο Νεκτάριος. Μετά τον έπιασε απ' το μπράτσο και τον έσπρωξε μαλακά προς την έξοδο. «Έλα, πάμε τώρα» του είπε.

Ο Γιώργος αναγκάστηκε να στηριχτεί πάνω του για μια στιγμή, αλλά μετά αισθάνθηκε πως μπορούσε να περπατήσει και μόνος του. Βγήκαν απ' το μαγειρείο. Οι ήχοι της νύχτας τους υποδέχτηκαν και πάλι. Ο Γιώργος σταμάτησε και γύρισε προς τον Νεκτάριο. Δεν ήταν βέβαιος πως καταλάβαινε τι είχε συμβεί.

«Είσαι ώρα έξω;... Είδες κανέναν; Ο Γεωργίου;» ρώτησε τον Νεκτάριο.

Ο Νεκτάριος γύρισε και τον κοίταξε. Το φως του φεγγαριού έδειχνε το πρόσωπό του εντελώς ασημί, σαν μεταλλικό άγαλμα ήταν. «Όχι, δεν είδα κανέναν» του απάντησε. Μετά τον έσπρωξε μαλακά με το χέρι του να προχωρήσουν. «Πάμε όμως τώρα γιατί θα περάσει το περίπολο»

«Κί αν είναι ακόμα πουθενά εδώ γύρω;» είπε ο Γιώργος απορροφημένος ακόμα με το φάντασμα

του Γεωργίου. «Τον άκουγα πριν. Κάπου εδώ γυρόφερνε». Ξανακοίταξε τον Νεκτάριο. «Πώς νομίζεις πως έφτασα μέχρι εδώ κάτω;»

«Ναι, ρε μαλάκα, εντάξει. Αλλά τώρα σου λέω πως δεν είναι κανείς εδώ» απάντησε συγκαταβατικά ο Νεκτάριος. «Έλα, πάμε τώρα και τα λέμε στο θάλαμο» επέμεινε. Ο Γιώργος συγκατένευσε. Προχώρησε πίσω του διστακτικά.

Τοίχο-τοίχο προχώρησαν προς τον θάλαμο. Ο ένας πίσω απ' τον άλλο περπατούσαν, δεν μπορούσαν να μιλήσουν για να μην ακουστούν. Όταν φάνηκε επιτέλους το λαμπάκι της εισόδου των θαλάμων, ο Γιώργος έγνεψε του Νεκταρίου να σταματήσει.

«Ρε μαλάκα, κι' αν μας την έχει στήσει πουθενά στην είσοδο;» ρώτησε τον Νεκτάριο. «Μπορεί να έχει και τους άλλους μαζί του»

«Μπα, δεν πιστεύω» απάντησε ήρεμα ο Νεκτάριος.

«Πολύ ψύχραιμος δεν έγινες ξαφνικά; Προηγουμένως, εσύ δεν ήσουν που...»

* * *

«Ναι, ναι», τον διέκοψε βιαστικά ο Νεκτάριος.
«Γι' αυτό... Συγγνώμη. Δεν ξέρω τι μ' έπιασε»

Ο Γιώργος τον κοίταξε καλά-καλά. Τα μάτια του φαίνονταν καθαρά, παρά το σκοτάδι. Ο Γιώργος ένοιωσε να χαλαρώνει. «Τι παπαριές είναι αυτές που λες; Εγώ σ' ευχαριστώ. Αν δεν έβγαινες...»

Ο Νεκτάριος κούνησε το κεφάλι του και τον διέκοψε. «Πάμε τώρα» του είπε. «Γιατί έτσι και μας πετύχει εδώ έξω το περίπολο, την έχουμε πουτσίσει κανονικά». Ο Γιώργος προσπάθησε στη φωνή του να διακρίνει τον παλιό, καλό Νεκτάριο. Την υστερική αδερφή. Όχι για κανέναν άλλο λόγο, μόνο έτσι, για να ξανανοιώσει την οικειότητα. Αλλά δεν ήταν πια και τόσο βέβαιος. Συνέχισαν να περπατάνε. Έφτασαν στην είσοδο.

Ο ουρανός είχε αρχίσει να γαλατίζει. Ο γλόμπος φώτιζε θλιμμένα τον γύρω χώρο.

«Νεκτάριε» είπε στην αδύναμη πλάτη μπροστά του που ήδη ανέβαινε τα σκαλιά των θαλάμων. Η πλατούλα αυτή είχε βγει να τον γυρεύει μέσα στα νύχτα! Να τον προστατεύσει, μην τύχει και πάθει τίποτα! Αν ήταν ποτέ δυνατόν. Ο

Νεκτάριος γύρισε.

«Ευχαριστώ» του είπε ο Γιώργος αποφασιστικά.

Ένα αμήχανο χαμόγελο διαγράφηκε στα χείλια του Νεκτάριου. «Έλα ρε μαλάκα σου λέω,. Θα μας δει το περιπόλο». Χώθηκε στον θάλαμο. Ο Γιώργος τον ακολούθησε.

Να κοιμηθεί δεν υπήρχε περίπτωση. Αλλά ζήτημα ήταν αν είχαν καμιά ώρα ακόμα. Έπεσε έτσι όπως ήταν στο στρώμα. Ο κόσμος μέσα του στριφογύριζε.

Το νερό μου είχε φτάσει στα γόνατα. Η γριά είχε φύγει, είχα μείνει μόνος. Ήξερα τι θα συνέβαινε, μου τα είχε εξηγήσει όλα καθαρά η γριά. Με είχε πάει σ' ένα σημείο όπου η Πόλη ακόμα επεκτεινόταν. Τα συστήματα της άμυνας της δεν λειτουργούσαν ακόμα εκεί. Το άνοιγμα όμως ήταν μικρό, ο κίνδυνος ήταν σχετικά περιορισμένος. Ο χώρος που βρισκόμουν θα πλημμύριζε με νερό, ο αέρας θα έφευγε τελείως και μετά η Πόλη θα άρχιζε να ανοίγει το άνοιγμα προς τα έξω. Όταν θα άδειαζε όλο το νερό, το άνοιγμα θα έκλεινε πάλι, η Πόλη θα καυτηρίαζε τα πάντα και μετά θα τα

Ξαναπλημμύριζε. Ή έτσι θα έκανε ή αντίστροφα. Δεν θυμάμαι, δεν έχει σημασία.

Εγώ, αν κατάφερνα να μην πνιγώ, θα βρισκόμουν πια έξω. Εκεί, θα πέθαινα αμέσως. Είτε από εχθρό, είτε απ' τον δηλητηριασμένο αέρα. Ο χρόνος που θα επιζούσα εξαρτιόταν από το επίπεδο της μόλυνσης. Αν δεν μπορούσα καθόλου ν' αναπνεύσω, τότε θα πέθαινα επί τόπου. Αν μπορούσα ν' αναπνεύσω κάπως, τότε θα επιζούσα για μερικά λεπτά ή ίσως και ώρες, ώσπου το δέρμα μου να έσκαγε ολόκληρο ή να πνιγόμουν από εσωτερική αιμορραγία. Μόνη μου «ελπίδα», είπε η γριά, ήταν να με έβρισκε γρήγορα κάποιος εχθρός.

Είχα απομείνει μόνος τώρα. Η γριά με εγκατέλειψε χωρίς ούτε μια ματιά να ρίξει πίσω της. Ακριβώς όπως και προηγουμένως έκανε, τότε που με είχε παραδώσει στους Κυνηγούς. Μια απλή μηχανή μου φαινόταν τώρα η γριά, δεν μου προκαλούσε κανένα αίσθημα. Καθόλου σχεδόν δεν την φοβόμουν πια.

Το νερό, κρύο και αποκρουστικό σκαρφάλωνε στα πόδια μου. Δεν ήθελα να τελειώσω σαν μαλάκας – αυτό ήταν το μόνο που σκεφτόμουν.

Όχι σαν μαλάκας. Ήθελα κάτι να σημαίνω κι' εγώ, σε κάτι να πιστεύω τις τελευταίες αυτές στιγμές. Δεν θα παραδινόμουν, αποφάσισα. Δεν θα άφηνα να πνιγώ. Θα επιζούσα για να πεθάνω πολεμώντας. Πολεμώντας τους εχθρούς της Πόλης. Αυτής που με καταδίκασε. Αυτής που υπηρέτησα πιστά τόσα χρόνια και έβαλε ένα καθυστερημένο μωρό να μου απαγγείλει την θανατική ποινή. Ένοιωθα πως αυτός ήταν ο μόνος τρόπος για να δικαιωθώ. Αν δεν λύγιζα την τελευταία στιγμή, αν πέθαινα πολεμώντας τους εχθρούς, η Πόλη θα ήταν αναγκασμένη να αναγνωρίσει το σφάλμα της, τελικά.

Η Πόλη! Όταν λέω «Πόλη» δεν εννοώ εκείνο το βλαμμένο μωρό, εννοώ η Πόλη, αυτή που ήξερα. Τι ήταν άραγε εκείνο το μωρό, τι σχέση μπορεί να είχε με την Πόλη; Κάποιο ρόλο πρέπει να έπαιζε, αλλά δεν κατάλαβα ποιος ήταν και απ' την γριά δεν κατάφερα να βγάλω τίποτα πάρα πάνω. Πιθανότατα, ούτε αυτή ήξερε.

Το νερό είχε τώρα φτάσει στο στήθος μου.

#

Τελικά, πρέπει να κοιμήθηκε λίγο. Ένα τέταρτο,

είκοσι λεπτά, το πολύ. Άκουσε τον Νίκο δίπλα του να σηκώνεται και άνοιξε τα μάτια του κι' αυτός. Ήταν όμως σαν μόλις να τα είχε κλείσει, σαν να μην είχε γίνει καμιά διακοπή. Γύρισε προς τον Νεκτάριο. Όρθιος ήταν ήδη και δίπλωνε την κουβέρτα του. Και ο Κώστας όρθιος ήταν κι' αυτός. Τα βλέμματα τους διασταυρώθηκαν και ο Κώστας του έκλεισε το μάτι, λίγο νευρικά.

Ο Γιώργος σηκώθηκε και άρχισε να ετοιμάζεται για την επιθεώρηση. Έκανε γρήγορα, χωρίς όμως πανικό. Η κούραση της προηγούμενης νύχτας τον έκανε τώρα να αισθάνεται διχασμένος, σαν να ήταν τρεις άνθρωποι ταυτόχρονα. Ο ένας, ο πρώτος, φοβόταν, ξεκάθαρα. Αυτός ήταν έξω-έξω. Ο δεύτερος, στεκόταν λίγο πιο μέσα και έβρισκε γελοίο τον πρώτο, που φοβόταν. Ο τρίτος, βρισκόταν ακόμα πιο μέσα, στο βάθος. Παρακολουθούσε τους άλλους δυο και τους βαριόταν και τους δύο. Οι διαφορετικές αυτές προσωπικότητες πάλευαν μέσα του για την προσοχή του και δεν του άφηναν χρόνο να ζήσει φυσιολογικά καμιά από τις τρεις.

‘Έτοιμος πια, στήθηκε μπροστά στο κρεβάτι του

να περιμένει. Κανείς δεν μπορούσε να ξέρει πόση ώρα θα τους είχαν να στέκονται έτσι. Στύλωσε, στωικά, το βλέμμα του στον απέναντι τοίχο και έπιασε να μελετά τις μορφές που κρύβονταν στον σοβά. Ως τότε πια, ρε πούστη μου, ως τότε;

Ο Παπακώστας, ο ΔΕΑ, έχωσε το κεφάλι του στον θάλαμο και έριξε μια γρήγορη ματιά. Μετά εξαφανίστηκε. Λίγο αργότερα ξαναμπήκε. Τους είπε να βγουν αμέσως έξω, δεν θα είχε σήμερα επιθεώρηση θαλάμων. Κατ' ευθείαν για αναφορά θα πήγαιναν, είπε. Ο Γιώργος ένοιωσε τα τύμπανα του πολέμου να ξεκινάνε αμέσως μέσα του.

Άλλη μια καυτή μέρα θα πρέπει να ήταν αυτή. Για να μην χάσει τελείως την ψυχραιμία του ο Γιώργος παρατηρούσε, καθώς περπατούσε, κάτι αδιόρατους υδρατμούς που χόρευαν πάνω από έναν γειτονικό λόφο. Αυτούς είχε για σημάδι για το πόση ζέστη θα έκανε κατά την διάρκεια της ημέρας. Όσο πιο πολλοί οι υδρατμοί, τόσο χειρότερα θα ήταν.

Οι ΔΕΑ τους στοίχισαν σε παράταξη. Ο λοχαγός με τον υπολοχαγό φάνηκαν να έρχονται από το

βάθος. Σαν ταραντούλες του φάνηκαν του Γιώργου. Έτρεχαν πάνω στον ιστό τους προς τα θύματά τους και τα σάλια τους έσταζαν μέχρι κάτω στο πάτωμα. Ο ήλιος δεν ήθελε πολύ ακόμα για να βγει. Πολύ γρήγορα πήγαιναν όλα σήμερα, παρατήρησε ο Γιώργος. Τον ανησυχούσε κί αυτός ο αδιάκοπος βόμβος που άκουγε μέσα στο κεφάλι του. Η αϋπνία όμως πρέπει να ήταν. Σίγουρα αυτή έφταιγε.

Είπαν τα προκαταρκτικά. Έφτασε η στιγμή. Ο Γιώργος έκανε το βήμα του. Το πόδι του ήταν μουδιασμένο, το ένοιωσε βαρύ, αλλά το σήκωσε και βγήκε μπροστά – χωρίς συζήτηση. Δεύτερος ήταν στη σειρά μπροστά στον λοχαγό. Το αίμα βροντοχτυπούσε τώρα μέσα του. Το ένοιωθε να προσπαθεί να βγει πίσω απ' τα μάτια του, τα γόνατά του έτρεμαν και ήθελε και να χέσει. Αλλά στεκόταν εκεί, ακίνητος. Οι τρεις προσωπικότητες που προηγουμένως πάλευαν μέσα του, του είχαν αφήσει μια αποστασιοποίηση, που τον βοηθούσε κάπως τώρα. Δεν άφηναν τα αισθήματα να χυθούν αχαλίνωτα μέσα του και να τον πνίξουν.

Ο πρώτος φαντάρος δίπλα του, κάτι ανοησίες έλεγε και θα τελείωνε όπου να' ταν. Ιδέα του

ήταν ή ο λοχαγός γύριζε πού και πού και του έριχνε μια ματιά; Ο πρώτος φαντάρος τέλειωσε και κατέβηκε. Αυτό ήταν, η στιγμή έφτασε. Ο ήλιος έσकाσε μύτη πάνω απ' την αποθήκη, πάνω ακριβώς στην ώρα. Ένα πουλί τσίριξε, μετά άνοιξε τα φτερά του και πέταξε μακριά. Κοίτα πως ήταν. Εδώ, αυτός πέθαινε, και όλα γύρω του συνεχίζονταν κανονικά.

Ο λοχαγός παρέμενε ακίνητος, δεν γύρναγε να κοιτάξει τον Γιώργο. Ο Γιώργος δεν μπορούσε να ξεκινήσει, δεν είχε δικαίωμα. Αναρωτήθηκε αν θα θυμόταν το α-σι-μι του. Ήταν πολύ αργά όμως τώρα. Ο λοχαγός, αγνοώντας πάντα τον Γιώργο, έκανε ένα βήμα μπροστά. Μετά άλλο ένα. Ήρθε και στάθηκε πλάι σχεδόν στον Γιώργο. Σήκωσε το κεφάλι του και ατένισε την παράταξη που στεκόταν μπροστά του. Πήρε μια βαθιά αναπνοή. Μετά, με την συνηθισμένη του βροντερή φωνή απευθύνθηκε στους παραταγμένους φαντάρους.

Σύντομος και ακριβολόγος ήταν ο λοχαγός αυτή την φορά. Σχετικά με εκείνο το επεισόδιο χτες, τους είπε, το τι πραγματικά είχε συμβεί, είχε πλέον αποκαλυφθεί. Ο δράστης προσήλθε αυτοβούλως και ομολόγησε. Ο δεκανέας

Γεωργίου θα τιμωρείτο με δύο Φ, λόγω της ειλικρινούς μεταμέλειας που μετέπειτα επέδειξε, ενώ ο στρατιώτης Φερέκης με μία στέρηση εξόδου λόγω του ότι δεν χαιρέτησε ανώτερό του. Σε κάθε περίπτωση, συνέχισε ο λοχαγός – σε κάθε περίπτωση – το παραμικρό παρόμοιο κρούσμα στο μέλλον θα επέφερε αυτόματα όχι μόνο επανάληψη των χτεσινών μέτρων, αλλά και δραστική τους εντατικοποίηση. Δρα-στι-κή! Τα πράγματα, είπε, μπορούσαν να γίνουν πολύ χειρότερα – και θα γίνονταν, αν χρειαζόταν. «Διαλέξτε», κατέληξε ο λοχαγός. «Στο χέρι σας είναι».

Σιωπή. Ούτε γκιχ δεν ακουγόταν στην παράταξη. Μετά, ακούστηκε κάτι σαν θρόισμα, σαν να είχαν πάρει όλοι μαζί μια αναπνοή. Ο λοχαγός εκεί, ακίνητος, συνέχιζε να τους κοιτάζει. Όλους μαζί. Και έναν-έναν ξεχωριστά. Η παράταξη έπαψε πάλι να αναπνέει. Ο λοχαγός το κράτησε λίγο ακόμα και μετά έκανε ένα βήμα πίσω. Κι' άλλο ένα. Έφτασε στην προηγούμενη θέση του. Συνέχιζε να κοιτάζει την παράταξη. Πάντα σιωπή. Ούτε ένα νεύμα. Την είχε κερδίσει τελικά την παρτίδα του ο λοχαγός, αποφάσισε ο Γιώργος. «Πολύ μάγκας» είπε από μέσα του.

* * *

Ο Γιώργος πήρε μια βαθιά αναπνοή. Σαν πουλάκι αισθανόταν τώρα. Να τον φιλήσει του ερχόταν τον λοχαγό. Ο λοχαγός γύρισε τότε αργά το κεφάλι του και τον κοίταξε, σαν μόλις εκείνη την στιγμή να αντιλήφθηκε την παρουσία του. Ο Γιώργος ξεκίνησε αμέσως να αναφέρεται. Προφανώς, δεν μπορούσε πια να πει αυτό για το οποίο είχε βγει στην αναφορά. Το είχε κλείσει το θέμα αυτό ο λοχαγός. Αναγκαστικά, είπε την πρώτη αρλούμπα που του πέρασε απ' το μυαλό. Πως είχε πάθει διάρροια και αιτείο απαλλαγή αγγαρειών. Ο λοχαγός υπομειδίασε. Το μουστάκι του σαν να υψώθηκε απειροελάχιστα. Μετά το μάτι του σοβάρεψε. Ξαναέκανε ένα βήμα μπροστά και απευθύνθηκε και πάλι στο πλήθος.

«Δεν είναι κολέγιο εδώ, καιρός να το καταλάβετε» τους άρχισε. Συνέχισε με έναν πεντάλεπτο μονόλογο, που μπορεί να ακουγόταν άτεγκτος και σκληροπυρηνικός, αλλά στα αυτιά του Γιώργου δεν ήταν και τόσο, τουλάχιστον έτσι του φαινόταν τώρα πια. Κάποια στιγμή ο λοχαγός βαρέθηκε και σταμάτησε. Γύρισε προς το μέρος του Γιώργου, του έριξε μια ματιά και είπε πως, μια και κατά

τα φαινόμενα είχε ανάγκη ανάρρωσης, μπορούσε να επιστρέψει για μερικές μέρες πάνω στο φυλάκιο – όπου εκεί, ως γνωστόν, είχε και πιο καθαρό αέρα. Οι ΔΕΑ χασκογέλασαν όλοι παγερά. Αλλά τι να περιμένει κανείς απ' αυτούς, δειλά φίδια ήσαν όλοι τους. Ο Γιώργος όμως, στο κόσμο του, κανένα πρόβλημα. Παραλίγο να βάλει και τα γέλια μάλιστα. Δεν ήξερε αν ήταν ιδέα του, αλλά τώρα πίστευε πως καταλάβαινε πολύ καλύτερα πώς πραγματικά σκεφτόταν ο λοχαγός. Βροντοψώναξε ένα «Μάλιστα, κ. Λοχαγέ» και έκανε αμέσως μεταβολή.

Αργότερα, στο εστιατόριο, αιφνιδιάστηκε. Προς μεγάλη του έκπληξη διαπίστωσε πως είχε γίνει ο ήρωας της ημέρας. Φαντάροι που ποτέ μέχρι τότε δεν του είχαν απευθύνει τον λόγο, ήθελαν τώρα να τον εμπυχώσουν για αυτό που του έκανε το ανισόρροπο στρατοκρατικό κτήνος, ο λοχαγός. Ο Γιώργος ένοιωσε αμηχανία, δεν βρήκε όμως να έχει άλλη επιλογή. Φόρεσε το ταλαιπωρημένο, αλλά στωικό του ύφος και άρχισε να σφίγγει το ένα χέρι μετά το άλλο – ούτε πολιτικός να ήταν. Σε μια στιγμή, μέσα στο σωρό, το μάτι του πήρε και τον Γεωργίου. Στεκόταν μ' ένα δίσκο στο χέρι και πλησίαζε αργά προς το μέρος του. Ο Γιώργος γύρισε

αλλού το βλέμμα του. Έκανε σαν να ήταν απορροφημένος μ' αυτό που το έλεγε αυτός που στεκόταν μπροστά του. Ο Γεωργίου πλησίασε περισσότερο, τώρα πια ήταν σχεδόν δίπλα του. Ο Γιώργος ήταν υποχρεωμένος να γυρίσει να τον κοιτάξει. Γύρισε.

Ο Γεωργίου προσπάθησε να χαμογελάσει. Λίγο λοξά του βγήκε τελικά.

«Τι έγινε;» μουρμούρισε ο Γεωργίου.

«Πώς πάει;» απάντησε ο Γιώργος

«Χοντρό βύσμα. Πάλι φυλάκιο, έ;» συνέχισε ο Γεωργίου.

«Ε, τι να γίνει» ήταν η απάντηση του Γιώργου.

«Καλή δύναμη» ευχήθηκε ο Γεωργίου. Γύρισε, να φύγει. Μετά, άλλαξε γνώμη και ξαναγύρισε.
«Είσαι εντάξει; Δεν έπαθες τίποτα; Λέω, για...»

«Όχι, όχι. Όλα καλά, όλα καλά. Τυχερό ήταν» βιάστηκε να απαντήσει ο Γιώργος.

«Ναι, ναι, πολύ τυχερό. Ευτυχώς... Λοιπόν, να'»

σαι καλά» είπε ο Γεωργίου και προσπάθησε να ξαναχαμογελάσει. Δεν ήταν όμως το δυνατό του σημείο τα χαμόγελα, ήταν φανερό αυτό.

«Κί εσύ» είπε ο Γιώργος στην πλάτη του Γεωργίου, που γύρισε αμέσως και και άρχισε να απομακρύνεται βιαστικά.

Μετά, κάποιος άλλος του έπιασε την κουβέντα.

Μισή ώρα αργότερα ο Γιώργος και το λουκάνικό του στέκονταν έτοιμοι μπροστά στην πύλη. Περίμεναν τον Γιάννη με την γουρούνα να τους ξαναανεβάσει πίσω στο φυλάκιο. Ο Γιώργος προσπαθούσε να σταθεί κολλητά στον τοίχο για ν' αποφύγει τον ήλιο. Ο σκοπός δεν το συζητούσε να μοιραστεί για λίγο την σκιά της τρύπας του και ας ήταν ο Γιώργος ο αδιαφιλονίκητος ήρωας της ημέρας. Τον Γιώργο όμως δεν τον ένοιαζε. Ήταν απασχολημένος με τον θόρυβο των σκέψεων που πάφλαζαν μέσ' το κεφάλι του. Με μεγάλη δυσκολία κατάφερε να συγκεντρωθεί λίγο.

Κολυμπούσα τώρα. Το κεφάλι μου απείχε ελάχιστα απ' το ταβάνι. Ήμουν ψύχραιμος, σχετικά. Προσπαθούσα να παίρνω συνέχεια

βαθιές αναπνοές, να διατηρώ χαλαρό το σώμα μου μήπως και καταφέρω και αντέξω μέχρι να ανοίξει η έξοδος. Δύναμη μου έδινε το τελευταίο πράγμα που θα περίμενα. Η απουσία της Πόλης μέσα απ' το κεφάλι μου. Ρούφαγα τις τελευταίες μου ανάσες και φώναζα από χαρά που έστω και αυτά τα λίγα λεπτά είχα γνωρίσει τι θα πει ελευθερία.

Βυθίστηκα στο νερό. Παντού σκοτάδι. Κρύωνα. Πόσα δευτερόλεπτα να είχα ακόμα; Τον πανικό έπρεπε να πολεμήσω τώρα. Στο μυαλό μου ήρθε η τρυφερή αγκαλιά των κελιών της Πόλης. Αφέθηκα στο χάδι τους. Αλλά, να! Φως! Ένα άνοιγμα είχε εμφανιστεί. Ένα άνοιγμα που μεγάλωνε, μεγάλωνε συνέχεια. Κολύμπησα προς τα εκεί. Θα χωρούσε να περάσει το σώμα μου; Μήπως θα παγιδευόμουν εκεί, μπροστά στην τρύπα; Όχι, όχι, το άνοιγμα μεγάλωνε, σχεδόν δεν χρειαζόταν να κολυμπάω πια. Μόνο του με πήγαινε το ρεύμα, καθώς έπεφτε με ορμή μέσα στη τρύπα. Πέρασα αμέσως. Βγήκα.

Πνίγηκα, έβηχα απελπιστικά. Το μυαλό μου σκοτείνιασε. Ο αέρας ήταν μολυσμένος. Πέθαινα. Έβηχα, έβηχα, έβηχα. Ένας τρομερός ρόγχος βγήκε απ' το λαρύγγι μου. Δεν

καταλάβαινα τι συνέβαινε. Όμως, ανέπνεα;
Ανέπνεα! Ανέπνεα! Μπορούσα ν' αναπνεύσω!
Το νερό ήταν που με είχε πνίξει. Μπορούσα ν'
αναπνεύσω τον αέρα! Ανέπνευσα κι' άλλο.
Ανακάθισα, με κλειστά πάντα τα μάτια. Πήρα
μερικές ακόμα αναπνοές, ανακουφισμένος,
αλλά και με φόβο, γιατί ήξερα πως αυτό που
ανέπνεα ήταν δηλητήριο. Αργά ή γρήγορα θα με
σκότωνε.

Άνοιξα τα μάτια μου. Αδύνατον! Τα ξανάκλεισα.
Το φως ήταν εκτυφλωτικό, τίποτα δεν μπορούσα
να δω. Έπεσα στα τέσσερα κι' έκρυψα το
πρόσωπό μου μέσα στα χέρια μου. Το νερό της
Πόλης το ένοιωθα ακόμα να κυλάει γύρω μου.
Πάντως, ανέπνεα. Δεν θα πέθαινα αμέσως,
λοιπόν. Για πόση ώρα όμως ακόμα; Πότε θα
άρχιζαν τα συμπτώματα; Και τι ήταν αυτό το
τόσο εκτυφλωτικό φως;

πέμπτο μέρος

Το μεταλλικό κορμί της γουρούνας σταμάτησε με θόρυβο μπροστά του. Ο Γιώργος άνοιξε τα μάτια του. Είδε τον Γιάννη να τον κοιτάει με περιέργεια απ' το παράθυρο του οδηγού.

«Τι έγινε ρε σειρά! Τι πίνεις; Έχεις και για μένα;» τον ρώτησε ο Γιάννης.

«Δεν κοιμήθηκα καθόλου χτες» δικαιολογήθηκε ο Γιώργος. Πέταξε το λουκάνικο από πίσω, έκανε τον γύρο της γουρούνας και ανέβηκε. Ο Γιάννης έβαλε με θόρυβο ταχύτητα και ξεκίνησαν.

Κάτι πήγε ν' ανοίξει το στόμα του να πει ο Γιώργος, αλλά την τελευταία στιγμή το ξανασκέφτηκε και σταμάτησε. Έριξε μια γρήγορη ματιά στο προφίλ του Γιάννη. Ακίνητο

και παγερό, επιθεωρούσε τον δρόμο. Δεν ήταν ώρα τώρα για κουβέντες. Καλύτερα. Έγειρε πίσω και έκλεισε αποφασιστικά τα μάτια του. Να τελειώνει, ήθελε. Να τελειώνει.

Με μεγάλη προσοχή μισάνοιξα πάλι τα μάτια μου. Όσο τα είχα σκεπασμένα με τα χέρια μου, το άντεχα κάπως. Προσπάθησα να ανασηκωθώ. Δεν είχα την παραμικρή ιδέα πού μπορεί να βρισκόμουν. Φοβόμουν μήπως ήμουν εκτεθειμένος, μήπως με έβλεπε κανένας εχθρός. Έπρεπε να βρω κάπου να κρυφτώ. Αυτό έπρεπε να κάνω. Δεν είχε σημασία πού, έτσι κι' αλλιώς, θα πέθαινα σε λίγα λεπτά.

Σύρθηκα στα γόνατα. Δεν γινόταν όμως έτσι. Δεν γινόταν να σέρομαι στα τυφλά. Έπρεπε ν' ανοίξω τα μάτια μου, να δω πού βρίσκομαι. Τ' ανοιγόκλεινα συνέχεια και συγχρόνως άνοιγα, προσεκτικά, τα δάχτυλα των χεριών μου. Πολύ σιγά, το έκανα. Δεν μπορούσα να βιαστώ. Το φως με τύφλωνε. Το συνήθιζα, αλλά πολύ αργά. Φοβόμουν τους εχθρούς, αλλά δεν μπορούσα να κάνω τίποτα άλλο.

Τα δάχτυλά μου ήταν ανοικτά τώρα σχεδόν. Σήκωσα το κεφάλι, σφίχτηκα και έριξα μια

ματιά να δω πού βρίσκομαι. Ήμουν ο πρώτος άνθρωπος που θα ξαναέβλεπε την επιφάνεια της Γης, έξω απ' την πόλη. Πόσες γενιές είχαν περάσει από τότε που η Πόλη έκλεισε την πόρτα πίσω απ' τον τελευταίο πρόσφυγα; Έτρεμα απ' την συγκίνηση. Η βεβαιότητα του επερχόμενου θανάτου μου δεν κατάφερε να την μετριάσει.

Παρέλυσσα! Τα χέρια μου μαράθηκαν κι' έπεσαν. Τα μάτια μου, αν και πληγωμένα απ' το εκτυφλωτικό φως, άνοιξαν από μόνα τους και ρούφηξαν με λαχτάρα την εικόνα του τοπίου. Τι ομορφιά! Τι παράδεισος! Ο γαλανός ουρανός. Η γη καταπράσινη, λουλουδιασμένη. Ένα ποτάμι, μικρό, κυλούσε πέρα μακριά. Στο βάθος ένα βουνό, φάνταζε μενεξεδί στο φως του ήλιου που έδυε. Ο ουρανός ήταν διάσπαρτος με μικρά άσπρα σύννεφα. Τι υπέροχα που ήταν. Μου ήρθαν κλάματα.

Έπεσα κάτω πάλι στα τέσσερα. Δεν έπρεπε να ξεχνιέμαι. Οι εχθροί. Δεν έπρεπε να παρασυρθώ απ' το τοπίο. Αισθανόμουν όμως κάπως μπερδεμένος. Δεν ήταν αυτή η εικόνα που περίμενα να δω. Δεν έμοιαζε αυτή με εικόνα καταστροφής και ερήμωσης. Ήταν δυνατόν να ήταν πραγματικά ο αέρας τόσο μολυσμένος;

Γιατί όλα έμοιαζαν τόσο ειδυλλιακά; Κάτι δεν πήγαινε καλά.

Κρύφτηκα πίσω απ' τον πρώτο θάμνο που είδα μπροστά μου. Εδώ, ήταν καλύτερα. Δεν ήμουν τόσο εκτεθειμένος. Εξέτασα τα φύλλα του θάμνου μπροστά μου. Μια χαρά μου φάνηκαν, υγιέστατα. Αλλά μπορεί να μην ήξερα να ξεχωρίσω. Η προσοχή μου στράφηκε μέσα μου. Έψαξα για τα συμπτώματα. Για τα συμπτώματα της δηλητηρίασης που έπρεπε όπου να' ναι ν' αρχίσουν να γίνονται αισθητά. Πότε θα άρχιζαν; Τι θα συνέβαινε; Δεν βιαζόμουν να πεθάνω, αλλά δεν καταλάβαινα. Πόση ώρα είχα μέχρι να με βρουν οι εχθροί;

Δεν είχε νόημα. Πού να πάω και τι να κάνω; Όμορφο, υπέροχο μπορεί να ήταν το τοπίο, αλλά επρόκειτο για την τελευταία αναλαμπή, καταλάβαινα τώρα. Ένα ανέλπιστο δώρο της ζωής. Ένα δώρο που σίγουρα δεν άξιζα. Αλλά θα τέλειωνε τώρα, όπου να' ταν. Αργά ή γρήγορα θα άρχιζα να πνίγομαι. Αυταπάτη ήτανε όλη αυτή η ομορφιά. Ψευδαίσθηση, αντικατοπτρισμός. Θα τέλειωναν όλα πολύ γρήγορα. Δεν υπήρχε τίποτα να κάνω. Δεν είχα πουθενά να πάω. Δεν μπορούσα να

προφυλαχτώ με κανένα τρόπο. Σαν πρωτόπλαστος θα έμενα εκεί και θα περίμενα το τέλος μου. Τουλάχιστον τα μάτια μου θα έκλειναν μ' αυτή την υπέροχη εικόνα χαραγμένη πάνω τους. Κάτι ήταν κι' αυτό. Κάτι πραγματικά ανέλπιστο.

Ένα σφύριγμα ακούστηκε από δεξιά. Γύρισα πανικόβλητος. Δεν πρόλαβα να δω. Ένα λαχάνιασμα μόνο άκουσα και μετά κάτι με άγγιξε. Κάτι μαλλιαρό. Έπεσα πίσω ουρλιάζοντας. Κι' άλλο σφύριγμα, κι' άλλο. Κλωτσούσα στα τυφλά με όλη μου την δύναμη, δεν έβρισκα όμως τίποτα.

«Πού είσαι; Έλα πίσω. Έλα εδώ αμέσως»

Άνοιξε τα μάτια του. Έφταναν. Είδε τον Γιάννη ν' αφήνει ελεύθερη την γουρούνα. Το καμιόνι άρχισε να μαζεύει φόρα. Την τελευταία στιγμή ο Γιάννης πάτησε φρένο και γύρισε ανάποδα όλο το τιμόνι. Τσίριξαν οι αναρτήσεις της γουρούνας. Η καρότσα της πήγε κι' ήρθε ολόκληρη πριν να ακινητοποιηθεί. Το πίσω αριστερό φτερό σταμάτησε ελάχιστα μόνο εκατοστά πριν από τον τοίχο της σκοπιάς. Λίγο ακόμα ήθελε και η γουρούνα θα την γκρέμιζε κάτω ολόκληρη την

σκοπιά, τόση φόρα είχε πάρει. Την πλάκα του πρέπει να έπαθε ο σκοπός. Κακήν-κακώς τον είδαν να πηδάει απ' την άλλη για να σωθεί.

Ο Γιάννης γύρισε στον Γιώργο. Του έκανε το θριαμβευτικό, αργό του χαμόγελο. Όμορφο ήταν. Έμοιαζε γαλήνιο, παρά την ένταση της στιγμής. Ο Γιώργος άνοιξε την πόρτα και κατέβηκε απ' την γουρούνα. Αισθανόταν ευχαριστημένος με την ζωή.

«Είσαστε τελείως μαλάκες;» άκουσαν τον σκοπό να ωρύεται, ενώ προσπαθούσε να ξεμπλεχτεί μέσα από κάτι βάτα που είχε χωθεί. Αλλά σταμάτησε αμέσως μόλις τους αναγνώρισε. Ο Γιώργος κι' ο Γιάννης χρειάστηκαν ένα-δυο δευτερόλεπτα για να καταλάβουν ποιος ήταν. Ο νέος ήταν, εκείνος που είχαν αφήσει εδώ πριν – πότε ήταν, δυο ή τρεις μέρες; Στο διάστημα αυτό, όσο λίγο κι' αν ήταν, είχε ήδη προλάβει να ξεκινήσει η μεταμόρφωση του νέου. Η φόρμα αγγαρείας του ήταν καταταλαιπωρημένη. Τα αραιά του γένια πετάγονταν τόπους-τόπους. Το βλέμμα του γυάλιζε και ένα παχύ στρώμα σκόνης, ανακατεμένη με ιδρώτα, είχε σχηματίσει μια εύθραυστη κρούστα πάνω στο πρόσωπό του. Ήταν πλήρως πια ενσωματωμένος με το

φυλάκιο. Από μακριά ούτε που θα τον ξεχώριζε κανείς καθόλου.

«Σειρούλα!» γέλασε δυνατά ο Γιάννης και άπλωσε τα χέρια του προς το μέρος του. «Τι έγινε ρε σειρούλα; Πώς έγινες έτσι;»

Ο νέος χαμογέλασε αβέβαια. «Πάλι εσείς είσαστε; Τι έγινε ρε μαλάκες;» τους χαιρέτησε ντροπαλά.

Ο Γιάννης τον άρπαξε απ' τους ώμους και του έκανε ένα φιλικό κεφαλοκλείδωμα. Ο Γιώργος τους χάζευε από δίπλα.

Χέστηκε από την χαρά του ο νέος, μόλις πληροφορήθηκε πως θα τον άλλαζε τόσο γρήγορα ο Γιώργος. Προσπάθησε, βέβαια, να ενδιαφερθεί λίγο για το πάθημα του Γιώργου με τον λοχαγό, αλλά ήταν φανερό πως διά της βίας ήταν που κρατιόταν. Η γκόμενά του, τους αποκάλυψε αδίστακτα στην συνέχεια, έδινε εξετάσεις αυτές τις μέρες. Ο νέος ήταν σ' αναμμένα κάρβουνα γιατί ήθελε να μάθει πώς πήγαινε. «Άλλος ένας μαλάκας», σκέφτηκε ο Γιώργος. Ο νέος όμως καθόλου έτσι δεν τα έβλεπε τα πράγματα. Πραγματικά, ήταν

χαρούμενος. Αφού και ο Γιώργος κάπως πείστηκε τελικά.

Σαν κατσίκι έφυγε χοροπηδώντας ο νέος για το φυλάκιο. Πήγαινε να φέρει τα πράγματά του. Ο Γιώργος και ο Γιάννης έμειναν να τον κοιτάζουν που σκαρφάλωνε το λόφο. Μετά, ο Γιάννης γύρισε και κοίταξε τον Γιώργο. Χαμογέλασε, πονηρά. Ο Γιώργος νόμισε πως εννοούσε τον νέο και κούνησε το κεφάλι του με κατανόηση. Ο Γιάννης όμως του έγνεψε αρνητικά και άρχισε να τον πλησιάζει. Ο Γιώργος κοίταζε χωρίς να καταλαβαίνει.

«Τί ναι, ρε μαλάκα;» είπε όταν τα χέρια του Γιάννη είχαν πια αρχίσει να σφίγγουν τους ώμους του.

«Τι σου έχω;» τον ρώτησε ο Γιάννης.

«Τι;... Κάτσε ρε μαλάκα, θα με σκάσεις» είπε ο Γιώργος, που υπό άλλες συνθήκες θα είχε αρχίσει να ανησυχεί με την συμπεριφορά του Γιάννη.

«Τι σου έχει ο καλός ο ταχυδρόμος;» επέμεινε ο Γιάννης.

* * *

Κοκάλωσε. Βέβαια! Ήταν και ταχυδρόμος ο Γιάννης. Το είχε ξεχάσει αυτό. Βέβαια. Ένοιωσε το αίμα να φεύγει απ' το πρόσωπό του. Το λιοπύρι από πάνω μπορεί να τους χτυπούσε ανελέητα, αλλά γι' αυτόν ήταν σαν να μην υπήρχε. Κρύωνε σχεδόν ξαφνικά τώρα. Προσπάθησε να διατηρήσει την ψυχραιμία του. Ούτε να σκεφτεί δεν ήθελε πως μπορούσε να ελπίζει.

«Έλα, έλα» είπε ο Γιάννης και έβγαλε απ' την τσέπη του έναν μικρό ταλαιπωρημένο φάκελο. Άπλωσε το χέρι του και του τον έδωσε.

Ο Γιώργος τον άρπαξε και τον έχωσε κατ' ευθείαν στην τσέπη του. Καθώς όμως έκανε την κίνηση, πρόλαβε να δει από ποιόν ήταν. Απ' την Χριστίνα!

«Απ' το πρόσωπο είναι, έ; Δεν θα τ' ανοίξεις;» τον ρώτησε ο Γιάννης.

«Αργότερα» ήρθε η λακωνική απάντηση.

Κάτι πήγε να πει ο Γιάννης, αλλά άλλαξε γνώμη. Απ' το βάθος φάνηκε ο νέος να

κατεβαίνει τρέχοντας τον λόφο. Το λουκάνικο του το είχε αφήσει να κατρακυλάει μόνο του από πίσω.

«Κοίτα τον πως πάει» είπε ο Γιάννης του Γιώργου. Ο Γιώργος κοίταξε, χωρίς να βλέπει. Κούνησε το κεφάλι του. Όσο και να προσπαθούσε, η επαφή του με το περιβάλλον συνεχώς λιγόστευε.

Ο νέος τους έφτασε και πήδηξε κατ' ευθείαν μέσα στη γουρούνα. Ο Γιάννης κάτι γύρισε πάλι για να πει, αλλά ούτε αυτή τη φορά τ' αποφάσισε.

«Άιντε σειρά, καλή σκοπιά» ευχήθηκε τελικά στον Γιώργο.

«Να'σαι καλά, ρε Γιάννη. Καλό δρόμο» απάντησε ο Γιώργος, καταφέρονοντας να βγει μια στιγμή απ' τον λήθαργο του.

Η γουρούνα ξεφύσηξε με θόρυβο και απομακρύνθηκε βιαστικά. Η σκόνη που άφησε πίσω της σηκώθηκε ψηλά στον αέρα. Πήρε ώρα ν' αρχίσει πάλι να κατακάθεται. Οι γνώριμοι ήχοι του φυλακίου ξεκίνησαν πάλι ένας-ένας. Τα

τζιτζίκια, ένα πουλί, το φορηγό που περνούσε στο βάθος. Ο καυτός αέρας που σερονόταν πάνω απ' το άνυδρο τοπίο.

Ο Γιώργος ανέβηκε επάνω στη σκοπιά, τακτοποίησε το λουκάνικό του να μην φαίνεται και μετά βγήκε πάλι έξω. Αναρωτήθηκε, αν θα ήταν καλύτερα πάνω ή κάτω. Κάτω, κάτω. Ούτε να σταθεί δεν μπορούσε πάνω στη σκοπιά. Έκαιγε ο τόπος, στην κυριολεξία. Κατέβηκε. Τίποτα δεν σκεφτόταν. Έβαλε το χέρι στην τσέπη και έβγαλε το γράμμα. Το περιεργάστηκε. Πολύ λεπτό ήταν. Για καλό αποκλείεται να ήταν. Εξέτασε με προσοχή τον γνώριμο γραφικό χαρακτήρα. Βέβαιος ένοιωθε πως αυτή ήταν η τελευταία φορά που τον έβλεπε. Ψυχή που είναι να βγει, ας βγει. Άνοιξε τον φάκελο. Δυσκολεύτηκε, γιατί τα χέρια του έτρεμαν.

Μονή σελίδα χαρτιού. Το μπλε ανοικτό μελάνι έχασκε μπροστά του. Όπως τα είχε φανταστεί ήταν τα πράγματα. Σκέτο παραλήρημα ήταν το γράμμα της, σχεδόν ακατανόητο. «Δεν πήγαινε άλλο», ήταν το κεντρικό νόημα. Ήθελε, λέει, να ζήσει μια ελεύθερη, ανοιχτή ζωή. «Κί' εγώ τι είμαι», αναρωτήθηκε ο Γιώργος, «δεσμοφύλακας»; Αντανακλαστικά, το χέρι του

συσπάστηκε, πήγε να τσαλακώσει την σελίδα. Συγκρατήθηκε. Διάβασε άλλη μια φορά το γράμμα. Πραγματικά ακατανόητο ήταν. Το δίπλωσε προσεκτικά και το έβαλε πίσω στην τσέπη του. Μάλιστα. Ωστε αυτό ήταν. Πάει η Χριστίνα. Πάει. Ωχ, μάνα μου.

Ζεματισμένος έμεινε να κοιτάει το κενό μπροστά του. Τίποτα δεν έβλεπε. Τα πάντα πήραν να γκρεμίζονται μέσα του. Αργά, με μια γελοία μεγαλοπρέπεια, σαν πύργος από τραπουλόχαρτα. Από συνήθεια, ακούμπησε πίσω το κεφάλι του και πήγε να κλείσει τα μάτια του. Αλλά, σταμάτησε. Να πάει πού; Να κάνει τι; Για ποιο λόγο; Στο τέλος-τέλος, μια κουβέντα ήταν αυτό το «πάει η Χριστίνα». Σε τρεις-τέσσερις μέρες, στην επόμενη έξοδο, μπορούσε να ξαναπάρει τηλέφωνο. Να επιμείνει, να προσπαθήσει να της αλλάξει γνώμη. Και, εν πάσει περιπτώσει, αργά ή γρήγορα, θα τελειωνε η θητεία. Θα ερχόταν η ώρα να γυρίσει πίσω. Μπορούσε να ξαναδοκιμάσει τότε πάλι. Να δώσουν και πάλι ραντεβού στο μικρό μπαράκι κάτω απ' το σπίτι της. Να την αναζητούσε, να την ξανάβλεπε. Στο χέρι του ήταν.

Αλλά μπορεί και όχι.

* * *

Το τοπίο στεκόταν μπροστά του ανέκφραστο και σιωπηλό. Μυστηριώδες του φάνηκε τώρα, για κάποιο λόγο. Την προσοχή του απέσπασε ο ένας απ' τους δύο λόφους απέναντι. «Τι να είναι από πίσω;», αναρωτήθηκε αναπάντεχα. Έτσι, χωρίς λόγο.

Εντάξει, εντάξει. Δεν είχε νόημα να κρύβεται πίσω απ' το δάχτυλό του. Τα πόδια σύρριζα του είχε κόψει. Του τα είχε κόψει και τον είχε αφήσει να σέρνεται και να σπαρταράει. Αλλά, διαπίστωνε, ζούσε. Ακόμα κι' έτσι, ζούσε. Αυτός ο απύθμενος φόβος πριν, αυτή η πυρωμένη τανάλια στη ψυχή του, όσο δεν το είχε ακόμα λάβει το γράμμα, αυτό ήταν το χειρότερο. Αυτός ήταν ο πραγματικός θάνατος. Τώρα πια, δεν πέθαινε. Είχε ήδη πεθάνει. Και ταυτοχρόνως ζούσε, κατά κάποιο τρόπο. Μπορεί να ήταν μέχρι το λαιμό χωμένος μέσα στην συντριβή, αλλά, ένοιωθε και μια μικρή ανακούφιση. Κάτι σαν ξαλάφρωμα. Ζούσε. Ανέπνεε. Τα βυζιά της δεν θα τα ξανάνιωθε ποτέ μέσα στα χέρια του, να τρεμουλιάζουν σαν περιστεράκια. Δάκρυα ανάβλυσαν από τα μάτια του. Τα άφησε να πάρουν τον δρόμο τους. Σκουπίστηκε. Λίγο καλύτερα ήταν τώρα. Ένα νέο κύμα ξεκίνησε

αμέσως να φουσκώνει μέσα του. Προλάβαινε να την παίξει άραγε λίγο; Αποκλείεται να περνούσε κανείς από εκεί τέτοια ώρα. Αλλά δεν θα είχε με τι να σκουπιστεί μετά. Άσε μωρέ, δε βαριέσαι.

Γύρισε πάλι στο τοπίο μπροστά του. Το κοίταζε επιθετικά, σαν να περίμενε απάντηση, σαν να μπορούσε το τοπίο να του δώσει μια συμβουλή. Τα βυζιά της Χριστίνας και η επιθυμία του να την παίξει βροντοχτυπούσαν ακόμα μέσα του. Κοπάνησε με πείσμα το κεφάλι του στον τοίχο της σκοπιάς. Έκλεισε τα μάτια του. Τίποτα, πουθενά αλλού δεν είχε να πάει, αποφάσισε. Τίποτα άλλο δεν υπήρχε να κάνει. Αρκετά, αρκετά ως εδώ. Ούτε θα την έπαιζε, ούτε τίποτ' άλλο θα έκανε. Εδώ ακριβώς θα έμενε.

Κάτι άκουσε. Βγήκε στο πλάτωμα και έψαξε το λόφο. Η αλλαγή του ήταν που κατέβαινε απ' το φυλάκιο. Να τι έπρεπε να κάνει, αυτή ήταν η λύση. Και, κατά κάποιον τρόπο, το τοπίο ήταν που του την πρόσφερε. Αν ήταν λύση βέβαια, αυτό το πράγμα.

Γνώριμη φάτσα ήταν. Είχαν ξαναβρεθεί εδώ στο φυλάκιο, αλλά δεν είχαν μιλήσει ποτέ. Μετρίου αναστήματος, μελαχρινός πολύ, σχεδόν γύφτος.

Ο Γιώργος έκανε μερικά βήματα να τον προϋπαντήσει. Ο φαντάρος πλησίασε, είπτε κάτι σαν «γεια» και έκανε να προσπεράσει να πάει να αναλάβει. Ο Γιώργος πίεσε τον εαυτό του ν' αρχίσει.

«Δεν έχουμε συστηθεί ποτέ» είπτε δυνατά. Ο φαντάρος σταμάτησε, γύρισε αργά και τον κοίταξε, λίγο έκπληκτος. «Γιώργο με λένε» συνέχισε, «Γιώργο Βιδόπουλο. Βίδα όμως με φωνάζουν όλοι». Άπλωσε το χέρι και του το έτεινε. Ο φαντάρος δίστασε, αλλά μετά άπλωσε κι' αυτός το δικό του.

«Κοσμάς. Κοσμάς Εμπέογλου» απάντησε ο φαντάρος με μια χαμηλόφωνη, ένρινη φωνή.

«Από πού είσαι, Κοσμά;» βιάστηκε να συνεχίσει ο Γιώργος. Φοβόταν πως έστω και ελάχιστα αν δίσταζε, θα την έχανε αυτήν την ελάχιστη φόρα που είχε καταφέρει να πάρει.

Ο Κοσμάς ήταν από ένα χωριό μια ώρα δρόμο απ' το στρατόπεδο, πληροφορήθηκε. Άλλος ένας ήταν, που πρώτη φορά έφευγε απ' το σπίτι του. Πολύ λίγα πράγματα πρέπει να είχε δει στη ζωή του πέρα απ' τα ζωντανά του και τον κόσμο του

χωριού. Ο Γιώργος συνειδητοποίησε πως ούτε που μπορούσε να διανοηθεί τι είδους ζωής ζούσε αυτός ο Κοσμάς. Σαν Γήινος με Αρειανό ήσαν, τόσο λίγη σχέση είχαν μεταξύ τους. Αλλά, δυο κουβέντες ήταν αυτές, δυο κουβέντες μόνο, γιατί να μην μπορούν να τις ανταλλάξουν; Στο τέλος-τέλος τι τους χώριζε πέρα από τύχη; Πιέστηκε να χαλαρώσει. Άνοιξε τα μάτια και τ' αυτιά του και βάλθηκε να συντονιστεί με τα λόγια του φαντάρου.

Πρέπει να πέρασε κανένα μισάωρο πριν αποφασίσει τελικά πως ήταν ώρα να φύγει. Ο Κοσμάς του πέταξε το λουκάνικο από πάνω απ' τη σκοπιά, ο Γιώργος αποχαιρέτησε και πήρε τον δρόμο κατά πάνω. Θα τα ξαναλέγαν πολύ σύντομα, έτσι κι' αλλιώς. Ο Κοσμάς είχε προσφερθεί να του μάθει τάβλι, όταν θα τέλειωνε κι' αυτός το νούμερό του.

Ανέβαινε τώρα τον λόφο. Οι ορδές της ανάμνησής της έπεφταν πάνω του κατά κύματα. Αλλά τους αντιστεκόταν, όσο μπορούσε. Όπου να' ταν, θα έφτανε στο φυλάκιο. Εκεί θα έβρισκε κι' άλλη βοήθεια. Το αιώνιο ραδιόφωνο θα ακουγόταν πάλι να παίζει. Στη μικρή αυλή πίσω απ' το φυλάκιο, όλο και κάποιος θα βρισκόταν –

θα του έπιανε την κουβέντα. Μετά, θα επέστρεφε ο Κοσμάς, θα έπαιζαν τάβλι. Μετά, θα ερχόταν το μεσημεριανό. Τα πράγματα θα έπαιρναν τον δρόμο τους σιγά-σιγά. Θα περνούσε κάπως η ώρα, μ' αυτά και μ' αυτά.